Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ŌE, KENZABURŌ
O viaţă liniştită / Kenzaburō Ōe; trad.: Anca Focşeneanu. –
Bucureşti: Editura RAO, 2011
ISBN 978-606-609-014-8

I. Focşeneanu, Anca (trad.)

821.521-31=135.1

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, Bucureşti, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

KENZABURŌ ŌE
Shizuka na seikatsu
Copyright © 1990, Kenzaburō Ōe
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba japoneză
ANCA FOCŞENEANU

© RAO International Publishing Company, 2006
pentru versiunea în limba română

2011

ISBN 978-606-609-014-8

O VIAŢĂ LINIŞTITĂ[1]

S-a întâmplat în anul în care tata a fost invitat în calitate de scriitor la o universitate din California, iar mama a trebuit să-l însoţească din pricina unor anumite circumstanţe. Într-o seară din preajma plecării lor, luam cina ca întotdeauna la masa din sufragerie, dar atmosfera era mai formală decât de obicei. Tata, care, nici măcar în astfel de situaţii, nu poate vorbi despre problemele importante ale familiei decât pe jumătate în glumă, a încercat să aducă vorba, ca şi cum ar fi fost un subiect frivol, despre planurile mele de căsătorie, acum că tocmai atinsesem majoratul. Eu am încă din copilărie înclinaţia de a asculta cu atenţie fără să spun nimic, chiar dacă se vorbeşte despre mine, iar recent acesta a devenit un obicei şi mai accentuat. Numai că tata, înveselit de berea pe care tocmai o băuse, nu s-a dat bătut:

[1] Cele şase povestiri descriu viaţa a trei fraţi, dintre care unul retardat, al căror tată, un recunoscut scriitor, pleacă împreună cu mama lor în străinătate. Viaţa de zi cu zi se desfăşoară în Japonia contemporană, făcându-se multe referiri la modul de viaţă al tinerilor şi la sistemul şcolar. Pentru o mai bună înţelegere a acestui fundal, precizăm că, în Japonia, anul şcolar începe la 1 aprilie. Examenele de admitere la facultate au loc pe la sfârşitul lunii februarie. De asemenea, la fiecare trecere într-un ciclu nou de învăţământ, inclusiv pentru admiterea la şcoala primară, se susţin diferite tipuri de teste şi interviuri. În vederea admiterii la licee sau la facultăţi de prestigiu, tinerii urmează, în paralel cu şcoala, cursuri de pregătire în cadrul unor şcoli speciale numite *juku*. Mezinul familiei, Ō-chan, face o astfel de pregătire. În traducere am folosit sintagma „şcoală de meditaţii" pentru a denumi acest sistem. (n.tr.)

– Spune măcar ce condiţii ar trebuie să îndeplinească soţul tău!

Cum de la bun început nu se aştepta la un răspuns binevoitor, tata m-a privit cu un zâmbet nerăbdător. Deodată, mi-a venit să-i spun ceea ce-mi trecea uneori prin minte, dar felul ciudat de hotărât în care mi-a răsunat glasul m-a surprins până şi pe mine.

– Dacă ar fi să-mi caut un soţ, având în vedere că l-aş lua şi pe Eeyore cu mine, ar trebui să fie cineva care-şi poate permite un apartament cu două camere. Într-un astfel de loc aş vrea să trăiesc o viaţă liniştită.

În clipa în care am terminat de rostit aceste vorbe mi-am dat seama că atât tata, cât şi mama au fost şocaţi. Prima lor reacţie a fost să-şi ascundă sentimentul îndărătul unui zâmbet, ca şi cum era vorba despre o idee copilărească de-a mea. În special tata are un talent deosebit de a face ca toate conversaţiile din familie să ia o astfel de turnură. Fratele meu Eeyore, cu patru ani mai mare decât mine, lucrează la un atelier al unei instituţii de binefacere care angajează persoane retardate. Oare cum ar întâmpina-o tânărul soţ pe proaspăta lui soţie când ar vedea-o venind însoţită de o astfel de persoană? Chiar dacă i s-ar explica despre ce este vorba înainte de căsătorie, oare nu ar trata subiectul în mod superficial, fără să înţeleagă adevărata gravitate a situaţiei? Cât de mirat ar fi neexperimentatul tânăr atunci când, în prima zi a noii vieţi de însurăţel, s-ar trezi cu cumnatul său cât un munte în noul apartament de două camere?

Cu toate acestea, simţind că în spatele vorbelor glumeţe ale părinţilor mei se ascundea o preocupare serioasă, am plecat ochii încordată. Chiar dacă spusesem ceva neobişnuit, din momentul în care rostisem acel gând, el devenise un lucru extrem de important pentru mine. Şi, nemaisuportând să tac, am continuat:

– Mi s-a spus întotdeauna că sunt o persoană fără simţul umorului, şi chiar aşa este. Poate că în ceea ce-mi ziceţi e un sens ascuns… Oricum, asta e ce gândesc. Bineînţeles că, vorbind despre posibila mea căsătorie, nu înseamnă de fapt că am vreo persoană anume în minte. Dar, pentru că, de câte ori mă gândesc la tot felul de cazuri ipotetice, mă împotmolesc, în cele din urmă am ajuns să gândesc în felul acesta. Îmi ziceţi că ideea mea este o iluzie copilărească, şi eu însămi îmi dau seama că probabil nu există nimeni care să mă accepte cu tot cu Eeyore. Dar oare mi-aţi putea preciza o metodă de a depăşi în realitate această dilemă?

Cam atât le-am spus. Şi eram conştientă că nu se dovedea suficient. De mică aveam obiceiul să stau în picioare lângă mama atunci când se machia în dormitor şi să-i povestesc tot felul de lucruri. A doua zi dimineaţă, ca în copilărie, mi-am continuat ideea din ajun pe când ea se machia. Folosind expresia preferată a fratelui meu mai mic Ō-chan, „într-un fel" am exersat dinainte ce voiam să-i spun. Sau, mai bine zis, subconştientul meu a lucrat, făcându-mă să exersez.

Eram dezamăgită eu însămi de ceea ce rostisem cu o seară înainte. Ar fi fost mai bine să nu spun nimic. După ce mă dusesem la culcare, n-am putut adormi şi m-au năpădit tot felul de gânduri, şi, pe fondul de stres în care mă găseam, am avut un vis înspăimântător în care stăteam singură într-un loc pustiu. Era de fapt ca şi cum se întâmpla asta în realitate, eu încă având conştienţa din starea de veghe. Eram cufundată în acel sentiment pe de o parte depărtat şi trist, fiind pe de altă parte conştientă că stăteam întinsă în patul meu.

Între timp, cufundându-mă în vis, am simţit că, puţin mai în spatele meu, se afla, în picioare, altcineva, care simţea la fel ca mine. Fără să întorc capul pentru a privi, am ştiut că acela era „Eeyore de peste ani".

„Eeyore de peste ani", gata să pornească în orice moment, părea că însoţeşte o mireasă, şi în acest caz mireasa nu puteam

fi decât eu. Îmbrăcată desăvârșit în mireasă, cu Eeyore drept însoțitor, neavând cea mai mică idee în privința ginerelui, stăteam însingurată în locul acela întins și pustiu peste care coborâse deja apusul. Acesta era visul…

Trezindu-mă cândva în toiul nopții și reamintindu-mi visul, am fost din nou cuprinsă de acutul sentiment de singurătate din vis și n-am mai răbdat să stau în patul cufundat în întuneric. Am urcat la etaj și am intrat în dormitor, trecând pragul ușii întredeschise, în încăperea în care tot timpul stă o lumină aprinsă pentru ca Eeyore să nu se împiedice noaptea când se duce la baie. Așa cum obișnuiam să fac din copilărie, învelindu-mi genunchii cu pătura veche și uzată pe care o adusesem cu mine, m-am așezat ușurel pe podea, la picioarele patului lui Eeyore, și am ascultat răsuflarea lui ce părea neomenesc de puternică. După nici o oră scursă, fratele meu s-a ridicat din pat în semiîntuneric și s-a dus iute direct la baia aflată vizavi. Fiind astfel ignorată de fratele meu, sentimentul de singurătate a revenit cu și mai multă forță.

Dar, între timp, Eeyore, care părea că nu mai termină de urinat zgomotos la baie, s-a întors. Și, ca un câine mare care își adulmecă stăpânul cu capul și vârful botului pentru a se asigura că este el, s-a aplecat și s-a așezat în genunchi lângă mine, spijinindu-și fruntea de umărul meu ca și cum se pregătea să se culce acolo. Am fost atunci cuprinsă dintr-odată de o senzație de fericire. Peste o vreme, cu o vorbă ca de adult trecut prin multe și care se abține să nu râdă, dar cu o voce limpede și molatică de copil, mi-a zis:

– Mă-chan[1], s-a întâmplat ceva?

În acel moment mi-am revenit pe deplin și, după ce l-am culcat cum trebuie în pat și l-am învelit, m-am întors în camera mea.

[1] *chan* este un sufix care, în limba japoneză, se adaugă numelor și substantivelor care indică grade de rudenie, fiind folosit pentru adresare în cadrul familiei sau între prieteni. (n.tr.)

*

Era cu o zi înainte de plecarea părinților. O zi de sfârșit de vară. Serviciul tatei în străinătate începea odată cu semestrul de toamnă. Având lângă el un geamantan umplut până la refuz, tata, care citea ziarul pe canapea, a zis, ca și cum dădea glas unor gânduri, fără să se adreseze mamei care trebăluia prin bucătărie, și cu atât mai puțin mie:

– Ar fi bine ca Eeyore să reînceapă să facă sport. Probabil că înotul ar fi cel mai potrivit!

Dacă fratele meu s-ar fi găsit, ca de obicei, acolo, întins pe burtă pe covor și compunând muzică, ar fi spus, după câteva minute de gândire, stârnind râsul întregii familii: „De sport e vorba? Dar la înot sunt chiar foarte bun!"

Și atunci vorbele tatei n-ar mai fi răsunat cu violența unui buștean prăvălit în sufletul meu, rămânând înfipte acolo.

În familia noastră, fratele meu joacă rolul de tampon, de care e conștient și pe care-l îndeplinește cu mult umor.

Dar, atunci când tata a adus deodată vorba despre sport, Eeyore nu era lângă el. Îl condusesem de dimineață la atelier. Tocmai ajutam la strânsul mesei, după micul dejun, iar tata, care se trezise târziu, citea ediția de dimineață a ziarului pe canapea.

După cum am spus și mai devreme, vorbele lui mă izbiseră și nu-mi puteam reveni. După ce s-a dus în camera sa de lucru de la etaj, când tocmai voiam să mă apuc să fac curat în sufragerie, am văzut, în ziarul pe care-l lăsase deschis, un articol despre un atac violent: se scria că un tânăr înapoiat mintal molestase niște eleve aflate în tabără, din motive sexuale, se pare.

Sentimentul crâncen exprimat de cuvintele „Ce dracu'! Nu se poate!" care mi-a țâșnit în piept, mai degrabă decât o reacție spontană, îmi părea a fi ceva ce pregătisem cu mult înainte. De fapt, recent ajunsesem să folosesc deseori aceste cuvinte pe care Eeyore le considera brutale. După cum se întâmpla și în

acel articol, în ultima vreme, dădeam deseori în gazetă peste sintagma „explozii de violență" provocate de dorințele sexuale ale handicapaților mintal, și, îngrijorată că ziarul ducea o campanie cu scopuri ascunse, chiar mă sfătuisem cu mama dacă n-ar fi fost bine să ne abonăm la un altul. Iar acum, tata, ca o reacție firească la campania din ziar și mai ales pentru că de data asta chiar se petrecuse un incident real, indica necesitatea ca Eeyore să facă sport, însă felul în care o spusese, ca și cum nu avea nici o legătură cu articolul, m-a contrariat și mi-a dat o stare de adâncă posomorâre.

Desigur, Eeyore este la o vârstă la care, din punct de vedere sexual, este pe deplin matur. Eu văd zilnic, în drum spre școală sau în campusul universitar, destui tineri normali cam de vârsta lui Eeyore. Și, deși nu pot spune asta despre toți – mai ales colegii mei de activități de voluntariat nu mi-au lăsat niciodată această impresie –, mi s-a întâmplat să le simt în priviri o radiație vulgară care are o legătură profundă cu sexul. Tipul acesta de articol de publicație săptămânală abundă și în reclamele afișate în trenuri.

Dar ca tata, urmând o astfel de prejudecată generală, să se teamă la unison cu ziariștii de un posibil act violent al lui Eeyore și să vorbească de necesitatea de a face sport ca o măsură de precauție, însemna pentru mine că tata are o viziune comună, provenită din aceea că ignoră, de fapt, realitatea. Și cred că asta era ceea ce-mi repugna.

E drept că și la atelierul unde mergea Eeyore se vorbise de câteva ori despre astfel de incidente. Dar, pe cât am putut surprinde din conversația grupului de mame care vorbeau, incidentele păreau nevinovate în raport cu agresivitatea băieților normali și erau mai degrabă demne de milă. Ascultând asemenea relatări din locul meu din colț, în piept îmi izbucneau, aproape răsunând, aceste cuvinte pe care nimeni nu le-ar fi bănuit: „Ce dracu'! Nu se poate!"… În primul rând, acele incidente nu constituiseră ceva care să necesite intervenția poliției.

Când Eeyore a început să meargă la lucru, eu doar o însoțeam pe mama, care-l ducea și-l lua, dar, din câte îmi amintesc, la început, în apropierea atelierului nu era decât un teren viran. Însă recent s-au construit, unul după altul, blocuri din lemn cu fațade frumoase, și, cum vizibilitatea pe la colțuri nu e bună deloc, poate fi chiar periculos. Dacă ar avea loc vreun incident, noii locatari ai zonei ar putea începe o campanie contra atelierului.

Pe la începutul primăverii, într-o zi cu vânt puternic, după ce-l dusesem pe Eeyore la atelier, mă întorceam spre casă și am cotit pe o stradă laterală pe lângă gardul unei parcări de mașini la mâna a doua, pentru a evita vești aglomeratul bulevard Koshū. Băiatul pe care l-am văzut acolo părea retardat, dar știam sigur că nu este unul dintre colegii lui Eeyore, pentru că la atelier se făcuse prezența și nu lipsea nimeni. Băiatul își lăsase în jos pantalonii până la genunchi, dezvelindu-și fesele imaculat de albe și, uitându-se la mașinile murdare de dincolo de gard, își mângâia penisul.

Doamna A, una dintre mamele care se întorcea, ca și mine, după ce-și adusese fiul la atelier, genul de lider care se decidea și acționa repede, conducându-le pe celelalte mame, s-a îndreptat glonț spre copil după ce a zis „Vai de mine!" și mi-a ordonat într-un fel neobișnuit: „Mă-chan, tu rămâi pe loc! Eu și doamna M ne ducem înainte!"

Din întâmplare, pe trotuarul opus erau trei femei care tocmai se pregăteau și ele să se îndrepte spre băiat, intrigate de comportamentul lui. Dar doamna A l-a pus imediat să-și tragă pantalonii și l-a ajutat să-și pună pe umăr servieta care zăcea alături, pe jos, după care, stabilind încotro îi era școala, l-a grăbit fără zăbavă într-acolo. Cele trei femei nu au mai avut timp să zică nimic și au plecat, mulțumindu-se să ne privească dezaprobator.

Eu am ajuns-o din urmă pe doamna A și, pe drumul spre gară, mi-a spus:

– Dacă n-ar fi fost acolo femeile alea din cartier care puteau să creadă că e unul dintre ai noştri, l-aş fi lăsat să facă ce voia!

De data asta doamna M a fost cea care-a exclamat: „Vai de mine!“, gândindu-se probabil la prezenţa mea acolo, dar eu eram mai degrabă de acord cu doamna A şi, în acest sens, mi-am spus în gând „Ce dracu'!“ De furie, mă înroşisem la faţă şi era cât pe ce să-mi de-a lacrimile, lucru ce putea fi interpretat drept jenă faţă de ceva vulgar.

Cu alte cuvinte, nu simţeam nici cea mai mică dorinţă de a-l învinovăţi pe acel băiat, dar, în ceea ce-l priveşte pe Eeyore, nu a avut nici măcar o dată acest tip de comportament, cel puţin în prezenţa noastră, a familiei. În plus, până acum nu a manifestat un astfel de comportament nici în altă parte, iar părerea mea sinceră este că nici nu se va întâmpla vreodată pe viitor. N-aş putea însă spune că acest gând mă linişteşte şi cu atât mai puţin că mă bucură; e mai degrabă un sentiment complicat, pe care nu-l pot explica.

Ca personalitate, Eeyore este în esenţă o persoană foarte sobră şi manifestă o reacţie de respingere violentă la orice glumă vulgară legată de sex. Faţă de tendinţa tatei de a spune astfel de lucruri pentru amuzament – mama zice că în vremea studenţiei nu era aşa, ci a deprins acest obicei în mod voluntar, ca pentru a-şi crea o a doua natură –, fratele meu este extrem de rezervat.

Şi, ţinând seama de acest lucru, probabil că îndură cu mult stoicism atunci când aude cuvântul „sculă“, folosit destul de des la noi în casă, deşi urăşte astfel de forme de exprimare.

„Sculă.“ Tata a inventat cuvântul ca pe un tip de expresie referitoare la sex, dar care poate fi imediat transformată într-o nostimadă. Desigur, chiar şi eu ştiu că această utilizare nu apare în dicţionar. În plus, tata foloseşte acest cuvânt într-o infinită gamă de situaţii. Dacă ar fi să iau partea tatei, aş spune că această folosire s-a născut din nevoia de a rezolva sub chip

de glumă momentele în care Eeyore se confruntă cu probleme legate de sex pe care singur n-ar şti cum să le rezolve.

De asemenea, mai e ceva de pe vremea când Eeyore mergea în ultimul an la şcoala specială. Pe timpul acela, uneori, când stătea întins pe podea compunând muzică sau ascultând radio FM şi încerca să-şi schimbe poziţia, se mişca ciudat şi ezitant, ca şi cum şi-ar fi tras şoldurile în spate, un mod pe care în engleză l-am cataloga drept *awkward*. Când vedea asta, tata îi striga cu voce tare, de puteam auzi şi eu:

– Eeyore, vezi că s-a lungit „scula“! Fuga la toaletă!

Iar Eeyore se ducea la baie cu un mers ca al femeilor care au probleme cu partea de jos, cum vezi prin spitale. Mă gândeam că „scula“, umflată fiind şi atingându-se de chiloţi, îi producea poate durere şi aş fi vrut să-i uşurez situaţia, dar în astfel de momente Eeyore se purta extrem de defensiv şi nu te lăsa nici măcar să te apropii de el. Mama mi-a spus că n-a putut face nimic din acest punct de vedere.

Dar, cam în aceeaşi perioadă, se întâmpla să avem de-a face direct cu „scula“ lui Eeyore atunci când se lungea. Încă din copilărie, Eeyore purta scutece în timpul nopţii. Când a crescut, cele de plastic care se găsesc de obicei nu-l mai încăpeau, aşa că, ori de câte ori se duceau în oraş, mama şi tata căutau prin supermarketuri unele mai mari.

Numai că profesorul de la şcoala specială a spus la un moment dat că trebuie dezvăţat să mai facă noaptea în pat, şi pentru asta trebuie sculat şi dus la toaletă între orele 11 şi 12. De obicei îl ducea fie mama, fie tata, dar, atunci când tata era plecat în provincie, iar mama, fiind prea obosită de treburile de peste zi, nu se putea trezi, se întâmpla să-l duc eu. Fiind în ultimul an de gimnaziu, mă pregăteam pentru admiterea la liceu şi oricum învăţam până noaptea târziu.

Când aprindeam lumina din dormitorul lui, el deschidea alene ochii, dar nu dădea semne să se ridice din pat. Stătea cu pătura trasă peste cap de parcă era un urs care hibernează.

Eu trăgeam pătura în lături şi îi dădeam jos pantalonii de pijama, corpul său fiind întins în tot patul, şi atunci, ca şi cum s-ar fi întors pe o parte, se mişca deodată astfel încât să-mi înlesnească această sarcină.

Dacă scutecul nu era ud, îl foloseam din nou după ce se întorcea de la baie, aşa că, atunci când i-l scoteam, îl împătuream cu grijă. Dacă făcuse pe el, îţi dădeai imediat seama după căldura umedă. Când însă apucai să vii la timp, înainte să facă, simţeai o bucurie ca a vânătorului care-şi prinde prada.

Mai exista însă o problemă. În momentul în care desfăceai marginile scutecului, din interior zvâcnea cu putere penisul eliberat din strânsoare. Când rămânea astfel gol în partea de jos, Eeyore se ridica din pat şi se descurca singur, dar gura lui răspândea un miros ca de fiară imensă sau de spumă a metalului din combinaţii chimice, cu care nu mă puteam obişnui deloc. Era diferit de mirosul pe care-l avea răsuflarea lui ziua, şi, de asemenea, era diferit de mirosul din timpul crizelor spasmodice.

La jumătate de an de la începutul acestui exerciţiu, când a participat la o excursie cu şcoala în care au stat undeva peste noapte, profesorul cel dedicat l-a vindecat definitiv de obiceiul de a face noaptea pe el. De atunci, nimeni din familie nu a mai avut ocazia să vadă „scula“ ţâşnind violent, precum capul unei meduze. Şi mi-am mai dat seama că, de ceva ani, n-am mai observat nici mişcările ciudate ale fratelui meu din clipele în care i se lungea „scula“. Şi dacă, din sentimentul său înnăscut de jenă, Eeyore nu ascundea aceste scene în mod intenţionat de ochii noştri, oare nu însemna că penisul lui se oprise din creştere?

Când am vorbit cu mama despre asta, mi-a răspuns în şoaptă că probabil trecuse respectiva perioadă, că avusese o adolescenţă scurtă. Tata, care asculta din sufragerie conversaţia noastră, a intervenit:

– Oricum, nu e ceva rău. În sfârşit, putem sta şi noi liniştiţi!

La auzul acestor vorbe, am simţit repulsie.

I-am răspuns în sinea mea: „Dar nu ştim dacă asta e bine sau nu pentru Eeyore“. M-am gândit că, dacă într-adevăr lucrurile stau aşa, Eeyore nu se va comporta precum acel băiat pe care-l văzusem. Totuşi, fără să înţeleg prea bine de ce, simţeam că nu vreau să consider că putem fi liniştiţi. Şi iar mi-au răsunat în piept cuvintele „Ce dracu'! Nu se poate!“

În prima săptămână după ce au plecat ai mei în America, s-au întâmplat o sumedenie de lucruri neaşteptate pentru mine, cu toate că încercasem să mă pregătesc sufleteşte dinainte. Pentru că nu puteam dormi mai mult de patru, cinci ore noaptea, ziua mă mai întindeam în pat şi picoteam în pauzele dintre treburi, şi chiar mi s-a întâmplat să scriu de două ori în aceeaşi zi în „Jurnalul familiei“ pe care, înainte de plecare, mama mă rugase să-l ţin. Căci, întâmplându-se multe, chiar aveam ce să scriu…

De fapt, prinsă de toate aceste treburi, aproape că n-am avut timp să mă simt singură sau îngrijorată. M-au preocupat intens doar două lucruri, mai bine zis, două persoane. Era o senzaţie fizică, de parcă un obiect masiv atârna deasupra stomacului meu. Este vorba despre două persoane pe care înainte, enervată, le numisem „fanatici“. Atunci, deşi consternat, tata tăcuse şi doar mama mă sfătuise să nu folosesc un asemenea cuvânt de faţă cu alţi oameni.

Erau doi oameni necunoscuţi care, cam de la sfârşitul anului trecut, veneau o dată pe săptămână pentru a aduce diferite lucruri la uşa noastră, şi ale căror intenţii reale noi nu le cunoşteam. Din acest motiv ajunsesem să-i numesc „fanatici“. Unul aducea mereu un buchet de flori, dar nu din cele bogate care se vând la florărie, ci buchete din flori mici, aranjate într-un mod special, precum acelea ale unui coleg melancolic care, cu ochii permanent plecaţi, pândeşte totuşi

momentul de a intra peste tine. Celălalt aducea două sticle de *sake* umplute cu apă şi închise cu dop de plută, pe care le lăsa pe zidul de cărămidă de la poartă şi pleca. Într-un rând am dat însă nas în nas cu el pe când ieşisem să primesc cadourile de *oseibo*[1] pe care le adusese poşta. Era robust şi bine făcut, cu aerul unui călugăr ce se supune unei discipline severe, iar ochii lui căprui-deschis păreau două puncte prea îndepărtate unul de altul sub fruntea lată.

Cealaltă persoană suna la uşă şi înmâna buchetul de flori cuiva din familie. Era mic de statură, cu alură de profesor sau de angajat la bancă, iar de buchet era prinsă o scrisoare introdusă într-un plic. N-am citit niciodată conţinutul, dar, pentru că era un plic de la serviciu, cu adresa scrisă pe el, mi se părea o persoană serioasă. Totuşi, deşi nici tata, nici mama nu o spun clar, dacă stau bine să mă gândesc, îmi amintesc că acum vreo câţiva ani a avut loc un incident legat de omul acesta. S-a petrecut în toiul nopţii şi, cum pe vremea aceea dormeam fără griji, nu-mi amintesc prea bine, dar uneori îl mai întreb pe Eeyore care, deşi puţin confuz, răspunde destul de încrezător: „Da! Am fost în încurcătură! A venit maşina patrulei fără să pornească sirena!“ Când l-am întrebat ce se întâmplase de fapt, a zis doar: „Dădusem de bucluc!“, încercând să ocolească răspunsul, şi m-am gândit că poate tata îi spusese să nu vorbească despre acest lucru.

Din câte ştiu eu, perioada de vârf a apariţiilor acestor vizitatori – şi înmulţirea unor telefoane şi scrisori de asemenea suspecte – a fost imediat după ce tata a ţinut o conferinţă televizată cu titlul „Rugăciunea unui om fără credinţă“ la o universitate de fete.

Fiind păţită în această privinţă, consider că nu e neapărat necesar să declari sus şi tare despre tine că eşti o persoană

[1] Obiceiul de a oferi daruri la sfârşitul anului. În Japonia există obiceiul de a se aduce daruri în anumite perioade stabilite, vara şi iarna, pentru a-ţi exprima recunoştinţa faţă de cei care te-au sprijinit. (n.tr.)

fără credinţă, şi, chiar dacă atunci când foloseşti cuvântul „rugăciune“ nu înseamnă că vizezi neapărat pe cineva anume, cu siguranţă unii se puteau simţi jigniţi. Aşa că, după ce făcuse un astfel de lucru, era firesc ca tata să fie interpelat uneori. „Dar provoacă multe neplăceri familiei!“ i-am spus eu mamei, iar tata a aflat şi el. Cam tot la acea vreme am început eu să vorbesc despre „fanatici“.

De fapt, tata părea să accepte cu stoicism aceste pedepse uşoare, însă, considerând, pesemne, că mie mi-ar fi fost greu dacă respectivele vizite continuau şi după plecarea capului familiei, i-a scris o scrisoare persoanei care aducea flori, cerându-i să înceteze. Şi de atunci n-au mai venit buchete de flori. Dar pe cel cu sticlele nu aveam cum să-l contactăm. Cu o săptămână înainte de plecare, tata, lucrând în sufragerie, a păndit poarta, având pregătită şi o scrisoare pe care să i-o înmâneze, însă duminică seara ne-am trezit cu sticlele puse la poartă, fără să băgăm măcar de seamă.

Rămânea problema ce voi face eu, după plecarea părinţilor în America, dacă se mai întâmpla să dau nas în nas la poartă cu persoana. Chiar dacă nu l-aş fi întâlnit direct pe om, prezenţa sticlelor la poartă era suficientă ca să mă facă să mă simt împovărată.

Scrisoarea tatei era pusă deasupra tăbliţei cu numele familiei de la poartă. Am văzut-o, dar, cum nu mă interesează scrisorile adresate altora, am lăsat-o acolo. Când mi-au dat primul telefon, după ce se instalaseră în apartamentul din California, mama mi-a transmis că tata o lăsase acolo cu gândul de a o înmâna persoanei care aducea sticlele. Pentru că în scrisoare preciza că părinţii urmau să locuiască o vreme în străinătate, copiii rămânând singuri, se temea ca nu cumva efectul să fie invers şi omul cu sticlele să considere că avea misiunea de a-l apăra pe Eeyore prin puterea credinţei lui… Apoi, luând el telefonul, tata a adăugat, ca pentru a mă linişti, că asta era doar o ipoteză a lui, şi deci nu trebuia să mă impacientez, numai că eu am receptat-o ca pe un fel de iresponsabilitate din partea lui.

Mama, îngrijorată că avea să ni se ceară cândva înapoi sticlele primite astfel, le înşirase în ordine într-un colţ al debaralei. Sunt sticle de aceeaşi formă, bine închise cu dopuri de plută, oferind o scenă înfricoşătoare. Cu toate că, atâta vreme cât era opera un amator, nu putea fi vorba de apă fiartă la temperatură ridicată pentru a ucide microbii, atunci când am ridicat una dintre cele mai vechi sticle şi am agitat-o, apa nu părea fermentată, şi din nou am simţit greutatea aceea în stomac.

În seara celei de-a zecea zile scurse de la plecarea părinţilor, o maşină de patrulă a poliţiei s-a apropiat de casa noastră, de data asta cu sirena pornită, spre deosebire de cum se întâmpla în amintirile lui Eeyore. Eu ştiu acum despre ce era vorba, dar scriu după cum îmi amintesc, mai ales ce am simţit şi am gândit în fiecare moment. Aşa am făcut şi în legătură cu omul cu sticlele.

Când sirena maşinii de patrulă s-a auzit brusc parcă de pretutindeni, am avut un şoc, de parcă mi se golise deodată mintea. M-am ridicat absentă, anemică, mai-mai să mă prăbuşesc de la măsuţa unde până atunci scrisesem la un referat. Am reacţionat astfel pentru că în acel moment Eeyore era plecat la tuns.

În astfel de situaţii este treaba mea să-l conduc la frizeria din colţul străzii pe unde trec autobuzele şi care se intersectează cu bulevardul din faţa gării, achitând înainte tariful. Pentru că mergem însă de multă vreme la această frizerie, Eeyore s-a obişnuit şi el cu ce trebuie făcut. Se pare că îl consideră interesant pe frizer, care după ce termină cu tunsul, îl întreabă în mod repetat: „E bine, nu-i aşa?“ Şi, la întoarcere, îi place să vină acasă plimbându-se agale, probabil cu senzaţia de prospeţime pe care ţi-o dă o nouă frizură.

Mi-a fost de mare ajutor faptul că se dusese singur, şi, oricum, aşteptatul în frizerie, fată fiind, îmi stârnea un sentiment ciudat.

În timp ce sirena patrulei răsuna pretutindeni, dându-mi seama că Eeyore nu sosise încă acasă – Ō-chan era şi el plecat la meditaţii –, am fost cuprinsă de regretul imens că îmi făcusem obiceiul de a nu mai sta cu Eeyore până când termina cu tunsul.

Totuşi, m-am forţat să acţionez şi am plecat în fugă, în încălţările de jogging. La a treia curbă a traseului obişnuit pe care se întorcea acasă Eeyore, în zona unde rămâneseră, ca pe vremuri, locuinţele, clădirile şi gardurile, situată într-o parte faţă de drumul care leagă casa noastră de frizerie, erau oprite patru maşini de poliţie. În lumina amurgului de vară, în care chipul şi grumazul oamenilor par să strălucească de sudoare, locuitorii din cartier stăteau la colţul străzii şi priveau cum îşi făceau de lucru poliţiştii. Trupul meu zbura deja într-acolo, dar, stăpânindu-mi forţa care mă purta, l-am întrebat cu inima cât un purice pe bătrânelul în izmene care se afla cel mai aproape de mine:

– E un accident?

Din expresia bătrânelului care s-a întors spre mine cu o faţă cu trăsături tipice, ai fi zis că urmărea continuarea unui documentar la televizor. Şi mi-am dat seama că incidentul pe care încercau să-l rezolve poliţiştii nu era un accident rutier, ci un fapt mai complicat, care implica relaţii interumane.

Bătrânelul, înroşindu-se şi mai tare în obrajii în care, de emoţie, urcase culoarea sângelui, mi-a spus:

– Nu e vorba despre un accident rutier. E vorba despre o molestare. Ar fi bine să nu treci pe acolo.

Făcând o plecăciune şi răsucindu-mă brusc, am reînceput să alerg pe traseul pe care ar fi trebuit să se întoarcă fratele meu. Până atunci nu auzisem niciodată de atacuri ale homosexualilor în Japonia, mi-am zis, şi expresia „Eeyore e în siguranţă“ mi-a izbit pieptul de mai să răsune de uşurare. Totuşi, ajungând la frizerie, am văzut că acolo nu mai era nici un client, nici în sala de aşteptare, nici pe scaun, şi se făcea

curăţenie. Frizerul care întreba mereu „E bine aşa?“ măturа podeaua; îndreptându-se de spate, mi-a zis mirat:

– Fratele dumneavoastră mai mic a plecat de mult!

Îl credea şi el pe Eeyore mai mic decât mine, dar această confuzie nu mă mai surprindea.

Pe drumul de întoarcere, m-a străfulgerat altă idee înspăimântătoare. Mă liniştisem la gândul că nu existau atacuri ale homosexualilor; dar dacă, dimpotrivă, Eeyore era cel care atacase pe cineva? Chiar dacă nu avusese o astfel de intenţie, poate, încercând să fie amabil cu vreo fetiţă drăguţă, gestul lui fusese interpretat greşit şi apoi sfârşise prin a fi el cel agresat… Şi cum el urăşte să ţipe sau să plângă…

Dar Eeyore sosise cu bine acasă şi stătea pe canapeaua din sufragerie citind coloanele referitoare la radio FM din ediţia de seară a săptămânalului. M-am aşezat lângă el şi am încercat să-mi liniştesc bătăile încă puternice ale inimii. Am simţit mirosul de iarbă fragedă, proaspăt tăiată, a trupului său şi mirosul de loţiune din părul lui tuns scurt, în vreme ce fratele meu, după ce m-a privit pe furiş cu mirare, a continuat să marcheze cu roşu melodiile clasice din ziar, fără a scoate un cuvânt. Şi-atunci m-am liniştit complet, dar de a doua zi, ca dovadă fizică directă a spaimei mele, îmi tot revenea în minte, cu putere, acel miros proaspăt. În aceeaşi zi, ducându-mă să ferec poarta, am găsit o sticlă pe gardul din cărămidă. Nu se mai întâmplase în ultima vreme, şi, bineînţeles, nu-i simţeam lipsa, iar prezenţa ei mi-a adâncit starea de depresie.

În ediţia de dimineaţă a ziarului local de a doua zi, a apărut un articol despre incidentul din cartierul nostru. Fusese agresată o fetiţă de şcoală primară. Eu nu ştiusem despre asta, dar se spunea că, încă de la finele anului precedent, apăruseră incidente de acest fel. Agresorul nu fusese prins. Peste vreo două, trei zile, pe când măturam curtea dinspre poartă şi intrare, o femeie din vecini vorbea cu o alta mai în vârstă, cu care obişnuia să meargă la cumpărături la magazinul din faţa

gării. Eu eram aplecată, pentru că foloseam o mătură scurtă de grădină, iar celor două femei de pe trotuarul jos, de dincolo de poarta ferecată, le era imposibil să mă zărească.

Spuneau că atacul se petrecuse la colţul unei case, unde agresorul e prinsese pe fetiţă, o îndesase în gardul viu şi o imobilizase, prinzând-o puternic de încheieturi cu o mână, iar cu cealaltă mână umblând în pantaloni şi stropind-o pe faţă. Se folosea cuvântul „iradierea feţei“. Spuneau că fetiţa plângea în hohote la gândul că ar fi putut lua SIDA. „Păi şi de ce n-a ţipat fetiţa?“ „Poate că, fiind prinsă cu putere, a amuţit de spaimă?“ „Apropo, acum câteva zile am văzut pe cineva din spate, cum stătea ca pironit lângă gardul viu…“

Trebuind să mătur şi în faţa porţii, am ieşit şi le-am salutat; ele, deşi mi-au zâmbit, au schimbat brusc subiectul.

Şi, înainte ca eu să termin de măturat, una a intrat în casă, iar cealaltă s-a urcat într-o maşină şi a dispărut.

Conversaţia femeilor a accentuat în mod nefericit neliniştea mea. Eram aproape incapabilă să reacţionez de când avusese loc atacul. Iar ultimele vorbe ale conversaţiei care se întrerupsese atunci când faţa mea apăruse la poartă, cum că văzuseră pe cineva stând nemişcat în dreptul gardului viu, m-au lovit în moalele capului. Pentru că eu, încă cuprinsă de spaimă, fiind conştientă că fac ceva rău, încercasem un experiment cu fratele meu.

Cu o zi înainte, mersesem cu el la o cafenea de pe strada din faţa gării şi, după ce plătisem în avans, îi spusesem că eu mai trebuie să fac nişte cumpărături şi deci să se ducă singur acasă, după ce termină de băut cafeaua. Apoi mă ascunsesem, ca să-l urmăresc, la umbra unui copac cu frunze deja îngălbenite, de pe partea cealaltă a străzii. Fratele meu a apărut deodată, cu o expresie domoală, reţinută, gata să zâmbească din interiorul unei sfioşenii tăcute, ceea ce indica faptul că era binedispus. Îl binedispunea perspectiva de a duce la îndeplinire singur un plan pe care i-l cerusem eu. Traversând cu multă grijă strada

aglomerată pe care circulau autobuze, o pornise agale, ca un călător din vechime.

Dacă mergea respectând traseul folosit întotdeauna de noi, neliniştea mea era nejustificată. Iar fratele meu o cotise, urmând drumul corect. Aproape că răsuflasem uşurată. Totuşi, ajuns la locul unde avusese loc incidentul, se îndreptase spre sud, făcând un ocol. Şi păşea cu siguranţă de sine, fără să pară stânjenit de piciorul la care avea un handicap. Apoi se apropiase de gardul viu, cu azalee în centru, de la vila cea veche, şi, în locul unde tufişul era tuns neregulat, se înfipsese cu umărul drept şi rămăsese nemişcat ca şi cum s-ar fi ascuns.

Nu izbutisem să mai aştept nici măcar o clipă. Nu trecea nimeni prin apropiere. Se vedeau doar în depărtare, ca nişte coţofene sau ca nişte ciori, două fete în uniformă şcolară. Totuşi, cuprinsă de disperare, ţâşnisem în fugă şi, oprindu-mă lângă Eeyore, strigasem cu o voce tremurândă:

– Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat? Ai greşit drumul! Hai să mergem acasă!

Recitind „Jurnalul familiei“, îmi dau seama că au trecut zece zile de atunci. Deşi de-a lungul acestor zile am fost ca un ghemotoc de spaimă şi deşi a fost o problemă de o extremă gravitate, e straniu că, după ce a trecut, nu mai rămâne nici un semn al acelei spaime. Şi totuşi, cât de profund m-am schimbat după experienţele acelor zile! Dacă am fost eu în stare să îndeplinesc lucruri pe care altădată nici nu le-aş fi putut gândi...

Ziua aceea era una în care nu mai părea să se răcorească, iar în aerul neclintit, fără nici o adiere, apăruse spre apus o frumoasă umbră a înserării. Ducându-mă să iau ediţia de seară a ziarului, am văzut pe zidul de cărămidă sticla cu pricina. Suprafaţa îngustă a apei, puţin sub dopul de plută bine îndesat, se înroşise, ca şi cum era o lentilă care strânsese culoarea apusului. Am simţit cum mi se aprind obrajii. M-am gândit că, dacă abia o pusese, l-aş putea ajunge din urmă dacă mă duceam

după el şi i-aş putea-o înapoia. Am fost atât de absorbită de acel gând, încât mi-a urcat sângele în cap.

M-am întors până la intrare şi, uitându-mă prin perdeaua fin lucrată pentru a mă asigura că Eeyore continua să compună muzică întins pe burtă, am închis uşurel uşa şi am împins bicicleta până la poartă. Apoi am aşezat orizontal, ca să nu se mişte, sticla călduţă în coşul metalic de la ghidonul bicicletei şi am pornit în goană, îndreptându-mă cu viteză mare spre gară.

Am mers drept până la strada cu autobuze, şi de acolo am cotit către sud, spre semaforul din intersecţie. Făcând stânga, am ajuns în faţa gării. Deşi era seară şi mult trafic, mi-am dat seama că, şi dacă aş fi dat de urma omului cu sticlele, nu l-aş fi putut recunoaşte pentru că, în fond, nu-l văzusem decât o dată. Mai degrabă l-aş fi putut recunoaşte dacă l-aş fi întâlnit luând la rând străzile care se întind la nord şi la sud, perpendicular pe drumul de acasă spre cel cu autobuze, pe care nu mai umblă nimeni după lăsatul serii.

Tata spunea că, pe vremea când încă eram un copil fără griji, alergam ca un mânz în serile de vară la cabana noastră din Gunma, iar acum, urcată pe bicicletă după multă vreme, pedalam legănându-mi umerii exact ca un cal. Mai întâi am mers pe strada cea mai apropiată de cea cu autobuze, spre nord, privind cu atenţie în ambele părţi atunci când ajungeam la vreo intersecţie. În capătul din nord am întors şi am inspectat străzile din est şi vest până la următorul colţ. Începusem deja să obosesc. Cotind spre sud, am zărit două siluete, una mai mare, celalaltă mai mică, încleştate. Se găseau la îmbinarea a două garduri vii, cel mai îndepărtat format din măslini deşi, de-a lungul unei vile vechi, iar cel mai apropiat, din chiparoşi pitici şi prost îngrijiţi, care străjuiau vila vecină.

Am mai înaintat cinci, şase metri şi am frânat brusc. Dintre cei doi, care păreau că se luptă, unul era un bărbat cu o pelerină de ploaie de un verde-deschis, vesel, care o împingea

cu o mână şi o strângea între picioare pe o fetiţă de gimnaziu sau în ultima clasă de şcoală primară, îmbrăcată într-o rochiţă roz. Cealaltă mână a bărbatului se afla sub pelerină, în dreptul burţii, mişcându-se în sus şi-n jos.

Ceea ce-am făcut atunci, pe loc, mi s-a părut chiar şi mie ciudat în momentul relatării de la poliţie. Ca într-un joc al copilăriei, m-am ridicat din şa şi, aplecându-mă în faţă, am pedalat cu putere şi, sunând din claxon, m-am îndreptat către cei doi. Şi, pentru o clipă, am văzut cu coada ochiului cum bărbatul în trenci privea cu doi ochi ca două puncte căprui.

După ce-am pedalat cinci, şase metri, m-am dat jos de pe bicicletă şi am întors-o, apoi, urcându-mă iar pe şa, cu un picior sprijinit de caldarâm, l-am privit ţintă pe bărbat. În tot acest timp, am continuat să claxonez. Bărbatul îşi oprise mişcările mâinii de sub pelerină, dar cu cealaltă continua s-o ţină strâns pe fetiţă, şi, ca şi cum ar fi căutat în grabă o idee salvatoare, îşi întorsese către mine figura cu ochi prea depărtaţi. Apoi a scos mâna de sub pelerină, făcându-mi un semn, ca şi cum ar fi alungat un câine.

Plină de furie până la lacrimi, am negat din cap, dar tocmai atunci mi-am dat seama că o femeie de 34, 35 de ani privea la noi de la etajul trei al unei case cu aspect de cutie, construită de-a lungul terenului unde se găsea vila cu gardul viu proapăt tuns.

– Hei, ajutor! Ajutor! am strigat.

Femeia a deschis cu zgomot fereastra şi, aplecându-se, a cercetat strada, după care s-a retras, strigând înspre cineva aflat în spatele ei.

Confruntat cu noua situaţie, bărbatul i-a dat drumul fetiţei. S-a îndreptat anevoie de spate şi s-a îndepărtat cu paşi repezi. Pentru prima dată, fetiţa a început să plângă în hohote şi, mergând în genunchi, a venit spre mine. Continuând să claxonez, am trecut pe lângă fetiţă şi l-am urmărit pe bărbat. Dar singurul lucru pe care l-am putut face atunci când bărbatul, dându-şi seama că-l urmăresc, s-a oprit şi a început să mă

privească fix cu ochii săi ca nişte puncte a fost să mă opresc la o anumită distanţă şi să-l ţintuiesc la rândul meu cu privirea. În acel moment, răsucindu-şi mantia ca Batman, bărbatul a luat-o la goană, cu o viteză incredibilă, pe strada alăturată.

Pe bărbat l-a prins fratele mai mic al femeii de la etaj, care scosese repede motocicleta şi, spre deosebire de mine, nu l-a urmărit pur şi simplu, ci i-a ieşit înainte pe strada cu autobuze. Însă cea care l-a putut identifica, după ce-a fost prins, pe bărbatul palid, plin de sudoare, cu răsuflarea tăiată care făcea pe neştiutorul, ca fiind agresorul de mai devreme, am fost eu, ajunsă mai târziu la faţa locului cu bicicleta, continuând să claxonez cu putere. Deci cred că mi-am îndeplinit rolul.

Până la sosirea poliţiei, tânărul robust şi femeia – ea rămânând pentru a da îngrijiri micuţei victime – l-au ţintuit pe bărbat de ambele părţi. În permanenţă m-a preocupat faptul că bărbatul cu ochii ca de peşte, înfierbântaţi, ca două puncte căprui mă privea întruna, dar, întrebând poliţia, mi s-a spus că declarase că, înţelegând că îl recunoscusem, nici nu mai încercase să fugă.

Vorbise şi despre sticlele de apă pe care le aducea la noi acasă. Până să se pomenească despre asta, mă simţisem groaznic, pentru că fusta mea era udă leoarcă în partea din faţă, dar în acel moment mi-am dat seama că sărise dopul sticlei pe care-o pusesem în coşul bicicletei.

În ziua următoare am făcut febră mare şi nu m-am putut ridica din pat. Eeyore şi-a luat câteva zile libere de la atelier, iar Ō-chan s-a ocupat cu pregătitul mesei. Punând masa, spunea că alesese lucruri cât mai sănătoase şi mai hrănitoare, dar, de fapt, toate erau semipreparate luate ca atare de la supermarket. Totuşi, făcând febră şi dormind, încet-încet a început să-mi piară sentimentul îngrozitor de spaimă care mă obsedase zi şi noapte.

De ce acest molestator aducea sticle de apă la poarta noastră? Pentru că, dacă ar fi trecut pe acolo un poliţist şi l-ar

fi luat la întrebări, ar fi putut răspunde că ducea apă la noi acasă. Mi s-a spus că declarase că din acest motiv alesese o familie ca a noastră, cunoscută şi din ziare. Totuşi, eu cred că, şi atunci când o agresa pe fetiţă, şi atunci când fugea, şi când a fost prins, avea ceva straniu în ochii cu care care mă privea necontenit. Şi am impresia că tot ceea ce se găsea în adâncul fiinţei acelui „fanatic" interesat de rugăciunea tatei mi s-a arătat mie, fiica lui, prin acei ochi ca două puncte maronii.

Când se înnopta de-a binelea, neputând dormi, toate astea îmi apăreau pe jumătate în vis, şi mă gândeam la lucruri şi mai groaznice. Un condamnat pentru molestare nu poate fi ţinut prea mult închis. Când va scăpa din închisoare, oare nu va veni în apropierea casei noastre, nu se va ascunde în gardul viu, nu mă va prinde pe mine, cea pe care a privit-o fix, nu mă va îngenunchea? Oare nu voi fi precum acea fetiţă care nu izbutise nici să plângă, neputând opune vreo rezistenţă, şi nu mă va stropi pe faţă cu apa rece, care nu fermentează, din sticlele acelea mici?

Într-o zi de toamnă, când în sfârşit îmi scăzuse febra, m-am dus cu Eeyore la cumpărături la supermarketul din faţa gării. Eu fiind destul de slăbită, Eeyore era cel care ducea cu braţele-i puternice cele două sacoşe pe drumul spre casă. În dreptul vilei cu gardul viu cu azalee unde-l văzusem cu câteva zile înainte stând de unul singur ca şi cum s-ar fi ascuns, Eeyore a cotit şi s-a îndreptat în grabă într-acolo, ca şi cum îndeplinea rolul de a mă conduce în acel loc.

– Eeyore, ce s-a întâmplat? Ăsta nu-i drumul drept! am zis eu în şoaptă, urmându-l ezitant.

Numai că fratele meu, exact ca atunci, şi-a înfipt umărul în tufişuri şi a stat nemişcat, cu urechile ciulite şi o expresie foarte serioasă pe chip. S-a auzit, extrem de încet, cum cineva exersa la pian. După ce a ascultat o vreme, Eeyore, cu o expresie de mulţumire liniştită, s-a întors spre mine zicând:

– E sonata K. 311 pentru pian. De-aici încolo e uşor de interpretat!

La auzul acestor vorbe, mi-am dat seama că şi eu pot depăşi durerea care mă cuprinsese. Şi, chiar dacă vor mai exista prilejuri de îngrijorare, vor părea nişte nimicuri pe lângă tot ce tocmai trăisem.

COPII ABANDONAŢI PE TERRA

De când mă ştiu, tata pleca în străinătate din când în când, pentru diferite perioade de timp. Dar, fie că pleca pentru cercetare, sau în interes de serviciu, de fiecare dată se ducea singur, de obicei în locuri care aveau legătură cu vreo personalitate literară de care era interesat la momentul respectiv. Prin urmare, faptul că mama îl însoţea acum şi avea să lipsească opt luni, lăsându-ne acasă pe noi, copiii, căci, în ciuda vârstei noastre, pentru ei tot copii suntem, era un lucru fără precedent în viaţa noastră. Se pare că această nouă situaţie apăruse nu numai pentru că tata avea nevoie ca mama să fie cu el, ci şi pentru că ea însăşi socotea că trebuie să-l însoţească. Şi, judecând după personalitatea mamei, dacă ea hotărâse că era important să-l însoţească, nu încăpea îndoială că aşa stăteau lucrurile. Oricum, înainte chiar de a o întreba despre motivul pentru care luase o astfel de hotărâre, m-am oferit din proprie iniţiativă să am grijă de Eeyore cât erau ei plecaţi. Cât despre fratele meu mai mic, Ō-chan, care se pregătea pentru examenul de admitere la facultate, nu era nici o problemă, el fiind o persoană independentă, care se descurca pe cont propriu.

Mi-am dat însă seama de responsabilitatea imensă pe care mi-o asumam de-abia atunci când i-am prezentat situaţia domnului Shigeto, un prieten de-al tatei care îl îndrumă de anul trecut pe Eeyore la compoziţie muzicală. Reacţia lui a

fost următoarea. M-a privit cu compasiune cu ochii săi care au o strălucire transparentă, ca şi cum ar fi daţi cu lac, şi mi-a spus:

– Viaţa e plină de probleme şi pentru tine, Mă-chan, nu-i aşa? Cu Eeyore şi cu toate celelalte…

Deşi era clar că încerca să mă încurajeze, am fost îndurerată, la rândul meu, de tristeţea lui, încât a trebuit să-i evit privirea. Însă n-am putut să mă împiedic să mă gândesc la gravitatea situaţiei la care evitasem să reflectez până atunci. Vorbind pe şleau, să presupunem că Eeyore ar avea un accident. Problemele familiei noastre sunt într-o oarecare măsură publice din pricina romanelor scrise de tata, şi, desigur, oamenii i-ar judeca sever pe părinţii mei dacă ar afla că au plecat în America, lăsând un copil handicapat în grija surorii şi a fratelui lui mai mici, şi ei copii, deşi, cum am spus, din punct de vedere al vârstei, Eeyore e deja adult, ca şi mine, şi lucrează la un atelier de binefaceri pentru persoane cu handicap. Dar, chiar lăsând asta la o parte, dacă Eeyore ar avea un accident, lucrul în sine ar fi o mare problemă!

În plus, persoana cea mai conştientă de gravitatea unui astfel de caz e, desigur, chiar mama. Pentru că e genul de om care tace şi se gândeşte mult la o problemă, în intimitate. Şi dacă ea se hotărâse să ne lase acolo şi să plece în America, trebuie să fi existat cu siguranţă un motiv întemeiat. Până să plece, am încercat discret să aflu ce-o făcuse să ia această hotărâre.

Motivul pentru care tata urma să locuiască într-unul dintre campusurile Universităţii California în calitate de scriitor invitat era că, participând în mai multe rânduri la simpozioane organizate acolo, îşi făcuse prieteni în rândul profesorilor de la departamentul de literatură engleză şi istorie, pe care-i aprecia în mod deosebit. Dar, dacă era numai asta, tata s-ar fi putut duce de unul singur şi locui în căminul facultăţii din campus, cum se întâmplase şi în trecut.

Explicaţia sumară a mamei a fost că tata trecea printr-o criză existenţială. De altfel, tata însuşi recunoscuse că era o criză cum nu mai trăise vreodată.

Dacă ar fi fost să mă gândesc la faptul că tata era schimbat în ultima vreme, singurul lucru pe care-l puteam spune era că îl surprindeam deseori cu mintea departe. Pentru că sunt genul de persoană care nu se şochează imediat ce aude ceva, ci reflectează întâi pe îndelete, mama mi-a spus că tata avusese mai multe crize în trecut, dar reuşise să le depăşească. De exemplu, o dată se retrăsese la cabana noastră din prefectura Gunma, altă dată acceptase o slujbă lejeră la o universitate din Ciudad de Mexico. Lucrul de care are nevoie tata atunci când îşi alege un refugiu sunt copacii. Deşi avea un aer grav, mama a chicotit, spunând că, indiferent de criză, de fiecare dată când îşi alesese refugiul, tata avusese grijă să fie locuri cu copaci: Kita-Karuizawa, cu mesteceni albi, şi Ciudad de Mexico, iar acum California, cu arţarii lor. Deşi era amuzant ce-mi spunea, mi s-a făcut milă de tata, care a crescut într-o vale înconjurată de păduri şi, atunci când trece printr-o criză, încearcă să se refugieze tot într-un loc cu copaci.

Şi de data aceasta, tata pleca să-şi depăşească criza în California, un loc cu copaci pe care-l alesese cu grijă. La început plănuise să meargă singur, ca de obicei, dar, între timp, mama începuse să considere că era prea distras… La început, se gândise să-l însoţească, luându-l cu ei şi pe Eeyore. Însă cineva cu experienţă de la atelier îi spusese că o persoană cu handicap mintal ar putea întâmpina probleme în obţinerea vizei. De aceea, la câteva zile distanţă, într-o dimineaţă, mama ne-a anunţat intenţia sa de a-l însoţi singură pe tata. Tata lua micul dejun împreună cu noi. Deşi e genul de persoană care, atunci când are senzaţia că împovărează familia cu vreo problemă de-a sa, încearcă s-o ia pe umerii proprii, în acea zi el a rămas absent în timpul discuţiei.

Dacă încerc să-mi pun în ordine gândurile de atunci, cred că am simţit două sentimente contradictorii faţă de el. Pe de o parte, mă supăra apatia lui, indiferent prin ce fel de criză trecea, pe de altă parte, realizam cu tristeţe că tata chiar îmbătrânise. Mama, care-l văzuse încă dinaintea căsătoriei trecând prin astfel de crize pe care le depăşea singur, deşi se obişnuise, nu-mi dădea nici un indiciu, ci spunea doar că, de data asta, nu ar ajuta cu nimic să se retragă singur undeva… Iar spaima şi tristeţea acestui fapt se amestecau în sufletul meu.

Cred că, din ce-am scris până acum, reiese destul de limpede că mă simt în mod firesc mai aproape de mama, în timp ce faţă de tata sunt mult mai distantă. Cred că acest sentiment vine din copilărie, când l-am văzut permanent preocupat exclusiv de Eeyore, fără să pară că eu sau Ō-chan existam pentru el. Cu toate astea, am avut recent mai multe ocazii de a vorbi cu el mai îndelung, şi, de când se află în California, îmi scrie foarte mult. Totuşi, uneori scrisorile de la el zac nedeschise pe masa din sufragerie aşa cum le-am pus acolo. În schimb, când e vorba despre scrisorile mamei, de-abia le aştept şi le citesc cu mare emoţie.

Din scrisorile mamei am senzaţia că vrea să-mi dezvăluie mai mult despre criza tatei decât făcea când erau acasă. „Uneori, când mă gândesc bine, am impresia că depresia tatei – folosesc cuvântul ăsta, care nu-mi place – îşi are originea în incidentul cu canalizarea, nu crezi?“ mi-a scris într-un rând.

Despre incidentul pomenit de mama îmi aduc foarte bine aminte. A avut loc în februarie. La noi acasă, conducta la care e legată scurgerea de la chiuveta din bucătărie se înfundă de vreo două ori pe iarnă. Când se întâmplă asta, tata se duce imediat şi se apucă de treabă cu un dispozitiv format din nişte bare de metal şi o sită sintetică, ce au fost iniţial parte componentă a gardului de flori, iar acum sunt legate cu vată de sticlă, un dispozitiv pe care l-a meşterit singur. Pe conductă se prinde grăsime şi noroi care, întărindu-se, formează un fel

de ipsos maroniu. Tata, folosind acel dispozitiv în care nici măcar un necunoscător nu ar avea încredere, nu se lasă până nu sparge ipsosul, lăsând apa să treacă. Apoi curăţă toată conducta, astfel încât apa să curgă mai uşor. Când termină, se spală bine pe mâini şi pe picioare, dar, în momentul în care începe să citească aşezat pe canapea, încă miroase a canal. Şi odată cu mirosul de canal, din trupul tolănit emană un sentiment clar de satisfacţie.

Tata este obsedat de astfel de lucruri şi nu pierde nici o ocazie pentru un experiment. Când trece prin faţa farmaciei şi vede ceva chimicale pentru desfundat ţevi, le cumpără imediat. Într-o dimineaţă, constatând efectele uluitoare ale soluţiei pe care o turnase în ţeavă cu o seară înainte, a fost cuprins de o fericire fără margini. A trebuit să mergem cu toţii pentru a vedea minunea, înainte de a pleca la treburile noastre. Dar, de fapt, acesta a fost începutul incidentului legat de desfundarea canalizării. Deasupra ţevii care duce de la chiuveta din bucătărie până în spatele casei, şi apoi pe toată lungimea conductei până la sistemul de scurgere central, se află o serie de capace de drenare din metal, numerotate 1, 2, 3 etc. Iar fiecare segment între 1 şi 2, 2 şi 3 etc. trebuie curăţat, însă, în ziua când tata se bucura de efectul soluţiei, sub fiecare capac se acumulaseră bucăţi de ipsos pe care acizii puternici le desprinseseră de pe interiorul ţevii. Tata le îndepărta cu frenezie, ca un agricultor entuziast, care-şi îngrijeşte recolta.

Dar, deşi în această etapă se entuziasmase, se pare că deja îl cuprinsese o neliniște obscură, pentru că bănuia, cu îndreptăţire, că multe cocoloaşe de ispos fuseseră purtate spre ţeava lungă care ducea la sistemul central dincolo de ultimul capac – aşa credea atunci, că era ultimul – din zona noastră. Şi temerile n-au întârziat să se adeverească: a doua zi dimineaţa, apa din sistemul de scurgere a început să ţâşnească exact din acel capac. Straniul dispozitiv al tatei nu a mai fost de nici un folos şi a trebuit să chemăm o echipă specializată, cu tot felul de aparate.

Au avut şi ei mult de furcă. Dar, în curând, tata a găsit, acoperit de noroi, încă un capac, mai în faţa celui pe care-l descoperise până atunci a fi ultimul. Sub el era un dispozitiv care împiedica orice materie solidă să treacă şi acest lucru cauzase înfundarea scurgerii, iar problema s-a rezolvat atunci când a curăţat dispozitivul de tot ipsosul adunat acolo. Apoi, proprietarul firmei specializate, care la început păruse sceptic, l-a instruit cu severitate pe tata să cureţe canalizarea cu regularitate. Tata era deprimat, pentru că n-avea cum să nu-şi recunoască eşecul: capacul pe care-l considerase a fi numărul *n* era de fapt numărul *n-1*. Ar fi trebuit să îşi dea seama de la început că era aşa, din faptul că dispozitivul său se împotmolise în ceva la capătul ţevii. Până la urmă, totul se reducea la verificarea posibilei existenţe a unui alt capac, acoperit de noroi.

„După incident – scria mama –, tata a continuat să bombăne, învinovăţindu-se pentru o vreme. Când dispozitivul a lovit capătul, trebuia să-l trag afară şi să-l pun pe sol, iar apoi să curăţ bine ţeava cu un drug de metal. «Şi oare de ce nu mi-a trecut prin minte că mai este încă un capac?» I-am zis să nu se mai frământe, de vreme ce echipa specializată rezolvase problema. Atunci a răbufnit: «Era o ocazie minunată ca, în calitate de cap de familie, să-mi dovedesc iscusinţa, iar eu am irosit-o!» Această reacţie a lui m-a uimit peste măsură.

Nici acum nu cred că pot face ceva ca să-i abat tatei gândul de la criza sa. Nu pot decât să-i fiu alături. Deşi, după cum spune, ceea ce a declanşat criza a fost conferinţa despre credinţă, cred că nici el nu ştie cum au ajuns toate aceste evenimente să se acumuleze şi ce-l face să fie atât de disperat. Nimic din această criză nu e atât de simplu precum incidentul cu canalizarea. A mers până-ntr-acolo, încât să spună că demonii care s-au acumulat în timp au cauzat-o! Deci, deşi ştiu că-ţi provoc multe neplăceri lăsând totul în seama ta, aş vrea să stau aici cu el să-i port de grijă."

Deşi sunt puternic ancorată în realitate, mi se întâmplă deseori să am vise în care această realitate apare puţin distorsionată. Nu sunt o persoană care visează în adevăratul sens al cuvântului, dar, în noaptea în care am citit scrisoarea mamei, am avut un vis de amploare, cu o structură complicată, cu toate că nu pot spune dacă avea sau nu o legătură directă cu scrisoarea. În orice caz, în vis, tata nu doar compusese o piesă de teatru, ceea ce nu s-a întâmplat niciodată în realitate, dar era chiar acolo, pe scena unde se monta piesa. Chiar şi mama era acolo! Tot întrebându-mă cum era posibil aşa ceva, pentru că nici unul din ei nu avea pregătire de actor şi, în plus, nu ştiam când reveniseră din California, am plecat cu Eeyore către teatru…

Părinţii mei sunt într-adevăr pe scenă, dar nu le pot auzi clar cuvintele. Piesa fiind încă la început, eu şi Eeyore încercăm să ajungem la locurile din faţă, când apare deodată un om cu o banderolă pe braţ pe care scrie „Presă" şi ne opreşte, spunând: „Nu puteţi sta aici, pentru că aveţi bilete pentru locurile cele mai ieftine!" Ăsta-i visul pe care l-am avut. Nu l-am întâlnit niciodată în viaţa reală pe omul cu banderola, sau, dacă e să se fi întâmplat, am trecut probabil unul pe lângă celălalt pe stradă, o dată, de două ori. Totuşi, aveam senzaţia că-l cunosc, numai că, atunci când m-am trezit, pur şi simplu n-am putut să-mi amintesc cine era.

La micul dejun, i-am povestit visul lui Ō-chan.

– Ei, aş numi asta un fel de psihologie de amator, a zis el, în care eu însumi pot deveni subiectul cercetării. Atunci când ai un vis îngrozitor, cel care apare şi-ţi face mult rău este, de fapt, diferit de cel pe care îl consideri în realitate persoana cea mai malițioasă. Cel care apare în vis e de fapt Numărul Doi, ca să zic aşa. Pentru că, până şi în vis, urăşti să întâlneşti persoana care te înspăimântă cel mai tare, nu crezi că îl pui pe Numărul Doi în rolul de agent al răului? Deci, n-ar fi mai simplu să te gândeşti la persoana care îţi inspiră cea mai mare ură în viaţa reală şi apoi să o iei în consideraţie pe cea care-i urmează?

Când era la grădiniţă, Ō-chan nu făcea altceva decât să monteze piese Lego sau să citească volume ilustrate de ştiinţă. Când le vorbea părinţilor, ba chiar şi mie, folosea cuvinte ca din cărţi, ceea ce mă enerva atât de tare, încât deseori ne certam din cauza asta. În gimnaziu şi la liceu a făcut cursuri de orientare şi apoi s-a hotărât ca, la facultate, să studieze ştiinţele naturale. Nu l-am văzut în viaţa mea citind o carte legată de ştiinţele umaniste. Şi totuşi, foloseşte cu naturaleţe cuvinte pe care nu le întâlneşti decât în astfel de cărţi, precum „malițios" sau „agent al răului". De-abia îi puteam urmări logica, dar, pe măsură ce-mi închipuiam în minte ideogramele acestor cuvinte, mi-am dat seama că erau potrivite şi nu puteam decât să fiu de acord. Această abilitate specială a fratelui meu cred că are legătură cu profunzimea gândirii lui, pe care, în viaţa de zi cu zi petrecută împreună, nu o prea disting. I-am scris mamei, relatându-i toate astea, şi am primit răspuns nu numai de la ea, ci şi de la tata.

> Tata a fost cuprins de o emoţie profundă atunci când i-am povestit visul tău în care mergeai cu Eeyore la teatru.
>
> Am senzaţia că şi eu pot descifra sensul episodului în care tu şi Eeyore staţi în sală pe locurile cele mai îndepărtate de scena unde suntem noi, după ce aţi fost trataţi cu brutalitate. „Cred că reprezintă exact situaţia reală în care se află acum copiii noştri, nu ţi se pare?" i-am zis tatei. Mi-a răspuns că e mai mult de-atât, „este situaţia lor după ce noi vom fi murit. Cu visul ăsta, Mă-chan face de fapt o repetiţie pentru viitor, viitorul ei şi al lui Eeyore ca orfani", a zis el cu gravitate. Se pare că l-au rănit propriile vorbe. Mi-a spus că, după ce reuşeşte să se liniştească, o să-ţi scrie despre sentimentele pe care i le-a trezit scrisoarea ta.

Şi, la numai o zi după scrisoarea mamei, a sosit şi una de la tata.

Când la voi, în Tokio, e vremea viselor, aici, în California, e fie dimineaţă, fie asfinţit şi în general sunt treaz.

Socotind zilele, mi-am dat seama că într-o seară când mergeam pe Strawberry Creek, care e străjuită de copaci şi se află în colţul campusului unde locuim, am simţit că toată lumea mă privea, dar, deşi păream o victimă, senzaţia nu era neplăcută. Atunci trebuie să fi fost noapte târziu la Tokio, iar tu ne visai pe scenă, aşa cred.

Pot să-mi închipui cine-ar putea fi personajul rău cu banderolă, însă, după structura visului tău, consider că pot da şi următoarea interpretare: în visul tău, mergi cu Eeyore la o piesă pe care-ţi imaginezi că am scris-o, dar, până să înceapă, chemi în peisaj omul cu banderola şi relaţia cu el te preocupă atât de tare tocmai pentru că vrei să eviţi să urmăreşti piesa, nu crezi? Şi dacă e aşa, eu mă simt uşurat într-un fel, pentru că înseamnă că te pregăteşti pentru situaţii în care ai întâlni în realitate bărbaţi care ţi-ar putea face rău. Pentru că, să ştii, Mă-chan, oricând pot apărea astfel de persoane în viaţa ta reală, nu numai în vis.

În ziua în care am primit această scrisoare de la tata, Eeyore a făcut o criză exact când am ajuns acasă la familia Shigeto, deşi nu uitase să ia anticonvulsivele obişnuite şi nici nu era răcit. Nu a fost o criză foarte puternică. Mişcările i-au devenit cumva lente, ca şi cum trupul lui încerca să opună rezistenţă la ceva, şi, uitându-mă cu atenţie, am observat că o roşeaţă ca de febră i se răspândise de pe gât spre faţă. Când i-am explicat domnului Shigeto situaţia şi l-am întins pe canapea, doamna Shigeto a adus o pătură care-ţi sugera o poveste legată de Europa de Est. L-am învelit pe Eeyore cu ea de la piept în jos şi i-am pus o pernă sub cap, una cu broderie tradiţională poloneză. Capul îi era greu şi, din cauza instabilităţii centrului de greutate, mi-a fost greu să-l aşez pe pernă. Răsuflarea lui avea un miros aparte, ca totdeauna când suferă atacuri, un lucru cu care nu mă pot obişnui, oricât aş încerca. Împreună cu aspectul păturii şi al pernei, asta m-a făcut să-mi amintesc de un basm pe care-l citisem la grădiniţă – şi care, îmi dădeam seama acum, trebuie să fi fost o repovestire a unei legende

nuneşti – despre un demon cu răsuflare fierbinte şi mirositoare care avea picioarele şi braţele ca ale unui ţânţăroi.

Pentru că Eeyore, întins pe canapea, îşi ferea cu palma ochii de soare, doamna Shigeto a tras draperiile, făcând întunericc în încăpere.

– Să pun muzică? a întrebat ea pe când trăgea draperiile, dar Eeyore nu putea nici măcar să schiţeze un gest de răspuns, darămite să vorbească.

Domnul Shigeto stătea cu capul plecat şi tăcea supărat, ca şi cum considera, din cine ştie ce motiv, că el era cauza atacului lui Eeyore. Puţin mai târziu, l-am întrebat pe Eeyore:

– Eşti bine acum? Ţi-a trecut?

El a răspuns cu o voce încă slabă şi răguşită:

– Da, mi-e bine acum. Mulţumesc!

Poate din pricina faptului că Eeyore vorbise cu seriozitatea simplă a unui copil, domnul Shigeto, răsuflând uşurat, şi-a ridicat chipul în semiîntunericul camerei şi am văzut că-şi stăpânea cu greu lacrimile. Am încercat să-i evit privirea.

A trebuit să-i scriu mamei, pentru a şti şi ea ce pătise Eeyore. I-am scris că, înspre sfârşitul lunii următoare, aveam să-l duc la spital pentru un control şi nu doar pentru a lua medicamentele. De obicei, mă duc la spitalul universitar din Itabashi, acelaşi unde Eeyore a fost transportat imediat după ce s-a născut şi unde e tratat de atunci încoace. Pentru a primi medicamentele pentru o lună, introduc fişa lui medicală într-o cutie pe care scrie „medicamente".

Scriindu-i mamei, mi-am amintit cu nostalgie ce făcea fiecare dintre noi atunci când eram toţi împreună, în cazul în care Eeyore avea o criză. Mai ales felul tatei de a trata respectivele incidente, care îmi inspira dezgust când era aici, mi se părea acum rezonabil. Chiar şi situaţia unei crize, dacă era vorba de una uşoară, era tratată de tata ca pe un joc, în care-l antrena pe Eeyore, depăşind-o astfel împreună. Acum simt că modul lui de a reacţiona avea şi o latură îndreptăţită.

Iată ce-mi amintesc cu privire la momentele în care Eeyore face o criză uşoară. E dimineaţă şi Eeyore, care de-abia s-a ridicat din pat, arată ca şi cum are febră. Uneori e doar începutul unei răceli, dar tata, cu o intuiţie bazată pe o experienţă îndelungată, distinge clar când e vorba de preambulul unei crize. În astfel de situaţii, nu se duce în camera lui de lucru de la etaj. Şade pe canapeaua din sufragerie, cu o mapă de scris pe genunchi, şi continuă să lucreze fără a-l scăpa din ochi pe Eeyore, care stă pe podea, ascultând muzică la radio FM. După o vreme, Eeyore se ridică alene şi iese din sufragerie, îndreptându-se spre bucătărie, care e la un nivel puţin mai sus. Iar pe drum îl lasă bateriile.

Când se întâmplă asta, nu cade lat, dar nici eu, nici mama, cu forţa noastră adunată, nu putem să-l sprijinim. Ō-chan se apropie îngrijorat, dar nu îndrăzneşte să-l atingă. Atunci apare tata. Până să-mi dau seama ce se întâmplă, cu o agilitate mult peste puterile unui om, într-o clipă e lângă Eeyore. Şi, deşi ştiu că nu face asta decât ca să-l încurajeze, foloseşte, unul după altul, cuvinte precum „sculă", care-mi stârnesc repulsie.

– Eeyore e vorba de diareea cauzată de criză, nu? Ei bine, hai repede la toaletă! Nu-i da drumul pe tine!... A, uite, ai ajuns la timp! Bravooo!

Eeyore este deja cât tata de înalt, iar în greutate l-a depăşit. Aflat înainte de atac sau în timpul lui, conştiinţa îi e oarecum neclară, iar mişcările îi devin nesigure, fiind aproape să cadă în timp ce tata îl conduce spre toaletă. În momentul în care se aşază pe closet, sau chiar mai devreme, începe să curgă violent diareea. Pentru mama, care se ocupă de curăţenie, contează enorm dacă a ajuns la baie la timp sau nu. Asta depinde numai de tata, de cât de repede îşi îndeplineşte sarcina de a-l duce la toaletă atunci când presimte începutul unei crize. Şi, de fapt, e firesc să fie atât de bucuroasă când totul se termină cu bine.

Dar ca şi „sculă", pe care-l folosea pe când Eeyore mergea la şcoala specială, acest mod de a vorbi era ciudat, şi nu

însemna oare să mergem prea departe folosind expresia fixă „diaree de criză" ca pretext al transformării crizei într-un fel de festival vesel? Oare Eeyore, înainte sau în toiul unui atac, nu simţea ca şi cum o spumă fierbinte îi clocotea în bronhii, în esofag şi în stomac? Nu e suficient de neplăcută senzaţia asta în sine? Şi, în timp ce îndură asta, e obligat să mai asculte şi cuvintele grosolane ale tatei, şoptite la ureche, şi să-şi mişte mâinile şi picioarele grele către toaletă, balansând greutatea unui trup ce ameninţă să se prăbuşească, ba, mai mult, să se abţină de la a se scăpa pe el. Cât de chinuitor poate fi!

Sincer vorbind, de-asta îmi repugnau vorbele şi comportamentul tatei. Totuşi, cu ceva vreme înainte ca părinţii mei să plece în America, a început să-mi fie drag de felul cum avea tata grijă de Eeyore. Îmi amintesc de o duminică când tata s-a întors zdrobit de oboseală de la un eveniment caritabil pentru handicapaţi numit „Concertul prieteniei", în interpretarea Orchestrei Simfonice Metropolitane, eveniment la care-l dusese pe Eeyore. Eeyore, în schimb, era binedispus. Dacă mă gândesc bine, criza tatei a început să se manifeste cam de pe-atunci. Îl duseserăm de două ori pe Eeyore la asemenea concerte în trecut, şi, sincer vorbind, imediat ce au plecat tata şi Eeyore, am avut o presimţire neliniştitoare. Poate e doar impresia mea personală, dar, de cele mai multe ori, la astfel de concerte, prezentatorul şi dirijorul sunt foarte entuziasmaţi, dar membrii orchestrei afişează o oboseală naturală. Aşa că mi-era teamă că tata, care e obişnuit cu concerte de primă mână, premiere ale unor opere ale prietenilor săi compozitori, va fi şocat de atmosfera monotonă oferită de o astfel de orchestră. Cu o seară înainte de acel concert, fusese tentat să mă roage să-l înlocuiesc, zicând în stilul său glumeţ:

– Cu cine mergi tu mâine la concert, Eeyore?

Însă Eeyore, deşi timid, a îndreptat un deget lung spre tata.

Tata l-a pus pe Eeyore să se îmbrace cu un costum de-al său mai vechi, pe care nu-l purtase decât de vreo două ori, de mult,

păstrându-l apoi pentru Eeyore pentru că i se părea că-i stătea bine. S-au dus la concert, apoi au luat cina la un restaurant din gara Ikebukuro, aproape de sala de spectacole, după care au venit acasă. Încercând să-şi menţină buna dispoziţie, tata a comandat şi a adus acasă nişte îngheţată de la restaurant, dar când au sosit părea total epuizat.

„Concertele prieteniei" la care am fost şi eu erau prilej de întâlnire ale persoanelor cu diferite tipuri de handicap şi ale familiilor lor, la fel de diverse. Diferenţele dintre stilurile de viaţă se văd cel mai bine la mamele copiilor handicapaţi de liceu. Mai mult, ele stau toate laolaltă şi pe figurile lor se citeşte suferinţa şi felul în care experienţa aceasta le-a marcat vieţile. Le respect mult pentru asta şi, din acest motiv, de obicei mă alătur lor în astfel de ocazii. Şi simt în acelaşi timp că nu există nimic care să se asemene cu atmosfera complexă şi ferventă din aceste mulţimi alcătuite din handicapaţi, familiile lor şi voluntari.

Mă întreb totuşi dacă pentru tata, care e obişnuit să lucreze singur, în linişte, această atmosferă vibrând de entuziasm nu e mai degrabă obositoare decât încurajatoare. Acceptăm cu drag, cât suntem în familie, expresiile faciale şi mişcările diferite de ale oamenilor normali ale lui Eeyore, dar într-o sală de spectacole sau în tren suntem nevoiţi să recunoaştem că sunt stranii. În plus, în prezenţa altor handicapaţi, fiecare cu ticurile sale, ciudăţenia fiecăruia iese în evidenţă şi mai mult. Şi-mi închipui că tata a fost destul de şocat să descopere o imagine „nefamiliară" a lui Eeyore la concert.

Şi, reflectând astfel, îmi era milă de tata, şi totodată îl uram. Nu aveam nici o dovadă concretă pentru supoziţiile pe care le făceam, considerând că oboseala sa se datora faptului că fusese nevoit să-şi amintească de handicapul lui Eeyore, care, în compania altor handicapaţi, i-a apărut cu mai multă claritate. Dar exista ceva care mă făcea să cred asta. Chiar şi acum, de fiecare dată când merg cu Eeyore sau când particip ca

voluntar din partea universităţii la astfel de întruniri, observ că mamele copiilor handicapaţi, oricât de triste ar arăta, par a avea o linişte fermă, în timp ce taţii, mai ales cei de vârsta tatei, au expresii înspăimântate şi sumbre. Fiecare pare să se teamă că handicapul propriului copil, al cărui contur l-a trasat în creion, este întărit cu un marker magic de ceilalţi taţi. De asemenea, par să reflecteze trişti la propriul lor viitor, văzând alte familii care au grijă de membrii lor handicapaţi, uneori mai în vârstă decât ei.

Atunci îmi repet în sinea mea: „Ce dracu'! Nu se poate! Drumul din faţa noastră poate fi întunecat, dar hai să mergem mainte cu curaj!" Dacă aceşti taţi privesc superficial, probabil li se pare că nu e vorba decât despre o fetiţă care îi priveşte intens, o fetiţă slăbuţă, cu un cap micuţ, care-şi pleacă ochii imediat ce ei s-au întors spre ea. Dar motivul pentru care această voce strigă în interiorul meu ţine de faptul că în sala de spectacole am văzut mame de o linişte fermă care, ca şi mine, par să nutrească forţa cuvintelor „Ce dracu'! Nu se poate!"

Sentimentul pe care-l am în ultima vreme participând la astfel de concerte este că timpul a trecut. Cred că simt aşa întrucât compar aceste concerte cu cele la care mergeam atunci când Eeyore era în anii terminali la şcoala specială. De câte ori mergeam cu mama la şcoală, mi se părea că nu numai elevii, dar şi profesorii şi pedagogii erau cu toţii binedispuşi. Şi mai ales mamele păreau atât de optimiste şi de vesele... Râsetele lor nestăpânite mă surprindeau totdeauna în mod plăcut. Dar acum, la „Concertele prieteniei", nu mai aud astfel de râsete. Desigur, concertele sunt festive: pe lângă orchestră este un muzician în vârstă care interpretează la fluier cu octavă dublă de-ţi perforează urechile, în timp ce fiica sa cântă un cântec popular italienesc, mânuind microfonul ca un idol al muzicii pop. Dar, în timpul pauzei care urmează, mamele îşi ţin, tăcute, ochii aţintiţi în poală, iar taţii îşi plimbă agitaţi privirile prin sală.

De aceea, mă bucur atunci când o persoană tânără cu handicap afişează o reacţie curajoasă. În acel moment aud ridicându-se în mine vocea care spune „Ce dracu'! Nu se poate! Drumul din faţa noastră poate fi întunecat, dar hai să mergem înainte cu curaj!"

I-am scris mamei, în California. Pe lângă informaţii despre vizitele săptămânale, despre corespondenţă şi despre situaţia cheltuielilor casei, am decis să transcriu părţi în care sunt exprimate impresiile mele.

> Lui Eeyore îi face plăcere mersul la atelier, unde se întâlneşte cu colegii lui, şi, ca şi lecţiile de compoziţie cu domnul Shigeto, acestea contribuie la scăderea stresului cauzat de lipsa voastră din Japonia. Săptămâna trecută a avut şi vreo două crize minore.
>
> Ţi-aminteşti că, atunci când eram toţi acasă, Eeyore era foarte dependent şi, dacă cineva nu-i reamintea, uita să-şi ia anticonvulsivele? Acum şi le ia singur cu regularitate – dimineaţă, prânz şi seară – şi tot ce am eu de făcut e să controlez cutia dimineaţa pentru a vedea dacă doza din ziua precedentă a dispărut. La sfârşitul lunii, când mă duc după medicamente, am de gând să-l iau şi pe el cu mine, pentru un control. Am vorbit deja la atelier să-i dea o zi liberă.
>
> Ō-chan, fiind genul de persoană care îşi face singur un program şi apoi îl urmează, studiază sistematic la biroul din camera lui pentru examenul de admitere. Când face pauze, ascultă muzică la căşti în sufragerie. Cred că această combinaţie de studiu şi muzică îl ajută să se relaxeze.
>
> Acum, despre mine şi stresul meu. După cum ştii, sunt cuprinsă deseori de nelinişte chiar şi cu privire la lucruri care pentru alţii pot fi ridicol de simple. Consider că, plecând în America, pe lângă grijile tale pentru starea de sănătate a lui Eeyore, marea ta preocupare era legată de stresul psihologic în care mă afundam.
>
> Dar acum totul e sub control. Personalitatea mea e de aşa natură, încât consider că, după o perioadă cu grad înalt de stabilitate, va veni una cu grad şi mai înalt de instabilitate. Însă n-ai de ce să-ţi faci griji, pentru că, indiferent ce ar putea

> surveni, măcar nu mă va lua prin surprindere. Sunt convinsă că eu şi Eeyore ne putem susţine reciproc foarte bine – şi, oricum, avem şi susţinerea morală a lui Ō-chan.

Săptămâna următoare, după ce-am ajuns la familia Shigeto şi ora lui Eeyore abia începuse, s-au întâmplat următoarele. Domnul Shigeto a părăsit camera de muzică, lăsându-l singur pe Eeyore, ceea ce nu face de obicei, şi s-a apropiat de mine, care citeam o carte, zicându-mi:

– Vreau să te întreb ceva important.

Aceste vorbe, prin ele însele, au avut darul de a mă îmspietri. Le rostise aşa cum vorbea de obicei, cu oarecare detaşare şi indiferenţă. Dar, când m-am uitat la el, am văzut, pe chipul său aplecat asupra hârtiei groase cu portativ pe care-o ţinea în mâini, o furie dureroasă care mi-a dat fiori reci pe şira spinării. Am aşteptat continuarea, înfricoşată de moarte.

Privindu-mă nemulţumit, cu nişte ochi înroşiţi de furie, a adăudat:

– Mă-chan, asta e o compoziţie la care Eeyore a început să lucreze imediat după plecarea părinţilor voştri în California şi pe care a terminat-o pentru lecţia de azi. Pe când lucra la detalii, am fost atent mai mult la tehnica muzicală, unde nu sunt prea bun, şi, pentru că îl vedeam zâmbind calm chiar acolo, lângă mine, nu m-am întrebat ce fel de sentimente sunt exprimate în această piesă. Apoi, mă bucuram la gândul de a interpreta lucrarea imediat ce va fi gata... Eeyore mi-a arătat azi o copie a întregului libret, iar când am interpretat-o mi-am dat seama că e o piesă extrem de tristă. De ce se întâmplă asta?

Domnul Shigeto a încheiat subit, înghiţind cuvintele, şi pielea de pe gâtul său tremurător a alcătuit o sumedenie de riduri umflate, dând senzaţia de om bătrân, ceea ce de obicei el nu pare a fi. Şi în urechile în care-mi pătrundea vocea domnului Shigeto s-a auzit ca un ecou acuzator: „O piesă extrem de tristă. De ce se întâmplă asta?"

Într-un final, am luat în mâinile care-mi tremurau îngrozitor foaia pe care mi-o întindea și am ezitat, gândindu-mă ce să fac cu ea, de vreme ce nu cunoșteam notele. Totuși, când am văzut în partea de sus a foii cu portativ titlul *Sutego*[1] mâzgălit de Eeyore cu creionul, am înțeles exact de ce domnul Shigeto era răvășit de furie. Copil abandonat!

– Ce face singur în camera de muzică? am întrebat.

– Interpretează noua compoziție, folosind cioma.

– Pare trist?

– Nu. Pare liniștit, ca de obicei. Dar, pentru Dumnezeu, Mă-chan, ce crezi că vrea să zică prin *Sutego?*

– Nu știu. Habar n-am avut că acest cuvânt există în mintea lui.

– Oare K își poate închipui prin ce trece Eeyore?

Domnul Shigeto și tata sunt prieteni dinainte de a mă naște eu, dar felul în care i-a pronunțat amar numele, fără să folosească nici un cuvânt de politețe, l-a făcut să sune ca și cum vorbea despre cel mai mare dușman.

– Oyū-san spune că K trece printr-o criză, a continuat el, dar oare asta o îndreptățește să-și lase copiii să-și poarte singuri de grijă? După ce-au plecat, tu ai avut de suferit incidentul cu molestatorul, nu? A fost ceva cu adevărat periculos. Iar acum, Eeyore compune această lucrare tristă care te face să plângi, iar ca titlu alege, singur, chiar cuvântul *Sutego!*

Din partea cealaltă a peretelui izolat fonic, de-a lungul holului strâmt de la dreapta sufrageriei, se auzeau sunete vagi de clape de pian apăsate. Holul era îngustat și de rafturile de cărți aflate pe pereți, deasupra cărora erau puse, teancuri, alte cărți. Și deasupra acestora erau suvenire lucrate de mână și tot felul de bibelouri din Europa de Est. Eeyore interpreta muzica așa cum o și compunea, nu orizontal și curgător, ci pe unități, în felul în care creionul le trasase pe hârtie, ca și cum asambla materiale de construcție, unul peste altul. Ascultând acest mod

[1] În japoneză, „copil abandonat" (n.tr.)

deliberat de a cânta cu pauze, piesa nu-mi părea foarte tristă și nici nu mă făcea să plâng, iar lucrul ăsta m-a mai liniștit.

În plus, chiar domnul Shigeto dădea impresia că regreta cuvintele pe care le folosise și care sunaseră ca un reproș față de mine. A continuat, îndreptându-și de data asta furia spre lăuntru.

– Am auzit că K a plecat în California cu tot cu Oyū-san în încercarea de a depăși o criză. Oyū-san mi-a explicat situația și-am înțeles perfect. Încă din tinerețe K a fost un tip foarte răbdător, iar când cineva ca el ajunge, prin acțiune sau altfel, la concluzia că e periculos să continue să trăiască așa ca până atunci, nici eu, nici Oyū-san nu-i putem reproșa că încearcă să găsească un refugiu. Dar dacă acțiunea sa, care e în mod tipic centrată pe propria persoană, îl face pe Eeyore să se întrebe dacă a fost abandonat… în cazul ăsta, încep să mă îndoiesc de capacitatea lui de a-l înțelege pe Eeyore.

Atmosfera neobișnuită care se crease o făcuse pe doamna Shigeto să vină de la bucătărie și să asculte ce zicea soțul său, cu capul plecat, ramele de argint ale ochelarilor aruncând reflexii negre-cenușii. Cât despre mine, simțeam nevoia imperioasă de a spune ceva, orice, pentru a le ușura inimile.

– Cred că e posibil ca Eeyore să folosească un cuvânt precum *Sutego* și pentru că-l amuză. S-a întâmplat odată, când se uita la un film cu monștri la televizor, să apară acolo un monstru *Stegosaurus,* și tata i-a explicat ce înseamnă numele acesta latinesc.

– *Stegosaurus!* a exclamat puternic domnul Shigeto, durerea și râsul amestecându-i-se în glas. Dar el a ales numele *Sutego* știind foarte bine ce înseamnă!

– De ce trebuie să fii atât de stârnit, domnule Shigeto? l-a întrebat soția sa, adăugând cuvântul „domnule" la nume, ceea ce mi-a dezvăluit felul lor de viață din Europa. Pentru Mă-chan e cel mai greu, pentru că duce pe umeri responsabilitatea pentru Eeyore, și nu trebuie să-i sporești grijile izbucnind astfel.

– Da, ai dreptate, desigur.

– Dacă Eeyore i-a zis *Sutego* nu înseamnă că și-a exprimat obiectiv sentimentele prin muzică? Și acum interpretează foarte calm melodia. Poate că înțelege într-un mod diferit de felul cum înțelegi dumneata, domnule Shigeto, expresia „copil abandonat", poate o consideră o temă. Haideți să bem un ceai și să ne liniștim puțin!

Cu pete de furie de culoarea cărnii pe obraji și pe gât, domnul Shigeto s-a așezat la masă în scaunul lui obișnuit, ținând capul plecat. Am ajutat-o pe doamna Shigeto să aducă pe tavă ceaiul negru și prăjiturile pe care le făcuse, urmându-i instrucțiunile pe care le dădea cu o demnitate pe care nu i-o remarcasem până atunci. Cu toate acestea, și ea părea întristată de compoziția lui Eeyore. Ne-am băut abătuți ceaiul pe care, de obicei doamna Shigeto ni-l servește mie și lui Eeyore după lecție, ca și cum toți trei eram niște copii abandonați, și am rămas în această stare până când Eeyore a revenit, după ce interpretase după placul inimii noua piesă.

După o bucată de vreme, datorită puternicului său sentiment al responsabilității, domnul Shigeto a încercat să-și explice ieșirea de mai devreme. A detaliat ce gândea despre părinții mei care plecaseră în California și, indiferent de intențiile lor, a spus că era de neiertat că nu făcuseră nimic pentru ca Eeyore să nu se simtă atât de disperat, încât o expresie precum *Sutego* să-i apară în minte. Cred că voia să-mi transmită lucruri despre care nu știam prea multe, despre legătura lui de prietenie veche cu tata și felul în care-l înțelegea.

– Chiar K mi-a vorbit prima dată despre această criză a lui. Dar nu mi-a mai zis apoi nimic în plus, și am aflat mai târziu detaliile de la Oyū-san. Spunea că adevăratul motivul al crizei sale era probabil faptul că romanul la care lucra nu mergea bine, ceea ce însemna că problematica pe care o considera tema de bază ajunsese într-un impas. Dacă o problemă își putea găsi o soluție sub forma unui roman, K putea să

mențină o anumită distanță față de problema propriu-zisă, și să fie capabil să o înfrunte. K e un scriitor a cărui viață este astfel făcută. Or, pentru cineva ca mine, care nu poate decât să se cufunde în gânduri la confruntarea cu o problemă, timpul pe care și-l acordă K pentru a-și inventa un stil de viață ca scriitor, trebuie să recunosc, uneori mă plictisește... Dar, privind lucrurile altfel, pentru K, probleme în scrierea unui roman înseamnă că o anumită etapă din viața lui – acel timp pe care-l petrece pentru a structura, a scrie și a rescrie un roman – a ajuns într-un moment de impas. Probabil că va rămâne așa și nu va putea depăși respectiva fundătură. K nu este genul care să lase baltă o lucrare pe care se chinuie să o scrie. Așa e el alcătuit… Dar înțeleg că originea imediată a acestei crize este de fapt conferința aceea pe care-a ținut-o, „Rugăciunea unui om fără credință". Deci, într-un fel, în spatele acestei crize se află comportamentul tipic al lui K.

– Nu cred că acea conferință a fost de la început gândită să apară la televizor. Un coleg mai mare de facultate de-al tatei, de la departamentul de literatură franceză, l-a rugat să țină conferința la o universitate de fete, și s-a întâmplat ca un alt coleg din același departament s-o înregistreze video, acea înregistrare fiind apoi dată la televiziune.

Deși era tristă, doamna Shigeto a schițat un zâmbet la auzul acestei precizări ale mele. Considera, probabil, că încercam să-i găsesc tatei o scuză.

– Desigur, faptul că nu urma să fie televizată a fost motivul pentru care a vorbit atât de sincer și, de aici, dilema atât de adâncă în care s-a cufundat... Am văzut și eu înregistrarea. În ea, K spunea că în decursul vieții lui alături de Eeyore a trăit momente în care, chiar pentru un om fără credință precum el, simțise anumite stări interioare care nu puteau fi descrise decât drept „rugăciuni". În continuarea acestei idei, a vorbit despre copilăria lui. Și, dacă tot ce a spus atunci e adevărat, înseamnă

că toată viața lui, de pe la 11, 12 ani, K a trăit cu teamă față de cei credincioși.

– Tata își dedică toată energia muncii sale și, chiar dacă încearcă întotdeauna să facă interesante conferințele, nu cred că ar spune vreodată ceva neadevărat legat de lucrurile cu adevărat importante. Iar bunica din Shikoku mi-a zis că, după acel incident cu făina de grâu, tata a început să sufere de insomnie, acel incident fiind și la originea insomniei de care suferă în prezent. Bunica mi-a mai spus că s-a întâmplat ceva despre care tata n-a vorbit la conferință. În copilărie, când a aflat că în Matsuyama exista o biserică creștină, a devenit aproape total fascinat de acea biserică. Cum familia noastră are o legătură profundă cu budismul, și chiar are propriul templu, pentru că se temea că tata se va duce la biserică de unul singur, bunica nu i-a mai dat bani ca să împiedice acest lucru. Dar, într-o dimineață devreme, el a plecat de acasă fără să spună nimănui și a mers pe drumul lung din munți, iar noaptea, când ajunsese în apropierea unui oraș, l-a oprit un polițist. După această întâmplare, a încetat să mai vorbească despre problemele sufletului, ca și cum nu se întâmplase niciodată nimic. Am auzit chiar că a povestit despre întâmplarea în cauză ca și cum era ceva nostim, spunând că, atunci când îl oprise polițistul, îl rugase pe acesta, ca o ultimă soluție, să sune la biserică, iar când omul se conformase, persoana care răspunsese îi ceruse să trimită imediat copilul acasă, ceea ce-l descurajase profund.

– Ceea ce mi-a povestit mie K e puțin diferit, a zis domnul Shigeto. Mi-a spus că, până și în satele japoneze, bisericile au porți impenetrabile precum acelea ale castelelor, și felul în care i-a fost refuzată intrarea a reprezentat o ușurare pentru el. Spunea că, astfel, s-a convins că în biserică sunt oameni care se dedică trup și suflet credinței și sunt total implicați în ale spiritului. Și-a dat de asemenea seama atunci că era firesc să-i fie refuzată intrarea, pentru că el nu era încă în stare să

abandoneze totul pentru a se devota chestiunilor spirituale. Și-a simțit ușurat. Asta pentru că el, ascuns în moara de apă din adâncul pădurii, citise într-o revistă un articol despre Sfântul Francisc de Assisi, și ajunsese să creadă cu putere că, pentru a te putea dedica pe deplin celor spirituale, era necesar ca mai întâi să abandonezi totul și să te purifici. Știi, nu-i așa, că însuși Francisc de Assisi, a întemeiat trei niveluri de ordine monastice. Și K, care era pe atunci doar un copil, a ajuns să creadă că, dacă nu renunța total la pasiunile omenești, nu putea face nimic legat de suflet... Uneori izbucnea, susținând că tot ce faci e pură ipocrizie – *mauvaise foi,* cum spuneau studenții de la franceză pe vremea studenției noastre –, dacă încerci să vorbești despre suflet fără să te fi eliberat de toate dorințele și poftele lumești... Pe scurt, ai putea zice că K a continuat să trăiască fără să schimbe nimic de atunci și, trecând de cincizeci de ani, a ajuns să spună fără să vrea ceva frivol despre gândurile sale privind sufletul. Și oare nu s-a speriat, de fapt, pentru că unii oameni cu adevărat credincioși i-au spus că, deși credința lui e falsă, îl acceptă așa cum e? Dar el știa că s-a depărtat de cele spirituale. Și a reflectat asupra acestui lucru, înțelegând că, atâta timp cât îl are pe Eeyore aproape, pentru ceilalți, asta este ca o portiță de salvare prin care poate trece ușor, cu ipocrizia lui. Și se teme de asta, și poate că în primul rând din această pricină a plecat în California, ca să se desprindă de Eeyore: un motiv suficient pentru a-l lăsa pe Eeyore în urmă, oricât de dureros ar fi pentru amândoi; și un motiv suficient pentru Eeyore să se simtă abandonat.

– Eeyore este o fire sensibilă, poate de aceea s-a simțit așa. Și, întrucât nu-și poate exprima sentimentele în cuvinte, le-a exprimat prin muzică.

– Nu este nici o îndoială în privința asta. Chiar s-a exprimat clar, alegând titlul *Sutego*. Nu ne putem preface că n-am văzut sau că n-am auzit.

– Domnule Shigeto, care credeți că este natura crizei prin care trece tatăl meu? Deoarece, după tot ce-mi spuneți, mă întreb dacă n-o să sfârșească...

– Spânzurându-se de creanga unui stejar din California, unul numai bun pentru așa ceva? Pentru că ia lucrurile prea în serios, și la asta se adaugă depresia îmbătrânirii? Nu de asta se teme, de fapt, Oyū-san?

– Domnule Shigeto, înțeleg că te-ai supărat pentru că-ți faci griji pentru K-chan și din cauza compoziției lui Eeyore, a zis soția sa pe un ton amenințător, ceea ce dădea o și mai puternică expresie ochilor săi, care nu mai zâmbeau, ci erau accentuați de riduri severe. Dar nu faci decât s-o înspăimânți pe Mă-chan cu vorbele tale. Dacă K-chan trece printr-o criză, trebuie să-i explici lui Mă-chan cum o poate depăși. Ce-ai spus până acum nu duce la nimic. Dacă îl cunoști atât de bine pe K-chan încât să afirmi că s-ar spânzura... ai face mai bine să spui, de exemplu, că ar putea folosi această criză pentru a reveni la credință.

– Nu poți ști ce gândesc alții, a replicat domnul Shigeto. La fel și cu K, a continuat, clipind des și înroșindu-se altfel decât mai devreme. Și, vorbind despre credință, a continuat domnul Shigeto, cred că lui K i-ar fi mult mai greu să se întoarcă la religie decât să se spânzure. Pentru că, în toți acești ani, a făcut tot ce-a putut pentru a se îndepărta de cei credincioși... Știu că s-ar simți jignit dacă m-ar auzi vorbind astfel. Cred că pentru el problema este ce poate face cineva fără credință aici, în lume, și în acest sens crede că prin literatură se poate realiza ceva. Știi, desigur, cât de des vorbește despre Yeats... Face asta de când era foarte tânăr. L-ai auzit murmurând nemulțumit, ca pentru sine, cele ce urmează? „Rațiunea omului trebuie să aleagă/ între perfecțiunea vieții sau a operei/ și dacă o alege pe a doua/ trebuie să renunțe la un loc în cer, și nu-i rămâne decât să strige în întuneric." *„Raging in the dark"* – a striga în întuneric – asta e. Dar, imediat după ce-a intrat la

departamentul de franceză din Hongo, a început să fie fascinat de un loc în cer: era atât de preocupat de locul său în paradisul creștin, încât chiar s-a oferit voluntar pentru munca de jos la mănăstire. După cum am tot repetat, modelul credinței sale vine din experiența legată de Francisc din Assisi avută în copilărie. Asta înseamnă că, dacă nu abandonează totul, intrând la o mănăstire, una nu foarte strict organizată, nu va putea atinge o credință care să-i dea adevărata pace a sufletului. Iar dacă se ajunge la asta, ceea ce trebuie să facă, mai degrabă decât orice altceva, e să-l abandoneze pe Eeyore. Eeyore e îndreptățit să simtă îngrijorarea unui copil abandonat.

– Haide, domnule Shigeto! a exclamat soția. Mă-chan e total dezorientată și mai are puțin și izbucnește în plâns! Ești mulțumit? Să faci o fată neajutorată ca ea să plângă?

O pată și mai roșie a apărut în jurul ochilor care clipeau des și pe vârful nasului domnului Shigeto, ceea ce îl făcea să semene cu un croitor sau cu un pantofar bețiv dintr-o poveste europeană... Gândindu-mă la asta, am reușit să-mi stăvilesc lacrimile.

– K are o fire capricioasă. Dar problema este că, de fapt, nu suportă jumătățile de măsură. Ăsta e el. Adică, nu ar putea niciodată să accepte credința numai pe jumătate. Și totuși, deși se află undeva la mijlocul drumului, nu se poate împiedica să cugete la ceea ce înseamnă să te rogi. Și, ce e mai rău, vorbește prea dezinvolt despre asta. Deci „criza" asta a lui și-a cam provocat-o singur... Oyū-san mi-a zis că, la puțin timp după ce conferința a fost difuzată la televizor, K a primit pe neașteptate o scrisoare de la un preot catolic pe care-l respecta foarte mult. Venind de la o asemenea persoană, trebuie să fi fost o misivă importantă. Preotul i-a scris că-l considera deja un membru al turmei credincioșilor. A fost o lovitură puternică pentru el. K a considerat întotdeauna că scria de pe poziția unui om fără credință, deși se adresa într-un fel celor credincioși. Dar să ajungă să treacă în teritoriul lor, cum spunea preotul...

Era ceva înfricoşător, şi totuşi, în acelaşi timp, fascinant. Pentru că, de fapt, K nu vede adevărata credinţă. E groaznic!

– Într-adevăr, tata nu-mi vorbeşte niciodată despre credinţă. Nu mi-a spus niciodată nimic despre biserica la care e afiliată universitatea mea, nici nu tratează credinţa ca pe un subiect serios de discuţie. Odată, a participat la o slujbă de la catedrală, când a murit un prieten de-al său, un critic literar, dar n-a pomenit nimic despre slujba de înmormântare atunci când a ajuns acasă. S-a limitat să citească vreme de câteva zile un teanc de cărţi pe care le cumpărase de la librăria de lângă biserică.

– Dar consideri că pentru K-chan credinţa e în general ceva cu adevărat important? a intervenit soţia domnului Shigeto. N-am socotit niciodată că are atât de multă relevanţă pentru el. Dimpotrivă, totdeauna am considerat că tu ai mai mult nevoie de astfel de lucruri, în toate privinţele.

– E absurd ce spui! a strigat domnul Shigeto, ca pentru a-şi alunga mirarea. Dar asta îmi aminteşte de vremea studenţiei. Fusese anulat un curs şi, pentru a ne omorî timpul, stăteam lângă fântâna din faţa căminului, sporovăind şi rontăind pâine goală. Deodată, K a exclamat că salvarea sufletului nu e importantă pentru el, şi tot ce-l interesează este să ştie dacă există viaţă după moarte. Dacă există viaţă după moarte, faptul că ajungi în rai sau în iad nu mai contează, pentru că nu se poate concepe ceva mai înspăimântător decât nimicul absolut. Salvarea sau damnarea devin unul şi acelaşi lucru, dacă tot ce există după moarte e un vid imens. Era o logică infantilă, dar avea sens. În orice caz, la asta se tot gândea K pe vremea aia... Dar, în acel moment, H – ţi-l aminteşti, nu? cel care a devenit editor de carte, dar a murit apoi de leucemie –, H, cosmopolitul, l-a ironizat pe tatăl tău, zicând: „Tot ce spui e greşit. Lumea e făcută în aşa fel, încât, după moarte, se alege pentru noi nu din două, ci mai degrabă din trei variante, nu crezi? Raiul şi purgatoriul pot fi grupate ca una. Apoi e infernul. Iar

a treia posibilitate este vidul absolut. Şi când ştii că există paradis şi infern, existenţa posibilităţii de a fi aruncat în vidul absolut, care e echivalent cu a nu te fi născut niciodată, e ceva înspăimântător, nu?“ Când K a auzit aceste vorbe, a devenit atât de deprimat, încât mi-era milă să-l privesc...

În acel moment a apărut din hol Eeyore, venind din camera de muzică. O nervozitate neobişnuită părea să-i brăzdeze chipul lătăreţ. I-a arătat domnului Shigeto foaia cu portative pe care-o adusese cu sine, plină de ştersături şi de corecturi, şi a aşteptat reacţia acestuia, ignorându-ne atât pe mine, cât şi pe doamna Shigeto, deşi noi îl întâmpinaserăm cu un salut tăcut. Răsuflând relaxat, autorul piesei *Sutego* a indicat un şir de note, lungi şi subţiri – cele pe care tata le compară cu boabele de fasole încolţite – din josul paginii şi a zis cu entuziasm:

– Partea asta nu era prea reuşită şi am schimbat-o!

Domnul Shigeto a recitit partea indicată de Eeyore, precum şi bucăţile ce o precedau şi-o urmau, cu o expresie a feţei care nu era cea a unui specialist în literatură est-europeană, ci mai degrabă una tipică unui muzician. Cât timp Eeyore a aşteptat, mi s-a părut că mintea sa şi mintea domnului Shigeto comunicau în limbajul comun al muzicii. Atunci când domnul Shigeto a aprobat schimbările făcute de Eeyore, faţa acestuia a înflorit într-un zâmbet larg. Şi, apelând la guma şi la creionul pe care le avea în buzunar, a început să şteargă şi să rescrie notele de pe originalul pe care i-l dăduse domnului Shigeto. Am urmărit, palidă la faţă, cum titlul *Sutego* a tremurat ca înspăimântat sub mişcările viguroase ale gumei. Şi am izbucnit deodată:

– Eeyore, asta e o lucrare tristă, nu? Ţi-ai exprimat în ea tristeţea pe care-o simţi? E despre un copil abandonat, nu?

– E în D minor. Să fie tristă? Nu prea ştiu, a răspuns el cu o expresie care-mi arăta că era încă preocupat de note.

Creionul care fusese folosit pentru ultimele corecturi se odihnea acum după urechea lui.

– De-abia am terminat-o, a adăugat el.

– Peste o vreme o să afli dacă e tristă sau nu, a zis doamna Shigeto oftând din rărunchi, şi cred că, în adâncul sufletului, atât eu, cât şi domnul Shigeto am oftat la unison cu ea.

În octombrie, împreună cu Eeyore, am luat avionul spre Shikoku, locul de naştere al tatei, din cauza unui eveniment nefericit în familie. Murise unchiul mare – aşa-i spuneam fratelui mai în vârstă al tatei, folosind acest cuvânt cu un sens diferit faţă de definiţia din dicţionar. Mi s-a spus că i s-a extinsese cancerul de la ficat la plămâni şi apoi chiar la creier. A trebuit să mergem în locul părinţilor noştri la înmormântare. Mătuşa Fusa părea calmă atunci când a sunat să ne anunţe de moartea unchiului mare, probabil pentru că el stătuse mult în spital, dar şi pentru că nu voia să mă alarmeze.

Mătuşa mi-a cerut numărul de telefon al părinţilor din California şi a zis că va discuta cu tata despre ce trebuia să facem noi în această situaţie, în lipsa lor, după care mă va suna din nou. A mai zis că le va transmite ea totul, pentru că, dacă o sunam şi eu pe mama, se puteau produce unele confuzii care ar necesita apoi alte telefoane internaţionale, şi ar fi nechibzuit. Deşi nu am amintiri directe legate de unchiul mare, pe mătuşa Fusa mi-o amintesc ca fiind o persoană care spusese în câteva rânduri lucruri hazlii şi avea un simţ practic deosebit, pe care-l dovedea şi în situaţia prezentă. În afară de asta, era mai degrabă tăcută şi rezervată. Avea o fire destul de diferită de tata, deşi erau frate şi soră. Peste o jumătate de oră, m-a sunat şi mi-a spus că reuşise să discute cu tata pentru că era dimineaţă devreme acolo şi diferenţa de fus orar pica numai bine.

Mi-a mai spus că K-chan fusese şocat, dar, având-o pe mama alături, probabil că era în regulă. Când îl vizitase pe unchiul mare la spital, înainte de a pleca în America, doctorul îl informase că starea fratelui său era gravă, că făcuse metastaze, ceea ce toată familia ştia deja. Poate că laşul de

K-chan fugise în California pentru că se temea să asiste la moartea dureroasă, de cancer, a unchiului mare. Acesta părea să fie cel mai plauzibil motiv al plecării lui. Puteau exista şi alte motive, desigur, dar era evident că, după vizita la spital, se deprimase foarte tare, a mai adăugat mătuşa.

Vorbiserăm şi despre posibilitatea ca tata să revină acasă pentru înmormântare. El spusese c-ar veni, dar până la urmă hotărâseră că era mai bine să rămână pe loc. Însă, bineînţeles, doreau ca eu şi Eeyore să mergem să asistăm la înmormântare. Mătuşa mi-a precizat de câţi bani aveam nevoie pentru donaţiile specifice în astfel de situaţii. Dacă veneam chiar în ziua înmormântării, cineva avea să ne aştepte la aeroport şi am fi stat peste noapte la casa din vale. Voiau să-l aduc şi pe Eeyore, pentru că, pentru bunica, deprimată mai rău decât K-chan, venirea lui putea reprezenta o alinare.

Când am ajuns la aeroportul Matsuyama şi am ieşit din coridorul care lega avionul de clădirea aeroportului, în spatele pereţilor transparenţi ne-a întâmpinat un peisaj de o strălucire cum nu cred că mai văzusem de mult. Clipind des şi zâmbind, cu un zâmbet stârnit de soare, Eeyore a exclamat mirat „Aaa!“ şi a continuat să privească lumina de afară. Pe când aşteptam la banda de bagaje, am văzut-o pe mătuşa Fusa, făcându-ne cu mâna de partea cealaltă a peretelui de sticlă, părând îmbătrânită cu câţiva ani buni. Lângă ea stătea o matahală de om, care aducea cu un luptător de sumo. Am presupus că este Shū-chan, care venise pe la noi într-un rând, când făcuse o excursie cu şcoala la Tokio. După ce ne-am recuperat bagajele, Eeyore, şi el cu aspectul unui luptător de sumo, le-a ridicat cu putere, răsuflând adânc, şi a pornit cu ele. Mătuşa, care dăduse ocol ieşirii şi ne salutase acolo, părea tristă şi gravă, purtând umbra morţii unchiului pe chip, dar ridurile din jurul ochilor obosiţi schiţau un zâmbet. După ce-a luat ceremonios valizele de la Eeyore, matahala, care era, într-adevăr, Shū-chan, a luat-o înaintea noastră spre parcare. În mâinile lui, valiza părea

o cutie de jucărie, pe care-o căra cu brațul îndoit din cot, astfel încât să lase spațiu între corpul lui și bagaj.

– E profesor la gimnaziu, a zis mătușa, mergând lângă mine și Eeyore, pe când ieșeam din clădire în lumina cu adevărat orbitoare de afară. Și a devenit și mai sobru, aproape rece.

Vorbele ei mi-au pătruns până în adâncul sufletului, trezindu-mi, nostalgic, o amintire hazlie.

– Înțeleg, am zis eu politicos.

Eram în gimnaziu atunci când Shū-chan venise la Tokio în excursie cu școala, și pe atunci credeam că „sobru" e un termen generic pentru tinerii care arată bine. Așa că îi zisesem mamei: „Dacă cineva pe lume e «sobru», Shū-chan e acela!" Tata mă auzise și se distrase copios, în felul său exagerat. O sunase pe mătușa și îi povestise ce spusesem. Iată ce îmi trezea în amintire cuvântul „sobru".

După ce am ieșit din oraș, drumul, deși bine pavat, continua să urce prin munți parcă nesfârșiți. În jur, pe lângă foioasele învești mântate de toamnă care brăzdau ici, colo câmpurile de orez, străluceau calm și puternic în soarele după-amiezii pădurile de cedri de pe înălțimi. Printr-un astfel de peisaj de țară, cu aer de sărbătoare, am pornit la drum într-o mașină mică, cu două uși, Shū-chan și Eeyore stând în față, cu centurile de siguranță bine prinse, iar eu și mătușa, în spate. Ca și cum vorbea cu un adult în toată puterea cuvântului, mătușa, așezată formal lângă mine, mi-a povestit cum se îmbolnăvise unchiul, cum suferise și cum murise. Solizi cum sunt amândoi, Shū-chan și Eeyore păreau un zid în fața noastră, și totuși ascultau politicos și încuviințau uneori.

Ceea ce m-a impresionat cel mai tare din ce mi-a spus mătușa a fost, desigur, partea care-l privea pe tata. Și-am simțit că mătușa îmi vorbea special despre asta. A zis că, atunci când tata se dusese să-l viziteze la spital pe unchiul mare cu pretextul că pleca în California, acesta din urmă făcea deja injecții cu morfină, fiind destul de confuz chiar și în timpul

zilei. Tata intrase în salon, dar se prăbușise deznădăjduit pe o canapea de lângă pat. Atunci mătușa îi zisese tare unchiului mare: „A venit K-chan să te vadă", iar piciorul de sub pătură al pacientului se cutremurase.

Ceva mai târziu, amorțindu-i piciorul, unchiul mare îl scoase de sub pătură și atinsese cu unghiile podeaua, iar tata, văzând degetul din mijloc lipsă, se cutremurase la rândul său din tot trupul.

– Nu ți se pare că K-chan, care e întotdeauna șocat atunci când vede o astfel de rană pe trupul unuia dintre membrii familiei, s-a simțit neputincios, doar imaginându-și că fratele său mai mare îndură suferințele fazei terminale a cancerului și că va muri? Și oare nu a decis să fugă în California după ce a aflat de la medic cam cât mai are acesta de trăit? Nu sunt singura care crede asta. Și bunica zice la fel, iar ea se pricepe la astfel de lucruri.

– Tata i-a povestit mamei despre degetul lipsă al unchiului mare, am răspuns eu. Se gândea întruna la el. Îi era foarte îndatorat că îl ținuse la facultate, în timp ce el continuase să locuiască în pădure, muncind din greu, cu cârca, și pierzând astfel un deget. Acest deget lipsă a fost un mare șoc pentru tata.

– Îmi e atât de milă de unchiul mare și de K-chan, a zis mătușa pe un ton îndurerat.

Apoi, când a început să povestească despre felul cum îi dăduse ultima suflare unchiul mare, Eeyore și-a îndreptat neliniștit în scaun trupul țintuit de centura de siguranță și și-a împreunat palmele a rugăciune, ceea ce a uimit-o nespus pe mătușă.

– Eeyore face asta și se înclină cu respect de câte ori vede un nume cunoscut în ferpare, i-am explicat. De exemplu, când moare un muzician sau un luptător de sumo.

Eeyore a încuviințat.

– Îi spui din nou Eeyore, Mā-chan? Bunicii îi place li nebunie acest nume! Ce bine! Se va simți ușurată să-i poată spune așa.

Într-adevăr, folosirea numelui Eeyore în familia noastră constituie o poveste de sine stătătoare. După ce intrase în ultima clasă la școala specială, Eeyore venise acasă după o noapte petrecută în internat și, când tata îl strigase ca de obicei cu acest nume, nu reacționase defel. Asta îl tulburase atât de tare pe tata, încât noi nu mai avuseserăm curaj să suflăm o vorbă. După o vreme, Ō-chan, care intuise aspirația lui Eeyore către independență, descoperise că voia de fapt să-l strigăm cu numele lui adevărat. Așa că începuserăm să-i zicem cu toții Hikari-san, și bunica se conformase noii situații în scrisori și la telefon. Cu timpul însă, ajunseserăm să-i spunem din nou Eeyore, și nu mai dăduse semne că-l deranjează. Era o vreme când mama era mai preocupată ca niciodată de faptul că un regres mental putea fi cauzat de frecventele lui crize de epilepsie. Spunea că o criză de epilepsie distrugea câteva sute de neuroni.

Fără să mă refer la crizele de epilepsie, pentru că Eeyore era acolo și asculta, i-am povestit mătușii ce ne făcuse să încetăm să-l strigăm Eeyore și cum reveniserăm apoi la acest nume. Mătușa, părând cufundată în gânduri, a zis:

– Cred că dorința de independență a lui Eeyore a atins apogeul în timpul gimnaziului. Pentru că și cu Shū s-a întâmplat la fel. Și uite că acum, maturizându-se, amândoi sunt doi tineri calmi și frumoși!

M-a uimit faptul că mătușa se gândea la toate lucrurile, până și la regresul psihic care-o îngrijora pe mama, și chiar încerca să mă încurajeze. Totuși, după ce a rostit aceste cuvinte, a tăcut o vreme – o trăsătură pe care-o avea în comun cu tata, bănuiesc.

Am trecut printr-un tunel săpat lângă culmea unei trecători mari și, ocolind o vale luminoasă unde culorile toamnei erau și mai vii, am continuat să urcăm. Când am ajuns pe drum

drept, ni s-a deschis în față un platou larg. Mătușa ne-a explicat că orașul de acolo e punctul de intersectare a traseului de distribuție al produselor din regiune și cel care aduce elementele culturale din alte părți. Am mers mai departe, de-a lungul albiei puțin adânci a unui râu, și apoi am intrat într-o zonă de pădure unde, pe marginea șoselei înguste, au început să apară, ici, colo, case. Iar locul unde se vedeau case mai mari, pe dealul de pe malul celălalt al râului, era satul în care copilărise tata.

În fața casei tatei erau înșiruite crengi de bambus și flori pentru înmormântare, precum și sisteme de aprindere pentru felinarele portabile. Oameni îmbrăcați în negru, ale căror costume păreau a nu fi croite pe măsura lor, se agitau în stânga și-n dreapta. Mătușa i-a zis lui Shū-chan să treacă de ei. Sensibil la tot ce avea legătură cu moartea, Eeyore împreunase reverențios mâinile în direcția tuturor acelor obiecte de ceremonie. Am mers o vreme în susul râului, apoi de-a lungul unui zid, la capătul căruia mașina a întors. Eu și Eeyore am fost conduși, prin curtea din spate în care copacii erau încărcați de kiwi, în camera bunicii, separată de celelalte odăi. Voci reținute, vagi și în permanentă mișcare, ca ale spionilor vorbind despre strategii de luptă, se auzeau din casa din față.

Bunica era îmbrăcată în chimonoul de doliu, dar stătea nemișcată în fața oglinzii. O mantie veche, lungă, care părea a fi din mătase, după culori, spânzura pe umerii ei. M-am oprit pe hol, la ușă, și mai întâi am văzut în oglindă fața micuță a bunicii, ca de hârtie, încadrată de păr cărunt. Privea în gol, cu niște ochi negri și înguști – ca ai tatei – care păreau irișii inundați de o apă întunecată. Eu și Eeyore stăteam pe hol nemișcați, iar mătușa nu ne-a condus înăuntru. Simțindu-ne însă prezența, bunica a făcut un gest brusc, ieșind din starea de neclintire în care părea abandonată. Și, de îndată ce și-a aranjat chimonoul negru, a strâns mantia în jurul pieptului și s-a întors către noi.

– Bine aţi venit! Cred că sunteţi obosiţi după atâta drum.

– Poţi să-i spui Eeyore, i-a zis imediat mătuşa. A revenit la acest nume.

– Ei bine, Eeyore-san, îmi pare bine că ai venit! Ceremonia va începe imediat. Poţi să mergi? Şi, Mă-chan, scuză-ne, te rog, pentru că te-am pus să baţi atâta drum...

– O să-i duc în casa mare să-şi exprime condoleanţele, cât timp îţi pui *obi*-ul[1]. Nu întârzia prea mult cu chimonoul de doliu, ca un astronaut înotând prin spaţiu.

– Da, ai dreptate. Mi-a luat mult timp. Mă-chan şi Eeyore-san, nu trebuie să vă duceţi la sicriu când o să vă spună. E o mică ferestruică decupată în el, prin care se vede chipul, dar nu cred că e bine ca tinerii să vadă faţa unui mort, a zis bunica ţinându-şi palmele apăsate pe stomac, pe când ieşeam.

Mi-am exprimat condoleanţele faţă de soţia unchiului şi faţă de fiul său cel mare, iar Eeyore a pus cu respect banii la altar. Pentru că mătuşa le transmisese că dorinţa bunicii era ca noi să nu ne apropiem de sicriu, doar ne-am înclinat în faţa crizantemelor albe[2], înainte ca altarul să fie mutat la etaj. Când ne-am întors în camera bunicii, ea era deja gătită cu costumul de doliu. Micuţul ei cap, încărunţit cu totul, i se odihnea pe umeri, şi cum stătea aşa, dreaptă, pe tatami, părea întruchiparea demnităţii.

Ce cuvinte de condoleanţe aş fi putut eu să-i spun acestei femei care-şi pierduse un fiu acum, când trecuse de optzeci de ani? Nu puteam decât să-mi ţin capul plecat. Mă bazam pe Eeyore, care stătea în faţa bunicii şi, deşi avea o expresie destul de gravă, se purta firesc şi-i răspundea la întrebările despre atelier şi despre lecţiile de compoziţie muzicală.

În curând, mătuşa Fusa i-a povestit bunicii despre „fanaticul" cu sticlele de apă despre care-i vorbisem pe drumul încoace. Tot gândindu-mă că un astfel de subiect nu era

[1] Cingătoare tradiţională japoneză, cu care se leagă chimonoul. (n.red.)
[2] Florile folosite la înmormântări în Japonia (n.tr.)

potrivit pentru o înmormântare, mă simţeam din ce în ce mai tulburată şi vinovată, dându-mi seama că numai din cauza mea începuse acea conversaţie. Bunica sorbea cuvintele mătuşii, cu o expresie concentrată, încât sprâncenele ei se arcuiseră, formând un triunghi, şi o pată roz apăruse pe tenul ei palid, făcând-o să pară mai însufleţită.

– Ai fost foarte înţeleaptă, Mă-chan, să rămâi permanent pe bicicletă, ţinându-l sub observaţie, până să-l prindeţi. Altfel, poţi fi totdeauna învins de un adversar mai mare de statură.

– Ei, doar nu-i vorba despre urşi care se luptă pentru teritoriu, a glumit mătuşa cu bunica, respingându-i teoria.

Eeyore încă părea serios atunci când m-a privit, dar în ochi îi strălucea amuzamentul stârnit de cuvântul „urşi".

Funeraliile au început pe la ora trei, deşi de obicei încep mai devreme în sat. Se pare că aranjaseră să fie mai târziu, ţinând seama de sosirea avionului nostru. Convoiul a pornit din faţa casei tatei, îndreptându-se în josul râului, până la Templul Bodhi. Împreună cu Eeyore, am condus convoiul de oameni în doliu, stând de-o parte şi de alta a bunicii, care ţinea un baston în mâna stângă. În capul covoiului era poza unchiului mare, apoi tabletele lui mortuare, după care, unele după celelalte, tulpinile de bambus cu coşuri atârnând de ele şi florile, precum şi un şir de steguleţe de hârtie cu forme stranii. Procesiunea a înaintat printre săteni, care, ba în haine de doliu, ba în haine obişnuite, stăteau sub streşinile caselor de pe ambele părţi ale drumului, pentru a-şi lua rămas-bun de la răposat. O ploaie strălucitoare de toamnă a căzut dinspre munţii de pe partea râului către munţii dinspre sud îmbrăcaţi în culoarea verde profund a coniferelor. Pe fondul acesta, întreaga panoramă a procesiunii oferea o priveliştе neobişnuită. Felul în care florile de hârtie din coşurile de pe beţele de bambus se împrăştiau de fiecare dată când convoiul care înconjura sicriul greu se mişca semăna cu ceremoniile unor popoare din zone îndepărtate, precum Polinezia. M-a impresionat şi pentru că

dădea impresia de linişte şi de nostalgie. De fiecare dată când flori mici de hârtie albastră, roşie şi galbenă zburau din coşuri, bunica îşi înălţa capul, şi sprâncenele i se încruntau formând de triunghi.

În momentul în care şi coada procesiunii a ieşit din curte, eu, bunica şi Eeyore ne-am retras în casa din spate, unde ne-am odihnit puţin şi apoi am pornit spre templu, tot cu maşina lui Shū-chan. Pentru că bunica nu poate merge pe jos, Shū-chan a luat-o pe un drum lăturalnic şi ne-am dat jos la o întretăiere, unde Templul Bodhi şi cimitirul se întâlnesc cu drumul forestier. Am intrat în templu prin spate şi am văzut că urmau să fie oficiate mai multe înmormântări. Preotul titular şi ceilalţi preoţi, care-i erau ajutoare, intraseră în sanctuarul principal, în timp ce un coordonator corpolent de la primărie striga de sus la participanţi să stea drepţi şi corect, de parcă le ordona în stil milităresc, ca într-un film vechi. Bunica, aflată între mine şi Eeyore în centrul zonei rezervate rudelor apropiate, s-a îndreptat de spate şi i-a făcut semn preotului titular să se apropie. Părea că avea să-i spună ceva. Preotul s-a oprit în mijlocul slujbei şi a trimis un preot tânăr să afle despre ce e vorba.

Bunica i-a zis ceva de genul: „Vă rog să-i spuneţi acelei persoane care încearcă să facă ordine să plece!" Preotul titular a înţeles atunci când ajutorul i-a repetat vorbele bunicii, pe care, la rândul său, le-a repetat persoanei în cauză. După aceea nu s-a mai auzit nici o comandă militărească, iar ceremonia şi-a continuat cursul firesc. După slujbă, când m-am dus în grădină, am observat că într-un colţ al verandei şedea pe balustradă, cu picioarele atârnând, coordonatorul de mai devreme, în costumul său negru, cu vestă şi cravată. Privea la frunzele de crin pe care străluceau picurii de ploaie.

Fiul cel mare al unchiului a ţinut un scurt discurs de mulţumire faţă de cei prezenţi în grădină, în faţa sanctuarului. Bunica a zis că ăsta era sfârşitul ceremoniei. În timp ce trupul unchiului era dus la crematoriul din susul râului, bunica s-a

întors în anticamera sanctuarului şi-a stat de vorbă cu preotul titular, care se pare că-i era vechi prieten. Privindu-i, mătuşa Fusa a zis:

– Fuge de responsabilităţi. Nu vrea să primească vorbele de condoleanţe de la cunoştinţele venite de departe.

Puţin după aceea, Shū-chan, care arăta ca mascota din reclama de la Michelin, întrucât de-abia îl încăpea costumul de doliu, a venit să ne spună că bunica ieşise pe poarta din spate şi ne aştepta în locul unde ne adusese maşina.

Aşa că noi şi mătuşa am urcat pe potecuţa străjuită de copacii strălucind în culorile lor de toamnă şi-am găsit-o pe bunica aşezată pe bancheta din spate a maşinii, aplecând scaunul din faţă, pentru ca Eeyore să poată intra să stea lângă ea. La venire, în spate stătuserăm eu, bunica şi mătuşa, şi, deşi suntem slabe, tot fusese înghesuială. Dar la întoarcere se părea că bunica voia să stea numai cu Eeyore, pentru că, după ce el a intrat, a împins scaunul în faţă.

– Bănuiesc că vrei să-i arăţi lui Eeyore pădurea, nu-i aşa? a întrebat mătuşa Fusa, presărând sarea purificatoare după înmormântare atât asupra lor, în maşină, cât şi asupra noastră, cei de afară.

– Dacă ai de gând să facem o tură în forţă până în vârful muntelui, atunci trei pe bancheta din spate e prea mult. Mă-chan, ce-ar fi să stai în faţă, iar eu voi conduce. Shū, tu te duci pe jos acasă şi ajuţi cu strânsul.

Am mers în josul drumului, am trecut de râul din sat şi am pornit-o pe şoseaua care ducea spre munte. M-am uitat în urmă atunci când am cotit la pod şi l-am zărit pe Shū-chan, arătând exact ca în reclama Michelin, cum alerga hotărât şi sobru pe cărarea ce se-ntindea de-a lungul dealului ce părea pietros, acum că copacii îşi lepădaseră frunzele.

Urcuşul spre munte era extrem de sinuos. La noi în familie rădem de o amintire: atunci când tata ne adusese prima dată aici, se pare că eu îl întrebasem pe Ō-chan, mentorul meu

intelectual încă de pe atunci, dacă prin munții ăştia încă umblau mamuții în copilăria tatei. Nu-mi amintesc să fi pus această întrebare, dar drumul de la casa tatei până la tunel mi-a rămas întipărit în minte. Însă, conform geografiei satului, mi se părea că şoseaua care urca de la râu până la „zona" locuită era chiar şi mai lung.

Peisajele pe care le străbăteam erau de o frumuseţe care îţi tăia răsuflarea. Din locul de unde, trecând de oraşul de pe podiş, am început să ne îndreptăm către valea unde se găsea satul tatei, mi-am dat seama că, la poalele dealurilor aflate de ambele părţi ale şoselei, se zăreau, ici şi colo, parcele de teren unde frunzişul portocaliu al toamnei era pătat cu roşu strălucitor. Pe măsură ce înaintam spre locurile mai înalte, către „zona" locuită, am realizat că acelea erau câmpuri cultivate cu *kaki*[1]. Cuvântul potrivit mi se pare câmp, nu livadă. La origine fuseseră terenuri pe care, în timpul foametei de după război, se cultivase grâu. După grâu, se plantaseră acolo castani, iar acum se ajunsese la *kaki,* mi-a explicat bunica, care pe vremuri deţinuse un magazin cu produse agricole de munte.

După o vreme, şoseaua pe care gonea maşina a fost învăluită, sub noi, deasupra, la stânga şi la dreapta, de un roşu-ocru strălucitor. Şi urcam din ce în ce în inima culorilor.

De câte ori ajungeam într-un loc plat, vedeam case mari, clădite pe platforme de cărămidă solidă, care, spre deosebire de casele din vale, erau acoperite parţial cu paie, parţial cu ţigle. Astfel de case străjuiau la intervale şoseaua şi continuau să apară cu o anumită consecvenţă a stilului. Mătuşa a oprit la o bifurcaţie, de unde se desfăşura o panoramă splendidă în faţa noastră. Deasupra văii adânci, la acelaşi nivel cu noi, se întindea un lanţ de munţi de un albastru-închis.

– Acela e lanţul Shikoku, a zis mătuşa. Din câte ştiu, strămoşii noştri şi-au găsit adăpost din calea urmăritorilor lor în adâncul pădurii acesteia după ce au rătăcit pe toate cărările

[1] Specie de prun, cultivată pe scară largă în Japonia (n.tr.)

dintre munţi. E un miracol cum, după toate greutăţile prin care trecuseră, ei tot visau să găsească un loc roditor unde să se stabilească. E trist, a rostit ea oftând, cu ochii scrutându-i peisajul.

Eeyore a ajutat-o pe bunica să coboare din maşină.

– La asta m-am gândit şi eu când am stat pe înălţimea asta, după ce m-au adus cu căruţa ca să cumpăr castane pentru magazin, a zis bunica. Au trecut mulţi ani de atunci, şi, privind acum satul din vale, mi se pare îndeajuns de încăpător să adăpostească o comunitate mare, deşi, în acelaşi timp, ai zice că sunt multe locuri pe unde nu poate păşi picior de om. Şi totuşi, locul e imens! Şi tocmai pentru că este atât de mare, o legendă precum „Miracolele pădurii" poate rămâne pentru totdeauna în sufletele oamenilor. Dar, Eeyore-san, tu eşti singurul care a compus muzică pentru această legendă. Am ascultat caseta pe care mi-ai trimis-o chiar aici, în acest loc, şi mi-a adus vie în minte legenda. Apropo, care-i compoziţia ta cea mai recentă?

– Se numeşte *Sutego,* a zis Eeyore sigur de sine.

Nu eram singura uimită. Bunica şi mătuşa au rămas nemişcate, cufundate într-o tăcere tematoare, cu feţele şi trupurile împietrite înspre direcţia spre care priveau. Văzându-le în acea stare, mă întrebam cum puteau două femei cu vârste atât de diferite, chiar dacă erau mamă şi fiică, să reacţioneze atât de asemănător. Şi în acel moment m-au năpădit gânduri dragi îndreptate către mama, cea plecată-n California. Sentimentele erau atât de intense, încât îmi venea să strig: „Mamă, ajută-mă şi pe mine! Ajută-mă să-mi depăşesc şi eu criza!" Dar Eeyore, care era pricina tulburării mele, se dusese dezinvolt spre marginea şoselei, unde, mai jos cu un pas, se găsea un pâlc de *kaki* obişnuiţi, cu fructe gata să fie culese. Apropiindu-şi chipul de o frunză galbenă cu roşu, a mirosit mărgelele strălucitoare pe care ploaia le lăsase în urmă.

– Eeyore, dacă te apropii prea tare de fructe, o să se creadă că vrei să culegi şi să mănânci câteva! am strigat eu.

Erau cu totul alte vorbe decât cele care-mi răsunau în suflet.

– Nimeni nu va crede aşa ceva, a zis bunica, revenindu-i zâmbetul pe buze. Dacă se întâmpla acum zece, cincisprezece ani, fermierii ar fi înconjurat locul cu garduri de sârmă. Dar acum totul s-a schimbat. Aţi văzut grămezile de *kaki* coapte din faţa fiecărei case de fermier, nu? Sunt cele care au prisosit, fiind prea coapte ca să fie trimise pe vapor. Având-le la dispoziţie, copiii nu mai sunt tentaţi nici măcar de astfel de fructe care aşteaptă să fie culese şi mâncate. Lucrurile care le plac copiilor se schimbă cu o iuţeală înfricoşătoare, nu, Mă-chan? Când eram noi copii, purtam sandale din paie, aveam un singur chimono şi o panglică de pânză drept *obi.* Făceam foc din vreascuri direct pe pământ ca să coacem cartofi, prindeam peşti din râu, intrând până la brâu în apă, şi-i scoteam într-o sită de bambus. Ai văzut cărţi din acelea despre *Obiceiurile copilului premodern* sau *Sărbătorile copiilor?* Eram exact ca în ilustraţiile din acele cărţi!

– Tu eşti o *premodernă,* bunico, a zis mătuşa. Dar noi am depăşit epoca aia şi suntem *moderni.* Iar Eeyore şi ceilalţi sunt *postmoderni.*

– Ei bine, premodernii şi postmodernii pot să discute relaxat? Eeyore-san, vrei să-mi povesteşti despre compoziţia ta?

– De acord, a zis Eeyore şi s-a ridicat, brusc interesat, venind spre bunica.

– Atunci, noi, cele două *moderne,* ne vom duce să vorbim mai încolo. Ar putea fi o neaşteptată ciocnire de idei dacă ar începe să discute modernii şi postmodernii!

După cum mă aşteptam, ceea ce voia mătuşa să mă întrebe, ca între două *moderne* ce eram, se referea la *Sutego.* A discutat problema în modul foarte practic care-o caracteriza. De fapt, mi-a spus pe şleau că, dacă şederea de lungă durată a părinţilor mei la o universitate din America îl făcea pe Eeyore să se simtă abandonat, trebuia să-i sun şi să le cer să se reîntorcă numaidecât. Ce nevoie avea K-chan, care scria în japoneză, să

stea ca scriitor invitat în America, plătit din taxele acelei ţări, acum când dolarul era atât de prost cotat? Spunea că discuţiile cu profesorii de acolo erau importante pentru el, dar cât de bine putea discuta el într-o engleză pe care-o amesteca din belşug cu franceza? K-chan însuşi recunoscuse sincer asta, când vorbiseră ultima dată la telefon.

N-am considerat că se cuvenea să-i vorbesc despre criza tatei. I-am spus doar că, deşi Eeyore compusese o piesă cu titlul *Sutego,* de fapt, nu dăduse semne că îl încercau sentimentele unui copil abandonat pe când lucra la ea. Iar când o terminase, era foarte preocupat de ultimele acorduri şi părea interesat mai degrabă de aspectele tehnice, decât de temă.

Pentru că mătuşa parcase într-un loc cu vedere panoramică asupra munţilor scobiţi, am putut contempla, după ce-am urcat puţin mai sus, întreaga vale. Spre înălţimi, râul era la fel de întortocheat precum şoseaua, iar apa strălucea puternic la fiecare cotitură. La ceva distanţă, în susul râului, era un deal cu chiparoşi drepţi şi înalţi, şi acolo, o perdea subţire de cedrii bătrâni se ridicau fioroşi deasupra chiparoşilor. Printre acei copaci se profila, pătrăţoasă, o structură de ciment, cu un coş înalt. Deodată, au început să iasă din coş rotocoale de fum alb. Mătuşa a privit cu o expresie absentă acel fum, părând cufundată în gânduri.

Eu continuam să privesc cerul, albastru ca întotdeauna, nemaipâstrând nici o urmă a ploii de toamnă care tocmai căzuse. Privind spre soare, am strănutat. O binecuvântare ascunsă, care a avut darul de a o trezi pe mătuşa din gândurile ei fie despre *Sutego* a lui Eeyore, fie despre arderea unchiului mare la crematoriu, fie despre amândouă, amestecate.

– Deci soarele te face şi pe tine să strănuţi, Mă-chan, a zis, ridicându-şi cu vioiciune privirea spre mine. Când K-chan era la gimnaziu, a citit la un moment dat un articol despre asta. Aşa că s-a gândit la un experiment, să testeze dacă există într-adevăr această relaţie. Pentru că nu prea avea subiecţi, m-a pus

să mă uit în fiecare zi la soare, ceea ce nu era deloc ușor. Pe vremea aia, K-chan era maniac în privința științei, așa cum e acum Ō-chan!

Mătușa a mijit ochii și a privit soarele aflat la vest, după care a strănutat teatral. Am râs amândouă o vreme. Apoi m-am hotărât s-o întreb ceva.

– Cred că asta s-a întâmplat pe timpul când tata era și mai micuț, am început eu. Am auzit că, după ce-a citit un articol despre Sfântul Francisc de Assisi, acolo, la moara de apă, unde se dusese să ia făină, și-a pus problema dacă nu se cuvenea să întreprindă imediat ceva legat de chestiunile spirituale.

– Da, așa este, a zis mătușa Fusa. Vezi, acolo jos, unde râul se bifurcă în două brațe, unul strălucitor și unul umbrit? Moara e undeva pe brațul întunecat, și K-chan s-a întors de acolo ținând sacul cu făină la piept, cu fața palidă. Părea speriat că un fel de Francisc de Assisi al acestor locuri ar putea apărea din umbra unui copac, pentru a-l forța să se preocupe de suflet. A început să plângă și ochii îi erau ca ai unui raton.

– Din ce a spus tata la conferință, am înțeles că i-ai zis că arată ca o maimuță palidă.

– Ei, își înfrumusețează și el amintirile, mai ales că-l privește personal! Arăta exact ca un raton ciolănos. Și cred că, de-atunci, și-a petrecut viața cu teama că va veni o zi când va trebui să renunțe la tot, pentru a se dedica celor ale sufletului. Cel puțin, așa era pe vremea când locuia cu noi, până a terminat liceul. Se deprima foarte tare când prietenii îl invitau să meargă să studieze Biblia în engleză. Și unchiul mare era foarte preocupat de asta. Se temea ca K-chan să nu cadă sub influența vreunei organizații religioase la Tokio… De cele politice nu-i păsa. Iar o dată a zis chiar că, dacă se va întâmpla așa ceva, acela va fi sfârșitul social al lui K-chan. Și totuși, dacă te gândești, amândoi erau doi băieți tineri, tulburați mereu de problemele sufletului. Iar unul a devenit deja scrum, înainte de a rezolva ceva… Legat de asta, „Miracolele Pădurii",

despre care a vorbit bunica în legătură cu creația lui Eeyore, e o poveste pe care mama bunicii i-a spus-o cândva lui K-chan. Sau, mai bine zis, K-chan a dezgropat legenda cu puterile lui. Fiind un copil cu veleități științifice, tot încerca pe vremea aia să interpreteze legenda în fel și chip. Într-un rând a zis că legenda trebuie să fi fost trimisă pe Pământ cu o rachetă, fie din sistemul nostru solar, fie din universul de dincolo. Oricum, civilizația probabil începuse pe această planetă cu legenda aceea. Am fost întotdeauna o fată cu o gândire simplă și, ascultându-l, mi-am imaginat o mulțime de copii de pe o planetă îndepărtată, înghesuiți ca sardinele în racheta numită „Miracolele Pădurii", aduși și abandonați aici, pe Pământ. Și mă simțeam atât de singură... Dacă te gândești bine, nu crezi că eu și Eeyore avem un limbaj comun, al imaginației? Și probabil și într-un caz, și în celălalt, în spatele acestor lucruri stă K-chan. Pentru că el spusese ceva de genul că eram copii abandonați aici de pe altă planetă, m-am simțit foarte tristă în acel moment. Nu m-ar mira să-i fi spus și lui Eeyore ceva de genul ăsta. Și, după ce s-a purtat atât de iresponsabil, pleacă în California cu Oyū-san! Dar ăsta-i el, ce să-i faci?

Bunica și Eeyore stăteau sprijiniți cu spinarea de zidul de piatră care proptea malul cu pomi fructiferi. Deodată, bunica s-a desprins de lângă zid. Și-a ridicat mâna dreaptă, în care încă ținea bastonul, și a fluturat-o spre noi. Până în acel moment eu crezusem că bunica și Eeyore priviseră în tăcere pădurea, soarele și reflecția lui pe frunzișul roșu-gălbui al copacilor. Dar se pare că, în tot acest timp, bunica vorbise răbdător cu Eeyore. Pe jumătate alergând, ne-am dus spre ea și i-am auzit vocea răsunând accentuat.

– Titlul complet al piesei *Sutego* este *Salvând un Sutego!* Eeyore-san și colegii lui de la atelier merg să facă curățenie în parc în fiecare marți, nu? Mi-a zis că, odată, un coleg de-al lui a găsit în parc un bebeluș abandonat și l-a salvat. Eeyore-san și-a jurat că, dacă găsește și el vreodată un bebeluș abandonat când

e de serviciu, îl va salva. Asta avea în minte când a compus piesa și de acea i-a dat acest titlu!

– A, deci asta era, Eeyore? am zis. Da, mi-amintesc când au salvat un bebeluș în timpul curățeniei din parc. Trebuia să-mi dau seama de asta de îndată ce-am auzit titlul, dar e ceva ce s-a întâmplat așa de demult... Deci despre asta era vorba, Eeyore? Atunci e normal ca melodia să fie tristă! Doar povestește despre salvarea unui copil abandonat, am zis, o senzație de fericire liniștită cuprinzându-mi întreaga ființă.

– A, deci asta era! a repetat și mătușa. Felul ei de a reacționa nu se deosebea prea mult de al meu, dar, în stilul propriu, a simțit nevoia să tragă și o concluzie: Dacă i-am considera pe toți copiii de pe Pământ niște copii abandonați, înseamnă că opera lui Eeyore reflectă o realitate impresionantă!

CĂLĂUZA

M-am uitat la filmul *Stalker*[1] al lui Tarkovski, pe care fratele meu mai mic, Ō-chan, mi l-a înregistrat pe o casetă video de la televizor, unde a fost transmis noaptea târziu. Deși în general nu prea se întâmplă, de data asta Eeyore a stat să-l vadă cu mine până la sfârșit, pentru că se pare că a considerat interesant fondul muzical. Mie mi-a sunat a muzică indiană, în orice caz, ceva nefamiliar. Spre sfârșitul filmului e o scenă în care un copil cu capacități neobișnuite mută trei pahare de diferite forme, folosind numai puterea privirii. Se suprapun zgomotul unui tren și efectele zdrunciturii, chipul copilului rămânând tot timpul în prim-plan. În acel moment, Eeyore, care până atunci stătuse întins pe covorașul de la picioarele mele, s-a ridicat cu o exclamație de uimire. În prima parte a scenei, un câine lătrase, simțind probabil ceva ciudat în puterea privirii copilului – o s-o numesc așa, pentru moment – și probabil că Eeyore, căruia îi displăcea mai mult decât orice un câine care latră, reacționase la lătratul acestuia. Puțin mai târziu, când a răsunat ca fundal musical „Oda bucuriei" din *Simfonia a IX-a* de Beethoven, Eeyore și-a îndreptat spinarea și-a început să dirijeze cu mare seriozitate și cu mult zel.

Filmul a durat trei ore și m-a obosit, așa că am pregătit o cină mult mai simplă decât plănuisem inițial. Am terminat repede de mâncat, iar eu și Ō-chan am rămas la masă și am

[1] *Călăuza*

discutat despre film, sau, mai bine zis, el vorbea, iar eu aveam rolul de ascultător.

Noaptea trecută, Ō-chan, care stă până târziu să învețe pentru admitere, coborâse de nenumărate ori să verifice dacă filmul se înregistrează fără să apară probleme. Și, de fiecare dată, se uitase puțin la unele părți ale filmului. Nu putuse face mare lucru cu reclamele intercalate în desfășurarea filmului, dar, bănuind că nu-mi va plăcea, șterse comentariul care dura vreo cinci minute al acelui critic de film gras și energic pe care-l văzusem costumat în polițist american într-o fotografie dintr-o revistă săptămânală. Într-un fel, mi-aș fi dorit să aud ce putea spune o astfel de persoană, care părea să nu aibă mai nimic în comun cu atmosfera filmului.

Pe scurt, iată cam ce mi-a spus Ō-chan. Desigur, nu pot reproduce exact, pentru că, din când în când, nu prea ascultam atent, gândindu-mă la altele. Dar cam așa a început:

– Nu prea mă uit la filme, și nici la *Stalker* nu m-am uitat în întregime, dar m-a făcut să mă gândesc la ceva. Tu ce crezi despre film?

– Nu cred că sunt în stare să spun ceva general, am răspuns. Dar mi-a atras atenția scena de pe câmp, de exemplu, unde sunt adunați acei oameni, iar lucrurile din jurul lor sunt, de asemenea, arătate pe îndelete. E o scenă în care aparatul de filmat insistă la nesfârșit. E ca la teatru, unde te poți uita la fiecare actor, în ce fel vrei. O astfel de scenă e foarte potrivită pentru cineva ca mine, care gândește mai lent.

Ō-chan a ascultat cu *oarecare* atenție ce-am spus – ca să folosesc expresia lui favorită –, după care a comentat.

– Se pare că Tarkovski descrie un sat care a dispărut într-o clipă de pe fața pământului atunci când un meteorit imens sau ceva de genul ăsta a căzut peste el. L-ai putea considera satul de la Cernobîl, după incidentul cu reactorul nuclear. Desigur, a merge acum acolo ar fi groaznic, din cauza radioactivității. Dar mi-a plăcut felul în care călăuza a înaintat în zigzag,

prin câmp, conducându-i pe acei nebuni. Mi-a trezit amintiri dragi, de pe vremea când, copii fiind, mergeam la Kita-Karuizawa și ne jucam de-a căutatul, urmând propriile noastre reguli, pe care le respectam cu sfințenie. M-a făcut să-mi dau seama cât timp a trecut de-atunci! Și mi-a mai plăcut scena în care călăuza, care atât psihic, cât și fizic este mai puternic decât profesorul și scriitorul pe care-i conduce în „Zonă", de multe ori obosește mai repede decât ei și cade lat la pământ, răsuflând cu greutate. Îmi amintește de întrecerile de orientare turistică din liceu. Alergam și alunecam pe iarbă și, căzut la pământ, rămâneam așa, ca și cum mi-ar fi plăcut să stau acolo, exagerându-mi oboseala. Făceam asta pentru mine, pentru că nu mă vedea nimeni. Și am simțit atunci că înțeleg mai bine legătura mea cu pământul, precum și ce este trupul meu material... Nu pot afirma cu tărie că asta vrea să exprime Tarkovski ca mesaj general. Dar uite cum m-am gândit. „Sfârșitul lumii" va veni. Nu prea curând, poate nu în timpul vieții noastre. Dar se apropie, șovăielnic. Și, la rândul nostru, ne trăim viețile șovăielnic, pentru că tot ce putem face este să așteptăm acea zi. Iar dacă așa stau lucrurile, nu e oare firesc pentru noi să ne dorim să furăm o imagine a sfârșitului lumii care se apropie așa de lent? Și cred că, *într-un fel*, asta este menirea artiștilor.

Zicându-mi că fratele meu mai mic era cu adevărat mai deștept decât mine, m-am surprins ascultându-l cu gândurile în altă parte, pentru că îmi stăruia în minte una dintre primele scene, în care soția călăuzei apare suferind. Scena mă uimise pentru că, deși soția călăuzei era o persoană măritată, nu părea să sufere din dorință trupească, precum soțiile din acele „filme pentru adulți" la care se face reclamă în cinematografe. Ea suferea clar de probleme sufletești. Și m-am gândit că, atunci când Ō-chan, care e o fire mândră, zăcea singur la pământ la concursurile de orientare turistică după ce alunecase, aceasta

nu se datora, desigur, numai oboselii fizice, ci avea legătură cu o oboseală sufletească.

Soția călăuzei este o femeie deosebit de frumoasă care ascunde în suflet o pasiune întunecată. Întreaga ei ființă este frumoasă chiar și atunci când, căzând pe podea ca apucată de o criză, își trăiește durerea în tăcere. Probabil că Ō-chan ar analiza legătura făcută de mine între această femeie și un „film pentru adulți" ca datorându-se frumuseții carnale, care-ți taie răsuflarea, a acestei femei. Deși nu-mi pot închipui că voi avea vreodată un trup atât de frumos, am simțit mai degrabă respect, decât invidie față de ea. În plus, m-au captivat vorbele pe care această femeie frumoasă le spune cu atâta disperare soțului său care pleacă să-și conducă grupul în „Zona" periculoasă. „Căsătoria noastră a fost o greșeală și de aceea ni s-a născut un copil blestemat", spune ea.

Călăuza, care reușește să revină nevătămat din „Zonă", dar mort de oboseală, este și el decepționat, pentru că și-a dat seama că aceia pe care i-a condus nu-și doreau de fapt fericirea sufletului care le putea fi dată oamenilor în „Sala" din centrul „Zonei". El este un om serios, care aproape că inspiră milă, crezând cu putere în faptul că „Zona" ar putea să-i salveze pe muritorii decăzuți. Soția sa îl duce la culcare, apoi se întoarce brusc spre noi, ca și cum ar da un interviu în fața unei camere de filmat, și ne dezvăluie gândurile ei cele mai intime. Nu știu dacă aceasta este o tehnică folosită în mod obișnuit în astfel de filme. Deși bunicul din partea mamei a fost regizor, iar unchiul meu este și el regizor, nici eu, nici Ō-chan n-am văzut prea multe filme în decursul vieții. În orice caz, scena asta mi-a plăcut mult. Femeia își reamintește că, în tinerețe, soțul său fusese țința bătăii de joc a orașului. Fusese numit papă-lapte și prost, iar când se căsătoriseră, mama ei se opusese, zicând că, din moment ce bărbatul era blestemat, copiii lor nu vor putea fi normali. Femeia mărturisește că totuși se măritase cu el, în ciuda acestor lucruri, pentru că preferase o viață grea,

cu puține momente de fericire, unei vieți monotone. Recunoaște că poate începuse să gândească astfel după ce faptul fusese deja consumat, dar crede că oricum ăsta era motivul care o determinase să se mărite cu el. Aici mi-a venit să-i strig: „Nu, nu ai inventat lucrurile astea doar ca o justificare! Totdeauna ai gândit așa! Și cred că e un mod just de gândire".

Legat de asta, a doua zi dimineață i-am cerut părerea lui Ō-chan despre o altă scenă pe care o consideram importantă, dar nu o înțelesesem prea bine. Pentru că, după discuția cu mine despre film, fiind curios din fire, fratele meu mai mic își rupsese din timpul de studiu din timpul nopții și urmărise filmul de la cap la coadă, mult după ce eu și Eeyore ne duseserăm la culcare.

– Ō-chan, am început eu, vreau să te întreb ceva despre fata cu capul înfășurat în baticul auriu. Parcă *platok* se numește, nu? Ți-amintești că tata a cumpărat unul asemănător din Moscova? De două ori, în film, mama ei o numește „un copil blestemat", și, în ziua când vine la bar să-l ia pe soțul ei acasă, are cu ea niște cârje. Deci fata pare să aibă ceva la picioare, dar în afară de asta nu dă impresia să aibă un alt handicap. Și este foarte frumoasă.

– Cred că fata are puterea de a mișca obiectele doar cu puterea propriei conștiințe, a zis Ō-chan. Psihochinetică, parcă așa se numește. Din acest punct de vedere, ea este înzestrată cu o putere mai nouă și mai stranie decât cea a tatălui ei. Scena lungă în care mută paharele cu privirea... a fost interesant s-o privesc derulând-o invers, pentru că paharele se mișcau ca și cum erau împinse spre ea. Și cred că, de fapt, „copil blestemat" înseamnă că ea e un copil cu puteri supranaturale pe care nici ea însăși, nici cei din jurul ei nu le înțeleg prea bine.

– Paharele se mișcă de două ori, am zis eu. O dată la început și o dată la sfârșit. Prima dată, fata doarme. Și apoi se aude din ce în ce mai tare huruitul unui tren. Începe să se audă dinainte, și este filmat în așa fel încât ai senzația că lucrurile de pe masă

alunecă din cauza trepidației trenului care se apropie de apartament. Mă întreb dacă nu e o tehnică specifică lui Tarkovski. La început nu-ți poți da seama ce încearcă să facă, dar, pe măsură ce povestirea înaintează, înțelegi că-ți sunt transmise lucruri importante. Același lucru se poate spune și despre scena în care călăuza le spune profesorului și scriitorului să lege cu niște benzi capetele celor din grupul lor. Dacă privești lucrurile așa, poate că paharele se mișcă într-adevăr din cauza vibrației trenului, nu crezi?

– În calitatea mea de elev la științe exacte, a zis Ō-chan, sunt tentat să cred că se datorează vibrațiilor trenului, dar, la urma urmei, nu e oare vorba de psihochinetică? Privind scena asta, m-am gândit că trebuie să fie o măsură de precauție împotriva „tehnicienilor". Știi, tata mi-a zis odată că, în Uniunea Sovietică, „tehnicienii" sunt cei care, ca reprezentanți ai maselor intelectualității locale, scriu scrisori la ziare, criticând diferite forme de artă, precum literatura sau filmele. Pentru că tehnicienii încearcă să construiască socialismul prin practici științifice, au în societate o poziție mult mai bună decât regizorii sau scriitorii. Și, desigur, dacă acești tehnicieni afirmă despre un film că este neinteligibil, aceasta este o problemă gravă. Și atunci se apelează la un mijloc de a crea o explicație a mișcării paharelor prin vibrațiilor trenului. Dar eu simt cumva că, de fapt, Tarkovski vorbește despre un copil care e în stare să transmită obiectelor puterea minții sale.

– Și eu cred tot cam așa, am zis eu, dar nu am luat în considerație „tehnicienii", cum ai făcut tu… Dacă urmezi linia asta de gândire, n-ai putea vedea în fata cu capul înfășurat în batic o imagine a lui Hristos la „a Doua Venire"? Tatăl o duce pe umeri o perioadă lungă pe fată, nu? Merge înainte, și cotește la dreapta, continuând să meargă cu ea în spinare la infinit, către cameră. Cred că stilul acesta de-a filma e tipic pentru Tarkovski. Asta nu trimite cumva la scena cu omul care-l duce

în spate pe Hristos? Cristoforus, parcă așa-l chema, nu? Cred că asta sugerează.

– A Doua Venire a lui Hristos? Atunci ar fi o mare problemă, pentru că ar trebui să apară și Antichristul în scenă, iar atunci ar avea loc un mare prăpăd în lume.

– Da, am continuat eu, dar însuși faptul că acea „Zonă" apare după căderea unui meteorit nu este dovada existenței acelui prăpăd? Dacă aș fi o fată dintr-un sat din Rusia, aș considera un asemenea dezastru un semn al Celei de-a Doua Veniri a lui Hristos.

– Desigur, mama femeii, care s-a opus căsătoriei ei cu călăuza, prevede că copilul este un semn al nenorocului și de aceea o numește „un copil blestemat". De fapt, eu nu înțeleg prea bine acest film. Și e numai vina mea.

– Mulțumesc că mi-ai ținut companie, Ō-chan! Acum mi se pare că încep să înțeleg mai bine. Voi mai reflecta și singură asupra filmului.

Mă gândeam și la altceva legat de mama copilului din *Stalker*. După plecarea părinților în America, mă gândeam des la ei, mai ales la mama, privitor la evenimente mărunte din viața cotidiană, dar n-am reflectat mai profund la ceva legat de ea. Sau, cel puțin, așa am crezut.

Ulterior am gândit, sau mi-am imaginat, următoarele despre mama. Acum, când transcriu din „Jurnalul familiei", îmi dau seama că e ceva simplu și scurt, dar o vreme îndelungată acest gând mi-a frământat neîncetat mintea. M-am întrebat, deși știam că nu se putea întâmpla așa ceva, dacă mama se gândise vreodată la Eeyore ca la „un copil blestemat". Și, considerând că ar fi mai plauzibil, m-am întrebat dacă tata, cu obiceiul lui de a exagera cu glumele, nu-i spusese vreodată mamei: „Mi-ai născut un copil blestemat". De obicei, cam așa rănește el, fără de intenție, sentimentele celorlalți. Apoi consideră că a fost înțeles greșit, deși el este cel care a început totul. Și asta îl face să-și plângă de milă și să se supere rău tocmai pe cei pe care

i-a jignit. Mă doare sufletul imaginându-mi tristețea mamei la astfel de cuvinte.

Este, desigur, doar o presupunere de-a mea, dar, dacă așa ceva s-a întâmplat vreodată, plecarea aceasta a lor, singuri, pentru prima dată în lunga lor căsnicie, la douăzeci și cinci de ani de la nașterea lui Eeyore, nu poate fi oare o încercare de a vindeca și de a repara ceea ce fusese rănit și distrus?… M-am tot gândit, și, deși știam că era doar rodul imaginației mele, o supapă a conștiinței mele, am căzut într-un abis de disperare atât de adânc, încât nu am putut face altceva decât să mă duc clătinându-mă în camera mea și să mă afund în pat. Am simțit că, în acest caz, a sta ca de obicei lângă Eeyore și a-i cere sprijinul tăcut era un lucru imposibil.

Pentru că mi s-au întâmplat astfel de lucruri, următoarea dată când l-am dus pe Eeyore la familia Shigeto pentru lecția de compoziție muzicală i-am vorbit domnului Shigeto despre *Stalker,* la care mă tot gândisem. Nu i-am spus nimic despre bănuielile mele cum că părinții noștri l-ar fi considerat vreodată pe Eeyore „un copil blestemat" sau despre ceea ce-mi bântuia mintea în timpul nopții, lucruri la fel de reale ca întunericul înspăimântător, dar care dispăreau ca niște fantasme odată cu lumina zilei. În orice caz, i-am vorbit în detaliu despre fetița cu capul înfășurat în baticul auriu.

– *Stalker,* zici? Nu l-am văzut, deci nu pot face nici un comentariu. Și nu știu să existe vreun cuvânt rusesc precum *stalker*. Fiind însă un titlu de film, poate reprezenta un împrumut din engleză. Și la noi, în Japonia, se folosesc multe împrumuturi, nu? Dacă e *stalker,* înseamnă o persoană care-și urmărește prada. Nu poate fi *stolker,* un fel de fochist. Fata asta, pe care o feresc de frig, înfășurându-i capul cu un batic *plotok* auriu, purtată cu grijă pe umerii tatălui ei, nu cred că e considerată în general de părinții ei „un copil blestemat". Astfel de gânduri îi apar soției în minte doar atunci când este disperată și vrea să-i reproșeze ceva soțului… Iar călăuza își

iubește în mod evident familia, pentru că spune că nu vrea să-i ducă în „Zona" periculoasă. În același timp, are un simț al menirii de a conduce acolo pe cei care au un motiv să meargă. Altfel spus, este legat de „Zonă". De aceea nu poate obține o slujbă durabilă. Soția sa îl învinuiește pentru asta, dar îi pare rău numai binele, din tot sufletul. Ceea ce înseamnă că sunt o familie frumoasă.

Atunci când, rostind aceste vorbe, a observat că soția sa zâmbea, expresia feței domnului Shigeto s-a înăsprit deodată.

– Cred că Tarkovski și-a exprimat foarte bine intenția prin intermediul ecranului. Și numai puterea mea limitată de înțelegere mă împiedică să judec dacă acel copil care mișcă paharele cu privirea este Hristos la a Doua Venire sau Antichristul, am zis eu.

– Ca să pot discuta cu tine despre asta, trebuie ca mai întâi să vă filmul, a replicat domnul Shigeto. Dar, deocamdată, uite ce pot să zic pe baza celor povestite de tine. Un sat întreg dispare după ce a fost lovit de un meteorit. Dezastrul este semnificativ. După o astfel de catastrofă, se răspândește ușor printre oameni ideea sfârșitului lumii și apar mulți așa-zișii Mesia. Eu însă nu cred că, în film, călăuza reprezintă un astfel de Mesia. Dar n-ar putea fi considerată „Sala" din „Zona" unde călăuza conduce oamenii, „Sala" însăși, un fel de Mesia? Dacă spui că „Sala" îndeplinește dorințele tainice și prețuite ale vizitatorilor, nu se întâmplă oare ca, atunci când le sunt îndeplinite, unii vizitatori să cadă într-o disperare fără margini? Totuși, un loc nu poate fi considerat Mesia, nu?... Privind lucrurile astfel, cheia este copilul. Fata n-a început să-și folosească pe deplin puterile, dar a dovedit îndeajuns că posedă astfel de puteri. N-ar fi exclus să devină un viitor „stalker". Se dovedește a fi o persoană cu conștiința menirii sale, dar, față de tatăl ei, cu intenții atât de bune, încât pare un papă-lapte, ea este o călăuză mai rațională. Și rămâne întrebarea: este Hristos sau Antichristul? Scena despre care mi-ai vorbit, în care călăuza

își conduce grupul prin apă, îmi evocă Botezul. Și astfel, la sfârșit, rolul „Sălii" din „Zonă", unde primesc salvarea, este ca o imagine a lui Hristos. Dar, judecând după mulțimea de oameni care se înghesuie către Zonă, unii murind, alții găsind doar împlinirea dorințelor lor pământești, cred că poți să consideri că un Antichrist provoacă haosul… Chiar dacă apoi are loc a Doua Venire a lui Hristos … Oricum, pentru mine, un copil mesianic, care anunță sfârșitul lumii după căderea devastatoare a unui meteorit, este un subiect fascinant.

– În timp ce fata se concentrează și mută cu puterea privirii paharele de pe masă, un câine latră neliniștit, am zis eu. Cu auzul mai fin decât al omului, probabil că distinge mult mai repede sunetul îndepărtat al trenului. Și, în orice caz, câinele de-abia a venit în apartament. Iar când zgomotul trenului devine puternic, unul dintre paharele mutate spre marginea mesei cade și se sparge bucățele. Până în acest moment fața copilului se zărea în umbra paharului, iar după spargerea lui se vede bine, și expresia feței pare să arate că savurează sunetul distrugător… După care se aude muzică. Era Beethoven, nu, Eeyore?

– Da, a răspuns Eeyore, era „Oda bucuriei". Dacă o cânți pe toată, durează cel puțin douăzeci de minute, dar în film a durat foarte puțin.

Atât domnul Shigeto, cât și soția sa au părut foarte încântați că Eeyore a reacționat atât de prompt la ceva legat de muzică, deși până atunci stătuse tăcut și părea puțin probabil că înțelegea despre ce vorbeam.

– Mă-chan, de câte ori Eeyore e cu tine, îl atragi în temele tale de discuție, nu-i așa?… O faci atât de firesc... Este o persoană extraordinară, nu ți se pare, Eeyore?

– Asta e ceva de bine? a întrebat grijuliu fratele meu.

– E lucrul cel mai bun care se poate spune, a răspuns doamna Shigeto.

Figura soțului ei a redevenit ceremonioasă.

– Atunci și eu cred că Mă-chan este o persoană extraordinară, a zis Eeyore.

Joia următoare nu mai era programată lecția de muzică, dar doamna Shigeto ne-a sunat să ne invite pe la ei. Domnul Shigeto părea foarte încântat de Eeyore, și ne-a primit ceremonios și mult mai vesel ca de obicei. Știu că și lui Eeyore îi place să studieze cu domnul Shigeto, dar mi-am dat seama, după felul cum s-a așezat lângă mine pe canapea, mai relaxat și foarte atent la ce ne spunea domnul Shigeto, că în acea zi și el se simțea deosebit de fericit. Domnul Shigeto ne-a spus imediat de ce ne invitase:

– Am văzut și eu *Stalker,* versiunea cinematografică, acasă la un prieten. E un expert în literatură rusă și susține că versiunea pe care ați văzut-o la televizor trebuie să fie asemănătoare. Mai întâi, despre cuvântul *stalker*. După cum am presupus, vine din englezâ. E doar pronunțat în rusă. Și apare scris în chirilică pe ecran.

Domnul Shigeto mi-a scris pe o hârtie titlul: „СТАЛКЕР".

– Aaa! a exclamat mirat Eeyore la vederea literelor cu forme necunoscute.

– Am căutat în dicționarele rusești de ultimă oră ale prietenului meu, dar nu era înregistrat în ele, a continuat domnul Shigeto. M-am uitat și în dicționarul Academiei, și în cel al lui Ușanko în patru volume. Am încercat și în Ojekov. Nici în dicționarul de neologisme din anii '70 nu era trecut. Asta înseamnă că nu este un cuvânt rusesc, ci un împrumut, și încă unul foarte recent. Prietenul meu mi-a spus că a citit în rusește romanul pe baza căruia este făcut filmul. Afirmă că, deși cuvântul *stalker* apare în romanul fraților Strugațki, titlul este cu totul altfel, și anume *Picnic la marginea drumului*. Chiar și ca titlu de film, cred că ar fi fost mai șic.

– Îmi pare rău pentru că v-am dat de lucru, am spus eu foarte îndatoritoare și am simțit cum și Eeyore, care stătea

lângă mine, a luat o poziție formală. N-ar fi trebuit să insist cu întrebările…

– Dar nu-i nici un deranj, a răspuns domnul Shigeto. Știi, devin din ce în ce mai leneș și nici nu prea mai ies din casă, darămite să mă duc la vreun film. N-aș fi știut de acest film dacă nu-mi vorbeai despre el. Nu ți se pare că actorul care interpretează rolul călăuzei este bun, că exprimă foarte bine agonia personajului? Ce spunea soția sa despre el, că era considerat un papă-lapte, se vede bine. Felul în care joacă m-a făcut să pricep cu destulă naturalețe de ce o fată tânără și frumoasă se căsătorește cu el, chiar dacă el este atât de frământat, și recunoaște că e atât de îndrăgostită, încât nu poate face nimic. Mi-a reamintit că astfel de lucruri se pot petrece.

– Mie mi-a plăcut mai ales actrița care o interpretează pe soție, a zis doamna Shigeto, în timp ce toca usturoi pentru friptura de miel pe care ne-o pregătea. (Îndepărtase grăsimea de pe oase, care păreau niște dinți scurți de pieptăn.) Era extraordinară, fumând ca o delincventă tânără. Și nu e grasă, ca majoritatea rusoaicelor. Mă întreb, fără vreun motiv anume, dacă n-o fi evreică.

– El este atât de vulnerabil... a intervenit domnul Shigeto. E genul de bărbat al cărui suflet e pe de-a-ntregul expus. De aceea, îmi imaginez că, până în acest moment, soția sa l-a protejat destul de bine. Având și copilul cu puteri deosebite, femeii trebuie să-i fi fost foarte greu.

Eu m-am gândit că și doamnei Shigeto, care prepara preocupată cina în apropierea noastră, trebuia să-i fie destul de greu, chiar dacă nu aveau copii, să-i fie alături soțului, să-l încurajeze mereu să facă numai munca ce i se potrivea. Când m-am uitat la ea, am văzut o ușoară roșeață în obraji, ca și cum se simțea jenată, dar continua să toace usturoiul, cu degetele îndoite cu eleganță.

Domnul Shigeto, care privea și el la soția lui, cu o expresie de surpriză pe chipul său aspru ca de obicei, a continuat:

– Mi s-a părut că acea călăuză are și o latură evidentă de criminal întunecat și periculos. Și reacția unei persoane din grup, care spune „Ce naiba vrei să faci?" atunci când călăuza aproape că aruncă după el cu un drug de fier pentru că încercase, așa, într-o doară, să rupă niște lujeri de plante, m-a făcut să-mi dau seama de asta. Un tip vulnerabil și ușor de rănit, sobru și pasionat, și care, în ultimă instanță, e de fapt un criminal – asta este ceva înfricoșător!… Și să știi, Mă-chan, eu nu cred că acel copil este Hristos la a Doua Venire. Nu se poate asocia în nici un fel structura de criminal periculos a tatălui fetei cu Hristos. Și ideea că s-a născut dintr-o mamă virgină poate fi contrazisă ușor. În plus, eu am simțit, ascunsă în ochii fetei, o forță malefică. Și atunci înseamnă că fata are rolul de a distruge tot ce există în această lume, cu alte cuvinte, va deveni în viitor un Antichrist... Cam asta este concluzia mea în acest moment.

– Atunci de ce se aude „Oda bucuriei", suprapunându-se peste zgomotul trenului? Eeyore a fost atât de fascinat, încât a început să dirijeze, am replicat eu.

– Chiar așa! a exclamat și Eeyore.

– Poate exista bucurie și în distrugere, nu crezi? a zis domnul Shigeto. Nu se consideră că a Doua Venire a lui Hristos se va petrece după ce se vor duce la bun sfârșit distrugeri inimaginabile? E drept că istoria umanității e plină de distrugeri făcute în numele bucuriei Venirii, după care s-a dovedit că Mesia încă se lasă așteptat.

– Ceea ce spui devine cam greu de înțeles, a intervenit soția lui, dându-mi o mână de ajutor, pentru că, de fapt, chiar îmi era greu să-l urmăresc. Nu-i poți spune lui Mă-chan o istorisire veritabilă, dacă nu-ți pui tu însuți mai întâi ordine în idei… Ei bine, Mă-chan, ce-ar fi să ne gândim acum la gătit? Vreau să înveți ce cantitate de ierburi și de sare se pune la o anumită cantitate de piper. Carnea de miel se găsește ușor azi. Până și la supermarket găsești miel congelat. Străinii spun că

e singura carne de bună calitate pe care şi-o pot permite. Vezi cum ţi se pare, şi, dacă o să-ţi placă, poţi să-i gătești şi tu uneori lui Eeyore.

În timp ce eu şi doamna Shigeto trebăluiam în bucătăria micuţă, dar uimitor de bine aranjată, domnul Shigeto a pus pe masă o grămadă de discuri vechi şi de casete pe care le înregistrase de la radio. Împreună cu Eeyore, cu mult profesionalism, se pregăteau să asculte şi să compare diferite versiuni ale „Odei bucuriei".

La masă, domnul Shigeto l-a lăudat pe Eeyore pentru abilitatea sa de a ghici cu precizie durata fiecărei interpretări a „Odei" – chiar şi în cazul unor discuri pe care le asculta pentru prima oară. Auzind cum domnul Shigeto îi explica soţiei că totul depinde de înţelegerea stilului dirijorului, mi-am dat seama cât fusese de impresionat de Eeyore şi că discutase cu el problema, ca de la adult la adult.

– În momentul în care asculţi primele note ale acestor versiuni, crezi că au un tempo rapid. Şi, cu siguranţă, când se încheie, îţi spui că ai avut dreptate şi le reţii aşa. Apoi sunt cele pe care ţi le aminteşti ca fiind lente, aşa cum reţii Furtwängler[1] sau Toscanini[2], variantele pe care le auzim de obicei. Dar, de cele mai multe ori, memoria îţi este deformată de propria ta imaginaţie. Eu, de exemplu, aş fi dus cu mine în mormânt aceste deformări, dacă nu era Eeyore să-mi deschidă ochii. Comparam doar introducerea „Odei", interpretată de diverşi dirijori, şi, discutând despre tempoul fiecăreia, mi-am dat seama că eu şi Eeyore percepeam diferit variatele interpretări. Mi-a spus calm, dar cu convingere, că timpul de înregistrare al versiunii acesteia, a alteia şi chiar a altor piese era cam acelaşi. Şi-atunci am luat câteva, despre care credeam că au tempo diferit, şi, în momentul în care le-am cronometrat, am

[1] Wilhelm Furtwängler (1886–1954), compozitor şi dirijor german (n.red.)
[2] Arturo Toscanini (1867–1957), dirijor italian (n.red.)

constatat că are dreptate. Nu diferă nici măcar cu treizeci de secunde!

Doamna Shigeto l-a privit pe Eeyore cu o expresie profundă dindărătul ramelor de argint ale ochelarilor şi a zis cu o admiraţie copilărească:

– O diferenţă de treizeci de secunde nici nu poate fi numită diferenţă!

– Bănuiesc că sunt aproape la fel, a spus precaut Eeyore.

– Eeyore chiar are un talent deosebit în a aprecia muzica, nu-i aşa? Va trebui să te ocupi de formarea lui cât mai bine! i-a spus femeia soţului său.

– Relaţia ideală dintre profesor şi elev este atunci când elevul se dovedeşte mai bun decât profesorul, a spus pe un ton imperturbabil domnul Shigeto.

În timpul mesei, Eeyore ne-a făcut să râdem cu ceea ce păreau nişte glume pregătite dinainte. Discuţia despre *Stalker* a continuat, avându-l în prim-plan pe domnul Shigeto, ca şi mai devreme. Dar, când a revenit la scena în care călăuza îşi poartă fata pe umeri până acasă, a spus că a apreciat jocul excelent al câinelui în respectiva scenă, după care a fost implicat într-o discuţie ceva mai aprinsă cu soţia sa. Doamna Shigeto a remarcat că un joc bun al unui câine este o pură coincidenţă, cu excepţia unor animale vedetă precum Lassie sau Rin Tin Tin. Şi, chiar şi în cazul acestora, nu se poate numi joc, pentru că, de fapt, interpretează mereu acelaşi rol. Cunoştinţele ei extrem de bogate despre filme m-au dat gata, mai ales când a început să citeze exemple de scene memorabile în care apar câini. Era interesant şi pentru că, în timp ce discuta, se întâmpla să ofere fără să vrea şi argumente pentru teoria soţului său.

În curând, domnul Shigeto a pus capăt conversaţiei, cu ceea ce cred că voia să fie o concluzie, măcar pentru acea seară.

– Pentru a rezuma, a zis el, interpretările conştiente ale unor animale trebuie limitate la filmele de animaţie ale lui

Disney. Apropo, prima Betty Boop a fost o căţeluşă. Am văzut-o într-un spectacol al unui colecţionar.

– Deci eşti de acord cu mine, a zis doamna Shigeto. Numai că nu ştiu de ce a trebuit să aduci vorba despre Betty Boop, a obiectat ea, deşi în general părea mulţumită.

Apoi l-a întrebat zâmbind pe Eeyore dacă nu mai voia miel. Dar Eeyore, după ce începuse să constate la atelier că se îngrăşase, nu mânca mai mult de o porţie de mâncare nici în ruptul capului. Când i-am explicat doamnei Shigeto despre ce e vorba, ea a schimbat brusc subiectul.

– Eeyore, ai văzut şi tu câinele cel mare din film, nu?

– Îţi aminteşti că erai lângă mine şi compuneai muzică când m-am uitat la filmul ăsta? am adăugat eu. Ţi-a plăcut scena în care tatăl îşi duce fata pe umeri, pentru că era filmată dintr-un unghi interesant. Şi era şi un câine, nu?

– Din păcate, n-am văzut bine câinele, pentru că se tot mişca încolo şi încoace, a răspuns Eeyore.

– Ai dreptate. Rolul câinelui era doar acela de a se mişca încoace şi încolo. Ai sesizat foarte corect sensul scenei, a spus domnul Shigeto.

După care Eeyore a zis, ca şi cum meditase mult, cu nostalgie, la asta:

– Mai demult şi eu îl duceam deseori în spate pe tata.

– Adică tata te ducea pe tine în spate, a trebuit să-l corectez eu. Pe atunci era gras şi voinic.

– Eram sănătos pe atunci. Nu începusem să am crize şi îl puteam duce în spate.

Am râs toţi, înveseliţi. Şi Eeyore râdea. Era în toane foarte bune şi aşa fusese toată seara. Şi, pentru că-l priveam cu încredere, văzându-l în el pe Eeyore de pe vremuri, am dat uitării îngrijorarea. La întoarcere, urmându-l pe Eeyore care mergea grăbit pe strada unde se găsea casa familiei Shigeto, mi-am amintit de zilele când era în stare să păşească iute şi vioi. În fiecare vară petrecută la Kita-Karuizawa, făceam

jogging zilnic, şi, dacă eu aş fi putut să-l întrec oricând, Ō-chan nu izbutea niciodată să ţină pasul cu viteza lui. Cândva, demult, Eeyore fusese foarte sănătos…

Dar, reamintindu-mi acum scena întoarcerii acasă de la familia Shigeto, revăd momentul când am ajuns la staţie şi urcam scările. Eeyore mi-a părut neobişnuit de obosit. Am avut noroc că trenul spre Shinjuku, unde trebuia să schimbăm, nu a fost prea aglomerat, şi am putut sta unul lângă altul pe banchetă, odihnindu-ne puţin. Eeyore nu vorbeşte cu nimeni atunci când ne găsim printre oameni străini.

A stat lângă mine tăcut, cu o expresie solemnă pe chip, diferită de cea de la familia Shigeto. Nu îmi făceam griji în legătură cu momentul în care aveam să schimbăm trenul, la staţia Shinjuku, cu cel de pe aglomerata linie Odakyu. Stând însă lângă Eeyore la capătul peronului, am simţit că se întâmplă ceva cu trupul lui. Corpul îi părea lipsit de apărare şi instabil, ca un manechin de carton rezemat de un perete invizibil, şi ochii îi erau injectaţi, deschişi încă, numai că nu păreau să vadă. Cu sângele urcându-mi-se la cap, conştientă de neputinţa mea de a acţiona, l-am apucat deznădăjduită, încercând să-l susţin pe Eeyore, care dogorea. Era limpede că îl apucase o nouă criză. Din postura trunchiului său, cu centrul de greutate nesigur, n-am putut deduce direcţia în care avea să se prăbuşească. Din când în când, se lăsa cu toată greutatea pe mine, de-mi trosneau oasele umărului…

După ce toţi pasagerii s-au dus pe partea cealaltă a peronului ca să schimbe trenul, Shinjuku fiind capăt de linie, am auzit uşile de pe partea noastră deshizându-se în spatele meu şi tot trupul mi-a îngheţat de spaimă. Într-o clipă, şirurile de pasageri au început să intre, şi, deşi îl sprijineam oarecum pe Eeyore, care era din ce în ce mai greu, forţa de nestăvilit a mulţimii m-a tras în spate cu doi, trei paşi. Nu puteam striga, cu atât mai puţin explica pasagerilor care dădeau năvală, împingând şi încercând să găsească un loc liber, ce se întâmpla.

Îl sprijineam pe Eeyore, cu fața la pasagerii iritați care vedeau în noi doar doi tineri îndrăgostiți care se îmbrățișau ostentativ în public, blocându-le drumul. M-am gândit că acei oameni, obosiți după serviciu și supărați, printre care erau și câțiva beți, aveau să ne strivească. Ne-ar fi putut călca în picioare, lovindu-l pe Eeyore cu tocurile dure ale pantofilor de piele în moalele capului, exact acolo unde avea implantată placa protectoare de plastic. Dar n-am putut rosti nici un cuvânt; numai lacrimile, de frică și de disperare, îmi șiroiau pe obraji. Și, în permanență, oamenii ne împingeau către capătul cozii, și de-abia puteam să ne ținem în picioare…

Apoi am observat că trupul lui Eeyore, pe care aveam impresia că-l susțin, mă apăra, de fapt, de iureșul călătorilor. Reușise, încet, dar sigur, să schimbe rolul cu mine. Cuvinte de ocară ne-au șuierat pe la urechi, dar Eeyore, deși stătea într-un echilibru precar și putea fi doborât în orice clipă, ținea piept mulțimii. Și, ferindu-mă cu coatele, privea țintă în ochii pasagerilor care urcau. Deodată, presiunea celor de-a stânga, de-a dreapta și din spatele nostru a slăbit, și mișcarea celor care ne împingeau s-a transformat într-un curent care, într-un fel, se scurgea firesc. Cei care renunțaseră să mai caute un loc coborau într-un ritm mai calm. Și, privind în sus, cu ochii încă împăienjeniți de lacrimi, am văzut că Eeyore se uita la fel de fix la oamenii din jur, cu o expresie de ostilitate fățișă la adresa celorlalți, exprimând o forță amenințătoare, ținută în frâu…

În curând, Eeyore și-a revenit și ne-am deplasat, ocolind oamenii care formau noi cozi, către un loc din spatele scărilor care ducea la alt peron, rămânând acolo, cu spatele lipit de perete. Eeyore și-a trecut brațul între mine și zid, protejându-mă și acum. Respirația îi era grea, ca întotdeauna după criză, dar avea o expresie blândă pe chip și deja redevenise el însuși. Dacă nu am fi fost înconjurați de străini, i-aș fi spus o glumă la care să râd și eu, pentru că eram cuprinsă la rândul meu de acea ușurare imensă pe care o simțim când a trecut o criză.

Între timp, am început să mă întreb dacă Eeyore, în adâncul său, nu ascundea oare o forță malefică precum cea a Antichristului. Dar, chiar dacă ar fi așa, l-aș urma oriunde, mi-am zis cu o hotărâre straniu de puternică. Singurul motiv pentru care l-am asociat pe Eeyore cu Antichristul are legătură cu imaginea fetei cu baticul *platok* auriu din *Stalker*. În majoritatea pozelor din copilărie, Eeyore apare cu capul bandajat sau cu o căciulă de lână care-i acoperă tot creștetul…

Și bucuria care mă pătrundea ca o lumină, reflectând apoi raze în afară, era în mod clar cea a unei forțe malefice imense. Din toată această lume, în mintea mea nu mai exista nimeni, în afară de mine și de Eeyore. Și, amestecată cu huruitul rapidului care pleca de la linia din apropiere, s-a auzit ceva ce nu se putea compara cu simfonia lui Beethoven, fiind totuși un fel de „Odă a bucuriei". Această muzică din interiorul meu, dimpreună cu urechea durdulie a lui Eeyore pe care-o simțeam deasupra capului meu, mi-a inspirat un curaj care mă copleșea.

COȘMARUL UNEI JUCĂRII TELEGHIDATE

Era o dimineață însorită care mă făcea să privesc cu alți ochi venirea primei zile de iarnă. Întindeam niște rufe, gândindu-mă să profit cât mai mult de soare. Deodată, am observat că, într-un loc care se vedea din colțul bucătăriei, Eeyore, care tocmai se îmbrăcase singur, stătea nemișcat, în picioare. Privea, prin ușa vitrată prin care pătrundeau razele de soare, ghivecele cu flori ornamentale care sunt înșirate pe terasa noastră de cărămidă. Considerând că, prin această atitudine expresivă, fratele meu mai mare voia să-mi transmită ceva, m-am gândit, încă simțindu-mă confuză după somn, că ar trebui să pregătesc masa pentru că i-o fi foame.

– Eeyore, ce devreme te-ai sculat, deși e duminică! Ești foarte vrednic! Stai numai să termin cu rufele și pun imediat masa.

De câte ori simt că Eeyore e plin de viață și de entuziasm, fac cu mult mai mult spor chiar și treburile zilnice, cum ar fi întinsul rufelor. După ce am dus rufele în grădină la uscat, purtându-le într-un coș, cum văzusem într-un film că fac spălătoresele mexicane, m-am apucat să pregătesc micul dejun. Aroma ceaiului negru era foarte plăcută, iar ochiurile sfârâiau, făcând să pară și mai luminoasă acea zi însorită de iarnă.

Când am revenit în bucătărie, Eeyore stătea în aceași poziție, cu picioarele depărtate, privind în continuare plantele.

Abia atunci mi-am dat și eu seama că voia să-mi spună ceva despre acele ghivece și că asta-l preocupa de când se sculase.

– Eeyore, vrei să-mi spui ceva? Spune-mi acum, dacă vrei. Sau, mai bine, vorbim pe îndelete după ce mâncăm?

– Da, așa e mai bine.

Iată ce-am scos de la el, care, deși se gândește foarte profund la diferite lucruri, nu prea poate să-și exprime gândurile la fel de bine în cuvinte:

– Azi e prima duminică din octombrie, nu-i așa? a început el. Și, în fiecare an, mama scoate afară plantele la începutul lui mai, a adăugat, amintindu-mi un lucru de care eu uitasem. Iar în prima duminică din octombrie le bagă din nou în casă, mi-a reamintit el obiceiul mamei.

Eeyore știe pe dinafară cum procedează mama an de an și părea hotărât ca, în lipsa ei, să o suplinească împreună cu mine.

– Ești într-adevăr nemaipomenit, Eeyore!

– Tot timpul am reținut data, a zis el, bucuros în adâncul sufletului.

Așa că, după micul dejun, am hotărât să aduc înăuntru numai plantele pe care le puteam căra cu mâna din grădină, unde transpiram la soare, iar la umbră mă lua cu frig. Între timp, Eeyore, care dispăruse puțin, a apărut cu un lasou împletit din sfoară de cânepă și o curea lată de piele, pe care le găsise probabil în biroul tatei. Tata nu precupețește nici un efort când e vorba de făcut treburi fizice în grădină, precum atunci când încercase să desfunde canalizarea. În plus, își meșterește singur unelte pentru astfel de treburi, și pare foarte încântat când acestea se dovedesc folositoare pentru atingerea scopului urmărit. Lasoul din curea și cânepă pe care-l găsise Eeyore fusese făcut de tata pentru a transporta din și în grădină patru dintre cele mai mari și mai grele ghivece cu palmieri. Desigur, nu aveam de gând să-l pun pe Eeyore să le ducă înăuntru, pentru că sunt prea grele. Tot ce puteam face era să le trag după mine, târându-le în zigzag pe pavajul din

cărămidă. Chiar dacă aș fi avut suficientă forță să le ridic, ar fi fost groaznic să scap vreunul pe picior.

Dar Eeyore observase cu atenție, în fiecare an, cum proceda tata. Și, deși nu era foarte priceput, strânsese deja cureaua de piele în jurul ghiveciului în care se găsea cea mai mare plantă, iar, ca măsură de siguranță, a agățat funia de cânepă de fundul ghiveciului, după care l-a apucat, ridicându-se. Am alergat repede înaintea lui până la ușa de la intrare, am deschis-o și am dat la o parte încălțămintea înșirată acolo, care-i stătea în drum. Nu avea cum să vadă prea bine în față, pentru că frunzișul des al palmierului îi obtura vederea, dar înainta cu un mers măsurat, având grijă la obstacolele de pe traseu. Scoțându-și chiar și pantofii la intrare, a mers către sufragerie și, fără nici o ezitare, a așezat cu bine ghiveciul în fața ușii vitrate, exact acolo unde îl ține mama de obicei.

Nu s-a odihnit deloc, ci a venit imediat cu al doilea ghiveci, iar eu, încurajată de energia cu care îndeplinea această muncă anevoioasă, am udat cu grijă fiecare plantă pe care o aducea. După ce a cărat toate cele patru ghivece mari în casă, Eeyore, neputând să-și exprime în spațiul închis al camerei sentimentul de satisfacție pe care-l resimți în trup după ce-ai depus efort fizic, s-a dus în grădină și, cu mâinile la spate, s-a așezat la soare sub frunzele pictate de toamnă ale lemnului-câinesc. M-am dus și eu afară, și am simțit o mare bucurie în timp ce m-am ocupat de ghivecele cu plante sălbatice de munte, ale căror flori se trecuseră deja. Am dat ocol casei, udând toate plantele din ghivecele pe care le țineam afară. Acum păreau numai niște ierburi veștejite, dar eu îmi imaginam florile fiecăreia din vremea lor de glorie, primăvara și vara. Florile mari, asemănătoare pântecului durduliu al peștișorilor aurii, sau cele din mijlocul cărora crește un bulgăre alb ca o gogoașă… M-am gândit la fiecare floare, amintindu-mi denumirile lor, pe care le învățasem de la mama stând pe vine în spatele ei în timp ce le îngrijea.

După ceva vreme, Eeyore s-a apropiat de mine și, pe când îndrepta un ghiveci care stătea strâmb, mi-a zis visător:

– Flori din astea am dăruit și familiei Shigeto...

Se pare că amândoi eram cuprinși de o stare de spirit asemănătoare.

– Da, sunt un fel de orhidee de munte. Parcă aveau flori albe și cafeniu-deschis, am zis eu.

– Da, și un miros dulceag. Era chiar în ziua debutului domnului Shigeto.

„Debut" este un cuvânt folosit atipic în limbajul lui Eeyore, dar a avut darul să-mi facă și mai vie amintirea acelor zile. Când intrase în clasa mijlocie de la școala specială, Eeyore începuse să ia lecții de pian cu doamna T, soția unui prieten al unui editor de-al tatei, care-l învățase noțiuni de armonie și de contrapunct. Tot datorită ei, ajunsese să compună el însuși piese. Dar apoi profesoara decisese să plece în Europa pentru studiu, lăsându-i pe Eeyore și pe mama total neajutorați. Mai plecase și până atunci în străinătate pentru studiu, dar numai pentru scurte perioade; acum însă avea să stea cel puțin un an.

Și-atunci tata, care e genul de persoană care nu caută soluții practice decât în momentul în care îi ajunge cuțitul la os, a venit cu ideea de a-l ruga pe domnul Shigeto, prietenul său din timpul facultății, să se ocupe de lecțiile lui Eeyore. Tot ce știam eu atunci despre domnul Shigeto era că este specialist în literatura țărilor est-europene, dar se hotărâse recent să facă o carieră de compozitor, deși până atunci nu se ocupase de muzică decât ca amator. Când tata l-a rugat să se ocupe de Eeyore, răspunsul său a fost, după câte am înțeles, că voia mai întâi să-l cunoască pe Eeyore, să vadă dacă puteau lucra împreună, tocmai pentru că se afla la o răscruce a vieții. În legătură cu asta, tata ne-a zis că, dacă l-ar fi dus el însuși pe Eeyore la domnul Shigeto, însemna să-l încarce pe fostul său coleg cu o povară prea mare. Suna ca și cum îi păsa de sentimentele acestuia, dar mie mi s-a părut, din nou, că, de fapt, se proteja pe

sine, într-un mod subtil. Mama, la rândul ei, deși îl cunoștea și ea din tinerețe pe domnul Shigeto, spunea că se temea, pur și simplu, de personalitatea lui excentrică, derobându-se și ea, în ultimul moment, de sarcina de a-l duce acolo pe Eeyore. Așa că, până la urmă, eu am fost cea care a trebuit să merg cu el. Mama a făcut un buchet din flori sălbatice, pe care le îngrijea cu atâta dragoste, și, când a terminat, ghivecele rămăseseră ca niște tufe verzi fără nici o floare în ele.

Doamna Shigeto, pe care am întâlnit-o atunci pentru prima dată, avea un chip rotofei și niște ochelari rotunzi, cu rame argintii. Am aflat ulterior că erau cumpărați dintr-un anticariat din Praga. Mi-a lăsat impresia unei femei care crescuse fericită și inocentă în sânul unei familii iubitoare, îmbătrânind la fel, cu trecerea vremii. Totuși, nasul ei ferm și tâmplele domoale dezvăluiau în același timp faptul că trecuse prin experiențe de viață profunde. Privind insistent, prin lentilele ochelarilor, buchetul pe care i-l oferise Eeyore, a rostit calm:

– Floarea aceasta de culoarea carapacei de broască-țestoasă cu nuanțe albăstrui, care are forma unei insecte ce se pregătește să cânte, desfăcându-și aripioarele, e foarte frumoasă. Sunt convinsă că are un nume care se potrivește cu splendoarea sa.

– Parcă-i zice gândăcelul-giuvaier, am spus eu.

– Dacă o strivești, probabil că miroase ca un gândac verde, a zis domnul Shigeto, un bărbat înalt, care a apărut din spatele ei, întinzând mâna ca și cum ar fi avut de gând s-o înfigă în buchet.

Eeyore a făcut un gest ca pentru a-l opri, dar nu era ceva agresiv.

– Să nu le faci nimic rău, i-a zis doamna Shigeto, trăgând buchetul spre piept. Sunt flori sălbatice foarte rare. Mulțumesc, Mă-chan, mulțumesc, Eeyore! Probabil că a fost greu să le transportați cu trenul. Nu pot fi ținute ca un buchet obișnuit. Și sunt atât de multe! Cred că grădina voastră e cam pustie acum.

– Mama se duce în tot felul de locuri pentru a face rost de ele. Pe altele le cumpără. Tot ea are grijă de ele, și ea este cea care le-a cules pentru dumneavoastră, am zis eu.

– Înseamnă că n-o să mai aibă flori anul ăsta. Însă le-a cules cu mare grijă, fără să le strice tulpinile, a spus doamna Shigeto.

Domnul Shigeto părea cam jenat, nu doar din cauza reproșului soției sale, ci și din pricina gestului lui Eeyore. A revenit solemn de la bucătărie, aducând o vază mare, plină cu apă. Apoi a scos sticle de diverse culori din buzunarele unei jachete, care părea a fi șorțul de lucru al unui pictor. Ne-am grăbit să sortăm florile și să le punem după specie în sticle diferite, pentru că doamna Shigeto a spus că nu era bine să stea amestecate. După ce-am terminat, a zis ceva de genul:

– Mă-chan, părinții tăi știu că motivul pentru care domnul Shigeto poate fi atât de sensibil la astfel de lucruri, și chiar devine uneori ursuz, ca mai adineauri, ține de faptul că, în ultima vreme, trece printr-o stare de depresie.

– Dacă încerc să fiu oarecum vesel, pot, dar sunt genul de persoană care aspiră să pătrundă până în cel mai ascuns cotlon al neliniștii sale pentru a o analiza cu atenție, a adăugat domnul Shigeto.

– Da, exact așa ești, a încuviințat soția sa.

Doamna Shigeto a așezat sticlele cu flori pe masă, la intervale egale, astfel încât au acoperit toată suprafața tăbliei. Eeyore și-a apropiat chipul de ele, pentru a mirosi fiecare floare în parte.

– Domnul Shigeto compune acum muzică la nivel profesionist, dar nu câștigă prea mult din asta. Traducerile pe care le-a făcut nu mai sunt, nici ele, la modă… A lucrat la o carte de Milan Kundera, un scriitor al cărui tată era specialist în muzică, iar Kundera, la rândul său, este foarte interesat de muzica folk. Cu pregătirea lui, cred că domnul Shigeto face traduceri foarte bune din astfel de autori. Câteva agenții de presă îi mai solicită și acum traduceri ale unor articole importante din ziare și din

reviste care apar în Europa de Est. De asemenea, domnul Shigeto participă la seminare pentru jurnaliști tineri interesați de munca pe care-o face. Dar, pentru că acești tineri entuziaști pretind că sunt specialiști (aici domnul Shigeto a corectat-o, precizând că, deși sunt tineri, sunt de fapt specialiști) și vorbesc cu pesimism despre situația din Europa de Est, domnul Shigeto se simte dezamăgit. Și, în același timp, suferă de o boală gravă. Din acest motiv, în ultima vreme spune c-ar trebui să întrerupă legăturile cu agențiile.

– Ei, trec și eu printr-o perioadă de tranziție, a zis domnul Shigeto cu un oftat adânc. Apoi, ca și cum voia să uite de asta, s-a întors către mine și m-a întrebat: Mă-chan, tu ce crezi despre asta?

– Cum ar putea cineva să răspundă la o astfel de întrebare? Trebuie să fii mai explicit! a intervenit soția sa.

– Ei, vezi tu, tinerii cercetători au o viziune pesimistă despre societatea pe care o studiază. Și nu par deloc stânjeniți de pesimismul lor. Tu ce crezi despre asta, Mă-chan?

Deseori, îmi amintesc de această întrebare, sau, mai bine zis, de acest examen oral la care m-a supus domnul Shigeto la prima noastră întâlnire, rămasă de neuitat pentru mine pentru că am simțit că mă transform într-o jucărie teleghidată.

Fac aici o digresiune, lăsând puțin deoparte descrierea acestei prime vizite a noastre la familia Shigeto, întrucât consider că e necesar să explic senzația mea de teleghidare. Este un fenomen care mi se întâmplă frecvent, așa încât i-am dat și un nume, pe care iată cum l-am găsit. Cu mult timp în urmă, de ziua lui Eeyore, tata i-a făcut cadou un luptător de sumo de jucărie, care funcționa cu baterii. Ne-am jucat cu toții mult cu el în decursul petrecerii, făcându-l să se miște în toate felurile. După ce-am ajutat-o pe mama cu strânsul mesei și m-am întors în sufragerie, l-am văzut pe Asashio zăcând pe măsuța joasă din fața canapelei, unde-l lăsase Eeyore. Specialist în sumo, Eeyore botezase astfel jucăria, amuzat de faptul că, deși

jucăria se mișca vioi pentru un luptător de sumo, luptătorul real care purta acest nume nu era, de fapt, prea agil. Cu brațele ridicate și trunchiul îndoit în direcția opusă, teleghidatul Asashio părea că atârna în aer. Când am apăsat butonul din spatele lui, s-a produs o mișcare de reînviere, apoi a urmat un moment de așteptare. Curând, a înălțat și mai sus brațele deja ridicate, rotindu-și ochii de mai multe ori. Am apăsat instinctiv butonul, oprindu-l, pentru că mi se părea că semăna atât de mult cu mine, încât nu mai suportam să-l privesc. Zgomotul său mecanic a mai continuat puțin, apoi, deodată, capul i-a căzut în piept. Trupul lui, frânt astfel, oferea un spectacol atât de trist, încât nu m-am putu abține și l-am așezat orizontal.

Observațiile de atunci mi-au fost utile ulterior pentru a-mi analiza critic propria personalitate. Sunt foarte slabă, deci exact opusul unui luptător de sumo, dar, de câte ori mă găsesc într-o situație-limită, aud acel huruit în mine. Trupul meu se chircește și, la un moment dat, capul îmi cade în piept. Ăsta e fenomenul pe care îl numesc starea mea de teleghidare…

Întrebarea domnului Shigeto m-a făcut să intru pe jumătate în această stare. Gândindu-mă că trebuie să o fac pentru binele lui Eeyore, am reușit, cumva, să mă adun și să spun ceva.

– Cu ceva timp în urmă am fost invitată de către un grup de medici la o cină, împreună cu tata. Am ajuns cu o oră întârziere, numai din vina noastră. La sosire, un medic stagiar tânăr, din partea gazdelor, ne-a vorbit foarte agresiv, spunându-ne că în salonul lui de la spital sunt mulți bebeluși a căror venire pe lume e o tragedie și care, totuși, nu pot fi uciși. Era în mod evident un reproș la adresa tatei, care scrie mereu că existența lui Eeyore are un sens. M-am înfuriat nu numai pe medicul care vorbea astfel, ci și pe tata, care nu i-a răspuns nimic. Nu știu dacă asta constituie un răspuns la ce m-ați întrebat…

– Ba da, este un răspuns! E exact ce voiam să aud de la tine, a zis domnul Shigeto, clipind des din ochii săi inocenți, dar care-l făceau să pară mult mai bătrân decât era.

Atunci Eeyore a rostit cu emoție în glas:

– … bebeluși a căror venire pe lume e o tragedie și care, totuși, nu pot fi uciși. Ce înspăimântător!

De data asta, și domnul, și doamna Shigeto au tresărit.

– Uneori fratele meu intervine în discuțiile din jur cam brusc... am zis eu. Dar nu reflectează neapărat prea adânc.

– Mă-chan, n-ai de ce să-ți faci griji, a spus Eeyore.

– Și asta e cam brusc, Eeyore, a zis domnul Shigeto. Cred că modul cel mai bun de a reacționa este să mă uit pe partiturile tale, a zis domnul Shigeto.

În acel moment am înțeles că examinarea meu orală se terminase și atât eu, cât și Eeyore o trecuserăm cu bine.

Domnul Shigeto a început fără întârziere prima lecție cu Eeyore. Are un chip generos, care nu e total în contradicție cu timiditatea firii sale. Am scris deja despre cât de amabil a fost cu noi, dar, de fapt, m-a ajutat în multe alte feluri. Răsfoind câteva pagini din caietele lui Eeyore, a părut să înțeleagă și să fie de acord cu metoda de predare a doamnei T. Apoi l-a luat pe Eeyore în biroul lui, pe care-l numea camera de muzică. Când au revenit ceva mai târziu, doamna Shigeto ne-a servit pe toți cu ceai și cu prăjituri pe care le făcuse cu forme luate din Europa de Est. Mi-amintesc că Eeyore era foarte relaxat. Mi-amintesc, de asemenea, că doamna Shigeto ne-a întrebat de ce porecle noastre erau atât de diferite de numele noastre reale. Și-mi amintesc foarte bine de această parte a conversației, pentru că am început să explic cu sinceritate nu numai porecla lui Eeyore, ci și pe a mea.

Domnul Shigeto a ghicit imediat că „Eeyore" venea de la personajul din povestea ursulețului Winnie-Puh. Auzind aceasta, soția sa a spus:

– Este măgărușul cel pesimist, nu? În ultimul timp, domnul Shigeto e sensibil la tot ce implică pesimism.

Părea tristă că nu ghicise ea prima.

– Oricum, a remarcat domnul Shigeto, edițiile apărute după războiul ale culegerii *Poeme selectate din „Man'yōshū"*[1] și ale *Ursulețului Winnie-Puh* au avut un rol important în relația dintre K și Oyū-san. Mama lui Oyū-san, care pe atunci locuia în Ashia, l-a rugat pe K să-i trimită cele două cărți. Știam un anticariat în Shimo-Kitazawa care avea o colecție veche a cărților scoase la editura Iwanami și l-am dus acolo.

– A, deci erai un cunoscător al cărților vechi încă de pe atunci! a rostit doamna Shigeto cu mândrie.

Aflând că tata și domnul Shigeto se știau de atâta vreme, adică încă dinainte ca tata s-o cunoască pe mama, am înțeles, deși mă simțeam departe de toate astea, de ce, chiar și în prezent, tata apela la domnul Shigeto de câte ori avea probleme. Și ăsta cred că a fost motivul pentru care le-am explicat în detaliu soților Shigeto cum îmi căpătasem eu porecla, citând chiar vorbele tatei.

V-am zis că mi se spune Mă-chan, dar nu am explicat de ce. Toată lumea, familia mea și prietenii, îmi spun așa, dar acest apelativ nu are nimic de-a face cu numele meu adevărat. Are legătură numai cu capul meu mic și rotund. De la grădiniță până la facultate, tot timpul am fost persoana cu cel mai micuț cap dintre toți colegii. În plus, capul meu e ca o sferă perfectă. Într-o tabără în care am fost în timpul gimnaziului, fiecare grup trebuia să interpreteze ceva pentru focul de tabără. Grupul meu a decis să pregătim un joc în care urma să formăm un cerc și să aruncăm o minge de la unul la altul. M-au pus să îmbrac o bluză și pantaloni negri, care-mi ascundeau corpul de la gât în jos, și mi-au acoperit capul și fața cu o căciulă roșie. Așa că eu am devenit mingea din joc, *mari*. De atunci, porecla mea este *Mari*, adică Mă-chan. În timpul liceului, toți mi-au spus așa, ba chiar și acum, la facultate, mi se zice Mă-chan. Mulți prieteni chiar cred că acesta e numele meu, și-l folosesc atunci când îmi adresează scrisori...

[1] *Man'yōshū* – cea mai veche antologie de poezie japoneză (n.tr.)

O dată, când am întrebat-o pe mama de ce capul meu e atât de mic și de rotund, tata mi-a explicat motivul. Le-am spus soților Shigeto exact ce-mi zisese el. Mi-amintesc că a fost serios și direct în acea zi, ceea ce era un lucru neobișnuit pentru tata. S-a referit la fapte, fără să facă digresiuni, ca de obicei. Asta m-a uimit atât de tare, încât eu am fost cea care a rostit unele lucruri mai ciudate. Adică, i-am zis că visasem că trupul meu fusese turnat într-o matriță, într-un loc ca o oțelărie. Tata s-a supărat.

– Cu patru ani înainte de tine, s-a născut Eeyore cu o deformație la cap. Mai exact, la început avea un defect minuscul la țeastă, o gaură mică. Pe măsură ce craniul se dezvolta, acest defect s-a mărit, ceea ce constituia o problemă. Și s-a format un fel de membrană în afara găurii, pentru a împiedica ceea ce era înăuntru să se reverse. Altfel spus, s-a format un sistem în care presiunea fluidului spinal care curgea în acea membrană împingea la loc creierul în craniu. Nu e uluitor? În majoritatea cazurilor, genele umane funcționează într-un mod ordonat, predeterminat, pentru a crea trupul. Dar în cazul lui era un sistem destul de diferit de planul prestabilit, construcția organismului normal. Membrana a luat forma unei răni și s-a mărit din ce în ce mai mult... Când s-a născut Eeyore, mama, înainte de a leșina, a auzit-o pe asistentă, care primise copilul din brațele doctorului, exclamând: „Ah!“ Mie, personal, când l-am văzut prima dată, mi s-a părut că avea două capete. Fusese prima ei sarcină și născuse un astfel de copil. Și a îngrozit-o ideea că, și la următoarea sarcină, un alt copil diform avea să se formeze în pântecul său. Dar și-a învins teama și a hotărât să te nască pe tine. A fost nevoie de curaj pentru asta. Mă întreb dacă, pe lângă hotărârea ei absolută, trupul ei nu se pregătea el însuși de autoapărare. Trupul mamei a decis de unul singur că următorul copil nu va avea capul prea mare – capul lui Eeyore era de două ori mai mare decât al unui copil normal –, prin urmare, trebuia să zămislească un cap cât de mic posibil, al cărui creier

trebuia să aibă totuși o dimensiune decentă. Nu de-asta a ales o sferă, care are suprafața cea mai puțin voluminoasă și este cea mai încăpătoare? Eu cred că forma capului tău, Mă-chan, e drăguță. Și ai destul creier. Deci controlul exercitat de trupul mamei a fost un succes. Erai un prunc destul de slab atunci când ai venit pe lume, și, din câte am înțeles, nașterea a fost ușoară... Îmi dau seama că te enervează când vreun băiat din clasa ta te strigă Mă-chan, *mingea*. Dar eu cred că ai toate motivele să fii mândră de capul tău, pentru că este ceva care s-a format din conlucrarea inconștientă dintre ființa ta și uterul mamei. Așadar, nici capul mare a lui Eeyore, nici capul tău extrem de mic și sferic nu sunt lucruri care puteau fi create în matriță, într-o fabrică.

– Deci așa ți-a explicat K situația? a zis domnul Shigeto după câteva minute de tăcere. Iar tu ai păstrat aceste cuvinte săpate în suflet. K mi se tot plângea că nu prea comunică bine cu tine, și totuși, ți-a spus toate aceste lucruri, iar tu le-ai înțeles destul de clar. Nu e oare suficient? Cred că are așteptări prea mari când e vorba de propria lui familie.

– Tata nu vorbește de obicei atât de mult cu mine. Atunci a fost o excepție. Și cred că, mai mult decât toată explicația tatei, m-a impresionat decizia mamei de a mai avea copii. Eram mult mai naivă pe atunci. În plus, fratele meu mai mic mi-a zis că nu există dovezi științifice ale unei cooperări dintre mamă și făt la nivel inconștient, care ar putea influența aspectul fizic al copilului.

– Asta nu poți ști sigur, a răspuns domnul Shigeto. Știința n-a prea găsit răspunsuri pentru lucrurile cu adevărat importante – și cu atât mai puțin pentru o problemă atât de serioasă precum comunicarea mentală între copilul conceput și mama sa.

– Mă-chan, chiar dacă sună prozaic, să știi că domnul Shigeto este un fel de mistic, ca ortodocșii ruși, s-a amestecat soția sa în discuție. Dar tu gândești lucrurile foarte profund

și-mi dau seama că viața de familie a lui K nu e chiar atât de liniștită.

– Nu mă gândesc decât la mine și la Eeyore, dacă mă gândesc vreodată la ceva, am zis, mirându-mă eu însămi că vorbeam atât de mult în fața unor oameni pe care-i întâlneam pentru prima dată.

La o zi după ce Eeyore cărase în casă toate ghivecele grele cu plante, un alt incident petrecut pe drumul spre atelier ne-a tulburat liniștea. Pe traseul autobuzului pe care-l folosim este un gimnaziu de fete, și de obicei mașinile pentru transportul în comun sunt aglomerate. Iarna, când toată lumea poartă haine groase, acestea devin și mai înghesuite. Eeyore, care avea un sac mare și voluminos pe umăr, s-a prins de o bară pentru a se susține, dar felul în care stătea lăsa să se vadă mică deformație pe care o are la picioare și fetele din jur nu puteau să n-o observe. În dimineața aceea, la urcarea în autobuz, Eeyore s-a lovit de două fete, una cu trăsături bine conturate, genul obraznic, iar cealaltă genul timid, care părea a fi sub protecția celei dintâi. Sacul lui Eeyore a atins cu un bufnet pieptul fetei timide. În acel moment, fata cea obraznică l-a ținut cu o privire de pisică sălbatică, pe care Eeyore n-a sesizat-o, fiind foarte atent să se țină cât mai bine cu ambele mâini. În cele din urmă, am reușit să ajung lângă el și m-am scuzat față de cele două fete. Fata cea obraznică a șuierat, suflându-mi agresiv în față:

– Niște ratați!

I-am zărit fața lui Eeyore printre brațele întinse. Pentru o clipă, a părut descumpănit de izbucnirea fetei, dar, neștiind să fi făcut ceva rău, a părut în același timp amuzat de cuvântul „ratat“, pentru că nu-l auzise niciodată folosit cu acest sens. Acasă nu-l foloseam, desigur, niciodată. De asemenea, nu-l auziserăm niciodată rostit pe drumul spre atelier, cel puțin atunci când eram eu cu el. Și nu-l auziserăm nici folosit la

atelier. Instructorii nu-și permiteau să le adreseze astfel de cuvinte handicapaților ca să-i certe și nu cred că le foloseau nici ei între ei. În plus, acest cuvânt e unul total nepotrivit pentru Eeyore și pentru ceilalți ca el, care muncesc din tot sufletul la atelier.

Probabil că de aceea a fost Eeyore amuzat de cuvânt. M-am mai liniștit și mi-am desprins gândurile de la fete. Însă, pe când ne apropiam de atelier, l-am văzut pe domnul Tomio venind spre noi. Deși de obicei e o persoană foarte veselă, acum mergea cu capul plecat, arătând extrem de deprimat, și îl însoțea o femeie la fel de deprimată. În acea clipă mi-a revenit în minte cuvântul „rataților“.

Tomio e coleg cu Eeyore la atelier, și, deși e cam de vârsta tatei, femeia aceasta îl însoțește uneori, ca un fel de câine de pază, mai ales când pare că nu se simte bine, pentru a avea grijă ca, la întoarcerea acasă, să nu bea alcool de la automatele de pe stradă. Acum știu că femeia, pe care-o consideram cam de vârsta bunicii, este de fapt sora mai mică a lui Tomio. Și, când i-am văzut în acea zi, mi-am imaginat un moment în viitor, când Eeyore va fi ajuns la vârsta lui Tomio, iar eu, la vârsta surorii acestuia. Amândoi vom îmbătrâni și pielea ni se va zbârci, dându-ne o expresie posomorâtă. În ciuda vârstei, noi, „perechea de rataților“, vom fi strigați tot „Eeyore“ și „Mă-chan“. Aceste gânduri m-au făcut să mă simt, pentru prima dată în viață, extrem de tristă.

Mi-am amintit din nou, de data asta foarte tulburată, vorbele tatei despre capul meu mic și rotund, vorbe pe care mi le reamintisem și cu o zi înainte. Îmi părea rău că îi povestisem domnului Shigeto totul, în cele mai mici detalii. „Ești o neroadă!“ mi-am zis în sinea mea. „Tulburată“, „neroadă“ și altele de acest fel erau cuvinte pe care Ō-chan le deprinsese la școala de meditații pe care o frecventa. Nici nu-i nevoie să mă gândesc, ca să-mi dau seama că problema cu care mă confrunt în prezent ține de capul meu mic și rotund. Oare

explicația psihologică îndoielnică a tatei îmi va fi de folos pentru a-i răspunde vreunui individ care se va holba la capul meu, întrebându-mă de ce e atât de mic și sferic?

Dacă privim lucrurile la nivel individual, și nu general, ca să folosesc termenii lui Ō-chan, pentru mine și Eeyore, el, cu handicapul său, iar eu, cu capul meu mic și rotund, viitorul nu va fi oare pecetluit din ce în ce mai mult de cuvântul „rataţi" pe care-l rostise eleva de gimnaziu din autobuz?

În seara aceea am făcut cotlet de porc la cină. Ō-chan m-a lăudat, spunând că e mai gustos decât ce se înțelege în mod obișnuit prin gustos, iar Eeyore a mâncat și el cu multă plăcere. Eu, în schimb, deși stăteam cu ei la masă, n-am avut deloc poftă de mâncare. Ō-chan s-a îngrijorat și m-a întrebat:

– Simți din nou că vei cădea în starea de teleghidare? Știu că ai multe pe cap…

În noaptea aceea, nemaiavând puterea să scriu ceva în „Jurnalul familiei", m-am gândit mult la situația noastră. Desigur, Ō-chan era cu noi, dar, deși era independent și se descurca pe cont propriu, trebuia să se pregătească pentru examenul de admitere pentru a doua oară, pentru că în anul precedent îl picase. Pentru mama, a-l lăsa pe Eeyore în seama mea, o persoană care intră în starea de teleghidare uneori, într-o astfel de perioadă, pentru a se duce cu tata în California trebuie să fi fost o hotărâre extrem de greu de luat. Oare o făcuse pentru că pricepuse că actuala criză a tatei era mult mai serioasă decât de obicei – ceva ce eu nu-mi puteam imagina –, asta obligându-l să fugă de banalitatea vieții din Japonia?

Iar eu, încercând să înțeleg asta, mă străduiam din răsputeri să fac față situației. Totuși clacasem, fiind numită de cineva, precum elevele acelea care păreau miniaturile unor femei independente, „o ratată". Mă considerau, desigur, un parazit, o insectă dăunătoare care se agăța de acest copac numit societate. M-a cuprins din nou starea de teleghidare și am zăcut în întunericul odăii mele fără să pot închide ochii.

E inutil să mai spun că semănam cu luptătorul Asashio – devenisem un robot slăbănog, iar în piept îmi răsuna la infinit un huruit mecanic surd.

În timpul următoarei lecții a lui Eeyore, după ce el s-a dus cu domnul Shigeto în camera de muzică, am discutat mult cu doamna Shigeto și până la urmă i-am pomenit și despre incidentul cu „rataţii". Dar nu mai vorbeam cu același sentiment deplorabil pe care-l încercasem atunci când mă gândisem în singurătate la asta. Dacă aș fi fost în aceeași stare, probabil că aș fi ales alt subiect. Pe drum însă, Eeyore făcuse o glumă nostimă care mă destinsese puțin și, având această stare de spirit, mi-am deschis inima.

În ceea ce privește gluma lui Eeyore, transcriu exact cum am notat și în jurnal. Casa familiei Shigeto se află într-o zonă rezidențială nouă, situată de-a lungul liniei de tren Keio. Este la jumătatea pantei ce leagă o culme plată de o vale. Stația e la nivelul acelei culmi, și toate casele, cam de unde începe panta, au grădinile împrejmuite de garduri cu ochiuri de sârmă, terenul gazonat dindărătul lor prezentând denivelări și conținând plase pentru exersat loviturile de golf. Afișează un statut superior față de casele din vale. Și în aproape fiecare astfel de grădină este câte un câine.

În acea zi, pe când Eeyore își lega un șiret care se slăbise, un spitz dintr-o curte de pe partea opusă a străzii a început să latre înnebunit, alergând de-a lungul gardului.

– Doar câinii fricoși latră așa, i-am zis lui Eeyore, ca să nu se înfurie. Trebuie chiar să-ți fie milă de ei, pentru că sunt slabi și bolnavi.

Eeyore s-a ridicat și, poate și pentru că erau vreo patru, cinci metri până la gardul curții de unde lătra câinele, l-a strigat relaxat:

– Hei, Ken![1]

– A, știi cum îl cheamă pe câinele ăsta? l-am întrebat eu mirată.

Fără să-mi răspundă imediat la întrebare, Eeyore a pornit nonșalant mai departe, după care a zis:

– Azi m-am gândit să-i spun Ken, cu numele pentru câine din chineză.

Am râs cu atâta poftă, de parcă mă luam la întrecere cu câinele care lătra. Coborând panta, împreună cu Eeyore, mi-am dat seama că el reușise să-mi alunge sentimentul de tristețe care mă stăpânea de câteva zile.

După ce mi-a auzit istorisirea, doamna Shigeto a căzut pe gânduri. În fața ei, pe masă, erau o hârtie, niște foarfeci și un tub cu lipici. Lucra cu multă grijă și, când s-a oprit, ridicându-și privirea, mi-a spus părerea ei, după ce mi-a cerut niște lămuriri. M-a întrebat cum reacționase Eeyore, dacă observasem ceva la el care să indice că suferea.

– A părut să-i placă pe moment cum sună cuvântul, am răspuns eu, dar nu știu cum s-a simțit după aceea. N-am vorbit deloc despre asta. Dacă și-ar fi întrebat instructorii ce sens are cuvântul, ei ar fi notat asta în caietul de corespondență al atelierului. Deci nu prea cred că a întrebat... Pe mine însă incidentul m-a deprimat atât de tare, încât, probabil, este afectat mai degrabă de starea mea. Fratele meu mai mic e genul de om care ia lucrurile așa cum sunt și nu pare să-i pese prea tare că părinții noștri lipsesc. Totuși, până și el a observat că eu sunt îngrijorată de multe chestiuni. Poate că Eeyore îmi simte neliniștile, și poate de-asta a încercat să mă înveselească făcând gluma de mai devreme cu câinele.

Doamna Shigeto a schițat un zâmbet, relaxându-și mușchii obrajilor spre sfârșitul povestirii mele, dar, după ceea ce a spus

[1] Joc de cuvinte: caracterul chinezesc pentru „câine" se citește în japoneză și *ken.* (n.tr.)

apoi, încruntându-se iar, mi-am dat seama că roșeața chipului său se datora supărării.

– Mă-chan, singurul lucru pentru care mă simt ușurată ascultându-te e că te-ai scuzat față de fetele acelea înainte să pronunțe cuvântul, și nu după. Nu cred c-aș fi mers atât de departe, încât să-i dau o palmă, dar, dacă eram de față, aș fi pus-o măcar să-și ceară scuze pe fata care-a spus așa ceva. Îmi pare rău că n-ai făcut-o. În viață e foarte important să avem astfel de atitudini. Ți-am povestit ce s-a-ntâmplat când am călătorit în Europa cu pisica noastră, nu? Ajunseserăm în aeroportul din Varșovia, zburând cu liniile poloneze de la Dubai, din Peninsula Arabică. Dintr-un cuptor, nimeriserăm direct într-un frigider. Tremuram de frig în așteptarea bagajelor, dar acestea nu apăreau. Am văzut o persoană oficială, purtând un costum de-ai fi zis că era făcut în Anglia, cum i-a cerut unui angajat să-i aducă bagajele, deși cele pentru călătorii obișnuiți fuseseră oprite. Domnul Shigeto, cunoscând limba polonă, s-a dus întins la el și l-a întrebat dacă socialismul implică astfel de comportamente. E foarte important să ai un curaj de acest gen!

– Dar fata asta era încă elevă și, pe deasupra, era și drăguță...

– Toți copiii sunt drăguți, Mă-chan, a răspuns doamna Shigeto. Dar, așa drăguți cum sunt, au în ei trăsături ascunse, care se vor manifesta din plin la maturitate. De câte ori văd un copil, încerc să mi-l imaginez pe la vârsta mijlocie, după trăsăturile ascunse pe care le sesizez la el. Procedând așa, îi înțeleg mai bine pe oameni. Ce-ai văzut la fata aia și numești drăguț este, de fapt, chipul frumos conturat al unei femei de vârstă medie, care e însă înclinată spre discriminare. Consider că pot fi trase multe concluzii din faptul că v-a numit așa.

Deprimată, am simțit că mă cuprinde iar starea de teleghidare. Știam că atitudinea mea față de fată, care-mi părea genul de elevă preferată a profesorilor, fusese servilă. Iar vorbele doamnei Shigeto mi-au răsunat puternic în suflet, pentru

că încă de atunci mă tot gândisem că, față de reacția mea, felul în care Eeyore se bucurase discret de sonoritatea cuvântului fusese aproape nobil. Doamna Shigeto nu m-a mai întrebat nimic, pentru că înțelesese probabil ce simțeam.

După lecția lui Eeyore, tema „rataților" a fost rediscutată, de data asta aducându-și contribuția și domnul Shigeto. Doamna Shigeto a recapitulat ce ni se întâmplase în autobuz. Eeyore își amintea bine și încuviința cu convingere, iar când s-a ajuns la partea cu sacul său care atinsese pieptul fetei, a părut că regretă sincer. Apoi, doamna Shigeto i-a amintit soțului ei de întâmplarea din aeroportul din Varșovia. Iar el, la rândul său, ne-a povestit *ce făcuse ea* acolo.

– Doamna asta de aici, de față, știa că vremea în Europa se poate răci brusc. După ce a acoperit cu o basma *tenugui* pe care-o avea la ea coșul în care țineam pisica, i-a împrumutat fularul ei de lână, tricotat, unei fetițe care stătea lângă noi, tremurând. E foarte bună cu copiii!

Doamna Shigeto și-a văzut de lucru și după ce Eeyore ni s-a alăturat, rugându-mă pe mine să servesc ceaiul și prăjiturile în locul ei. Pregătea un model de manifest de mărimea unei mici agende – un colaj din scrisori tăiate dintr-un ziar de limbă engleză și din alte publicații. Urma să le multiplice la un xerox dintr-un magazin non-stop. Textul se adresa direct unui oficial al Consiliului Național Polonez, care vizita Japonia. Exprima protestul împotriva oprimării poeților și scriitorilor polonezi.

– De ce nu-i dai niște exemplare și lui Mă-chan, să i le trimită lui K? a întrebat domnul Shigeto. Sunt câțiva intelectuali polonezi refugiați care lucrează în campusurile Universității California, cum e Milosz. Mi-aș dori ca prietenul meu să afle ce fac unii japonezi pentru scriitorii polonezi!

– K-chan este mai degrabă indiferent la astfel de probleme, a zis doamna Shigeto apăsat, ceea ce ne-a întristat pe mine și pe Eeyore. Știam de venirea președintelui Jaruzelski de ceva vreme și l-am rugat pe K-chan să vorbească la P.E.N.

Clubul japonez ca să protesteze la adresa primirii lui oficiale, dar n-a făcut nimic. Cred că se simte puțin vinovat pentru asta. De-asta n-a venit aici în persoană să te roage pentru lecțiile lui Eeyore, ci a trimis-o pe Mă-chan. Nu crezi?

– K a făcut multe declarații în sensul ăsta, dar toate au rămas fără nici un efect, a răspuns domnul Shigeto. Jaruzelski vine ca reprezentant al Poloniei, o țară lovită de sărăcie, ca să ceară sprijin economic de la Japonia cea bogată. Vine într-un moment când Japonia e cu un ochi la America și la Comunitatea Europeană, iar cu celălalt la oportunitățile de afaceri din Polonia. Nu îți dai seama că K n-a luat vreo atitudine tocmai pentru că știa că nu are sorți de izbândă?

– Cei privilegiați, ca el, poate știu că nu are nici un sens, dar noi, cei obișnuiți, trebuie să facem tot ce ne stă-n putință. Asta-i politica mea. Te poți uita, te rog, peste fragmentul în polonă din protest? Câteva exemplare vor ajunge și în mâinile delegației.

– În orice caz, hai s-o rugăm pe Mă-chan să-i trimită câteva și lui K. Poate se va simți ușurat știind că există oameni care încearcă să realizeze ceva ce el nu a reușit. Poate că se va învinovăți că n-a făcut nimic, dar n-ai ce-i face… Fragmentul în polonă e în regulă.

– Atunci, Mă-chan, te voi ruga să-i trimiți lui K-chan câteva exemplare, după ce multiplic protestul, a zis doamna Shigeto, luând fericită schița. După care a revenit la subiectul „rataților": Fireste, sunt foarte supărată pe fata care v-a numit astfel, dar nu-mi pasă ce fel de om va deveni. Cineva ca ea e menită să ajungă la maturitate o femeie care dă din coate și obține orice dorește. Mă preocupă însă oamenii pe care îi vor răni, cu astfel de cuvinte, înșii de teapa ei. Și mă întreb cum am putea deveni mai conștienți de existența unică a „rataților" ca individualități. Poate că sar direct la concluzii, dar admir atitudinea lui Eeyore.

În acel moment, Eeyore a rostit, entuziasmat, „Mulțumesc mult!", la care doamna Shigeto a răspuns, calm, „Cu plăcere".

– De fapt, dragă Mă-chan, eu mă consider o ratată. Am fost așa de când eram o fătucă, am fost așa în timpul primei mele căsătorii, și sunt tot așa și acum, de când sunt cu domnul Shigeto. Nu m-am gândit până acum în acești termeni, dar folosesc cuvântul acesta pentru că mi se pare cel mai potrivit. Vezi tu, am simțit că m-am născut o „nimeni". Mi-am trăit viața ca o nimeni, voi mai trăi o vreme tot așa, apoi voi avea moartea unui „nimeni".

Eeyore, care e foarte sensibil la cuvântul „moarte", deși stânjenit că o întrerupea pe doamna Shigeto, a scos o exclamație reținută. Surprinsă, ea i s-a adresat:

– Îmi pare rău c-am spus ceva ce te-a îngrijorat… Cu mintea mea simplă, consider că, dacă te abții de la orice privilegiu pe care ți l-ai putea oferi și trăiești ca un nimeni, ai o anumită disponibilitate. Și, în limitele acesteia, îți poți da silința să faci ceva bun. Pentru mine, a-ți da silința se rezumă la a împrumuta un fular unei fete zgribulite și obosite, cum a povestit mai devreme domnul Shigeto... Dar, odată ce te-ai decis să-ți trăiești viața ca un nimeni, consider că – Eeyore, te voi speria iar – chiar și atunci când vine momentul morții, există o anumită disponibilitate. Adică, te întorci la zero, de la un punct apropiat de zero. A fi îngrijorat cu privire la ce se întâmplă cu sufletul tău după moarte, cu privire la viața de apoi, nu înseamnă, de fapt, a te considera privilegiat? Prin comparație cu o insectă, de exemplu. Nu a făcut Avraam, patriarhul poporului ales, un legământ special cu Dumnezeu? Chiar și în Polonia poate că se consideră privilegiați nu numai membrii comitetului central comunist, ci și catolicii. Deși acum, din punct de vedere material, nu sunt privilegiați.

– Ești o anarhistă, nu-i așa? Și încă una care n-are nimic de-a face cu credința, a intervenit domnul Shigeto, clipind

din ochi amuzat. Dar cred că protestul tău este și în favoarea credincioșilor catolici din Polonia.

– Sunt de partea tuturor acelor „nimeni" de acolo, pe altcineva nu pot sprijini. Sunt un nimeni până în măduva oaselor, și mă bucur pentru asta. Și, Mă-chan, privind din perspectiva unui nimeni, mi se pare că înțeleg mai bine criza lui K-chan.

Socotind vorbele doamnei Shigeto un lucru la care meditase îndelung și pe care dorea să îl transmită mamei și tatei prin intermediul meu, le-am rezumat în jurnal. Știam că nu se cădea să spun nimic despre criza tatei, cu atât mai puțin că eram în stare să-l ajut să iasă din ea, dar, dacă urma să-i trimit apelul ei, am considerat că trebuie să-i trimit și o scrisoare – o copie din jurnal a ideilor despre tata pe care doamna Shigeto le exprimase cu sinceritate. Alt motiv pentru a face asta ținea de teama că, dacă trimiteam numai protestele, tata nu le-ar fi luat în serios, ceea ce ar fi fost nedrept față de doamna Shigeto. În plus, deveneau mai semnificative dacă erau însoțite de o scrisoare, expunând părerile ei sincere despre el.

1. K-chan și domnul Shigeto s-au împrietenit pe când erau foarte tineri, înainte de a-i cunoaște eu. K-chan scria deja romane, și își făcuse deja o reputație. Domnul Shigeto își amintește cu dezgust că K-chan, în anii următori, a părut că plutește la ceva distanță deasupra solului, ceva de care ar trebui să-i fie rușine. Nașterea lui Eeyore l-a readus cu picioarele pe pământ, făcându-l să sufere. Singurul lucru care l-a împiedicat pe domnul Shigeto să rupă atunci legăturile cu K-chan a fost îngăduința lui față de un coleg care venise din mediul rural și care, atunci când scrierile lui începuseră să apară în media, trecuse printr-o depresie. L-am cunoscut pe K-chan într-o perioadă în care încă avea acele aere de importanță, deci nu cred că domnul Shigeto a fost nedrept descriindu-l astfel pe K-chan din tinerețe.

2. Dar oare K-chan nu a păstrat încă unele obiceiuri din perioada când se considera a fi o persoană specială? Nu asta vădea faptul că plecase în California cu Oyū-san, păstrând-o doar pentru el și lăsând un copil handicapat în grija fiicei sale, sub pretextul că el, un adult în toată puterea cuvântului, trece printr-o criză lăuntrică? Oare cariera sa îndelungată de autor care scrie despre sine pentru un public larg nu l-a făcut să uite că este un nimeni, și nu se reflectă, de fapt, asupra sa?

3. Se poate spune că ideile pe care le expune câteodată K-chan despre credință și viața de dincolo își au rădăcina în faptul că el se consideră o ființă privilegiată. Nu știu câte miliarde de oameni locuiesc azi pe planetă, dar cei care au credință sunt, după părerea mea, foarte puțini. Mulțimi de „nimeni" trăiesc și-și sfârșesc zilele fără credință și fără nici o siguranță despre ceea ce se va întâmpla cu sufletele lor după moarte. Dacă K-chan ar putea măcar realiza că trăiește în mijlocul acestor vieți și morți ale tuturor acestor nimeni, poate ar înțelege mai ușor propria lui viață și moarte. În orice caz, nu consider că a duce viața unui nimeni este lipsit de sens. Ca o persoană care trăiește o astfel de viață, cred cu putere acest lucru de ani buni.

Am fost, desigur, fascinată de povestea doamnei Shigeto. Pentru că și eu tânjeam după o viață liniștită împreună cu Eeyore, viața a doi nimeni. Din acest motiv, am considerat că trebuie să spun ceva în apărarea tatei, pentru că mă simțeam vinovată. Deși nu am scris asta în jurnal, i-am exprimat doamnei Shigeto îndoiala mea că tata considera că faptul că devenise scriitor îl transformase într-o persoană superioară.

– Poate mă veți contrazice, spunând că acum tata este în California, având un statut privilegiat, dar sunt convinsă că regretă enorm că a trebuit să facă asta. Am înțeles că i-a destăinuit mamei că, dacă nu ar fi avut această criză, ar fi refuzat acest statut. L-a acceptat doar pentru că se considera

ca un vapor vechi care are nevoie urgentă de un refugiu contra furtunii iminente.

Doamna Shigeto mi-a răspuns la întâmplare, pentru că părea că deja se hotărâse să pună capăt acestei discuții. Și iată cum a încheiat discuția îndelungată despre ratați din acea zi:

– Mă-chan, o persoană se schimbă atunci când i se schimbă statutul, dar nu putem ignora caracterul înnăscut. Îndrumătorul domnului Shigeto, care lucrează încă la agenția de știri, a fost recent promovat director. Domnul Shigeto a participat la petrecerea privată ocazionată de acest eveniment și a venit acasă supărat foc. Mi-a spus că discursul proaspătului director a fost lung și plictisitor. Decepționat, a băut, și-a făcut-o fără măsură. Îți amintești că erai încă mahmur a doua zi dimineața, te tot plângeai de oboseală și recitai niște reguli de gramatică latină? s-a adresat ea soțului.

– Latina mea e o nimica toată. Sunt numai lucruri de bază, pe care le știe oricine, a zis domnul Shigeto. Accentul în cuvintele latine are la bază vocalele, care sunt de două feluri: lungi prin natură, sau lungi datorită poziției… Șeful meu e de felul lui un om care ține discursuri lungi. Dar, după ce-a ajuns în poziția de director, discursurile au devenit și mai lungi, *lungi prin poziție,* de data asta, aș zice.

Auzind această glumă pentru prima dată, am râs cu poftă, iar doamna Shigeto a râs la rândul său, ca și cum și ea o auzea pentru prima dată. Eeyore ne-a privit fericit cum râdeam, iar doamna Shigeto a mimat o poziție dramatică.

În noaptea aceea am reușit cu greu să adorm și am avut un coșmar înspăimântător. În lumina pală a amurgului liniștit al unui deșert imens, probabil din Peninsula Arabică, pe care-o menționase doamna Shigeto, se găsea o mulțime imensă de oameni, unii stând în picioare, alții pe vine, dar toți privind în aceeași direcție. Erau și unii întinși pe jos, uitându-se însă în aceeași direcție. Semăna cu o scenă de care-mi vorbise

tata din ilustrațiile lui William Blake, chiar înainte de Judecata de Apoi. Tata avusese o perioadă când citea zilnic din Blake, și-mi vorbise într-un rând despre această scenă, referindu-se la una dintre fișele pe care scrisese traducerea. Cei care dețineau puterea fuseseră închiși în palatul lor de aur, și erau pedepsiți. În deșert, mulțimea se bucura și cânta în vreme ce se auzeau țipetele acestora. Atmosfera gemea de o energie furioasă, încărcată, ca înaintea unei furtuni cu tunete. „E exact ca în scena lui Blake", mi-am amintit în vis, ca și cum aș fi fost acolo în realitate.

Nu știu de ce mi-a povestit tata despre scena din Blake cu deșertul, dar a pus accent pe partea unde pruncii, deși muriseră înainte de a primi botezul și trupurile le erau deja reci, plângeau. „Copiii celor șase mii de ani,/ Care muriră-n fragedă pruncie, înfuriați răcnesc: sodom măreț răcnește înfuriat/ Stând în picioare gol și palid pe aerul gravid, spre a se naște."[1] La fel, în visul meu, eu și Eeyore eram copii din nou și stăteam tăcuți în deșert. Poate revenisem la copilărie din cauza bolii mintale a lui Eeyore și pentru că eu nu mă măritasem. Deșertul nostru era diferit de cel al lui Blake, pentru că la noi Judecata de Apoi nu avea să vină nici pentru alți șase mii de ani, în timp ce în deșertul lui Blake, a Doua Venire a lui Hristos era iminentă. Acest vis m-a liniștit, pentru că rezulta din el că Eeyore nu era antichrist.

Mi-am dat imediat seama că eu și Eeyore eram niște adevărați nimeni. Știam că nimănui nu-i păsa de noi. Chiar de-ar fi venit iadul pe Pământ sau un potop nimicitor, nimeni n-ar fi sărit să ne scape din acel loc. Și ceea ce făcea ca totul să pară și mai rău era faptul că doamna Shigeto, care fusese de partea noastră după-amiază, ne privea acum prin lentilele ochelarilor cu rame argintii, cu înfățișarea unei nemțoaice în vârstă. Ne arunca priviri tăcute, dar pline de reproș din acea

[1] William Blake, *Cărțile profetice. Cei Patru Zoa,* traducere de Mihai A. Stroe, Institutul European, Iași, 1998, p. 437 (n.red.)

mulțime întunecată. În geanta pe care-o purta avea un fular gros, tricotat de mână, pe care însă, deși ne era frig, nu ni l-a oferit.

Părea că nu avea să ne ierte niciodată pentru faptul că, deși eram niște nimeni, pretindeam altceva. Nu-i nevoie să spun că nu ne acuza că eram conștienți de notorietatea tatei ca scriitor. De fapt, de când eram mică, simțeam asta atunci când cineva îmi vorbea de el și am încercat să mențin o anume distanță față de acei oameni, chiar dacă era diriginta mea de la școală. Nu se găsea nimic ambiguu în atitudinea doamnei Shigeto. Cu siguranță, trimitea un mesaj tacit și plin de reproșuri contra răului pe care-l comiteam, socotind boala lui Eeyore un privilegiu. Eu eram mândră de el și consideram că talentul său pentru muzică îl făcea, cu adevărat, să nu mai fie un nimeni. Eram mândră și de mine, care decisesem să-l urmez oriunde. Venisem în acest deșert din Peninsula Arabică și consideram că decizia de a-l urma pe Eeyore acolo mă făcea să nu mai fiu un nimeni.

– Compară-te în întuneric cu cei din jurul tău! a zis ea. Uită-te la voi doi! Eeyore cel retardat! Mă-chan care nu se poate căsători! Chiar și printre alți nimeni, sunteți doi rataț fără speranță.

Nici tata, nici mama nu erau lângă noi. Plecaseră în California ca să rezolve niște probleme sufletești, și apoi plecaseră și mai departe, pentru a căuta altceva. Poate că Ō-chan se afla în acest deșert, dar el, fiind atât de independent, probabil își alesese un drum propriu, departe de noi. Și, cu cunoștințele dobândite în cadrul echipei de orientare turistică, probabil că întocmise rapid o hartă a deșertului și străbătuse în fugă nisipul spre punctele de control. Sub privirea doamnei Shigeto, m-a cuprins iarăși starea mea de teleghidare, și nu am putut să mă întorc să văd dacă Eeyore era lângă mine. Nu-l mai puteam găsi în acea mulțime de nimeni, și-am avut sentimentul că mă uitase de mult.

Aşadar aveam să stăm în deşert încă şase mii de ani, după cum stătuserăm timp de şase mii de ani deja trecuţi.

De îndată ce m-am trezit, am început să plâng şi am ţinut-o aşa pentru ceva vreme. Deşertul în amurg din vis era atât de arid, încât lacrimile mi se uscau înainte de a-mi izvorî din ochi. Plângând, m-am gândit la doamna Shigeto. Ea nu este o persoană care inspiră teamă, o persoană inumană, aşa cum apărea în visul meu, dar nu e mai puţin adevărat că visul meu dezvăluia un element adânc al personalităţii ei. Totdeauna mi se păruse un om cu un puternic simţ al dreptăţii şi trebuie să recunosc că reproşurile unui astfel de om mă răneau adânc.

Am aşteptat să mi se usuce lacrimile, apoi am luat jurnalul, pe care-l pusesem lângă pernă, şi m-am apucat să recitesc partea în care scrisesem despre criza lui Eeyore de pe peron, când ne întorceam de la familia Shigeto. Eeyore mă apărase de mulţime, deşi era în toiul crizei, cu mintea întunecată şi, în plus, cu trupul chinuit. Scrisesem atunci: „Mă întreb dacă, în adâncul său, Eeyore nu ascundea oare o forţă malefică precum cea a anticristului. Dar, chiar dacă ar fi aşa, l-aş urma oriunde". Adăugasem că şi mie mi se părea ciudată această hotărâre a mea.

Oare de ce-mi închipuisem, în mod naiv, că-l pot urma oriunde s-ar duce? Sunt un nimeni în cel mai adevărat sens. Gândisem aşa, deşi sunt un nimeni, bazându-mă pe handicapul său. Şi ce trist e totuşi că nu sunt decât un nimeni, nici frumoasă, nici puternică, doar o laşă teleghidată!

M-am gândit, cu mintea mea înspăimântată, că această tristeţe era cea care dăduse probabil substanţă, cum ar zice Ō-chan, visului meu cu deşertul.

I-am cerut scuze în sinea mea doamnei Shigeto pentru că o visasem ca pe o persoană crudă. Dar de-abia după vis am fost capabilă s-o asociez cu o persoană „dreaptă". Gândurile despre

ea m-au tot obsedat, şi, atunci când l-am condus pe Eeyore din nou la ei acasă, aproape că mă temeam s-o întâlnesc.

Dar, pe când eu aveam acest vis egoist şi îl tot rumegam în minte, doamna Shigeto trecea, în lumea reală, printr-o încercare pe care o persoană bună ca ea nu o merita. Exact comportamentul său de persoană corectă provocase totul. Avusese un accident în care suferise multiple fracturi la claviculă.

Se dusese să distribuie protestul pe care-l pregătise în ziua lecţiei lui Eeyore într-un loc pe care-l considerase potrivit pentru această acţiune, şi anume, reşedinţa prim-ministrului, unde avea loc primirea oficialului polonez. Încercase să îi înmâneze un protest chiar domnului Jaruzelski în persoană, ceea ce atrăsese reacţia violentă a celor de la pază şi condusese la accident. Domnul Shigeto îl rugase pe prietenul său de la agenţie să întrebe la poliţie de ce un membru al personalului ce asigura securitatea reşedinţei prim-ministrului se purtase cu atâta brutalitate faţă de o femeie de vârstă mijlocie, dar atât el, cât şi soţia sa pricepeau că nu se găseau în postura care să le permită să facă prea mare scandal.

Planul doamnei Shigeto în faţa reşedinţei fusese următorul: cum oamenii vor fi mobilizaţi să-l întâmpine pe Jaruzelski, iar ora vizitei se apropia, avea să aştepte în spatele mulţimii. Şi, în caz că cineva din delegaţie avea să treacă pe lângă ea, i-ar fi înmânat imediat protestul. Ca să nu fie suspectată, iniţial nu arătase manifestele nimănui din mulţime. Ar fi aşteptat ca Jaruzelski să intre în clădire, apoi le-ar fi împărţit manifeste celor interesaţi de relaţia Japonia–Polonia.

Dar, cum are o fire entuziastă şi nerăbdătoare, ajunsese acolo înaintea agenţilor de securitate. Văzuse o poloneză în vârstă care părea că se rătăcise, mergând spre intersecţie dinspre Strada Parlamentului. O întrebase ce i se întâmplase şi aflase că femeia îşi aşteptase translatorul, care-i promisese că va veni, dar nu apăruse. Aşa că doamna Shigeto acţionase ca intermediar între femeie şi cineva din pază. Fusese confundată

cu interpretul femeii şi introdusă pe poartă împreună cu aceasta, care avea o invitaţie. Lângă intrare, un grup de ziarişti aştepta sosirea lui Jaruzelski. Doamna Shigeto rugase o secretară să o conducă pe femeia poloneză, iar ea se alăturase grupului de ziarişti. Şi, în momentul în care membrii delegaţiei începuseră să coboare din limuzine, se desprinsese de grupul de ziarişti şi se dusese glonţ către domnul Jaruzelski pentru a-i înmâna manifestul. Unul dintre bodyguarzi, alarmat de această mişcare neaşteptată, o trăsese cu putere în spate, lovind-o la claviculă şi trântind-o la pământ.

Domnul Shigeto mi-a povestit incidentul la telefon. Fiind o persoană conştiincioasă, m-a sunat să-mi comunice că avusese loc acel incident şi că trebuia să anuleze lecţia lui Eeyore din acea zi. Când i-am spus că vreau s-o vizitez imediat împreună cu Eeyore pe doamna Shigeto, mi-a răspuns ezitant, după un moment de tăcere, ca şi cum spunea ceva secret, că nu era nevoie să venim, pentru că avea să iasă curând din spital. Mi-a explicat că soţia sa era aşa de deprimată după şocul suferit, încât nici cu el nu vorbise coerent. Spunea că la spitalul la care fusese dusă în grabă cu o ambulanţă erau câte cinci pacienţi într-un salon şi una dintre femeile internate în acelaşi salon cu ea fusese destul de nepoliticoasă. Şi n-ar fi vrut ca Eeyore să aibă o experienţă neplăcută.

După întâmplarea din autobuz şi coşmarul meu, devenisem aproape obsedată. De exemplu, mi l-am închipuit pe Eeyore trecând pe lângă patul pacientei nepoliticoase şi dârâmând suportul pentru perfuzii, ea strigându-i, cu voce înfricoşătoare de adult, „ratatule!". Şi oare nu s-ar putea întâmpla ca şi doamna Shigeto, care este de obicei atât de drăguţă cu Eeyore atunci când se simte bine, să considere neplăcută, acum că este la pat, vizita unei persoane handicapate? Nu la asta se gândea oare şi domnul Shigeto când ne-a sfătuit să nu ne ducem la ea? Un sentiment de nedreptate mi s-a cuibărit în suflet.

Dar, de fapt, rezerva domnului Shigeto venea din timiditatea sa de a anula, din vina lui, lecţia pe care Eeyore o considera una dintre plăcerile cotidiene.

– N-ar trebui ca internarea soţiei mele să constituie un motiv de a anula lecţia, a zis el, ca pe o scuză.

Domnul Shigeto mi-a spus totuşi că soţia sa era îngrijorată de soarta manifestelor pe care le pregătise. Citise în ziar că în acea seară urma să aibă loc o recepţie organizată, de data asta, de delegaţia poloneză la Tokio Kaikan, în apropierea Palatului Imperial. Spunea că relaţia sa cu oficialii polonezi de la ambasadă se răcise în ultimii ani şi nu fusese invitat la recepţie, dar avea de gând să se ducă în faţa clădirii şi să înmâneze manifestele invitaţilor. De fapt, voia să spună că din cauza asta trebuia să amâne lecţia lui Eeyore.

S-a întâmplat ca în ziua respectivă Ō-chan să nu aibă ore, întorcându-se acasă pentru masa de prânz. În timp ce mâncam, i-am spus ce se întâmplase. Eeyore, care ştia deja de accidentul doamnei Shigeto, stătea lângă mine şi exclama din când în când „Vai!", ca şi cum auzea cele spuse pentru prima dată. Ō-chan părea mai degrabă preocupat de mâncare. A ascultat fără să zică nimic, apoi s-a retras în camera lui. Peste ceva vreme a coborât în fugă, spunându-mi ceva ce m-a luat total prin surprindere. Ştia doar de la mine despre domnul Shigeto, dar bănuia că nu aparţinea vreunui partid politic şi nu era implicat în mişcări sociale. Or, asta nu însemna că se va chinui să împartă manifestele singur? Ō-chan împărţise pliante o dată, cu ocazia unui eveniment pe care-l avusese cu echipa de orientare turistică, la un festival al şcolii, şi înţelesese atunci că nu e deloc uşor să convingi oamenii să primească fluturaşi, mai ales dacă doar stai locului, cu mintea în altă parte. Multă lume nici nu-şi dă seama că distribui ceva. Deci, de ce nu ne-am fi alăturat domnului Shigeto în această muncă, ţinând locul soţiei sale?

– Cum adică să ne alăturăm, Ō-chan? am întrebat.

– Adică merg şi eu cu voi, a răspuns el ofensat. Ar fi periculos dacă pe Eeyore l-ar apuca o criză, ca data trecută. Va fi foarte multă lume acolo. Voi avea eu grijă de el, în timp ce tu te ocupi de manifeste.

– Da, dar să fii cu ochii în patru, Ō-chan! Poate fi periculos, a zis Eeyore cu convingere, dar chipul său avea o expresie de inocenţă.

Aşa că, în acea după-amiază, după ce vom fi pus deoparte câteva exemplare ale manifestului pentru tata, urma să împărţim în faţa clădirii Tokio Kaikan foile multiplicate de doamna Shigeto. Am plănuit să stăm la colţul străzii care se întinde de-a lungul Palatului, câte doi de fiecare parte, ca să-i putem prinde la mijloc pe cei care treceau. Ştiam că era imposibil să distribui manifestele în faţa intrării principale, pentru că, deşi în acea clădire se desfăşurau şi alte evenimente, locul avea să fie înţesat de paza adusă de ambasadă.

Când am ajuns la Tokio Kaikan, după ce mersesem cu trenul expres Odakyu şi cu metroul, l-am zărit pe domnul Shigeto stând la oarecare distanţă de clădire, cu un teanc de manifeste sub braţ şi cu o privire cam pierdută. Ne-a explicat că, atunci când delegaţia s-a apropiat de clădire, limuzinele au fost aşteptate de un grup de demonstranţi tineri, solidari cu mişcarea democratică din Polonia. Era un grup restrâns, dar tocmai de aceea foarte mobil, iar sincronizarea fusese perfectă. Maşinile delegaţiei au încetinit, însă, după ce au trecut de demonstranţi, trebuiau să intre într-un coridor dedicat doar staffului oficial, care ducea până la parcarea subterană a clădirii învecinate. Se pare că numai limuzina domnului Jaruzelsky putea trece prin coridor, dar numai după ce zona era securizată de poliţie. În orice caz, paza de la intrare fusese dublată, domnul Shigeto neavând de ales şi trebuind să stea pe lângă clădire, în încercarea de a ghici care dintre oamenii care intrau erau invitaţii ambasadei poloneze.

– Nu vă descurcaţi cu manifestele? l-a întrebat direct Ō-chan pe domnul Shigeto, care a recunoscut că nu prea se descurca.

Purta o pălărie precum cea a pescarilor irlandezi, care-i făcea capul să pară turtit.

– Cei care mă cunosc mă evită, a zis el. Probabil sunt jenaţi să mă vadă. Merg pe partea cealaltă pentru a intra în clădire şi nu folosesc trecerea de pietoni de acolo. În orice caz, soţia mea mi-a spus să nu dau manifeste unor persoane despre care nu sunt convins că le vor citi. Sunt multiplicate după un original de mână şi n-a făcut decât o sută de copii.

– Atunci daţi-ne nouă o parte din manifeste, a zis Ō-chan. Dumneavoastră şi Mā-chan puteţi sta pe partea aceasta a drumului, iar eu şi Eeyore vom sta pe partea opusă. Deci, într-un fel, îi vom prinde la mijloc pe cei care traversează. Am verificat orarul recepţiilor de azi. În afară de cea a polonezilor, mai sunt două, una pentru un concurs de şah japonez, iar alta a unei companii conduse de o femeie. Deci nu cred că va fi greu să ne dăm seama cine merge la recepţia polonezilor. Eeyore, hai pe partea cealaltă! Acolo e şi ieşirea de la metrou.

Şi astfel am început să distribuim manifestele. Dar, cum soarele zilei de iarnă apusese deja şi petrecerea începuse, tot ce-am putut face a fost să înmânăm câteva foi unor întârziaţi. Nu eram prea dezamăgiţi, pentru că, în tren, concepusem o strategie împreună cu Ō-chan: aveam să aşteptăm până se termina petrecerea – pentru că petrecerile date de ambasade nu durează de obicei prea mult, vreo oră şi ceva. Domnul Shigeto nu a fost tocmai entuziasmat când i-am comunicat planul nostru, dar a stat cu noi, în haina lui care aducea de asemenea cu una de pescar, nepărând totuşi să-l apere de frig. La un moment dat, în timp ce aşteptam, a intrat în clădire, pretinzând că are o treabă acolo. Credeam că s-a dus la toaletă, dar, când s-a întors, mirosea puternic a băutură şi avea nasul înroşit.

După ceva vreme, au început să iasă persoane despre care puteai spune cu certitudine că participaseră la recepţia

ambasadei. Am început să împart manifestele, iar când m-am uitat să văd cum se descurcă Ō-chan cu Eeyore, l-am văzut pe acesta din urmă împărţind manifeste cu multă curtoazie şi seriozitate, înclinându-se şi la cei care primeau, şi la cei care refuzau. Unii îi răspundeau făcând la rândul lor plecăciuni adânci, ca şi cum se molipseau de la el. Eu nu mi-am neglijat treaba, dar stilul lui Eeyore atrăgea atenţia. Şi, deodată, mi-a străfulgerat o idee prin minte. Deşi eram sora lui mai mică, îmi asumasem întotdeauna rolul de protector al său. Şi, deşi cu siguranţă existaseră ocazii în care el era cel care mă protejase, nu mă simţeam niciodată liniştită până nu-l ştiam în raza protecţiei mele. Dar oare nu greşeam gândind aşa?

Văzând cât de bine distribuia manifeste perechea Ō-chan şi Eeyore, eu şi domnul Shigeto am devenit la rândul nostru mai insistenţi. Mai mulţi oameni au acceptat manifestele, la un moment dat eu terminându-le pe ale mele. I-am mai cerut domnului Shigeto, dar şi acelea s-au terminat repede. Apoi Ō-chan şi Eeyore, care veniseră lângă noi, ne-au spus că şi ei le împărţiseră pe toate. Ō-chan a zis că dăduse până şi copia pe dosul căreia lucrase un exerciţiu de matematică în timp ce aşteptam să se termine petrecerea. I-o înmânase unei doamne străine care se întâmplase să fie ultima care ieşise şi care păruse sincer interesată de ce făceam.

Nici în săptămâna care a urmat, Eeyore n-a mers la lecţie. Era preocupat de compunerea unei noi piese. Ō-chan e o persoană foarte independentă, după cum am spus de nenumărate ori. De aceea, m-a surprins foarte mult când a propus să-l ajutăm pe domnul Shigeto cu manifestele. Şi chiar a fost de mare ajutor, deşi probabil el a considerat că este firesc să renunţe la ceva timp preţios, dedicat învăţatului pentru examene. Timp care, de altfel, era cu adevărat foarte preţios, din moment ce lucrase la exerciţii de matematică până şi atunci când aşteptam să iasă lumea de la petrecere.

În plus, părea că se schimbase ceva în relaţia lui cu Eeyore. A doua zi după ce împărţiserăm manifeste, când m-am întors acasă după ce făcusem cumpărături la supermarketul de lângă gară şi plătisem facturi la bancă, l-am găsit în sufragerie nu numai pe Eeyore, întins pe carpetă şi compunând muzică, la fel ca de obicei, ci l-am găsit şi pe Ō-chan, studiind la masa pe care mâncăm, cu geanta mare, doldora de materiale pe care le primeşte la şcoala de meditaţii, pusă la picioare.

Când l-am întrebat dacă stătea în sufragerie pentru a putea răspunde la telefon, a zis că nu neapărat, iar Eeyore a completat:

– Eu sunt cel care răspunde la telefon. Ō-chan are de învăţat pentru examen!

De atunci, aceasta a devenit o privelişte cotidiană – Ō-chan studiind la masa din sufragerie şi Eeyore întins pe carpetă, ceea ce mi-a dezvăluit o asemănare pe care n-o observasem până atunci între cei doi fraţi. Notele pe care Eeyore le scria erau lungi, subţiri şi relaxate, arătând, după cum bine le numise tata, ca nişte muguri de fasole, în timp ce numerele şi figurile pe care le creiona Ō-chan pe foile lui de calcul arătau ca nişte procesiuni dezlănţuite de furnici dezorientate.

În cele două săptămâni când nu a mers la lecţiile de muzică, Eeyore a terminat de compus o piesă nouă. Nu l-am întrebat nimic despre ea, pentru că nu voiam să stric bucuria lui şi, de fapt, şi a mea când îl va anunţa personal pe domnul Shigeto, la timpul potrivit. Iar când a sosit în sfârşit ziua să mergem la lecţie, Eeyore a fost foarte entuziasmat că reuşise să se pregătească singur întru totul. În tren, şi-a oferit locul unui domn în vârstă. S-a uitat calm şi relaxat la mine atunci când, la colţul unde începe panta spre locuinţa familiei Shigeto, câinele căruia îi zisese Ken a sărit pe gardul alb şi a început să latre. Astfel ignorat, animalul mic şi nevricos a

continuat să latre, dar părea dezorientat, ca și cum își pierduse încrederea în sine.

Doamna Shigeto, care tocmai fusese externată, cu fața parcă mai micuță și cu părul, al cărui permanent se stricase, prins în coadă de cal, mi-a amintit de o fată din înalta societate pe care-o cunoscusem la liceul de fete pe care-l urmasem, o colegă foarte serioasă din fire și care se purtase întotdeauna foarte bine cu mine. Doamna Shigeto ne gătise, ca și data trecută, coaste de miel. Expresia domnului Shigeto era gravă, dar avea un aer ghiduș. Părea el însuși, doar că nu l-am găsit citind, ca de obicei, ci stând la masa din sufragerie, ajutând-o pe soția sa cu sticluțe de oregano, de piper și recipiente cu o sare specială pe care-o foloseau.

– Tu, Eeyore și fratele vostru mai mic ați făcut o treabă excelentă cu manifestele mele, a zis doamna Shigeto. K-chan mi-a scris și el, asigurându-mă că le-a primit. Vă mulțumesc mult! Dacă n-aș fi murdară de usturoi pe palme, aș vrea să vă strâng mâinile chiar acum!

Ochii ei grăitori din spatele ochelarilor păreau aproape nefiresc de limpezi.

– De ce nu te ștergi? a întrebat-o domnul Shigeto, întinzându-i o cârpă cu galanterie, cum rar îl văzusem făcând.

Doamna Shigeto s-a conformat, ascultătoare. În timp ce ne strângea mâinile, m-am gândit că eram norocoși că Ō-chan nu venise cu noi, el fiind genul de persoană care pe urmă și-ar fi tot mirosit mâinile să vadă dacă nu prinseseră cumva iz de usturoi.

– Mulțumesc, Eeyore, mulțumesc, Mā-chan! Datorită vouă, am primit deja un răspuns de la o poloneză, a zis doamna Shigeto, pe când își ștergea din nou mâinile cu meticulozitate pentru a isprăvi sarcina de a rade mai mult usturoi peste coastele de miel. Era mai palidă decât de obicei, iar obrajii îi erau rozalii. A sosit o scrisoare în polonă, la adresa trecută pe manifest, a continuat ea. Este de la o profesoară de la o universitate din

Varșovia. Analizează economia contemporană prin calcule matematice, ceea ce este ceva original. Scrie acolo că a fost consilier la guvern și proiectează reconstrucția agriculturii poloneze, aplicând politicile economice japoneze. E persoana pe care-am condus-o la recepție în ziua cu incidentul.

– Poate e chiar femeia care le-a cerut lui Eeyore și lui Ō-chan ultimul manifest.

– Da, ea este, a zis domnul Shigeto, luând un plic din coșul cu scrisori pe care-l pusese alături, pentru a elibera masa. Nu avea de gând să îmi dea scrisoarea, oricum era în polonă, dar o flutură pe dinaintea ochilor lui Eeyore, zicând: Când Eeyore se îngrijorase că rămăsese fără manifeste, Ō-chan și-a amintit că avea unul pe care-l folosise pentru a rezolva un exercițiu de matematică. Femeia scrie că, deși exercițiul nu are nici o legătură cu manifestul, soluția găsită e perfectă. Și eu, care credeam că Ō-chan e un umanist precum K-chan!

– Nu, el e cu științele exacte până în măduva oaselor, am zis.

– E clar că, până și în sânul delegației domnului Jaruzelsky, există intelectuali realmente preocupați de viitorul Poloniei. Și asta e o surpriză plăcută, pentru că cei de la ambasadă mă dezgustă, a spus doamna Shigeto.

– Cel puțin femeia asta merită respect, a zis domnul Shigeto. Cred că se va reîntoarce curând în Polonia, și sper că lucrurile se vor schimba în așa fel încât oamenii ca ea să-și poată face meseria. Sindicatele de la uzinele Gdansk sunt importante, desigur. Dar reconstrucția agriculturii naționale, care ține de specialitatea acestei femei, este problema cea mai presantă.

– Nu crezi că și Polonia se va schimba? Ea pare că prevede asta, a intervenit doamna Shigeto.

– Poate c-o veți putea reîntâlni când mergeți data viitoare în Polonia, am zis eu.

– Nu cred, Mā-chan, a continuat doamna Shigeto cu o seriozitate amară. Specialiștii ca ea nu fac parte din elita comunistă, dar, oricum, sunt oameni importanți. Oriunde ar merge și orice regim politic ar fi, nu vreau să întâlnesc oameni privilegiați, ci numai pe acei nimeni. Sunt sigură că această femeie a fost fericită că a primit un manifest de la un nimeni din Japonia.

Domnul Shigeto a mijit ochii și a căzut pe gânduri.

Deodată, Eeyore, care stătea politicos, a făcut o mișcare de parcă ar fi așteptat momentul potrivit. A scos din sacul de umăr o bucată de hârtie și a pus-o nonșalant exact sub ochii domnului Shigeto. După atitudine, ai fi putut spune că era cuprins de o bucurie de nedescris.

– Cum? „Coastele"? a întrebat domnul Shigeto, luat prin surprindere.

Eeyore a încuviințat, arătând-o pe doamna Shigeto, cu gestul tipic al unui dirijor prezentând un solist.

– Eeyore, ai compus piesa pentru doamna Shigeto, ca să se însănătoșească mai repede? am întrebat eu, rotițele minții învârtindu-mi-se mai iute ca de obicei. Doamnă Shigeto, am aflat că v-ați fracturat clavicula, și cred că Eeyore a compus piesa asta din grijă pentru rana dumneavoastră. Doar că a încurcat clavicula cu coastele. Eeyore, era vorba despre claviculă!

– Dar eu cred că sună mai interesant „Coaste", a zis Eeyore.

– Ești un expert în titluri, Eeyore, a zis domnul Shigeto, cercetându-i cu atenție piesa. S-o interpretez acum? Pare bună, în ceea ce privește muzica. Nu cred să aibă vreun cusur.

– Mulțumesc mult! a exclamat Eeyore.

– Cu multă plăcere, i-a răspuns doamna Shigeto cu o plecăciune, pe când Eeyore îl urma fericit pe domnul Shigeto în camera de muzică.

După ce am rămas singure, am ajutat-o pe doamna Shigeto să asezoneze mielul, în timp ce ea, pedantă, îmi preciza cantitatea necesară din fiecare tip de condiment. În momentele de

repaus, a continuat cu subiectul acelor nimeni, repetând cam ce-mi spusese ultima dată când fusesem acolo. Ce urmează e ceea ce-am notat în jurnal, o recapitulare a ceea ce-mi istorisise pe când ne opream din treabă – după incident, se pare că obosea ușor. Iar răspunsurile mele sunt doar un rezumat.

– Eeyore știa că mi-am fracturat clavicula, dar a ales „Coaste" pentru că i-a plăcut cum sună. Cine altul decât el se putea gândi la așa ceva? Eeyore are o lume proprie pe care-o apără în felul lui. Asta nu înseamnă că e închis în micul lui cotlon. Are o deschidere către lumea de-afară, prin muzică și prin comunicarea cu tine. E încântător!

– Sunteți prea bună cu mine. Dar, reflectând, trebuie să recunosc că pentru multă vreme l-am ținut pe Eeyore închis undeva, într-un loc special. Mi-am dat seama de asta când mi-ați vorbit despre noțiunea de nimeni. Îl țineam undeva, pe un piedestal, și-l tratam ca pe un om cu totul aparte. Și lucrul ăsta poate fi considerat de cei din afară mai puțin decât un nimeni, după cum arată cuvântul „ratat". Problema e însă că am crescut fără să-mi pese de asta, pentru că-l iubesc pe Eeyore, în ciuda handicapului său. Îl iubesc *cu* handicapul său. Și, de la un anumit moment, am început să consider handicapul lui ca pe un fel de simbol... Și încă am impresia că nu-i nimic rău în această relație a mea cu lumea din afară. Dar cred că m-am obișnuit prea mult să-l consider pe Eeyore o persoană extrem de interesantă, așa cum ni se pare nouă acasă. Și mă întreb dacă n-am uitat să-l privesc mai obiectiv. Am uitat că, dacă lăsăm la o parte handicapul, el este un nimeni ca oricare altul. Deși vorbesc deseori cu alți voluntari de la universitate despre capacitatea persoanelor cu handicap de a deveni independente, nu cred că mi-am imaginat vreodată relația mea cu Eeyore ca pe o relație cu o persoană independentă... Acum câteva zile însă, am observat, pe partea cealaltă a străzii, cum Eeyore împărțea manifeste unor persoane necunoscute. Nu-l mai privisem de la distanță de multă vreme. Și am realizat

că, deşi mişcările îi erau lente şi expresia feţei, foarte naivă, oamenii care primeau manifeste de la el păreau să-l ia drept o persoană normală. A fost prima experienţă de contact cu lumea a lui Eeyore, şi cred că am descoperit o doză bună de nimeni obişnuit în el.

– Nu cred că eşti singura care-a simţit asta. Nu a primit intelectuala poloneză manifestul din mâna lui? Din scrisoarea ei, pare că, pentru această femeie, Eeyore şi vrăjitorul în matematică sunt una şi aceeaşi persoană.

– Sunt sigură că, dacă doamna respectivă avea mai mult timp să-l observe, şi-ar fi dat seama de problema lui. Dar e adevărat că Eeyore are o latură de om obişnuit.

Încercând să mă înţeleagă cât mai bine, doamna Shigeto a părut că pierde firul relatării mele, pentru că vorbele mele fuseseră rostite pe nerăsuflate. Apoi mi-am dat seama că domnul Shigeto deschisese uşa camerei de muzică, după care se reaşezase la pian. Nou-născuta piesă a lui Eeyore s-a auzit dintr-odată tare şi clar, nu confuz ca până atunci. Doamna Shigeto şi-a pipăit ghipsul de la claviculă, peste bluză, ca şi cum se scărpina, şi a început să asculte din ce în ce mai captivată. Muzica a trezit o serie de sentimente în mine care păreau să contrazică, chiar dacă nu în totalitate, spusele mele de mai înainte. O fi Eeyore un nimeni, ba chiar unul puţin mai lent decât ceilalţi nimeni, dar personalitatea sa are o latură interesantă, şi aceasta îl făcuse să născocească un titlu precum „Coaste".

TRISTEŢEA ROMANULUI

Întrucât părinţii mei sunt plecaţi tocmai în California, pot reflecta de la distanţă la relaţia mea cu ei, mai ales la relaţia cu tata, într-un mod obiectiv. O amintire plăcută legată de relaţia mea cu el datează de pe vremea când am citit romanul *Momo* de Michael Ende. Ni s-a cerut de la şcoală să citim cartea şi toţi am fost foarte entuziasmaţi de ea. Profesoara noastră, încercând să ne tempereze, ne-a spus:

– Să ştiţi că, în realitate, e imposibil, dar chiar imposibil, ca o fetiţă să salveze întreaga lume!

Cum am ajuns acasă, m-am plâns mamei, care pregătea cina în bucătărie, de vorbele profesoarei. Ea a fost foarte diplomată, zicând că nu poate să se pronunţe în nici un fel, deoarece nu citise încă romanul. Dar tata, care citea ca de obiciei pe canapeaua din sufragerie, a venit în bucătărie, ca pentru a-şi lua nişte apă minerală din frigider, şi mi-a zis în treacăt:

– Dragă Mă-chan, cred că lumea a fost salvată de nenumărate ori de fetiţe. Doar că nu ne-au rămas povestiri despre faptele lor şi probabil că nici ele însele nu sunt conştiente de faptele importante pe care le-au realizat… Şi, Mă-chan, dacă tu, citind *Momo* întinsă în pat, ţi-ai dorit la rândul tău din toată inima să salvezi lumea, recuperând timpul de la Domnul Cenuşiu, ei bine, acesta e cel mai sigur semn că o fetiţă poate salva lumea. De aceea, Mă-chan, dacă vei ajunge vreodată să salvezi lumea, să reţii cum ai procedat şi să vii să-mi povesteşti

neapărat. Sau, dacă ţi-e greu să-mi spui mie, spune-i lui Eeyore, care ştie să asculte chiar mai bine decât Momo.

Tata mi-a scris despre Ende în câteva din primele scrisori pe care mi le-a trimis din California. Şi, pentru că sunt sigură că am vorbit cândva cu el şi despre *Povestea fără sfârşit*, îl consider pe Ende un scriitor care-mi înlesneşte comunicarea cu tata.

> Plimbându-mă cu mama prin campusul ca un parc cu văi şi înălţimi, şi privind copacii de diverse tipuri, mai ales pe cei aduşi din Australia, ne imaginăm amândoi viaţa ta, a lui Eeyore şi a lui Ō în casa noastră din Tokio. În astfel de clipe, în inimă mi se strecoară un fel de linişte plăcută şi caldă, ceva ce nu se poate compara cu trăirile meschine ale vieţii mele cotidiene de aici. E ca şi cum aş privi, printr-o prismă specială, cum eu şi mama avansăm prin trecerea firească a timpului, iar viaţa voastră, a copiilor, merge cu siguranţă înainte. Şi ştiu că nu e doar rodul închipuirii mele, ci se datorează faptului că voi, acasă, aveţi grijă ca toate lucrurile să meargă ca în trecut. Sunt foarte recunoscător pentru asta şi vreau să-ţi mulţumesc.
>
> Am hotărât să-ţi adresez o scrisoare ceva mai lungă astăzi. De fapt, scriu despre imaginea mea despre tine, şi îmi vine în minte o întâmplare de când aveai vreo trei ani, pe care probabil că tu nu ţi-o mai aminteşti. Citeam o carte, întins relaxat pe canapea, cu picioarele depărtate. Tu ai venit tiptil şi te-ai lipit de genunchii mei, privindu-mă cu o expresie visătoare pe chip… Eram aproape permanent preocupat de îngrijirea lui Eeyore, iar tu nu erai prea apropiată de mine pe atunci, aşa că acest moment a rămas ca unul aproape fermecat în amintirile mele.
>
> Altă scenă de care-mi amintesc este de pe vremea când aveai vreo optsprezece, nouăsprezece ani şi te întrăinaseşi şi mai mult de mine. Spre surprinderea mea, ai venit să discuţi cu mine despre o carte pe care-o citeai. Îţi spusesem părerea mea despre *Momo* cu ceva timp în urmă. Am crezut că are legătură cu acea discuţie, pentru că aduseseşi, ţinând-o strâns la piept, altă carte de Ende, legată în mătase de

culoare roşcată, şi anume, *Povestea fără sfârşit*. Am crezut că, amintindu-ţi de discuţia trecută, mă vei întreba despre dialogul în care bătrânul înţelept o întreabă pe regina cu suflet de copil: „Măria Ta, chiar vrei să încredinţezi totul măinilor unui copil?"; iar răspunsul vine prompt: „Da".

Dar tu nu mi-ai pus o întrebare, ci ai făcut mai degrabă un fel de comentariu. Citiseşi ceva mai mult de jumătate din roman şi fuseseşi atât de captivată de arta construirii punctului culminat, încă nu puteai rezista să nu vorbeşti cu cineva despre acest entuziasm. Te-ai hotărât să vorbeşti cu mine, şi nu cu Eeyore, poate pentru că ai considerat că e mai bine să discuţi cu un scriitor, ceea ce eu eram. Şi mi-ai spus:

„Bastian are rolul de cititor până la mijlocul povestirii, dar apoi, în sfârşit, intră el însuşi în poveste şi devine parte a ei, nu-i aşa? Decide cu hotărâre că, dacă regina cu suflet de copil va salva regatul Fantasia, noul ei nume va fi Copilul Lunii. Până să ajung la pagina asta, m-am tot întrebat cum va putea deveni Bastian parte a povestirii şi chiar am considerat că e imposibil. Dar, în clipa când rosteşte numele «Copilul Lunii», el e deja în poveste şi tot ce se întâmplă după aceea devine atât de firesc… De fapt, sensul unei povestiri depinde cu totul de felul în care e povestită".

„Sunt de acord, ţi-am răspuns, deşi trebuie să recunosc că eram destul de surprins. Acest lucru e valabil pentru orice roman. Totuşi, din punctul de vedere al scriitorului, ai putea spune că totul depinde de cum este perceput de către cititori modul său de a povesti. Acest aspect este esenţial pentru scris. Scriu romane de multă vreme şi, mai ales când eram tânăr, am fost mai tot timpul nemulţumit de recenziile pe care le primeau cărţile mele. Dar acum, indiferent de cum este evaluată o operă, dacă cititorul spune «Eu aşa am înţeles-o», aproape întotdeauna socot că aşa am povestit-o." În acel moment, tu ai replicat, cu privirea aceea fermecată de la trei ani: „Păi atunci ar fi bine dacă ai avea un cititor ca Bastian".

În ultima vreme, mă gândesc aproape zilnic la aceste cuvinte ale tale. Şi, în timp ce-mi imaginez noul roman pe care vreau să-l scriu aici, în California, îmi tot doresc, dacă ar fi posibil, ca un cititor-ascultător ca Bastian să-mi asculte cu

atenţie noua poveste, mai ales că simt că, într-un fel, seamă cu el.

Spre surprinderea mea, la puţin timp după ce-am primit această scrisoare, am aflat că tata urma să-l întâlnească pe autorul cărţilor *Momo* şi *Povestea fără sfârşit* cu prilejul unei emisiuni a unui post de televiziune japonez.

… La San Francisco s-a organizat o mare expoziţie de pictură în memoria lui Edgar Ende, tatăl lui Michael Ende, care a fost un pictor persecutat la începuturile perioadei naziste. Cu această ocazie mi s-a propus să fac un interviu cu Michael Ende. Împreună cu scrisoarea asta, îţi trimit şi catalogul operelor expuse, sperând că poate vei vedea picturile măcar în versiunea lor fotografică. Spun asta pentru că, în timp ce mă pregăteam pentru interviu – a cărui atmosferă a fost destul de apăsătoare –, apropo, va fi transmis curând şi în Japonia, am găsit următoarea declaraţie a lui Michael Ende într-unul dintre dialogurile lui înregistrate: „Dar dacă, în urma discuţiei noastre, privitorul unui tablou ar lupta singur şi ar continua să-l privească, căutând apoi o uşă pentru a intra în el, n-ar trebui să-l acaparăm cu prea multe explicaţii şi să stăm astfel în calea descoperirii lui".

Deşi se referă la ceva diferit de ceea ce ţi-am scris în misiva mea anterioară, vorbind cu Ende, mi-am reamintit cuvintele tale. E vorba despre ce ai gândit despre *Povestea fără sfârşit*. După ce pătrunde în regatul Fantasia, Bastian începe să-şi piardă repede amintirile din lumea obişnuită. Pentru fiecare dorinţă care i se îndeplineşte în lumea cea nouă, o amintire din lumea cea veche se şterge, fără ca el măcar să-şi dea seama de asta. Tu mi-ai spus că te temeai, deoarece, chiar dacă ai fi renăscut în lumea nouă, dacă în acest proces ai fi uitat totul despre tine, cea din lumea veche ar fi fost ca şi cum te-ai fi transformat în nimic. Şi dacă în lumea nouă nu ai fi ştiut că ai trăit în lumea veche, ar fi ca şi cum prezentul tău nu ar exista…

Ai spus ceva de genul ăsta, Mă-chan, dar, nu ştiu de ce, atunci n-am încercat să-ţi ofer un răspuns mulţumitor.

Reflectând asupra acestui lucru, îmi spun că ar fi trebuit să-mi dau seama că ceea ce te preocupa atunci era problema morţii şi a ceea ce vine după ea – o problemă care, în mod ciudat, pe mine m-a înspăimântat de când eram mic copil. Îmi amintesc că ţi-am zis ceva, dar nu era un răspuns adevărat, iar acum, cu un sentiment de tristeţe, îmi cer scuze faţă de tine şi chiar îmi este ruşine.

Mă-chan, ce s-a întâmplat cu problema renaşterii pe care ai descoperit-o atunci? Sper că s-a transformat în ceva mai luminos pentru tine.

Pe vremea aceea, într-adevăr, îmi petreceam zile întregi gândindu-mă la spaima morţii. Dar acum am aflat de la domnul Shigeto că aceasta e întrebarea la care tata a încercat să răspundă încă din tinereţe. Şi îmi amintesc de o întâmplare care mi-a arătat limpede că această problemă a rămas mereu pentru el o problemă interioară importantă. De fapt, frica mea de moarte are legătură cu felul în care a deplâns tata decesul doctorului W. Când a murit acesta, tata plângea şi bea zilnic, de seara până dimineaţa, având faţa roşie în permanenţă. Mama îşi făcuse obiceiul să stea în dormitorul ei şi nu-i ţinea companie în timp ce el bea. Eu dormeam în cameră cu ea şi nu puteam închide un ochi auzindu-l pe tata beat, agitându-se prin bucătărie. Eram furioasă, pentru că nici mama nu putea adormi din cauza lui. Într-un rând, mama i-a spus în şoaptă să meargă să bea în camera de lucru de la etaj. Deşi încerca să se stăpânească, el a răspuns cuprins de furie:

– Odată, doctorul W mi-a zis că, pentru că de-acum are mai mulţi prieteni şi cunoştinţe care au trecut în lumea cealaltă, o simte mai familiară şi, prin urmare, nu se mai teme de moarte, dar ar dori să se ducă fără să sufere prea mult. Murind însă de cancer la plămâni, probabil c-a suferit cumplit!

Tot ce puteam face era să-mi bag capul sub pătură. Până a revenit mama, am şi adormit. *Povestea fără sfârşit* îmi aducea

aminte de ceea ce auzisem în noaptea aceea, aşa că l-am întrebat, iar el mi-a răspuns ezitant:

– Ah... Deci nu doar mama m-a auzit lăsându-mă pradă durerii, după moartea doctorului W… Reamintindu-mi acum, îmi dau seama că, de fapt, anxietatea mea din acele zile era foarte neclară. Amănuntul că doctorul W a murit de o moarte dureroasă a fost adevărata cauză a acelei disperări ale mele. Pe lângă asta totuşi, cred că motivul profund al fricii mele de moarte din vremea aceea consta din gândul că, după moarte, mă voi transforma în nimic.

– Şi în cazul meu e la fel! am spus eu.

Trebuie să recunosc că în general comunic greu cu tata, dar, simţindu-mă încurajată de *Povestea fără sfârşit* pe care o aveam în mână, eram pregătită să-l întreb următorul lucru, măcar de dragul întrebării.

– Şi eu mă tem că mă voi transforma în nimic, dar am o prietenă care mi-a spus că tremură la gândul de a nu fi fost nimic timp de milioane de ani înainte să se nască.

– O, şi asta e o problemă, nu? mi-a răspuns. În ceea ce mă priveşte, am încetat să mă mai gândesc atât de mult la asta; nu pentru că aş fi descoperit un răspuns înţelept care te-ar putea ajuta şi pe tine, ci pur şi simplu pentru că, odată cu vârsta, am devenit indiferent la ideea că voi deveni nimic. Dar, dacă privim la nivelul istoriei omenirii, putem spune că oamenii au trăit reflectând mereu la posibila renaştere a celor care au murit.

– Chiar dacă există renaştere, am spus, dacă nu-ţi aminteşti nimic din existenţa ta trecută, e acelaşi lucru cu a deveni nimic, nu-i aşa? Şi Bastian din *Povestea fără sfârşit* păţeşte, de fapt, la fel.

Totuşi, gândindu-mă din nou la renaştere zilele astea, am ajuns la concluzia că poate e mai bine să renasc ca un individ cu totul nou – un animal, o plantă sau orice altă formă de viaţă – care ar uita complet de cum sunt eu astăzi. Nu cred că, dacă

mi-aş uita existenţa trecută, m-aş preface în nimic. E chiar mai reconfortant să mă gândesc că, după renaştere, n-o să-mi amintesc nimic din viaţa precedentă; iar de-a lungul acestei noi existenţe nu voi avea nici cea mai mică idee cu privire la forma sub care voi renaşte data viitoare.

Şi dacă există renaştere, atunci înseamnă că, până acum, eu, Eeyore şi Ō-chan am trăit mai multe vieţi de care nu ne amintim nimic. Şi vom trăi multe altele pe care nici nu ni le putem închipui. Şi atâta vreme cât nu e vorba de ispăşire, faptul că familia noastră se simte vinovată în legătură cu handicapul lui Eeyore nu are nici un sens, pentru că afecţiunea creierului său e ceva ce s-a produs în mod întâmplător la venirea sa pe lume în *această* existenţă.

Când tata a publicat compoziţiile muzicale ale lui Eeyore pe cheltuiala sa şi le-a distribuit prietenilor şi cunoştinţelor, destul de mulţi dintre ei au afirmat că au descoperit în muzica lui o voce divină care depăşea limitele omeneşti. „Ce impresii sentimentale", mi-am zis eu în gând. Eeyore se apucă să lucreze la o piesă numai după ce se hotărăşte cu atenţie ce vrea să exprime în ea. Aşa a făcut şi în cazul unor compoziţii precum *Vară în Karuizawa de Nord* sau *Recviem pentru M.* Şi-a însuşit tehnica asta de lucru după ani şi ani de ascultat programele radio FM şi discuri, precum şi datorită răbdării doamnei T, care îl îndruma. Eeyore nu poate face comentarii despre muzica lui, aşa cum fac cu multă elocinţă muzicienii obişnuiţi, dar cred cu tărie că el creează folosind temele şi logica oamenilor de pe acest pământ şi nicidecum datorită unei inspiraţii pe care-o primeşte de la o forţă cerească.

Dacă ar fi să-l dau pe tata ca exemplu de scriitor, aş spune că, după ani în care l-a citit Blake în biroul său sau pe canapeaua din sufragerie, a ajuns să scrie povestiri despre Eeyore, suprapunând imagini din poetul *Cărţilor profetice* cu întâmplări care marcau creşterea şi dezvoltarea lui Eeyore.

În plus, în aceste povestiri apar și personaje care ne au drept model pe mine și pe Ō-chan.

– E o pacoste, nu ți se pare, chiar dacă suntem prezentați într-o lumină favorabilă, pentru că e, de fapt, doar punctul lui de vedere unilateral despre noi. Asta nu m-ar deranja dacă ar fi vorba doar de prietenii care mă cunosc, dar mă deprimă gândul că voi întâlni oameni care vor avea prejudecăți despre mine numai pentru că au citit aceste povestiri.

– E suficient să le spui că e vorba doar despre ficțiune! mi-a replicat Ō-chan cu sânge-rece, ca de obicei.

Nici eu, nici Ō-chan n-am citit toate povestirile tatei publicate într-o antologie, dar o doamnă – mama unei fete cu paralizie cerebrală pe care o ajutasem în cadrul programului de voluntariat al universității, timp de doi ani – mi-a recomandat să citesc măcar povestirea scurtă din final. I-am urmat sfatul, dar, mai mult decât povestirea în sine, m-a impresionat poemul lui Blake pe care tata îl tradusese și-l citase.

Asta mi-a amintit de ziua în care tata a terminat de scris această antologie. A săpat o groapă în grădină și a ars teancul de fișe pe care le făcuse pe baza operelor lui Blake. Când mama i-a zis că ar trebui să păstreze măcar traducerile, după ce a reflectat cu gravitate, a replicat:

– Un specialist ar spune că sunt pline de greșeli.

Gândindu-mă că asta ar putea fi ceva ce-ar putea afecta în mod serios întreaga noastră familie în viitor, am luat o crenguță și am răscolit repede teancul de fișe, pentru a fi cuprinse mai ușor de flăcări.

Isus a grăit: Nu te teme, Albion[1], dacă eu nu mor, tu nu ai putea trăi / Dar dacă mor, eu voi reînvia iar și tu vei reînvia odată cu mine/ Asta înseamnă prietenie și frăție/ în afara lor omul nu există./ Atunci un heruvim protector a coborât în întuneric/ și i-a învăluit în umbră/ iar Isus a grăit: așa

[1] În mitologia lui Blake, acest nume, care-și are originea în vechea denumire a Marii Britanii, desemnează omul originar. (n.tr.)

vor continua să existe oamenii până la sfârșitul veacurilor/ prin iertare, prin spălarea păcatelor tuturor prin jertfa unuia singur.

Tata explica în povestirea sa că aceste versuri erau din profeția intitulată „Ierusalim". M-am dus în biblioteca lui de la etaj și am scos ediția sub formă de fascicule din raftul cu cărțile lui Blake, pentru a privi gravurile cu care a ilustrat-o poetul însuși. Conturul alb al unui copac se profilează pe fundalul negru în întregime. Este Arborele Vieții. Hristos este crucificat aici. După câte am înțeles, Albion, care stă la rădăcinile copacului, ascultând cuvintele lui Hristos, reprezintă de fapt întreaga omenire.

M-am dus la culcare după ce am citit aceste versuri iar și iar, până când aproape că le-am învățat pe dinafară. Apoi am visat că stăteam la baza Arborelui Vieții, în locul lui Albion. Aici lucrurile se complică… dar, de fapt, sunt și eu un reprezentant al omenirii. Nu-l pot vedea prea bine pe Hristos, care nu ni se arată pe deplin nici în visele noastre și, în întuneric, doar razele platinate ale Arborelui Vieții se înalță limpezi. Dar când s-a auzit vocea lui Hristos spunând „Dar dacă voi muri, eu voi reînvia, și tu vei reînvia odată cu mine", s-a apropiat de mine heruvimul cel bun și deprins cu întunericul pal, învăluindu-mă cu o umbră și mai adâncă. Întrebându-mă dacă *a continua să existe* înseamnă această existență nobilă, mi-am ridicat privirea atrasă de această umbră de care-mi era dor și atunci l-am văzut plutind pe cer, cu aripile deschise, pe Eeyore, care parcă își ascundea un zâmbet.

M-am gândit atunci că Hristos a murit astfel de multe ori și a renăscut de multe ori; iar Eeyore a fost martor la fiecare dintre ele și de aceea pare atât de deprins cu ele. Când i-am povestit mamei acest vis, tata, cu auzul lui fin, m-a auzit din sufragerie, unde citea întins pe canapea. Nu știu de ce, dar cred că de fapt voiam ca tata să audă ce spuneam despre visul pe

care mi-l pricinuise Blake. În orice caz, el a venit în bucătărie și mi-a spus:

– Nu cred că toți creștinii ar accepta ideea că Hristos a trăit în repetate rânduri în istoria lumii, care este una determinată temporal. Ar fi bine să fii atentă când vorbești despre asta cu prietenii tăi creștini, pentru că e un aspect foarte important al credinței lor.

Pentru o vreme mi-a fost imposibil să trec cu capul sus prin fața catedralei universității mele, pe unde eram nevoită să trec în diminețile de duminică, atunci când grupul nostru de voluntari se întâlnea în campus. Într-o dimineață, unul dintre membrii grupului, care ajunsese deja la locul de întâlnire și m-a văzut venind, mi-a spus cu mirare:

– Ce-i cu tine, Mă-chan? Parcă erai o fecioară venind încoace plină de pocăință.

La ceva vreme după ce mi-a trimis această scrisoare, tata mi-a trimis o alta, care m-a convins că era sincer interesat de problema renașterii, care mă preocupa.

Legat de *Stalker*, filmul pe care zici că l-ai văzut cu Ō-chan, ei bine, aici nu am video, așa că am decis să citesc cartea după care este inspirat și m-am dus s-o caut într-o librărie din San Francisco care are o selecție de romane rusești traduse în engleză. Din păcate, nu aveau *Picnic la marginea drumului* de frații Strugațki, în schimb aveau un roman de Aitmatov, un scriitor contemporan, roman care are ca temă Răstignirea și problema Reînvierii. Îți voi trimite prin poștă romanul cu altă ocazie, ca să i-l dai domnului Shigeto, deși poate că l-a citit deja în rusă.

Mă întreb dacă prezentarea implicațiilor filosofice ale Răstignirii prin interogatoriul făcut de Pilat lui Isus într-un roman – am întâlnit această metodă și la Bulgakov – nu este o tehnică preferată a scriitorilor ruși, inclusiv a lui Dostoievski, cu al său Mare Inchizitor. În romanul lui Aitmatov acțiunea se situează la două mii de ani de la Răstignirea și Învierea lui Hristos. Protagonistul este un tânăr modern care s-a hotărât să-și exprime credința în Hristos în propria manieră, diferită

de cea a bisericilor – ceea ce, de fapt, nu e o noutate – și care încearcă să arate că Hristos n-a murit degeaba. Tânărul este atârnat de un copac și ucis de câțiva oameni care vânează elani într-o zonă îndepărtată din Rusia – oameni care au venit de la oraș fiind angajați să procure carne și care dau dovadă de o sălbăticie de alt tip decât cea a localnicilor. Acesta este subiectul principal.

De asemenea, înainte de asta, tânărul ia contact cu o bandă care comercializa ilegal plante etnobotanice și vrea să raporteze aceste lucruri unui ziar. Dar alți membri ai bandei aflaseră deja de asta și îl aruncă dintr-un tren de marfă aflat în mișcare. Deși avusese doar aceste două experiențe, tânărul le considera o retrăire a Morții și Învierii lui Hristos. Astfel, în roman, Hristos este răstignit și învie de trei ori. Cu alte cuvinte, tânărul retrăiește fiecare suferință a lui Hristos pe cruce, după cum urmează: prima dată doar în mintea sa, apoi de două ori ca pe o experiență fizică directă.

În ziua de azi nici un romancier nu ar putea scrie un roman despre o temă atât de gravă precum Răstignirea și Învierea lui Hristos. Aitmanov creează un personaj care trece prin istorie pentru a trăi patimile lui Hristos odată cu el. Așa conturează scriitorul moartea și învierea originale ale lui Hristos. Ca tehnică literară, această metodă a fost inventată din disperare, dar probabil este foarte asemănătoare cu ceea ce se petrece în mintea celor care cred.

Eu, personal, n-am încercat să scriu niciodată un astfel de roman centrat pe ceva care transcende lumea reală, dar am ajuns să înțeleg eficacitatea acestei tehnici, citind multe opere admirabile. Și asta este ceea ce cred recitind acum această operă scrisă de un scriitor la origine kîrgîz, un scriitor asiatic, cum sunt și eu… Mă-chan, mă tem că această scrisoare s-a transformat până la urmă într-o confesiune a unui scriitor vulnerabil care caută un refugiu într-un loc liniștit din străinătate, și care nu te poate ajuta cu nimic în rezolvarea problemei care te preocupă.

Probabil că, după tot ce-am spus despre relația mea cu tatăl meu, o să vă vină greu să credeți că, de fapt, studiez literatura franceză. Nu e mare lucru și nu e ceva ce-aș încerca să ascund.

De fapt, nu am nimic în comun cu literatura; cu toate astea, prin proprie voinţă, şi independent de tata, am ales să o studiez la facultate. Şi probabil o să vă încurc şi mai mult, spunându-vă că Céline este cel care m-a făcut să iau această decizie, şi că, în plus, intenţionez să-mi scriu teza de licenţă despre acest scriitor. Profesorul meu coordonator mi-a spus de-a dreptul că franceza lui Céline, încărcată de termeni din jargon, depăşeşte cu mult nivelul meu. Mi-a mai spus şi că nu este sigur că o fată ca mine, crescută în opulenţa zilelor noastre, ar putea pătrunde sensibilitatea şi modul de gândire ale lui Céline.

În orice caz, încă de la sfârşitul anului doi de studenţie am început să citesc zilnic Céline, făcându-mi fişe de lectură. Printre colegii mai mari de la masterat au fost şi unii care m-au apostrofat cu cuvinte pline de insinuări răutăcioase când au aflat de acest lucru. „Céline, ai spus?… O prinţesă sclifosită care citeşte Céline, a zis unul din ei. De când s-a transformat Céline într-o jucărie de pluş pentru fetiţe?“ Mi-am pregătit un răspuns pentru astfel de ocazii, care sună cam aşa: „De fapt, nu-l citesc în profunzime. Îmi plac mult pisicile şi vreau să fac o listă cu citate despre pisici din opera acestui autor“.

Dar, în realitate, mă hotărâsem clar cum să abordez opera lui Céline. Aveam să încerc să-l analizez concentrându-mă pe copiii din roman, numiţi de el „micii noştri idioţi“, care, deşi sunt vitregiţi de soartă, luptă eroic pentru a o trăi. Şi, din fericire, am fost inclusă şi în programul de activităţi de voluntariat cu copiii handicapaţi al universităţii. N-am scris în „Jurnalul familiei“ şi nici părinţilor mei nu le-am vorbit despre prietenii pe care mi i-am făcut acolo, pentru că socotesc că problema respectării intimităţii lor este una complexă. Şi intenţionez să respect această etică toată viaţa. Dar, datorită întâlnirilor cu copii handicapaţi şi cu părinţii lor – împreună cu voluntari nu numai din grupul meu, ci şi de la alte universităţi – am devenit capabilă să-mi recompun personalitatea inhibată care mă făcea să-mi doresc totdeauna să trăiesc asemenea cuiva care

nu e de fapt prezent acolo… Din experienţa căpătată lucrând cu acest grup – şi avându-l şi pe Eeyore în viaţa mea, desigur – am reuşit să-mi formez o idee despre ceea ce înseamnă lumea copiilor handicapaţi.

Cu toate astea, de câte ori recitesc diferitele pasaje în care Céline îi înfăţişează cu mult însufleţire pe „micii noştri idioţi“, descopăr cu surprindere noi expresii legate de ei. Nu atât felul în care se raportează el la aceşti copii, cât felul de a vorbi despre ei mi se pare uneori crud şi exagerat. Ştiu din proprie experienţă că şi conaţionalii mei, deşi nu pe faţă, folosesc uneori cuvinte şi au atitudini foarte nepotrivite faţă de copii handicapaţi. De exemplu, când un copil handicapat caută cu disperare pe cineva care să-l ajute pe scara unui peron de gară, în ei se trezeşte automat ipocrizia. Dar, în cazul lui Céline, e de aşteptat să nu adopte o astfel de atitudine. În teza mea intenţionez să mă concentrez asupra acestor copii şi a pisicii Bébert din romanul *Rigodon*. Ca un prim pas în pregătirea cadrului general al tezei, am început prin a transcrie unele pasaje din roman pe fişe la care am ataşat propriile mele traduceri. Într-una din ele, gravitatea plină de căldură a lui Céline este clar relevată. Din întâmplare, acesta este şi pasajul unde apare pentru prima dată expresia „micii noştri idioţi“ pe care-am pomenit-o deja de atâtea ori.

> *Micii noştri idioţi* au ajuns acolo de unde aparţin şi nu mai au nimic de-a face cu mine; sunt toţi suedezi… saliva li se scurge la colţurile gurii… au trecut treizeci de ani de atunci şi mă gândesc că, dacă au reuşit să rămână în viaţă, ar trebui să fie acum adulţi. Dar ce spun? Poate c-au fost îngrijiţi, iar acum nu le mai curge saliva, şi poate c-au început să audă bine… bătrânii nu mai pot avea speranţe, dar copiii…

Nu sunt în stare să comentez în vreun fel stilul limbii franceze, dar mi se pare că Céline scrie într-un mod la care nu m-am aşteptat, prezentând un subiect grav cu multă claritate şi

fără ocolişuri, aspect care-mi place. Cu câteva zile înainte, am copiat pasajul de mai sus pe una dintre fişele mele. În cricerii nopţii, pe când încercam să-l traduc, mi-am dat seama că tata se apropiase de mine şi privea. Venise acolo fără să-l simt, ceea ce e încă un motiv pentru care acest pasaj mi-a rămas în mod special în minte. Tata nu deschide niciodată scrisorile care-mi sunt adresate, în schimb se uită fără nici o reţinere la cărţile pe care le citesc şi la fişele pe care le fac. Are obiceiul ăsta de când mă ştiu, şi încă de când eram foarte mică, acest obicei mă irita. Iar în noaptea aceea, în timp ce eu transcriam alte pasaje, a luat câteva fişe şi-a zis: „O, bătrânii nu mai au ce spera, dar copiii… Cât de adevărat e acest lucru!“, cu o voce neobişnuit de sinceră şi de tristă, încât n-am mai putut să mă supăr că-mi citea fişele fără să-mi ceară voie.

A doua zi însă, mi-a adus volumele unu şi doi din seria romanelor lui Céline, ediţia Pléiade, din biblioteca unde are întreaga colecţie, pe care o preţuieşte în mod deosebit.

– Poţi să foloseşti aceste lucrări, mi-a spus. Apendicele şi notele îţi pot fi utile pentru a înţelege expresiile de argou şi tipologia personajelor. Poţi folosi de asemenea şi volumul trei şi toate celelalte cărţi de referinţă, dacă ai nevoie.

I-am fost foarte recunoscătoare pentru faptul că-mi oferea cele două volume, întrucât, cu puţinii mei bani proprii, nu mi le-aş fi putut permite.

Interesul meu pentru Céline este legat de o întâlnire cu un scriitor american, prilejuită de un comision pe care i l-am făcut odată tatei. Deşi, personal, consider că faptul c-am decis să mă specializez în literatură franceză nu are nici o legătură cu postura tatei de scriitor, trebuie să recunosc că statutul lui m-a influenţat în multe feluri.

Pe când eram încă la liceu, prin clasa a zecea, domnul K.V., un scriitor foarte cunoscut din Statele Unite, a vizitat Japonia. Tata i-a luat un interviu în cadrul unei emisiuni talk-show, şi apoi, când acesta a fost publicat într-o revistă literară, domnul

K.V. a spus că doreşte să doneze retribuţia astfel obţinută unui spital pentru supravieţuitorii bombei de la Hiroshima. Datorită acestei idei a lui, editorii l-au plătit mai bine decât de obicei. Dar trebuiau să-i înmâneze banii mai întâi lui, într-un plic special, după care el să facă personal donaţia. Tata s-a oferit să joace rolul de intermediar între domnul K.V. şi spitalul în cauză. Însă apoi a început să spună că, fiind timid din fire, el nu ar putea sta în lumina reflectoarelor şi m-a trimis pe mine la ceremonie, ca să primesc banii pentru spital de la domnul K.V. Pe când aşteptam pe hol, împreună cu cineva de la editură, domnul K.V. a apărut din lift. Era un om înalt, cu o ţinută demnă, ca un om de ştiinţă pe care-l vezi în desene animate. Repetasem ce urma să spun în momentul în care primeam banii: „Voi trimite un voucher editorului dumneavoastră din America“. Am considerat că termenul „chitanţă“ suna prea simplu şi decisesem de una singură să folosesc cuvântul „voucher“, pe care-l găsisem într-un dicţionar japonez–englez. Probabil că acest cuvânt a sunat amuzant – auzindu-l, domnul K.V. şi-a stăpânit râsul, dar şi-a rotit cu vioiciune ochii mari.

Apoi s-a dus la librăria din colţul holului să vadă dacă n-au cumva o ediţie de buzunar a scrierilor sale, dar nu a găsit, din păcate, nici una. „Au o selecţie foarte bună“, a zis cu atâta seriozitate încât nici eu, nici cel de la editură nu ne-am putut stăpâni râsul. Încurajată de simţul umorului de care dădea dovadă, am scos din geantă o ediţie Penguin a unei cărţi de-a lui Céline, a cărei introducere era scrisă de domnul K.V. Tata îmi spusese să o caut înainte de a-l întâlni. Mi-a dat un autograf pe ea. În introducere, apărea şi o ilustraţie cu o piatră de mormânt care părea un graffiti făcut de un ştrengar. Schiţa pe care a făcut-o lângă semnătură – reprezentând o fetiţă care purta de gât o pancartă pe care scria „voucher“ – semăna mult cu cea a pietrei funerare, pe care erau trecute pseudonimul lui Céline, numele său real de medic, anul naşterii şi cel al

morții: „Louis-Ferdinand Céline, Le Docteur Destouches / 1894–1961".

M-am dus acasă cu cartea cu autograf, impresionată de faptul că domnul K.V. era un american gentil și rafinat. I-am povestit pe scurt tatei despre ceremonie și apoi am continuat să-i povestesc mamei, în bucătărie, despre impresiile mele în legătură cu domnul K.V. Tata, care făcea formalitățile de trimitere a banilor la Hiroshima, auzindu-mă, ca de obicei, a rostit bucuros:

– Da, domnul K.V. este un om *decent!*

Citind introducerea cărții pe care mi-o semnase domnul K.V., mi-am dat seama că termenul *decent* din engleză, folosit de tata, era ideal pentru a-l descrie.

Ultimul pasaj al introducerii scrise de domnul K.V. mi-a trezit de asemenea interesul de a-l citi pe Céline. Se referea la un eseu pe care Céline, ca medic, îl scrisese în 1924 despre un doctor maghiar și tratatul acestuia de medicină din secolul al XIX-lea. Eseul se intitula „Viața și opera lui Ignaz Philipp Semmelweis". Domnul K.V. scrisese: „A fost compus într-o vreme când tratatele de medicină erau încă opere literare valoroase, pentru că lipsa unor cunoștințe suficiente despre boli și despre organismul uman făceau ca medicina să fie încă o artă".

Tânărul Destouches scria eseul despre Semmelweis cu un zel asemănător admirației cuiva față de un erou. Semmelweis fusese chirurg la un spital din Viena și își dedicase viața prevenirii febrei postnatale. Mai ales săracii cădeau victime acestei boli, pentru că aceia care aveau locuințe cât de cât decente alegeau să nască acasă. Eseul descria acele vremuri.

> Rata mortalității era extrem de ridicată în unele cartiere – peste 25 de procente. Semmelweis considera că moartea tinerelor mame era de fapt provocată inconștient de studenții la medicină care veneau să le asiste imediat după ce disecaseră corpuri infectate cu boala respectivă.

> A demonstrat asta, punându-i pe studenți să se spele cu apă și săpun înainte de a le atinge pe femeile în travaliu. Rata mortalității a scăzut.
>
> Însă invidia și ignoranța colegilor lui Semmelweis au dus la concedierea sa, iar rata mortalității în rândul tinerelor mame a crescut iarăși. Lecția pe care o desprindea Destouches din această întâmplare reală, și pe care o știa poate deja din copilăria lui săracă și din timpul serviciului militar, era că mersul lumii în care trăim e dictat mai degrabă de vanitate decât de înțelepciune.

L-am întrebat imediat pe tata amănunte despre acest tratat medical. El m-a privit foarte uimit. Nu-l învinovățesc pentru asta, pentru că, la momentul respectiv, nu știam o boabă de franceză. Cred totuși că a decis să-mi ofere cele două volume ale lui Céline tocmai pentru că își amintea de această întrebare a mea. Înainte de asta, când călătorise în Franța cu o treabă, îmi adusese drept cadou o carte de la Gallimard, intitulată *Semmelweis (1815–1865), thèse*. Am pus-o în biblioteca mea fără s-o citesc și tot acolo e și acum. Privind retrospectiv, mi se pare evident că tata ia foarte în serios întrebările pe care i le pun.

Când tata mi-a oferit tratatul pe care se străduise să-l găsească, eram deja în anul doi și începusem să audiez cursuri de literatură franceză, așa că, dacă aș fi încercat, aș fi reușit cumva să-l citesc. Dar nu am făcut-o, în primul rând din motive psihologice. Primul este că începusem să am coșmaruri repetate după ce citisem despre tratat în introducerea domnului K.V. Visam mâini care atingeau cadavre pline de găuri în care se aflau germeni ce se dovedeau a fi ochi ca niște gândaci; mai vedeam degete alunecoase, umede, strălucind de sânge negru care luau forma brațelor unui ginecolog ca-n filmele de la televiziune, apropiindu-se neînmănușate de genunchii mei depărtați…

Într-un alt vis, mâinile nu au mai apărut, dar vedeam milioane de germeni, precum parameciul, distrugând partea din spate a capului lui Eeyore, Eeyore cel nou-născut, aflat pe masa de operație… Gândindu-mă că poate inconștientul meu era cel care-mi provoca aceste vise, am început să mă detest pe mine însămi. În plus, fără nici o legătură cu visele, mă cuprindea o ură împotriva mea însămi care mă făcea de multe ori să mă apuce tremuratul. Oricum, cam acestea sunt circumstanțele care m-au determinat să citesc romanele lui Céline și să studiez literatura franceză la facultate.

Așadar, în teză, vreau să mă concentrez asupra lui *Rigodon*. În această povestire, Céline nu lasă să apară nici o urmă de sentimentalism, așa cum ne-am aștepta într-o astfel de relație între el și „micii noștri idioți". În loc să-i îmbrățișeze, spunându-le „vai, bieții de voi", își folosește îndemânarea și cunoștințele medicale făcând totul pentru a-i salva de la moarte pe acești copii. Iar copiii înșiși, deși handicapați, fac la rândul lor tot posibilul, acțiunile lor fiind la fel de hotărâte ca ale lui Céline. Asta este ceea ce-mi place în mod special în *Rigodon*.

Acțiunea e plasată în Germania, spre sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Raidurile aeriene ale Aliaților au scos din funcțiune sistemul de cale ferată și mase de refugiați se agită încolo și încoace. Calea ferată constituie principalul fundal al acțiunii.

Céline este catalogat drept un simpatizant al naziștilor care ar trebui denunțat – deși astăzi concepția generală este că denunțarea publică a unor astfel de indivizi în Franța, bazată doar pe concepțiile lor antisemite, atât în timpul Rezistenței, cât și după război, a fost ceva total nepotrivit – și, neputându-se întoarce în Franța și nici rămâne în Germania, încearcă să plece spre Elveția sau spre Danemarca, dar nu reușește decât să rătăcească aiurea prin Germania ca și cum ar dansa rigodon. Cu el sunt soția lui, Lili, pisica, Bébert, și un prieten, actorul La Vigue.

Conduși de un ofițer german cu un trecut incert, ei își continuă fuga pe linia ferată, bombardată în mod repetat, pentru a-și salva viața. Céline descrie, ca și cum ar povesti direct, pribegia sa încoace și încolo, precum și gândurile care-i răsar în minte în aceste momente. Introduce în text, de asemenea, reflecțiile sale din momentul scrierii romanului, în 1961, undeva la țară, în Franța. Am înțeles că autorul a murit la o zi după ce a pus ultimele puncte de suspensie, atât de tipice cărților sale, la sfârșitul acestui roman. Maniera lui de a povesti e, în mod evident, egocentrică. În plus, romanul abundă în autojustificări aproape fanatice ale propriilor acte. Dar, bineînțeles, și asta face parte din farmecul spiritual pe care-l emană opera unui mare scriitor.

Însă Céline, care rătăcește prin pârjolul războiului aruncând în dreapta și-n stânga cuvinte de ură și blestem, cu singurul scop de a se salva pe el și pe ai lui, nu poate să întoarcă pur și simplu spatele pruncului abandonat sau „micilor noștri idioți" care-i ies în cale. Deși această atitudine e mai degrabă nefirească în atari condiții, este descrisă cu un sentiment de regret care-ți frânge inima. Asta e ceea ce m-a fascinat la *Rigodon*, și tot ăsta e motivul pentru care, chiar dacă mi se spune: „o prințesă sclifosită să-l citească pe Céline?", știu cum să depășesc tristețea pe care mi-o provoacă aceste cuvinte. Și dacă ar fi să dau o replică pe măsură, aș zice că persoana care spune astfel de lucruri probabil că nu l-a înțeles niciodată pe Céline suficient de bine…

Neavând unde să se ducă, Céline, soția sa, prietenul lor și pisica ajung într-o fermă de sat, după care, cu un permis cu valabilitatea expirată, probabil *Reichsbevoll*, pleacă spre Norbord din partea opusă, prin Danemarca. Am înțeles că *Reichsbevoll* ar însemna Reich plenipotențial, dar trebuie să merg și să mai verific la bibliotecă. Reușesc în cele din urmă să se strecoare într-un vagon de marfă descoperit, păzit de un pistolar, dar la jumătatea drumului sunt nevoiți să coboare, deși

garnitura trebuia să ajungă la Berlin-Rostock. Amestecându-se în mulțimea de refugiați din Berlin, caută alt tren. Aflând că guvernul francez a părăsit Vichy pentru a se îndrepta către Sigmaringen, lângă granița elvețiană, se hotărăsc să urmeze aceeași rută cu mulțimile care se întorc în Franța…

Iau un tren către Ulm care trece prin Leipzig. Și acesta este bombardat. Sunt obligați să se refugieze într-un tunel, pentru a nu fi arși de fosforul alb în stare lichidă. Deși aflat în această situație disperată, Céline, văzând un bebeluș abandonat în tren, nu-l poate lăsa acolo. Nu are lapte să-i dea, nu are scutece să-l îmbrace, dar nu se poate abține de a face ceva pentru el.

> … vagonul e gol!… nu mai e nimeni!… Stați! Ba e un prunc pe canapeaua din mijloc… are vreo lună, poate mai puțin… nu plânge… o fi fost lăsat acolo de mama lui… întru… mă uit… nu pare să se simtă rău… nu respiră cu dificultate… e un prunc sănătos… ce să facem?

Traducerea mea stângace nu poate exprima clar sentimentele personajului, dar transcriind pasajul în franceză pe fișă – scena începe din momentul în care Céline, sau, mai bine zis, doctorul Destouches, descoperă un bebeluș abandonat în fața sorții neprielnice și înfățișează felul cum are grijă de el până când reușește să-l încredințeze cuiva de încredere – simțeam că mi se transmite direct căldura lui sufletească, emoția lui spontană la descoperirea pruncului, ochiul de medic atent tot timpul la el și nevoia disperată de a-l proteja. Și folosirea punctelor de suspensie, atât de tipică scriitorului, este extrem de firească aici. Oricât de simplu ar părea, îmi imaginez următorul lucru. Dacă aș fi fost eu în locul bebelușului salvat de acest bărbat mic de statură, cu înfățișare feroce, de dulău, și totuși un om atât de bun și de lipsit de ipocrizie, ce fericită aș fi fost să fiu luată în brațele lui viguroase și experimentate de doctor!

Confruntate cu situații-limită, personajele își continuă drumul de coșmar pe calea ferată, fără alternativă în afara schimbării garniturilor de tren, una după alta; și, în vâltoarea acestor evenimente, Céline, care dă peste „micii noștri idioți“, îi ia cu el pe toți, fără nici cea mai mică ezitare!

După cum nu-mi pot explica gestul lui față de pruncul abandonat, tot așa nu pot da o explicație comportamentul său în legătură cu „micii noștri idioți“. Singura justificare posibilă ar fi că firea lui înnăscută îl face să reacționeze astfel. Iar înainte de asta, de asemenea, ajungând la gara din Ulm, care nu fusese încă bombardată, și mergând pe drumul din fața gării, doctorul întâlnește un bătrân cu barbă care îi spune că este șeful brigăzii de pompieri. Este o dimineață splendidă de mai, dar Céline, renunțând la plimbare, urcă la etajul trei al gării pentru a-l examina pe pompierul care se dezbracă de toate hainele, păstrându-și doar pălăria pe cap. E ca și cum se lasă condus de capriciile și de egoismul de copil mic ale bătrânului. Dar nici această experiență nu-l face mai înțelept. Nu trece prea mult timp și i se cere să aibă grijă de „micii noștri idioți“. Deși a fost rănit la cap în timpul unui bombardament, nu poate rămâne indiferent la soarta lor.

Iată cum începe totul. Céline zace în vagonul de marfă neacoperit al trenului care merge spre Hamburg, în apropierea locomotivei, simțind cum sângele îi îmbibă cămașa. Speră că, odată ajunși la Hamburg, se vor transfera în alt tren care-i va duce mai departe, în nord. Deodată, o franțuzoaică din același vagon vine și-i spune că este specialistă în limba germană și că predase la un colegiu din Breslau. Apoi îi destăinuie că fugise din Berlinul invadat de ruși împreună cu patruzeci și doi de copii care i se dăduseră în grijă, toți idioți. Din ei mai rămăseseră doisprezece sau treisprezece, spunea, restul murind unul după altul, în fuga lor. Céline cere să fie dus imediat să-i examineze, dar, cum sunt în vagoane diferite, nu-i poate găsi ușor. Fata îi spune că au vârste cuprinse între patru

și zece ani și că nu sunt în stare să priceapă vreun cuvânt. Ea nu le mai poate asigura hrana pentru că a făcut ea însăși febră și scuipă sânge, și nu-l are decât pe el, Céline, doctorul, căruia să-i încredințeze copiii.

Trenul ajunge în Hamburgul distrus. Copiii reușesc cumva să coboare singuri din tren și se adună pe peron.

> Copiii se apropie, băieți și fete, toți neschimbați… purtând haine de lână… sunt vreo cincisprezece, poate… nu e greu să-i identifici… se vede imediat că sunt cretini…

Dacă aș fi fost cu Eeyore într-o excursie cu atelierul și aș fi auzit astfel de cuvinte pe peronul aglomerat sau oriunde altundeva, aș fi leșinat de furie. Dar Céline nu vorbește, de fapt, serios. Rostește aceste cuvinte cu nonșalanță și îi cere soției sale Lili să scoată din geantă pisica lor și să le-o arate copiilor. Și, în timp ce așteaptă trenul care trebuie să vină pe la miezul nopții pentru a-i duce spre Magdeburg, se îndreaptă către o clădire demolată din Hamburg pentru a face rost de mâncare. Îi ia cu el pe toți copiii. „Copii, fiți atenți! Să mergem! Veniți toți după mine! Eu voi prelua comanda.“ Această energie care vrea să zică „Nu te lăsa, micuțule!“, acest spirit vor rămâne în sufletul meu întotdeauna, fie că înnebunesc sau rămân calmă… E sigur că ceea ce înveți în copilărie nu uiți niciodată… tot ce vine după aceea nu este decât simplă imitație, copiere, muncă și competiție prostească.

În Hamburgul complet devastat, cu cadavre întinse pe străzi, copiii se strecoară într-un fel de groapă, printre cărămizi și maluri de noroi. Sunt ruinele unei farmacii și ale unui aprozar, dar de acolo copiii încep să aducă bucăți de pâine, și gem, și chiar căni cu lapte. Se întorc veseli prin deschizătura despre care Céline crezuse că era doar o surpătură ce bloca drumul. În tren stăteau triști și abătuți, dar acum stau drepți – chiar dacă saliva li se scurge pe la colțul gurii – și o pornesc

spre gară cu proviziile pe care și le procuraseră cu atâta price-pere singuri.

A început luna decembrie și, pentru că eu sunt responsabilă cu gătitul, iar în plus, m-am oferit din proprie inițiativă să mă îngrijesc de toate treburile casnice atât timp cât părinții noștri sunt plecați, mă tot gândeam cum să fac astfel încât Crăciunul să fie cât mai plăcut pentru Eeyore și pentru Ō-chan. Dar, fără să-mi dau seama, m-am trezit că nu mai sunt decât zece zile până la Crăciun și încă nu aveam nici cea mai mică idee despre cum aș putea face asta. Din fire nu prea am talent la treburile casnice; pe deasupra, eram preocupată de ceva ce trebuia să rezolv și mă neliniștea, și anume, teza mea de licență despre Céline.

Chiar dacă sunt delăsătoare de felul meu, am reușit să-mi iau toate creditele necesare absolvirii până la sfârșitul primei jumătăți a anului terminal și am planificat ca, în a doua jumătate, să-mi aleg numai cursuri la care se cere doar un referat, pentru a nu mai fi nevoită să merg la cursuri, având astfel libertatea de a mă concentra asupra tezei. Dar, pentru că intervenise această plecare a ambilor părinți în California, trebuia să-mi folosesc timpul în care nu eram la cursuri fie pentru a mă ocupa de treburile casnice, fie pentru a-l duce și a-l lua pe Eeyore de la atelier. Și, deși era evident că acest lucru îmi dădea un sentiment de împlinire cum nu mai simțisem niciodată înainte, totuși, dacă această situație continua până în aprilie, cu siguranță aș fi intrat într-o mare criză de timp în privința redactării tezei.

Aveam cele două ediții Pléiade de la tata care cuprindeau comentarii și note pentru majoritatea expresiilor argotice despre care îndrumătorul meu îmi zisese că m-ar depăși. Iar tata îmi mai spusese și unde găseam în biblioteca lui *Notele lui Céline, I–VII*. Deci, dacă aș fi folosit toate celelalte comentarii, dintre care unele erau în engleză, ar fi trebuit să-mi pot

definitiva teza, cu minima condiție de a stăpâni la un nivel onorabil limba franceză. Și, cu excepția lui *Rigodon*, pe care trebuia să-l folosesc în franceză, aveam de gând să folosesc și să citez din orice traducere disponibilă în japoneză. Tata avea o colecție numeroasă de studii despre Céline în bibliotecă, din cărțile pe care le adunase exprimau păreri mai personale, iar eu voiam să caut ceva mai general. De aceea, aș fi vrut să merg la biblioteca universității și la sala de literatură franceză de câteva ori pe săptămână. Dar, cum sunt foarte înceată în lucru, ca să duc treaba la bun sfârșit, ar fi trebuit să încep să merg la bibliotecă de la începutul anului care urma, mai exact, imediat după vacanța de iarnă. Dacă nu, chiar riscam să intru în criză de timp…

N-am vorbit atunci cu nimeni despre această neliniște pe care o aveam în suflet, dar azi mă întreb dacă nu cumva ea se vădea în comportamentul meu mult mai elocvent decât aș fi putut-o exprima în cuvinte. Spun asta pentru că, deși Ō-chan este o persoană independentă, care se descurcă singur, este totuși o fire foarte sensibilă, și se pare că a observat că se-ntâmplă ceva cu mine. Probabil că se întreba despre ce putea fi vorba, deși, dacă m-ar fi întrebat direct, cu siguranță nu i-aș fi spus.

Sau poate salvarea mea a fost rodul unei simple concidențe, pentru că a apărut exact în ziua în care s-au anunțat rezultatele testului de sfârșit de an la școala de meditații pe care o frecventa Ō-chan. După cină, s-a dus în camera lui și, după vreo trei ore îndelungi – adică după ce reflectase adânc –, a revenit în salon. Eu, ca de obicei, mai adăugam câte ceva pe fișele mele despre Céline, rearanjându-le și apoi punându-le la loc în ordinea inițială.

– După Crăciun îl duc și-l aduc eu pe Eeyore de la atelier, a zis el pe neașteptate. Nu mai e nevoie să merg la meditații în fiecare zi. Aș vrea chiar să încep de mâine, ca să mă obișnuiesc.

îmi pare rău c-am lăsat toate treburile casei asupra ta în tot acest timp, Mă-chan!

Fără nici o altă explicație, Ō-chan s-a îndreptat spre bucătărie să-și ia ceva de mâncare, dar eu i-am replicat imediat:

– Nu fi copil, Ō-chan! Doar mai ai puțin și vin examenele! Acum e exact momentul când trebuie să tragi cel mai tare! Mama își va face griji!

După ce a ascultat refuzul meu, a stat parcă să se gândească la răspuns. În acest timp tăia și așeza pe o farfurie friptura de vacă din care mâncasem doar jumătate. Revenind în salon cu farfuria, m-a întrebat curtenitor:

– Pot mânca asta?

Apoi, fără să se așeze, a luat o bucată de friptură cu mâna și, mestecând-o, mi-a explicat metodic motivul pentru care se oferea să-l însoțească zilnic pe Eeyore, motiv peste care inițial socotise, probabil, că poate sări.

Conform rezultatelor testului final anunțate în acea după-amiază, era clar, spunea el, că avea capacitatea de a intra la ce universitate dorea, cu condiția să fie sănătos și să se mai pregătească puțin pe cont propriu. Acesta era, după spusele lui, verdictul dat de școala de meditații. Considera că evaluarea lor nu era nefondată, având în vedere cât învățase după eșecul din anul precedent… Dar, cum nu mai făcuse mișcare de la ultima campanie „Prima dimineață ca OL[1]“, o întâlnire ce avea loc în zorii zilei de Anul Nou, nu se simțea în formă. Dacă l-ar duce zilnic pe Eeyore cu autobuzul la atelier, și-ar putea exersa mai mult forța fizică decât dacă ar merge doar cu trenul până la școala de meditații.

Nu eram prea sigură dacă să accept sau nu propunerea lui, și se pare că el a interpretat ezitarea mea ca pe o dovadă că mă îndoiesc de ce-mi spusese despre test, pentru că, după ce și-a lins degetele unsuroase de la carne, a scos din

[1] OL – prescurtare a neologismului *office lady*, o meserie frecventă în rândul tinerelor japoneze (n.tr.)

buzunarul pantalonilor o bucată mototolită de hârtie pe care mi-a arătat-o. Era o listă cu ordinea candidaților de top, și numele lui apărea pe poziția a cincea a celor care doreau să se specializeze în științe exacte din coloana intitulată „Universitatea Tokio – științe“.

– Cred c-ai luat această decizie după ce-ai reflectat serios și probabil că m-ai putea convinge cu ușurință oricum, chiar dacă aș aduce contraargumente, nu-i așa? Având în vedere aceste lucruri, voi accepta propunerea ta. De fapt, trebuie chiar să recunosc că-mi faci un mare serviciu.

– Perfect! a zis Ō-chan și parcă l-am auzit pe tata punând punct unei discuții.

Și-a dus farfuria la bucătărie. Două dintre problemele mele păreau că-și găsiseră deja o rezolvare.

– Ō-chan, ce-ai zice să sărbătorim în avans, acum, dacă prevezi un succes la examen? l-am întrebat. Ce-ar fi să mergem de Crăciun la restaurant și să comandăm rață pekineză? N-am mai mâncat de mult!

Eeyore, care stătea lungit în fața casetofonului, ascultând muzică la căști pentru a nu-mi tulbura lucrul cu fișele, părea să fi simțit iritarea din glasul meu și se schimbase la față, dar, auzind ce-am zis, și-a ridicat brusc capul și s-a uitat lung la mine cu ochi lacomi.

– Eeyore, vom merge la restaurantul Madam Chan! N-am mai mâncat rață pekineză de la petrecerea de adio pentru mama și tata. Ō-chan o să treacă cu bine de examenul de admitere, deci, hai să sărbătorim!

Scoțându-și căștile și înfășurând cu grijă firele în jurul lor, Eeyore s-a ridicat și i-a întins mâna lui Ō-chan.

– Felicitări, Ō-chan, a zis.

– Mulțumesc, a răspuns Ō-chan, dar încă n-am luat examenul. Testele reale au loc abia la anul.

Părea că se temea că Eeyore nu înțelesese exact.

– Facem o repetiție pentru cum va fi când vei trece examenul, nu-i așa? a zis Eeyore.

De fapt, înțelesese corect sensul discuției mele de mai devreme cu Ō-chan, deși asculta programul muzical pe frecvențele FM.

Apoi a urcat la etaj cu o vioiciune atipică pentru el și, după ceva vreme, a revenit cu o casetă, ținând-o în față, ca și cum ar fi arătat abonamentul într-o gară de tren. Mânuind cu îndemânare casetofonul, a introdus caseta în aparat și a pornit-o. Era o înregistrare a discursului lui Ō-chan de la petrecerea pe care i-o făcusem pentru a sărbători intrarea sa la școala primară. Știam că păstrasem pe undeva caseta, dar n-o mai ascultasem de cel puțin zece ani. La început Ō-chan a părut șocat, dar nu a vrut să i se opună lui Eeyore și nici nu s-a retras la el în cameră pentru a-și arăta astfel protestul tacit.

– „Dragă tată, mamă, frate și soră, vă mulțumesc pentru sprijinul vostru. Datorită vouă am trecut cu bine testele. Probele au fost cam grele, dar m-am străduit cât am putut de mult. Am avut și o pauză, în timpul căreia am jucat jocuri distractive. Am dezlegat ghicitori… Dorința mea este, ca, de câte ori reușesc la un test sau ceva de genul ăsta, să-mi spuneți toți «Felicitări!». Vreau ca în viitor să devin specialist în unsprezece domenii. Vreau să aflu despre stele, cer și mări; munți, râuri și câmpii; despre tot ce se întâmplă de când s-a format Pământul; despre viața în pădure; despre viața plantelor; despre viața insectelor de-a lungul anotimpurilor; despre pești, șerpi și broaște; despre păsări; despre viața maimuțelor japoneze… Ei bine, n-o să vă plictisesc cu maimuțele japoneze și cu plantele. Sunt deja unsprezece domenii, nu-i așa?… și vreau să aflu și despre ciuperci.“

Acest discurs, rostit de vocea cristalină a lui Ō-chan, este urmat de un toast cu coca-cola și de felicitări din partea tatei. În timp ce tata vorbește, Ō-chan se duce la bucătărie să vadă dacă mai e cola. Deși au trecut treisprezece ani, din

unele puncte de vedere, Ō-chan nu s-a schimbat deloc. Cu aceste gânduri, îl priveam amuzată – cu mustața lui subțirică, ascultând încruntat caseta. Când descoperă că mai e cola, vocea lui răsună, anunțându-ne pe toți:

– „Ia ghiciți! Mai e cola în frigider!"

E o voce răutăcioasă, diferită de vocea lui obișnuită când vorbește ca din carte, lucru care m-a enervat totdeauna.

– „Poate că ești îndeajuns de inteligent încât să devii specialist în unsprezece domenii, i-a zis tata, dojenindu-l pentru că-l întrerupsese în timp ce vorbea, dar întotdeauna te gândești numai la tine și nu ții seama de ceilalți. De acum, vei merge la școală împreună cu copii de vârsta ta, dar care au crescut în alte medii, și vei învăța cum să te înțelegi cu ei. Asta e probabil cu mult mai important decât să devii ceea ce tu numești «un specialist în unsprezece domenii»."

– Mulțumesc, Eeyore, am zis eu. Cred că e suficient. Te poți întoarce la muzica de la radio… Ō-chan, am crezut că întotdeauna te-ai opus tatei, dar, de fapt, ai pus în practică sfaturile lui. La liceu ai acceptat să devii căpitanul echipei de orientare turistică și te-ai implicat atât de mult în viața echipei, încât ai ratat până și examenul la facultate.

– Nu prea știu ce vrei să zici, a spus, încă jenat de vocea sa infantilă din înregistrare, fără să sesizeze dorința mea de a-l încuraja. În orice caz, a fost frumos din partea lui Eeyore să ne reamintească faptul că avem această casetă și să o aducă atât de repede. După răspunsurile sale înregistrate pe casetă poți să spui că își joacă foarte bine rolul de frate mai mare. Dacă nu s-ar auzi vocea lui, petrecerea ar fi ca una a unei familii elitiste care serbează intrarea copilului lor la o școală de prestigiu, iar atmosfera plină de snobism a unei astfel de petreceri ar fi fost nesuferită, nu crezi?… Oricum, de mâine, lasă-mă, te rog, să-l duc și să-l aduc eu pe Eeyore de la atelier… așa, de probă.

– Mulțumesc că te oferi, a zis Eeyore, punând caseta cu mare grijă la loc în suportul ei.

– Plăcerea e de partea mea, a răspuns solemn Ō-chan.

Am luat linia de tren Chuo spre stația Yotsuya și m-am dus la universitate. Nu mai fusesem de mult acolo, și, după ce m-am întâlnit cu niște prieteni, așa cum le promisesem, am trecut pe la lectoratul de franceză și apoi m-am dus la bibliotecă, unde am avut parte de o experiență revelatoare. După ce m-am așezat în sala de lectură și mă pregăteam să fac o listă cu cărțile pe care trebuia să le împrumut pentru o perioadă mai lungă de timp, am văzut, așezată pe al doilea pupitru liber din fața mea, cartea legată în coperte arămii de mătase pe care o iubeam atât: *Povestea fără sfârșit*. Era ora prânzului și persoana care o citea ieșise probabil să ia masa. Deși știam că fac ceva rău, am luat-o de pe pupitru și, deschizând-o, am văzut că pe pagina de titlu era scris de mână, nu sub forma unei simple însemnări, ci clar și citeț, următoarea întrebare: „De ce oare Japonia nu are scriitori care să-și poată încuraja cititorii cu adevărat?"

Mi-am reamintit entuziasmul pe care-l simțisem citindu-l pe Ende și am înțeles perfect sentimentele persoanei care scrisese acele cuvinte. În același timp, mă întrebam, cuprinsă de ezitare, dacă ar fi trebuit să fiu de acord cu ele, ținând seama de anumite considerente de familie și personale… Gândeam astfel pentru că nu prea citisem operele tatei, care acum încerca să depășească o criză. Și consideram că nu ar fi corect față de el ca eu, fata lui, să fiu de acord cu niște vorbe care îi discreditau pe toți scriitorii japonezi și îl ridicau în slăvi pe Ende. Ō-chan ar fi considerat probabil că astfel de gânduri nu-și au rostul, din moment ce, prin simplul fapt că eram fiica tatei, însemna deja că interpretam subiectiv lucrurile.

Zelul cu care venisem la bibliotecă mi-a pierit ca prin farmec și, cercetând indicele de lucrări în japoneză, am ales câteva cărți care-mi atrăseseră atenția: piesa lui Céline

intitulată *Catedrala* și o relatare a unui cercetător american despre vizita pe care i-o făcuse lui Céline în Danemarca, unde trăia ca refugiat; am adăugat și romanul tatei intitulat *M/T și miracolele pădurii*, imaginându-mi că probabil scrisese în el ceva legat de ce-mi povestise mătușa Fusa. Apoi, considerând că e mai bine să plec înainte de a se întoarce vecinul meu, am părăsit biblioteca în grabă.

Și astfel, datorită bunăvoinței lui Ō-chan, am reușit să merg înainte de sfârșitul anului la lectoratul de franceză și la bibliotecă, exact cum îmi propusesem, și în plus am reușit să citesc și romanul tatei. Însă Ō-chan, care acum studia cel mai adesea în sufragerie, unde de obicei ne petreceam majoritatea timpului eu și Eeyore, părea să fi căpătat un interes deosebit pentru Céline. Curiozitatea sa înnăscută fusese trezită de fișele mele răspândite peste tot. A zis că o persoană care urmează să dea la facultate în curând nu-și poate permite să citească un roman în traducere japoneză. Intenționa ca uneori, după ce-l ducea pe Eeyore, să mai treacă pe la școala de meditații, și nu voia să-l vadă prietenii citind un roman în japoneză. Voia să citească o traducere în engleză, ceea ce l-ar fi ajutat mult mai mult în pregătirea examenului.

Așa că i-am împrumutat memorabila ediție Penguin, prima carte a lui Céline cu care mă întâlnisem. Totuși, mă întrebam dacă reușisem să-i înțeleg cu adevărat opera, pentru că, în relatarea vizitei sale la Céline, cercetătorul american povestea că observase o anumită ferocitate în caracterul acestuia, care mi se părea incompatibilă cu dragostea și cu devotamentul lui pentru copii pe care le simțisem în scrierile sale, de la cele de început, până la *Rigodon*.

În ajunul Crăciunului, restaurantul chinezesc pe care-l alesesem, care nu are de-a face în nici un fel cu creștinismul, era plin ochi, dar, datorită rezervării pe care-o făcuse Ō-chan în prealabil, ne-am putut așeza imediat la masă. Eeyore, care

abia aștepta să se delecteze iarăși cu rață pekineză, a mâncat cu multă îndemânare, punând sosul *miso*[1] peste carne într-un fel aproape ritualic și învelind apoi totul în clătita subțire. Ca volum, Ō-chan a mâncat la fel de mult ca Eeyore; formau o pereche potrivită. La rândul meu, am mâncat pe săturate. Dar, fără tata care, în astfel de ocazii, bea bere sau vin *lao-chu* savurând fiecare fel de mâncare pe îndelete, masa s-a încheiat rapid.

– Vezi, a zis Ō-chan, pe când ne ridicam să plecăm, privind la familia de la masa vecină care nu terminase încă nici felul doi, tata, cu obiceiul lui de a bea pe îndelete, e bun pentru a impune un ritm potrivit mesei.

După ce am plătit suma cu care mama fusese de accord pentru această sărbătorire, m-am simțit ușurată. Mergeam spre casă, în lumina lunii, în spatele lui Eeyore. Lângă mine mergea Ō-chan care propusese să ne petrecem restul serii ascultând muzică și stând de vorbă, pe motivul că „azi este Sabatul". O spusese de parcă nu era prea sigur de sensul cuvântului, lucru neobișnuit pentru el, dar l-am lăsat în pace.

Eeyore pregătise deja o selecție de muzică pentru Crăciun, și a pus CD-urile lângă casetofon. Am lipit lista lui în „Jurnalul familiei", așa cum o scrisese el, cu unele erori: „*Jesu, Joy of Man's Desiring* – Bach, *The Magic Flute*, selecții Mozart; *Sleepers Awake!* – Bach"…

În calitatea sa de responsabil cu muzica, Eeyore s-a așezat în fața casetofonului, iar eu și Ō-chan ne-am așezat la masă să stăm de vorbă. Ne gândisem chiar și la niște subiecte de discuție. Pentru că Ō-chan tocmai terminase de citit *Rigodon*, puteam discuta despre asta. În plus, eu voiam să-i vorbesc și despre *M/T și miracolele pădurii*. Era un subiect despre care nu credeam că e potrivit să le scriu părinților, și nici să scriu în jurnal, dar despre care simțeam nevoia să vorbesc cu cineva. Și cine ar fi fost mai potrivit, dacă nu Ō-chan? Primul

[1] Sos de soia (n.red.)

lui comentariu după lectura lui *Rigodon* a fost: „E un fel de povestire de citit în tren".

De când era în gimnaziu, Ō-chan mersese prin toată țara la diverse întâlniri de orientare turistică și, în mod firesc, știa multe despre trenuri și călătorii. Am ezitat însă să asociez *Rigodon* cu o poveste de citit în tren, pentru că imaginea mea despre astfel de povești era că se citesc ușor. Dar, pentru că Ō-chan o considera așa, mi-am zis că poate, într-un fel, avea dreptate.

– Desigur, nu e o povestire care se citește ușor, ba chiar e contrariul. Este ceva neașteptat, cum spui adesea, iar acum știu de unde vine expresia. Trebuie să fie îngrozitor de greu să descrii o astfel de scenă.

Céline, chiar înainte de a-i lua în grija sa pe „micii noștri idioți", în fuga sa din calea flăcărilor războiului, se alege cu o rană la cap în timpul unui bombardament.

Căutând o cale de salvare din Germania, se îndreaptă spre nord. Dar, la un moment dat, renunță la tren, pentru a traversa orașul Hanovra, în care ard încă focurile bombelor. Céline îi sărută mâinile șefului de gară – Eeyore ar fi șocat de o expresie atât de vulgară – pentru a obține o căruță și, după ce o umple cu bagajele lor, începe să o împingă spre altă gară, din partea opusă a orașului. Ceilalți călători din tren, care sunt și ei blocați în gară, îl înjură, invidioși pe norocul lui. Cuprinși de furie, se iau după Céline și grupul lui. În timp ce fug, el strigă: „Vin după noi! Ucigașii! Ucigașii! Grăbiți-vă!" Un balcon se prăbușește în calea urmăritorilor, oprindu-i, și o altă bombă explodează. În acel moment, Céline e izbit în cap de o cărămidă și cade la pământ. Atunci când, după multă vreme, își revine, constată că e plin de sânge la cap, pe cămașă și pe pantaloni. Din cauza rănii, începe să delireze în timp ce panseză copiii, dar asta nu-l oprește să facă tot ce îi stă în putință pentru ei.

– În introducerea scrisă de K.V. se spune că Céline s-a temut întotdeauna că i-a fost afectat creierul din pricina rănilor

suferite în timpul Primului Război Mondial și a celei pe care-a suferit-o când a străbătut orașul Hanovra. K.V. scrie cu multă compasiune despre răni și boli. Îmi place partea din introducere unde citează din traducerea englezească. Conținutul este profund, dar știu că ar trebui să mă justific și, în plus, poate că impresia mea ar fi fost alta dacă aș fi citit cartea în franceză, a zis Ō-chan și mi-a arătat o fișă pe care o pusese între paginile cărții din colecția Penguin, ceea ce m-a făcut să realizez că avem amândoi obiceiuri comune privind lectura, pe care le-am deprins de la tata.

Am citit traducerea lui Ō-chan, comparând-o cu pasajul în franceză pe care-l transcrisesem eu.

„Nici moartea, nici suferința nu sunt atât de cumplite precum am crezut. Ambele sunt lucruri foarte obișnuite, cărora nu trebuie să le acord o atenție specială. Trebuie să încerc să mă vindec", scrisese el.

– Ō-chan, tu traduci mult mai bine decât mine. Eu n-aș fi putut să traduc acest pasaj atât de exact în japoneză. În afară de asta, în franceză sună cumva altfel… E prima carte de Céline pe care-am citit-o, și acest pasaj mi-a reținut imediat atenția, ca și ție.

– Era subliniat cu roșu, a zis el.

– Asta rămâne între noi, Ō-chan! am replicat eu. Chiar dacă ezit să o spun, pentru că ar putea suna prea direct, mi-e milă de Céline, de K.V. și de tata, care mi-a sugerat să cer un autograf de la K.V. pe această carte. Și nu pot să nu mă gândesc la Eeyore, înțelegi? El a suferit două răni la cap: una în pântecele mamei, cealaltă la operație, imediat după ce s-a născut. Pasajul acesta m-a făcut să înțeleg de ce Eeyore este atât de sensibil când e vorba de boală și de moarte.

Am menționat deja, când am povestit moartea unchiului, că, de fiecare dată când vede numele unui conducător de școală de sumo sau al unui compozitor într-un ferpar, pe fața lui Eeyore apare o expresie anume și exclamă: „O, nu!

Alt mort?!" Se comportase într-adevăr cu multă gravitate la moartea unchiului. Orice semn al unei dereglări a trupului său, de exemplu atunci când face febră pentru că a răcit, sau are diaree după accesele sale, îl deprimă foarte tare, și atunci se așază nemișcat pe canapea ca și cum ar fi doborât de supărare. Însă atunci când merge la control la spital, cam de două ori pe an, este întotdeauna foarte vesel. Mama, uimită de acest lucru, mi-a zis într-un rând: „Era așa fericit când am ajuns acolo, că alerga peste tot". Și asta se întâmpla mereu, chiar și după ce doctorul M, care avusese grijă de el de la prima sa operație, murise. Eu cred că motivul pentru care se bucură să meargă la control nu este legat de faptul că se întâlnește cu doctorii pe care-i simpatizează, ci de faptul că dorește să-i fie controlată starea sănătății, care-l preocupă în mod serios.

Cât de înspăimântat va fi când va veni vremea să-și dea seama că va muri în curând! Ce agonie pentru el dacă ar urma să moară de o boală care provoacă durere, precum cancerul. N-ar fi pentru el un chin mult amplificat față de cel al oamenilor normali – indivizi care, pentru a folosi cuvintele dlui K.V., sunt „mai sănătoși" ca el?

Nu puteam da glas acestor gânduri în prezența lui Eeyore – era chiar lângă mine, ascultând muzică –, dar îmi închipui că, din moment ce Ō-chan a transcris exact acest pasaj din introducere pe o fișă, e evident că, citind romanul, a nutrit trăiri asemănătoare cu ale mele. Așa că i-am spus ce gândeam eu despre roman, raportând cuvintele la sentimentele mele.

– Nu crezi că există la Céline o tendință de a se sacrifica pe sine? l-am întrebat. În viața lui reală, ca și în opera lui? O atitudine asemănătoare cu cea definită drept „curaj sălbatic și disperat" a lui Homei Iwano, despre care mi-a spus tata odată. În cazul lui Ende, e ceva în opera lui care, puțin înainte de final, îți sugerează că el însuși a atins o stare de pace. Tata a scris că, atunci când l-a întâlnit pe Ende la San Francisco, a constatat că este exact acest tip de persoană echilibrată. De data

asta, citind cartea tatei, m-am gândit la el cu seriozitate, ceea ce n-am mai făcut niciodată până acum. Și, deși e o operă de ficțiune, am impresia că tata, povestitorul, s-a cufundat într-o realitate și mai dură. Vorbind pe șleau, cred că cea mai mare problemă pentru el acum este cea a credinței. Spre deosebire de Ende, nici tata, nici personajul său nu cunosc salvarea. Nu este nici ca la Céline, care are o atitudine de lipsă de interes atât față de opera sa, cât și față de realitate. Indiferent ce fel de persoană o fi, Céline nu ezită nici o clipă atunci când luptă pentru „micii noștri idioți", în timp ce tata, în opinia mea, este absolut dezarmat atunci când încearcă să treacă la acțiune… Este întotdeauna obsedat de groapa aceea din inima pădurii, până într-atât, încât scrie și un roman despre legenda ei. După ce-l scrie, își dă seama că nu poate trăi acolo, în pădure, așa cum trăiesc – și vor muri – atât de firesc bunica și mătușa Fusa… Deci, începe să înțeleg foarte bine de ce trece printr-o criză, după ce a terminat de scris un astfel de roman.

– Asta e de fapt problema, nu? a remarcat și Ō-chan, într-un fel care iarăși mi-a amintit modul de a vorbi al tatei. Dacă o problemă dificilă din lumea reală poate fi rezolvată prin scrierea unui roman, și totuși acest lucru nu-i iese, atunci chiar că trebuie să fie dificil pentru el.

– Nu înțeleg prea bine criza tatei, am spus eu, dar, din ce-mi dau seama, despre asta e vorba. Și, în cazul lui, din câte mi-a spus bunica, el nu a ales complet independent cariera de scriitor. Se pare că poziția lui în sat nu i-a lăsat altă soluție decât să devină cel care avea să pună pe hârtie și să transmită mai departe legendele adânci ale pădurii. Cei din jurul lui și-au pus speranțele în el de când era foarte mic. Tu, Ō-chan, știai să vorbești ca din cărți încă din vremea școlii primare. Mă întreb dacă tata o fi fost la fel ca tine când era mic... chiar dacă vorbea, desigur, în dialectul zonei lui.

– Prin ce pericol am trecut! Poate ar fi urmărit să mă facă și pe mine un povestitor, a exclamat Ō-chan.

– Ţi-aduci aminte când m-am dus în satul tatei pentru a participa la funeraliile unchiului? am zis eu. Pe când ascultam ce povestea bunica, am simţit că a fost plănuit ca un membru al familiei noastre să devină scriitor, iar un altul, compozitor, pentru ca într-o bună zi să exprime în operele lor legendele miraculoase ale pădurii. Citind *M/T şi miracolele pădurii*, această bănuială mi s-a confirmat.

– Ceea ce înseamnă că tata şi Eeyore îndeplinesc aceste roluri, iar noi doi am scăpat. Cred c-am avut noroc, într-un fel. Dar asta nu înseamnă că putem fi optimişti în ceea ce priveşte viitorul nostru, a zis Ō-chan.

Auzindu-şi numele şi cuvântul „compozitor", Eeyore şi-a reîndreptat atenţia spre noi şi s-a alăturat conversaţiei.

– Nu cred că putem să fim optimişti, a zis el.

– O, Eeyore, ştii ce înseamnă „optimist"? am întrebat.

– Bănuiesc că n-are legătură cu nevralgia şi nici cu ceainicul[1], nu-i aşa? a zis el, uitându-se cu subînţeles la ceainicul roşu pe care-l uitasem fierbând pe aragaz.

Am izbucnit în râs, uitând pentru un moment de starea de depresie care mă cuprinsese. Dar, spre surprinderea mea, Ō-chan s-a înfuriat, poate pentru că *Rigodon* îl făcuse să se gândească serios la ceva, sau poate pentru că fusese nevoit să suporte să asculte caseta cu discursul pe care-l ţinuse cu prilejul sărbătoririi intrării sale la şcoala primară, lucru care îi displăcea.

– Eeyore, a zis el, cred că glumele de genul ăsta sunt nepotrivite. Nu sunt deloc constructive. Tata le gustă şi scrie despre ele în romanele lui, dar eu cred că n-au nici un rost. Poantele nu aduc soluţii realiste… Nu-mi place că te distrează să faci astfel de poante. Aşa că mâine n-am să mai merg cu tine la atelier!

[1] Joc de cuvinte: în japoneză, cuvântul „optimist" cuprinde grupuri de sunete asemănătoare cu cele din cuvintele „nevralgie" şi „ceainic". (n.tr.)

Cu faţa palidă de furie, Ō-chan a ieşit repezit din sufragerie. Atât eu, cât şi Eeyore am rămas tăcuţi şi trişti. Aş fi vrut să-l liniştesc pe Eeyore, să-i spun să nu-şi facă griji. Dar n-am putut, pentru că mi-am dat seama că Ō-chan mi-ar fi reproşat felul în care îl tratez. În plus, simţeam că furia lui Ō-chan era cumva îndreptăţită – iar în acel moment, după multă vreme, m-a apucat din nou starea de teleghidare şi am rămas nemişcată. Dar, înainte de a ajunge în camera sa, Ō-chan s-a răzgândit şi a revenit, şi, arătându-şi chipul încă palid prin uşa întredeschisă, a zis:

– Îmi cer scuze! M-a luat gura pe dinainte. Eeyore, mâine mergem împreună la atelier!

Din nou, de data asta în linişte, Ō-chan a închis uşa şi s-a dus la etaj. Eeyore, care dăduse din cap în semn că pricepuse, în loc de a răspunde cu voce tare, şi-a ţinut privirea în pământ ca şi cum era îngrozit. Mie mi-a luat ceva timp să-mi revin din starea de teleghidare şi m-am gândit că, lăsându-l pe Ō-chan să-l ducă pe Eeyore la atelier, îi răpeam din timpul lui preţios pe care ar fi trebuit să-l dedice studiului. Deşi Ō-chan e încrezător în ceea ce priveşte examenul de admitere, are, desigur, neliniştile sale, pentru că nu există de fapt nici o garanţie că va lua examenul…

În calitatea mea de responsabilă cu treburile casei, nu puteam rămâne în acea stare de teleghidare la infinit. Când s-a terminat scurta cantată de Bach pe care-o ascultam, l-am dus pe Eeyore la culcare. Am stat acolo, uitându-mă cum se schimbă şi se întinde în pat. Apoi l-am acoperit cu o pătură şi am pus cuvertura peste el. Ca întotdeauna, a dus mâna la butonul lămpii cu picior şi a aşteptat să ajung în lumina holului. Era încă foarte trist şi îşi întorsese capul către zid. Ieşind din cameră, am auzit declicul lămpii şi totul s-a cufundat în întuneric. Şi, din acel întuneric, am auzit cuvintele lui Eeyore, rostite cu o voce joasă, ca şi cum erau un monolog tăcut:

– Eu am fost optimist tot timpul...

JURNALUL FAMILIEI

Fratele meu mai mic, Ō-chan, şi-a impus din ianuarie un program foarte strict de studiu pentru examenul de admitere la facultate. La rândul meu, m-am hotărât să merg de două ori pe săptămână la biblioteca universităţii şi la cabinetul de franceză pentru pregătirea lucrării de licenţă. Şi mi-am făcut chiar şi timp să mă gândesc la nişte ore de sport pentru Eeyore, amintindu-mi că tata vorbise despre necesitatea de a-l pune să facă sport. Această idee, pe care-o pusese în legătură cu răbufnirile sexuale ale adolescenţilor retardaţi, mă revoltase iniţial. Am decis să mergem amândoi la înot. Eram îngrijorată de un singur aspect, care venea din experienţa mea de lucru cu persoane cu handicap. Dacă voiam să-l înscriu pe Eeyore ca membru al familiei la clubul unde tata era înscris cu drepturi depline, oare nu cumva urma să fie supus unui interviu neplăcut pentru o persoană în mod evident retardată, ca el? Totuşi, am plecat amândoi spre clubul din Nakano, unde îmi aminteam că tata mă dusese pe când eram încă la şcoala primară.

Temerile mele s-au dovedit a fi, din fericire, nefondate. Unul din managerii, un anume domn Osawa, s-a ocupat de noi de la început, ca să fie sigur că totul este în regulă. Era palid, probabil din cauza suprasolicitării la locul de muncă, avea un piept voinic şi era lat în umeri. Iniţial lucrase ca instructor de gimnastică la acest club, ne-a zis, iar acum ajunsese într-o poziţie de conducere. Ne-a condus şi ne-a arătat clubul,

explicându-ne fiecare aspect, iar când am revenit în biroul său, actele necesare pentru înscriere erau pregătite deja şi a trebuit doar ca Eeyore să semneze şi să se pună ştampila pe ele.

Am informat-o imediat pe mama că-l înscrisesem pe Eeyore la club. I-am scris că îmi făceam griji legate de capacitatea lui Eeyore de a se schimba în costum de baie şi de a-şi pune hainele în dulapul din vestiar într-un interval scurt de timp, pentru că nu puteam intra în vestiarul bărbaţilor să-l ajut. Ca răspuns la scrisoarea mea, tata m-a sunat şi mi-a explicat în detaliu cum arată vestiarul bărbaţilor, pentru a-mi face o idee şi a-l putea pregăti pe Eeyore. Mi-a mai spus şi care sunt regulile în vestiar. Era bine ca Eeyore să folosească un dulap din colţ, pentru că acolo sunt întotdeauna dulapuri goale şi, în plus, astfel nu stătea în calea celorlalţi membri. Va trebui să aibă grijă la uşa dulapului, care are o placă de metal ale cărei capete sunt îndoite spre interior şi, pentru că nu sunt bine finisate, se poate tăia la deget. Trebuie să aibă întotdeauna la el o monedă de zece yeni pentru a o introduce în dispozitivul de închidere al dulapului. La intrare, va primi două prosoape, unul mare şi unul mic. Pe cel mic trebuie să-l ia cu el la bazin. Se foloseşte pentru a te şterge de transpiraţie după duş.

Dar tata nu-mi spunea nimic despre decizia mea de a-l duce pe Eeyore la club – o atitudine tipică pentru el. Era jenat poate de faptul că nu putuse rezolva el însuşi situaţia care-l preocupa, şi anume, lecţiile de sport pentru Eeyore, înainte de plecare. L-am pus pe Eeyore să exerseze schimbatul în costum de baie în baia noastră de acasă. Ō-chan, care juca, în mod atipic pentru el, un joc video pe o consolă pe care-o montase la televizorul din sufragerie, mi-a zis că tonul entuziast cu care-i vorbeam lui Eeyore semăna cu cel al tatei când voia să-l determine să facă ceva dificil. Şi cred că avea multă dreptate.

– Să te grăbeşti, Eeyore! Nu e nimic ruşinos, dar, dacă stai prea mult dezbrăcat acolo, te vor considera neajutorat. Hai să vedem cum te schimbi în trei minute! Apoi verifică

dacă ţi-ai pus hainele şi celelalte lucruri în dulap. Nu uita să introduci moneda de zece yeni în dispozitiv şi apoi să rotești cheia, bine? Eu te voi aştepta în faţa vestiarului cu prosopul, ochelarii şi casca de înot.

Va reuşi oare să îndeplinească toate astea corect? La început va fi dezorientat şi lent, dar sunt convinsă că, până la urmă, va învăţa. Activităţile mele cu copii cu handicapuri mai grave decât al lui Eeyore m-au făcut, treptat, să gândesc într-un anume mod, despre care nu vorbesc cu nimeni. Consider că există o metodă specială pentru aceşti copii, pe care-o numesc metoda „Mergi înainte, copile!", cu o expresie împrumutată din Céline. Micul Céline merge cu mama sa la magazinul unde lucrează aceasta. Se duce cu ea cu intenţia de a o ajuta. Unchiul lui, care-i întâlneşte pe drum, îl încurajează zicând: „Nu te lăsa, micuţule, mergi înainte!" Deşi expresia are două sensuri, conotaţia pozitivă şi optimistă e cea care trezeşte o imagine vie în mintea mea. Céline probabil gândeşte în acelaşi fel atunci când foloseşte această expresie în repetate rânduri.

Copiii cu handicap cu care m-am împrietenit în timpul activităţilor mele de voluntariat păreau să aibă mult de furcă la început cu felul lor de a se mişca, lent şi nesigur. Dar păreau că-şi strigă în adâncul lor: „Nu te lăsa, micuţule!" şi, într-un final, reuşeau să ducă lucrurile la bun sfârşit. Nu era firesc să mă aştept la acelaşi lucru şi de la Eeyore?

Atâta vreme cât Eeyore e acasă, nimeni din familia noastră nu consideră că se mişcă greu sau ciudat. Desigur, au existat şi incidente precum cel din autobuz, despre care am scris deja. Dar atunci când mergem la restaurant de Crăciun sau în alte astfel de ocazii, Eeyore este atât de încântat, încât o ia înaintea tuturor. Dă dovadă chiar şi de o anume conştiinţă socială, oferind locul în autobuz sau în metrou persoanelor în vârstă. Face asta numai când nu este prea obosit şi după ce se asigură că persoana în cauză are vârsta care-o îndreptăţeşte să stea jos. La club, toţi membrii au o configuraţie atletică. Şi am văzut

chiar tineri mişcându-se cu gesturi smucite, violente chiar. Ar putea produce oare modul mai lent al lui Eeyore de a se mişca o atmosferă neplăcută în vestiarul bărbaţilor? Chiar dacă se va întâmpla aşa ceva, trag nădejde că se va descurca datorită îmboldului „Nu te lăsa, micuţule!"

De fapt, Eeyore s-a comportat admirabil pentru prima sa zi. După ce îi repetasem ordinea operaţiunilor, l-am trimis în vestiarul bărbaţilor, iar eu m-am dus în cel pentru femei, unde m-am schimbat rapid, ducându-mă apoi să-l aştept pe hol, lângă automatele cu băuturi, unde erau câteva trepte care duceau către bazin. După aceea l-am văzut pe domnul Osawa venind din biroul de la etaj, însoţit de un bărbat în vârstă de vreo treizeci de ani, purtând un jerseu şi având fruntea întunecată şi acoperită de sudoare. M-am înclinat uşor în semn de salut, reîndreptându-mi apoi privirea către uşa vestiarului bărbaţilor, îngrijorată că Eeyore ar putea avea dificultăţi să se schimbe. Am crezut că cei doi îşi vor vedea de drum, dar ei au rămas lângă mine. Şi, când m-am uitat din nou la ei, de data asta cu reproş pentru că eram îmbrăcată doar în costum de baie, m-au privit cu un aer nevinovat.

– Acesta este domnul Mochizuki, un membru al comitetului social al clubului, mi l-a prezentat domnul Osawa pe celălalt bărbat.

– Am un magazin de xerox şi printare, a zis acesta. Tatăl dumneavoastră a fost foarte amabil.

Era genul de om potrivit să apară la televizor, dar părea foarte sincer când mi s-a adresat. Remarca despre tata se pare că făcea referire la faptul că acesta îi trimisese o scrisoare în care-l informase despre venirea noastră, după ce-i scrisesem la rândul meu că ne vom duce la club. Apoi a zis ceva, făcând obişnuita confuzie în ceea ce-l priveşte pe Eeyore, dar vorbele lui m-au convins că este un om bun.

– Fratele dumneavoastră mai mic este la vestiar, nu? Vreţi să mă duc să văd ce face?

– Are nevoie de ceva timp, dar va apărea în curând.

Domnul Osawa s-a reîntors în birou, părându-mi-se a fi întruchiparea eficienţei în afaceri, în timp ce domnul Mochizuki a rămas lângă mine, zâmbind larg. Dar când Eeyore a ieşit de la vestiar, împingând uşa batantă cu o forţă exagerată, am văzut că-l urma un tânăr cu o atitudinea protectoare. La vederea acestuia, chipul domnului Mochizuki s-a întunecat. Îmi întorsesem privirea către el chiar în acel moment, pentru că mă aşteptam să-mi spună ceva, dar, văzându-i zâmbetul îngheţat într-o expresie de consternare, m-am întors involuntar către cei doi. Am crezut că domnul Mochizuki trebuie să fi fost şocat să-l vadă pe Eeyore dezbrăcat şi îmi pregăteam deja apărarea. Dar, deşi domnul Mochizuki era vizibil tulburat, ochii lui, ca ai unui copil răsfăţat, nu erau aţintiţi asupra mersului lui Eeyore, ci părea mai degrabă să se gândească, cuprins de neliniște, cum să iasă din situaţia neplăcută creată – se pare – de tânărul care-l însoţea pe Eeyore.

Acesta avea o musculatură bine dezvoltată şi o piele rezistentă. Slipul lui era extrem de scurt, parcă fusese croit special pentru el, spre a-i reliefa şi mai bine muşchii. Cu aceeaşi descumpănire pe chip, domnul Mochizuki mi l-a prezentat pe tânărul care se apropia împreună cu Eeyore.

– Acesta e domnul Arai. Pe când venea la club, tatăl tău înota uneori împreună cu el.

– Şi eu am înotat împreună cu el. Mi-aduc aminte, a zis Eeyore.

– Sunt liber în momentul ăsta şi, dacă vrei, îţi arăt cum să înoţi, a spus domnul Arai.

– Da, te rog, a rostit cu convingere Eeyore, luând hotărârea de unul singur.

Părea să-şi amintească şi unde se afla piscina, şi ne-a luat-o înainte pe scări ca şi cum ne-ar fi condus.

Domnul Arai m-a privit câteva clipe, îndeajuns ca să remarc că dincolo de buzele întredeschise, ca de fată, se

deslușea un şirag de dinţi albi, prea uniformi pentru un băiat, şi gingii rozalii care nu se potriveau cu figura sa masculină. Şi, în timp ce mă privea aşa, părea foarte atent la Eeyore. Eu n-am putut spune decât: „V-am fi îndatoraţi". El a pungit gura şi s-a grăbit să-l prindă din urmă pe Eeyore, mişcarea mădularelor sale dând impresia că sunt pe arcuri.

La parter erau trei bazine. Unul pentru concursuri, unul pentru scufundări şi altul, mai întunecat, pentru scufundări la adâncime. În bazinul de concursuri se ţineau cursuri pentru copii şi totul răsuna de veselia lor. Lângă acesta era bazinul de scufundări, care semăna cu un vas naufragiat în apele Nilului. În el se găseau o mulţime de femei de vârstă mijlocie, purtând costume de baie care semănau cu nişte veste de salvare şi mişcându-şi lent mâinile şi picioarele în ritmul muzicii unui casetofon.

Bazinul pentru membrii obişnuiţi se întindea de-a lungul acestuia şi era despărţit prin uşi glisante, puţin mai jos. Am văzut că domnul Arai îl pusese deja pe Eeyore să facă nişte exerciţii de încălzire pe marginea bazinului. Imediat, au intrat pe culoarul cel mai îndepărtat de intrare al bazinului, unde nu era nimeni, şi au început să exerseze. M-am hotărât să înot pe culoarul vecin, astfel încât, dacă apărea vreo problemă de comunicare între ei, să pot acţiona ca intermediar. Bazinul era destinat orelor pentru elevi şi, fiind o după-amiază de zi lucrătoare, nu existau decât unu, doi înotători pe fiecare culoar. O persoană extrem de mic de statură, ca un copil, stătea rezemată de bazin în colţul opus culoarului meu.

Am înotat în stilul craul şi apoi m-am întors lent. Femeia care se odihnea pe funia de separare a culoarelor purta un costum închis la culoare şi părea să atârne greu, dar am crezut că acea senzaţie era creată de reflecţia luminii în bazin şi mi-am văzut de înot. Apoi, am simţit-o înotând în urma mea şi, când m-am întors din nou, am trecut una pe lângă alta. Moment în care mi s-a tăiat răsuflarea.

Nu văzusem în viața mea o persoană atât de obeză. Mâinile și picioarele păreau niște conuri atașate unui trunchi ca un sac de orez. Înota craul, dar coapsele ei se atingeau și loveau apa ca două degete care se zbat atunci când au nimerit într-un singur deget de mănușă. Înota fără ochelari, poate pentru a nu se îngreuna și cu povara lor, iar fața, cu ochi îngușți, deasupra unei gușe triple, semăna cu cea a unei păpuși japoneze. Când am ajuns-o din urmă, mi-a fost rușine să mă uit la mișcarea picioarelor ei, care loveau apa, dar nu stârneau spumă.

Când am făcut o pauză, în apropiere, într-un colț al culoarului, l-am văzut pe domnul Arai, arătându-i lui Eeyore cum să miște brațele pentru craul. Marca etapele repetând o serie de cuvinte care cred că-i sunau plăcut lui Eeyore: „scufundare", „tragere", „împingere", „revenire la poziția inițială", „scufundare" – în această ordine. Poate că era o tehnică de bază pentru orice începător, dar mie mi se părea ideală pentru Eeyore. Astfel, într-un timp foarte scurt, domnul Arai l-a învățat pe Eeyore mișcarea brațelor, și încerca acum să-l facă să înoate, susținându-i picioarele care nu stăteau la suprafață. M-am scufundat, ca să văd pe sub apă mișcările lui Eeyore. Brațele se mișcau lent, dar corect, și executa etapele scufundare – tragere – împingere – revenire la poziția inițială – scufundare, exact cum i se arătase. La un moment dat, îndrumat de domnul Arai, a reușit să atingă fundul bazinului cu picioarele, apoi a respirat adânc și a așteptat următoarele instrucțiuni ale antrenorului.

În continuare, domnul Arai l-a pus pe Eeyore să țină între picioare o pereche de înotătoare cilindrice umplute cu spumă și să încerce să înoate singur. Tata încercase și el această metodă mai demult, dar, după câte-mi amintesc, îl pusese pe Eeyore să folosească o mică saltea gonflabilă. Cum mușchii acestuia nu erau însă destul de puternici pentru a o ține între picioare, salteaua alunecase și ieșise la suprafață. Cei doi cilindri legați între ei, pe care-i dăduse domnul Arai, se prindeau bine de

picioare și a putut bate apa cu brațele, înaintând vreo doi metri. Pentru prima dată în viața lui, trupul lui Eeyore plutea în diagonală. Domnul Arai l-a așteptat și i-a sprijinit pieptul. Eeyore a împroșcat apă în jur și, deși tușea, părea încântat de ceea ce realizase. Domnul Arai i-a spus ceva, bătându-l ușurel pe spinarea albă. Apoi s-a întors spre mine, ca pentru a-mi arăta că știa că-i privisem tot timpul, și mi-a zis:

– O jumătate de oră e suficient pentru prima lecție. Hai să mergem în sala mare și să discutăm planul pentru lecțiile viitoare!

Domnul Arai făcuse și el ceva efort, dar vocea îi era clară și senină și nu gâfâia deloc. Îi câștigase deja inima lui Eeyore, care-l aproba din cap.

Stăteam cu Eeyore, unul lângă altul, pe banca de lemn mai joasă, de la perete. Eeyore nu mai depusese în viața lui atât de mult efort fizic și era palid de oboseală, dar deja începuse să-și revină și avea o expresie neobișnuită pe chip. Își ținea capul îngropat între umeri, dar mi-am putut da seama că savura o plăcere precum aceea pe care-o simți după ce-ai gustat ceva delicios.

Domnul Arai, al cărui bust arăta ca și cum purta o armură de mușchi, stătea cu spatele drept, pe banca de pe peretele adiacent, și pusese alături înotătoarele pe care i le dăduse lui Eeyore și alte instrumente de antrenament. O fată, poate dintr-o echipă de înot a vreunei universități, o cunoscută de-a lui, se pare, a coborât din direcția vestiarelor și l-a salutat cu prietenie, dar el a ignorat-o, afișând o mină fără expresie care părea aproape crudă.

Abia după ce Eeyore și-a revenit complet după efort, au executat și exercițiile de final; după aceea am urcat, iar domnul Arai ne-a împărtășit planul lui despre lecțiile lui Eeyore.

Atâta solicitudine din partea unui tânăr iscusit cu trup de atlet, dar cu chip ca de fată tânără, genul pe care cei mai în

vârstă îl numesc „noua rasă"[1], mi-a făcut o impresie favorabilă despre el. De asemenea, felul lui de a vorbi cu Eeyore, ca doi bărbați din aceeași generație, m-a impresionat. Probabil că și erau cam de aceeași vârstă.

– Poți să vii în fiecare săptămână, tot sâmbăta, la aceeași oră? Dacă vei exersa câte o jumătate de oră de fiecare dată, în cinci sesiuni vei învăța cum să respiri și vei putea să înoți toată lungimea de douăzeci și cinci de metri a bazinului. E bine că nu ți-e frică de apă și că respecți cu strictețe instrucțiunile.

– Da, am urmat întocmai ce mi-ați spus! a răspuns Eeyore, cu urechile ciulite ca să nu-i scape nimic din ce zicea domnul Arai.

– I s-a spus vreodată că efortul i-ar putea face rău la inimă? m-a întrebat domnul Arai.

– Face crize de epilepsie, am răspuns, dar la inimă nu are nimic. Și nici epilepsia nu e foarte gravă. Crizele durează doar treizeci, patruzeci de secunde. Și delirează, atât. Ar fi însă periculos dacă s-ar întâmpla să-l apuce în apă și ar fi singur.

Domnul Arai a ascultat cu atenție, dar fata care stătea lângă el a chicotit. M-am întors alarmată spre ea și mi-am dat seama că-și înăbușea râsul de câte ori pronunțam cuvântul „epilepsie". Mi-am plimbat ochii de la fața ei drăguță la pulpele ei pline și bronzate. Apoi m-am uitat la pulpele mele goale și albe ca niște bețe, care nici măcar nu transpirau. Deși domnul Arai trebuia să-mi explice programul lecțiilor lui Eeyore, mi s-a părut nedrept din partea lui că o ignora total pe fată, adresându-se doar lui Eeyore și mie.

– Bine, atunci să înotăm împreună în fiecare sâmbătă după-amiaza, de la trei. O jumătate de oră. Sunt totdeauna liber la această oră.

[1] *Shinjinrui*, în japoneză; termen cu care generația născută imdeiat după războiu i-a denumit pe cei născuți în jurul anilor '70 într-o Japonie bogată și care încep pentru prima dată să pună sub semnul întrebării etica tradițională a muncii, dând mai multă importanță pasiunilor proprii. (n.tr.)

– Da, de la trei, timp de treizeci de minute, a răspuns Eeyore, încântat de recurența numerelor.

– Cât vă datorăm pentru lecții? am întrebat.

– Nici nu poate fi vorba de așa ceva! E plăcerea mea.

Fata cu pulpele pline a chicotit din nou, dar de data asta părea un avertisment pentru domnul Arai, în sensul că ar fi trebuit să se gândească de două ori înainte de a spune asta.

– E foarte amabil din partea dumneavoastră, dar eu știu că a-l antrena pe fratele meu cere multă muncă.

Chiar în acel moment, bărbatul care stătea în partea opusă nouă, întins pe o bancă de parcă ar fi fost lipsit de viață, transpirând prin toți porii, cu capul și cu fața acoperite de un prosop, s-a ridicat pe jumătate și a zis:

– Nu-ți face probleme cu banii! Fața lui lătăreață, roșie ca focul, ne oferea un zâmbet larg. Nu se sinchisea de picăturile de sudoare care-i picurau de pe nasul borcănat. Domnul Arai lucrează aici cu jumătate de normă, iar sâmbetele e oricum liber. Și sâmbăta nu face decât să se omoare tot exersând. Un antrenament mai lejer i-ar face și lui bine.

Era domnul Mochizuki de la comitetul social! Omul ăsta stătuse întins pe bancă, cu un prosop pe față, cu mult înainte de a veni noi acolo și, după ce ascultase tot ce spusese domnul Arai, analizase situația. Adresându-se fetei care stătea lângă domnul Arai, i-a zis zâmbind:

– Ce faci, te antrenezi, Mika-chan? Sau le vei preda începătorilor?

Fata l-a ignorat, mai degrabă, dar el și-a păstrat expresia prietenoasă și s-a întins din nou atunci când cele două uși ale sălii s-au deschis simultan. Trei, patru persoane, în frunte cu femeia aceea neobișnuit de grasă, au venit de la bazin. Bărbații au intrat în vestiar. Odihna domnului Mochizuki a fost curmată violent de către un individ micuț, cu mustață.

– Ia te uită cine-i aici! Domnul Mochizuki! a rostit bărbatul, cu o voce feminină, dar cu accente usturătoare. Nu e

bine să lâncezești așa! Nu vezi că s-a aglomerat aici? Du-te și fă și tu puțină mișcare! Înoată puțin! Fă ceva! Nu e bine pentru sănătate să stai să transpiri!

– Chiar așa? a zis domnul Mochizuki și s-a ridicat din nou, schițând un gest de scuze, dar rămânând zâmbitor.

Bărbatul cu mustață, care vorbea ca femeile, s-a adresat apoi celei grase:

– Doamnă Ueki, ați slăbit puțin? Dacă nu mai slăbiți puțin, nu veți mai fi considerată femeie!

– Hai că merge prea departe! Atâta lipsă de tact...

Asta era părerea împărtășită de toți cei din sală.

Eeyore și-a plecat ochii jenat. Numai că doamna Ueki a răspuns fără să pară că o ia prea personal. Încăperea a început să răsune de zvonul conversațiilor; doar domnul Arai tăcea și ședea pe bancă, cuprinzându-și genunchii cu brațele.

Însă comportamentul domnului Arai nu sărea în ochi în atmosfera însuflețită din sala care era acum înțesată de oameni. În centrul sălii se găsea un dispozitiv metalic cu ramă de lemn, plin cu pietre negre care radiau căldură, probabil o sursă de căldură cu efect de saună. Între acea ramă și băncile pe care stăteam noi rămânea un spațiu liber foarte îngust. Acolo erau și persoane care făceau gimnastică de încălzire. Cineva s-a întins pe spate pe podea, și-a încrucișat picioarele și le-a ridicat spre abdomen, arătând ca un magician care își strecoară trupul prin spații extrem de mici. Obligat să asiste la aceste scene, Eeyore s-a întors spre mine și, deși era rezervat, privirea lui îmi arăta că se simțea revoltat.

– Ei, domnul Arai își face acum propriul antrenament, așa că hai să mergem împreună la vestiar, bine? Poți să faci o baie sau să te încălzești la saună și apoi să te îmbraci, i-a spus domnul Mochizuki lui Eeyore.

Locul unde stătea domnul Mochizuki era ud, ca și cum cineva ar fi vărsat acolo o găleată de apă. Dar, deși asudase, asta nu l-a împiedicat să se gândească la Eeyore. Înțelegând

că domnul Mochizuki încerca să ne ajute pe noi, nou-veniții, individul efeminat cu mustață a încetat să-l mai tachineze și ne-a petrecut c-o privire grijulie.

Amabilitatea tuturor era, cel mai probabil, rezultatul eforturilor domnului Osawa. Făcuse muncă de culise, informându-i pe toți membrii despre noi, pe hol sau la vestiar, astfel încât Eeyore să nu fie pus în situații neplăcute.

Am făcut rapid o baie și, fără ca măcar să-mi usuc părul, am ieșit îngrijorată pe hol, pândind vestiarul bărbaților. După multă vreme, a apărut și Eeyore. Era în toane bune. Domnul Mochizuki a împins ușa batantă pentru a-l lăsa să treacă, iar el s-a înclinat curtenitor către acesta. Apoi domnul Mochizuki s-a dus din nou la saună. Pentru a sărbători succesul lui Eeyore la prima lui lecție de înot, am luat două ceaiuri negre fierbinți de la automatul de pe hol și am băut împreună.

Imediat după ce-am urcat scările de la ieșirea din clădirea clubului, pregătindu-ne să mergem spre stația de tren, Eeyore, făcând un efort vizibil de a-și ascunde buna dispoziție, a schițat un gest neașteptat. Prin geamul care dădea spre stradă, am văzut bazinul de la primul etaj al clădirii sclipind în culorile amurgului care se lăsa. Lecțiile pentru adulți începuseră deja în bazinul cel mare, dar unele dintre culoare aveau indicatoare pe care scria „Culoar de antrenament", care erau rezervate pentru membrii cu ore fixe de exerciții. Pe un astfel de culoar, un înotător făcea cu frenezie ture de bazin. De fiecare dată când ajungea la capăt și se întorcea, muta un indicator, calculând astfel numărul de lungimi de bazin pe care-l executa. Se odihnea puțin, după care își scufunda iarăși, cu furie, umerii în apă și relua antrenamentul. Împroșca stropi în toate părțile, iar mușchii uzi străluceau precum aceia ai unui animal marin. Eeyore a remarcat imediat că acest sportiv nu era altul decât domnul Arai.

Am mers amândoi de-a lungul geamului, fascinați de domnul Arai și de apa din jurul lui, care oglindea luminile

încăperii. El a reluat mișcările de înot cu o forță amenințătoare, și, când a ajuns la capătul culoarului, cam în dreptul locului de unde-l priveam noi, s-a oprit, respirând aproape ca un om bolnav, și a mutat din nou indicatorul, cu un gest repezit. Forța picioarelor sale, de fiecare dată când își scufunda întregul trup în apă și lovea peretele bazinului, revenind la suprafață, era diferită de frumusețea controlată, grațioasă, pe care-o vezi la un atlet tânăr. Avea chiar ceva sălbatic și nu-ți transmitea bucuria totală pe care-o simți de obicei când urmărești mișcările unui atlet. Aveam mai degrabă senzația că asistam la o autoflagelare. Și, deodată, am înțeles sensul cuvintelor „se omoară exersând", care mă uimiseră mai devreme.

– Mergem, Eeyore? Nu-mi place să-l privim pe domnul Arai pe ascuns, am zis eu.

Eeyore a abandonat fără semne de regret acest peisaj, îndepărtându-se de geam.

Săptămâna următoare, după lecția de muzică, i-am anunțat pe domnul Shigeto și pe soția sa că Eeyore începuse înotul. Le-am spus că ia lecții adevărate, nefiind vorba de ceva de genul celor încercate de tata cu el, mai demult. De data asta, antrenorul de înot era un sportiv de performanță.

– E foarte bine să înveți de la un profesionist, a zis domnul Shigeto. Cu statura ta, cred că o să arăți extraordinar când o să înveți să înoți bine craul. Și, desigur, înotul îți face bine. Poate că la început antrenamentele îți vor părea dificile, dar sper să nu renunți.

– Am încercat multe lucruri până acum, dar de acum vă asigur că mă voi lupta năprasnic cu apa!

Domnul Shigeto și soția sa, ba chiar și eu am râs cu multă poftă, deși știam că Eeyore făcuse această glumă cu bună știință, ca de obicei. Dorind parcă să-i amintească lui Eeyore de greutățile pe care le întâmpinase la lecțiile de muzică, domnul Shigeto a adăugat totuși:

– Vrei să zici că te vei lupta *și cu* apa, nu-i așa?

Îi scrisesem deja mamei că Eeyore începuse să ia lecții de înot și nu-mi închipuiam că, pe când eu le povesteam soților Shigeto exact ce trecusem și în scrisoare, un anumit pasaj din aceasta, și anume „are un antrenor minunat, care se numește domnul Arai", stârnise panica părinților mei. Dacă stau să mă gândesc bine, comportamentul domnului Mochizuki atunci când îl zărise pe Eeyore ieșind de la vestiar însoțit de domnul Arai îmi dăduse și mie de gândit.

Ca răspuns la scrisoarea mea, a sosit cu viteza gândului o misivă de la tata. Un răspuns atât de prompt era fără precedent, pentru că, până atunci, nici o scrisoare nu sosise mai repede de zece zile, pe când aceasta sosise chiar înainte de a treia lecție de înot a lui Eeyore. Se întâmplase ca un prieten de-al tatei, sociolog, să se întoarcă tocmai atunci de la o conferință ținută la Barkley și tata îi încredințase lui scrisoarea, rugându-l să mi-o trimită din aeroportul Narita cu poșta rapidă. Deși scrisoarea începea pe un ton calm, am descoperit imediat neliniștea din ea și am citit-o cu nervozitate. Mi-am dat mai întâi seama că, deși era ceva urgent, tata nu-mi putea vorbi despre problemă la telefon. Începea prin a-mi transmite că se bucura că Eeyore începuse să meargă la înot.

> Dar, în ceea ce îl privește pe antrenor... Nu m-am gândit niciodată, atunci când v-am recomandat la club, că domnul Arai, cu care mă cunosc, s-a întors. Și trebuie să recunosc că am fost șocat auzind că el este antrenorul lui Eeyore, pentru că a existat un zvon urât despre el, acum cinci ani, când a plecat de la club. Am de gând să-i dau un telefon domnului Shigeto ca să-i explic despre ce este vorba și să-l rog să meargă la club să se intereseze cu privire la situație. Mă-chan, sper să nu te superi că fac asta înainte de a mă sfătui cu tine.
>
> Pentru mama, ce se întâmplă constituie un motiv de îngrijorare. După ce a aflat despre zvonul în cauză de la mine, m-a rugat să-ți transmit următoarele. Chiar dacă Eeyore este antrenat de acest individ, tu trebuie să ai grijă să nu-l întâlnești decât în locuri unde e lume... iar în ceea ce privește remunerația,

îi voi scrie domnului Osawa să o factureze odată cu taxa mea de membru.

Am citit scrisoarea cu inima grea, nutrind un sentiment de reproş faţă de părinţii mei, pe care, trebuie să recunosc, l-am alimentat în mintea mea. Nu ştiam prea bine ce să fac nici în legătură cu următoarea lecţie a lui Eeyore, care era programată pentru a doua zi. Dar tocmai atunci a sunat doamna Shigeto.

– Mă-chan, în ceea ce priveşte lecţia de înot de mâine, ce-ar fi ca, după ce termină lecţia de muzică, să mergeţi la club împreună cu domnul Shigeto? K-chan i-a recomandat clubul mai demult şi şi-a făcut abonament. Pentru o vreme a fost aşa de pasionat de înot, încât, atunci când am mers la Varşovia cu trecere prin Moscova, a plonjat şi el în bazinul acela în aer liber, din mijlocul zăpezii, acela în care moscoviţii înoată în zorii zilei. Acum e mai degrabă un membru pasiv al clubului, dar a sunat şi i s-a spus că, pentru a-şi activa cardul de membru, nu trebuie decât să-şi plătească taxa pe anul în curs. Trebuie să-l vezi îmbrăcat în costumul de baie, cel pe care l-a purtat pe vremuri într-o staţiune din Cehia. Parcă-i Esther Williams[1]!

Zis şi făcut. După ora de muzică, domnul Shigeto a mers cu noi la club. Când a ieşit de la vestiar cu Eeyore, mi-a venit să râd, întrucât costmul său de baie semăna cu îmbrăcămintea maratoniştilor, cu şortul şi maioul unite. Totodată, mi-am dat seama că pe vremuri trebuie să fi fost foarte mândru de el şi probabil că arăta bine atunci când îl purtase ca pe un articol de ultima modă.

Ne-am dus direct la bazin, străbătând holul de lângă baie, cum făceam de obicei cu domnul Arai. Mersul domnului Shigeto în tălpile goale era ferm când a coborât scările. Partea

[1] Esther Jane Williams (n. 1921), fostă înotătoare de performanţă şi actriţă americană de film, interpretând secvenţe spectaculoase de înot şi de sărituri în apă (n.red.)

de jos a corpului era atât de bine făcută, încât, puse alături de ale sale, picioarele lui Eeyore, care mergea alături de el, şi chiar ale domnului Arai, care aştepta dincolo de uşa de sticlă, păreau modeste. Domnul Arai s-a purtat rece atât faţă de domnul Shigeto, cât şi faţă de mine atunci când le-am făcut prezentările, dar lui Eeyore i-a zâmbit, dezvelindu-şi dinţii albi şi gingiile roz. A început imediat exerciţiile de încălzire cu Eeyore, aşa că noi am rămas la distanţă, cu senzaţia unor elevi certaţi de profesor, repetând la rândul nostru mişcările pe care i le arăta lui Eeyore.

Ca şi la lecţiile anterioare, copiii care se antrenau în bazinul mare făceau o hărmălaie voioasă, care răsuna în întreaga clădire. Iar în bazinul pentru scufundări la adâncime, femeile de vârstă medie, cu vestele lor de susţinere, pluteau în tăcere, mişcându-şi alene mădularele în apă. Am intrat în bazinul pentru membri cu drepturi depline, unde domnul Arai şi Eeyore exersau deja pe culoarul cel mai îndepărtat de intrare. Eu şi domnul Shigeto îi priveam de pe culoarul cel mai apropiat. Bazinul era aproape gol, cu excepţia câtorva femei, una dintre ele fiind corpolenta doamnă Ueki, care, cu faţa congestionată, se sprijinea de cordonul care delimita culoarele.

– E mult peste ce mi-am imaginat! a zis domnul Shigeto, referindu-se la maniera de a antrena a domnului Arai.

Apoi, renunţând pentru o clipă la a-l supraveghea pe domnul Arai, şi-a scos ochelarii, i-a pus pe marginea bazinului şi-a început să înoate într-un stil tipic japonez. Fără ochelari, arăta ca un samurai. Mişcările sale de modă veche produceau clăbuci care pluteau lent în jurul bărbiei sale. A ajuns la capăt şi a făcut cale întoarsă. Privindu-l cum înota cu faţa în apă, mi-am dat seama de ce refuzase ochelarii tatei, pe care-i luasem cu mine.

Când am început şi eu să înot, şi-a dat seama imediat de nivelul meu şi m-a urmat, reglându-şi viteza pentru a menţine o anumită distanţă între noi. După trei ture de bazin, ţinând

seama de condiţia mea fizică, a trebuit neapărat să mă oprească puţin. Când m-am ridicat şi am privit în spate, nu era nici urmă de domnul Shigeto. După câteva secunde de uimire, l-am văzut pe domnul Shigeto ivindu-se de sub apă, cu mâna dreaptă întinsă în faţă – poate o altă tehnică de înot tipic japoneză – în care ţinea o cască galbenă, pe care i-a dat-o doamnei Ueki, de pe culoarul vecin. Femeia ne-a privit cu blândeţe şi pe mine, şi pe domnul Shigeto, continuând apoi să se uite, cu o expresie încurajatoare, la Eeyore care exersa de zor.

Încerca acum să înoate singur de la mijlocul culoarului. Domnul Arai îi rostea apăsat instrucţiuni la ureche şi dădea din cap pentru a sublinia fiecare cuvânt. Eeyore încuviinţa, pentru a arăta că înţelesese. Capul său tuns scurt, acoperit cu cască, părea mult mai mare decât al domnului Arai.

Împins de mijloc şi de umeri de domnul Arai, trupul lui Eeyore a început să plutească, el înotând cu mişcări neregulate, dar calme. Nu-şi ridica faţa ca să respire, dar a înotat până la capătul culoarului, fără să dea semne de oboseală, şi, ajuns acolo, a părut că îl caută disperat cu privirea pe domnul Arai, pe care nu-l putea vedea prin ochelari. Acesta s-a scufundat lent în apă şi, în stilul fluture pe care-l folosea rar, s-a apropiat de elevul său, lăudându-l pentru performanţă. Şi eu, şi domnul Shigeto am aplaudat zgomotos.

Pe când Eeyore frecventa cursul mediu al şcolii speciale, tata îl luase într-un rând cu el la club ca să înoate. Atunci căzuse în bazinul pe care-l văzusem acoperit cu o prelată data trecută. Când veniseră acasă în acea zi, Eeyore era cuminte, ca şi cum fusese prins cu mâţa în sac, dar apoi îşi recăpătase buna dispoziţie. Tata, în schimb, îi povestise mamei toată întâmplarea, cu ochii în lacrimi. Se pare că Eeyore îi spusese în tren, pe drumul spre casă, ca pentru a-l consola: „Azi m-am dus la fund, dar de acum voi înota. Chiar am intenţia de a înota".

Trecuse ceva timp de atunci, şi, exact aşa cum îi promisese tatei, Eeyore chiar înota. M-am gândit să-i scriu tatei despre asta, pentru că trecea printr-o criză serioasă, pe care n-o înţelegeam, dar care o determinase pe mama să-l lase pe Eeyore aici şi să-l însoţească în America. Vestea că Eeyore putea să înoate avea să-l încurajeze, asemenea cuvintelor pe care Eeyore i le spusese atunci, în tren.

I-am vorbit despre asta domnului Shigeto pe când el continua să-l observe cu atenţie pe domnul Arai, care-l pusese pe Eeyore să facă exerciţii pentru braţe. Mi-a dat un răspuns care mi-a dovedit cât de adânc îmi pătrunsese gândurile.

– Mă-chan, eu credeam că te vei supăra pe K pentru că a discutat unele lucruri cu mine înainte de a te consulta pe tine mai întâi. Dar tu nu dai importanţă unor astfel de amănunte, nu-i aşa? E cea mai minunată formă de pietate filială faţă de un om cu caracterul lui K!

Ne-am dus apoi sus, în sala mare. Acolo l-am regăsit pe domnul Arai, care şedea ca de obicei, cu ochii plecaţi, având alături dispozitivele pentru antrenament. Eeyore, care stătea în acea zi lângă el, cu o expresie serioasă, era de asemenea tăcut. Am considerat că e firesc ca doi oameni care tocmai terminaseră de executat un antrenament strict să aibă o astfel de atitudine, deşi, pentru domnul Arai, probabil că aceste exerciţii nu reprezentau decât o mică încălzire înainte de „a se omorî exersând". În acelaşi timp eram mândră de ei, pentru că aveau aerul unor oameni care merg la piscină cu un scop clar. Mina lor contrasta puternic cu atmosfera de relaxare din sală din momentele în care erau acolo oameni ca domnul Mochizuki, mustind de transpiraţie, sau individul cu mustaţă, efeminat, dar cu limba ascuţită, despre care începusem să am bănuiala că era proprietarul unui salon de coafor.

După o vreme, domnul Shigeto, care fusese destul de reţinut, a spart tăcerea ca şi cum voia să spună neapărat ceva:

– Eeyore, ai înotat foarte bine! Ai ascultat cu grijă instrucţiunile şi observaţiile domnului Arai. Ai mai înotat şi cincisprezece metri în plus până la ieşirea din bazin. Sunt absolut uimit!

– Da, am fost bun!

– Şi, domnule Arai, modul dumneavoastră de a antrena merită la fel de multe complimente!

Domnul Arai şi-a ridicat privirea către domnul Shigeto, cu o expresie întrebătoare în ochii înroşiţi de la apa bazinului, dar luminoşi şi pătrunzători.

– Antrenamentul merge bine, pentru că Eeyore este genul de persoană care face exact ce-i spun. Dar va fi greu să înveţe cum să respire corect. Sper însă că nu va renunţa nici când va fi mai dificil pentru el.

– Vreau să continui şi când va deveni mai dificil, a zis Eeyore.

– Văd că aţi stabilit o relaţie trainică între antrenor şi sportiv, a zis domnul Shigeto. Domnule Arai, vorbeaţi mult cu K pe vremea când venea aici aproape zilnic?

– Nu, nu prea mult, a răspuns domnul Arai, întorcându-se spre mine cu o privire iscoditoare. Ba chiar l-am întrebat o dată dacă l-aş putea vizita acasă ca să vorbim mai pe îndelete, însă m-a refuzat.

– O, nu se poate! a zis Eeyore atât de revoltat, încât a trebuit să intervin.

– Tatei îi place mult să glumească, dar de fapt este introvertit şi nu prea poate să-şi facă prieteni noi.

– Când ajungi la vârsta noastră e greu să-ţi faci prieteni noi. E minunat când se întâmplă totuşi în mod firesc, ca în cazul meu, cu tine şi cu Eeyore, a zis domnul Shigeto.

Domnul Arai a încuviinţat, după care, cu o vioiciune aproape sălbatică, a început să se frece cu prosopul pe pieptul transpirat, deşi, ca să fiu sincer, muşchii lui mi se păreau prea minunaţi aşa, lucind, pentru a fi şterşi.

Pe drumul spre casă, domnul Shigeto ne-a invitat la masă la un restaurant italienesc din staţia Shinjuku. Eu eram destul de rezervată, dar m-a făcut să mă relaxez atunci când mi-a povestit că Mircea Eliade, a cărui corespondenţă o traducea direct din limba română, îi trezise apetitul pentru mâncarea italienească, pentru că tocmai atunci lucra la scrisorile acestuia din perioada în care călătorise în Italia. Apoi a studiat meniul cu o atenţie care mi s-a părut tipic japoneză. A ales cu multă pricepere felurile de mâncare, făcându-l pe Eeyore, care e un împătimit al emisiunilor de gătit de la televizor, să exclame laudativ de îndată ce le gusta. Încântat de reacţia lui Eeyore, domnul Shigeto privea concentrat cât de bine folosea fratele meu cuţitul şi furculiţa pentru a mânca spaghete. După o zi plină, în care făcuse muzică şi înot, sentimentul de oboseală, dar şi de satisfacţie pe care-l exprima toată făptura lui Eeyore oferea probabil o priveliştе care era, de fapt, una de o nobilă graţie.

După ceva vreme, domnul Shigeto ne-a dezvăluit adevăratul motiv pentru care ne invitase la masă. Tata îi povestise despre trecutul domnului Arai, mai ales despre un incident ce avusese loc cu vreo cinci ani în urmă, pe când acesta era student la Drept, la o universitate particulară. Detaliile nu mi le putea spune acum, ţinând cont de faptul că unele nu erau decât zvonuri, şi nu mă socotea genul de persoană care să-l sâcâie cu întrebări despre asta. Domnul Arai fusese implicat într-un incident neplăcut, însă nu voia să-mi dea detalii întrucât considera că acestea ar face ca relaţia mea cu domnul Arai să aibă de suferit. Pe scurt, amintindu-şi de incident, tata era foarte îngrijorat că-l cunoscusem pe domnul Arai. Dar, dacă părinţii mei aveau să afle că relaţia mea şi a lui Eeyore cu acest om se limita la lecţiile de înot ale lui Eeyore şi că el, domnul Shigeto, ne va însoţi la bazin de fiecare dată, grijile lor se vor risipi imediat.

*

Mai târziu s-a produs inevitabilul. De fapt, „mai târziu" nu înseamnă peste luni sau ani, ci doar peste zece sau douăzeci de zile. Lucrurile s-au derulat în ritmul zilnic, dar mi-au dezvăluit o nouă faţetă surprinzătoare a situaţiei. Iar acum, privind retrospectiv acele zile, realizez cu nemăsurată uimire că asemenea lucruri incredibile chiar s-au întâmplat!

Lecţiile de înot ale lui Eeyore intraseră într-o nouă etapă. Era încă pe la începutul lui martie, iar Eeyore, când mergea la înot, îmbrăca o geacă albastră şi purta o geantă sport. Avem o fotografie făcută de Ō-chan cu Eeyore la înot. Pentru că susţinuse deja examenul la singura universitate la care aplicase, Ō-chan era acum mai liber şi plănuia să meargă la casa de vacanţă din Gunma pentru exerciţii de orientare turistică. Înainte de plecare, s-a gândit că părinţilor noştri din America le-ar face plăcere să vadă poze cu Eeyore la înot şi le-a pregătit un set de astfel de fotografii. Pentru asta, a mers cu noi la club şi s-a înţeles cu domnul Osawa să nu plătească taxa de intrare, de vreme ce venise doar să fotografieze. Apoi a făcut poze cu Eeyore la bazin, după care a plecat în excursie.

Cum Eeyore înota câte douăzeci de metri, respirând corect, Ō-chan făcea un instantaneu după altul, privindu-l admirativ. Inima mi-a fost din nou cuprinsă de mirare, pe când eram martora celor ce se petreceau sub ochii mei. M-am întrebat, în mod iraţional, dacă, lăsând la o parte vietăţile marine, Eeyore nu era oare primul mamifer care, coborând de pe uscat în apă, înota atât de minunat. Poate şi pentru că Eeyore înotase atât de bine, după plecarea lui Ō-chan m-am simţit dintr-odată neliniştită şi singură. M-am dus pe culoarul vecin şi l-am privit pe sub apă cum înoată, înotând la rândul meu.

În apă, umerii, braţele şi pieptul lui Eeyore păreau lăptoase precum cele ale unui reprezentant al rasei albe. Cufundat în apă, înainta, lent dar cu acurateţe, executând fiecare mişcare exact cum i se arătase. Când şi-a întors faţa să respire, am văzut că ţinea ochii deschişi. Renunţase la ochelari, n-aş putea

spune exact când, cu încăpăţânarea lui caracteristică. A deschis gura atunci când şi-a ridicat capul deasupra apei, închizând-o apoi în momentul în care şi-a cufundat iar faţa în apă, stârnind o salbă de bule în jur. Valurile, care reflectau luminile din tavan, proiectau modelul acestora atât pe trupul său, cât şi pe suprafaţa plată a fundului bazinului. Ca să respire, îşi întorcea capul mare, ca şi cum era cufundat în gânduri, apoi îl readucea la poziţia iniţială. Şi înota de parcă escalada plasa din umbra valurilor şi a despărţitoarelor de culoare.

– Privindu-te cum înoţi, mi se pare că a trecut un secol de când am venit aici prima dată! i-am zis atunci când s-a oprit să se odihnească.

– Un secol! Extraordinar! a zis el gânditor.

În acea zi, după înot, eram numai noi patru în sala mare. Cei care foloseau piscina în mod curent se aflau acum în sala de oaspeţi – veţi afla mai târziu de ce evitaseră sala mare –, unde discutau despre o excursie cu vaporaşul clubului până în peninsula Izu, pentru a admira cireşii înfloriţi. Şi, poate pentru că şedinţa foto a lui Ō-chan crease o atmosferă formală, eram cu toţii mai tăcuţi decât de obicei.

– Vai, ce-aţi păţit aici?

Eeyore îşi întorsese cu timiditate privirea spre spatele domnului Shigeto şi încerca să-l atingă. Partea de sus a costumului de baie de modă veche al domnului Shigeto se îndoise la un colţ, dezvăluind o parte din spinarea acestuia.

– Am suferit o operaţie, a zis acesta, aranjându-şi iute costumul, dar nu cu bruschеţe, înainte ca Eeyore să-l poată atinge cu degetul.

– Aţi avut o rană la spate? a întrebat Eeyore. Trebuie să vă fi durut rău!

– De fapt, era ceva la esofag, a zis domnul Shigeto, însă nu mă durea.

Eeyore părea mulţumit cu acest răspuns, dar eu eram furioasă pe mine însămi. Se întâmplase să fiu în sufragerie în

momentul în care un fost coleg al tatei îi telefonase acestuia spre a-l informa despre boala domnului Shigeto. Până atunci, imaginea mea despre domnul Shigeto era cea a unui prieten al tatei care călătorea des în Europa de Est. Auzind din întâmplare conversația, m-am gândit că domnul Shigeto fie avusese un accident de circulație, fie necesitase un tratament chirurgical de un anume tip. Dar apoi, după ce-l vizitase la spital, îl auzisem pe tata povestindu-i îngrijorat mamei că domnul Shigeto, pe lângă studiul literaturii est-europene, domeniu în care realizarea unui singur proiect presupunea cinci sau zece ani de muncă, se devotase și compoziției muzicale, iar rezultatele aveau să apară în curând... Cât de ignorantă putusem să fiu! Nu-l cunoșteam personal pe atunci, dar nu era culmea insensibilității din partea mea faptul că, și după ce-l cunoscusem direct, iar el ne ajutase în atâtea feluri, nu fusesem în stare să fac legătura între decizia lui de a compune muzică și boala gravă a organelor interne de care suferise? Mi-am simțit fața cuprinsă de o fierbințeală încă mai puternică decât cea din sală. După multă vreme, în loc să intru în starea de teleghidare, m-am simțit, din contră, incapabilă să-mi rețin următoarele vorbe pline de emoție:

– Spre sfârșitul toamnei trecute, m-am dus cu Eeyore în satul natal al tatei. V-aduceți aminte că a trebuit să asistăm la o înmormântare și v-am rugat atunci să mutăm în altă zi lecția de muzică a lui Eeyore. Bunica mi-a povestit multe lucruri despre tata atunci. Am dormit în aceeași cameră. Și mi-a spus ceva ce n-am prea înțeles, dar încă-mi stă pe suflet... Mi-a povestit că-și amintea că, în copilărie, tata a văzut de mai multe ori moartea cu ochii, și, de fiecare dată, părea că singur se pusese în primejdie. Și asta nu pentru că era cine știe ce curajos, ci pentru că, în mod ciudat, nu putea evita asta. Iar cei din jur nu puteau rămâne indiferenți. Bunica mi-a spus că, dacă și acum se comportă tot așa, îi pare rău de mama și de noi, copiii. Așa că vreau să-mi cer scuze, atât dumneavoastră, domnule Shigeto, cât și dumneavoastră, domnule Arai, pentru toate neplăcerile pe care vi le cauzează tata cu criza lui!

Eu însămi eram mirată de rigiditatea spuselor mele și de faptul că vorbeam atât, și îmi făceam griji să nu-l șochez pe Eeyore. Cuvintele mele păreau incoerente, dar, odată rostite, am avut impresia că exprimau întocmai gândurile care mă frământaseră de multă vreme. Am tăcut, epuizată. Iar sudoarea care-mi acoperea fața a început să mi se scurgă pe gene și pe tâmple, amestecându-se cu lacrimile ce-mi șiroiau pe obraji.

– Ce s-a întâmplat, Mă-chan? m-a întrebat cu timiditate Eeyore.

Domnul Shigeto și domnul Arai păreau umiliți, interpretând cuvintele mele ca pe o acuzație împotriva lor.

– Îmi cer scuze, am zis eu. Tata v-a împovărat cu criza lui, și totuși, amândoi sunteți atât de buni cu Eeyore... Mă simt foarte îndatorată și îmi pare atât de rău...

Domnul Arai și-a întins brațul lung, cu un gest similar celui al unei maimuțe, oferindu-mi un prosop mic și înspăimântându-mă, pentru că am crezut că prosopul era îmbibat de transpirația lui. Însă era uscat și proaspăt ca pâinea scoasă din cuptor. Învăluită de aroma lui, mi-am șters lacrimile și chiar mi-am suflat nasul cu zgomot.

În acea zi, eu și Eeyore am plecat împreună cu domnul Shigeto la stația Shinjuku, ne-am transferat pe linia Odakyu, după care ne-am întors doar noi doi la stația Seijo Gakuen Mae, unde am avut o surpriză neașteptată. M-am întrebat cum o fi fost posibil, cu ceața care se lăsase, să ne găsească cineva în aglomerația din fața gării. Sau poate așteptase pe partea stângă, unde oamenii stau la rând pentru taxiuri? De acolo se vedea trecerea de pietoni și ne putea zări, fie că traversam dinspre supermarketul luminat din dreapta scărilor de la gară, fie dinspre farmacia din față. Aveam de cumpărat câte ceva pentru cină, și, tocmai când luasem un coș de la intrarea în

supermarket, a venit din spate, alergând ușor în pantofii săi de sport, și l-a bătut pe Eeyore pe umăr. Întorcându-mă mirată, l-am văzut pe domnul Arai.

– Ce surpriză! a zis Eeyore, care părea bucuros, deși de obicei nu-i place să fie atins în public.

– Credeam că la ora asta încă vă antrenați, am spus eu.

– Pentru că Eeyore a avut astăzi ședința foto și a înotat foarte bine, m-am gândit să vă conduc acasă cu mașina. V-am așteptat în fața clubului, ne-a zis el.

După care s-a întors și a gesticulat în direcția farmaciei, lângă care se găsea un magazin de vinuri care avea în fața intrării multe lăzi cu whisky la reducere.

Pentru că în toată zona parcarea era interzisă, probabil că se învârtise de mai multe ori pe acolo cu mașina, oprind din loc în loc pentru a ne aștepta. Un Porsche murdar, de un verde-închis, s-a apropiat încet de noi.

– Dacă aveți de făcut cumpărături, pot reveni în zece minute, a zis domnul Arai pe un ton care indica clar că așa avea să facă.

Mi-a înghețat sângele în vine.

Dacă m-aș fi putut comporta ca de obicei, l-aș fi refuzat, spunându-i că întotdeauna mergem de la gară până acasă pe jos. Deși Eeyore părea că vrea să facă cumpărături, am pus brusc coșul jos și l-am tras pe fratele meu după mine, urmându-l pe domnul Arai, care, așa cum mergea în fața noastră, părea un jucător de baschet de culoare. Ne-am îndreptat către mașina care trecuse încet de noi și parcase puțin mai departe de intersecție. După felul în care pășea, domnul Arai părea o persoană complet diferită de cea de la club, unde mergea în tălpile goale, călcâiele atingându-i ferm fiecare treaptă. Purta o geacă albastru-închis cu o emblemă pe ea, precum acelea pe care le poartă mai toți studenții care aparțin unor cluburi sportive. Părea un tânăr subțirel, acum că armura de mușchi, pusă în valoare când purta slip, nu i se mai vedea. Numai

ceafa îi părea puternică, ițindu-se deasupra umerilor. Femeia de vârstă medie care stătea la volan și privea în spate, spre șoseaua întunecată, era slabă și micuță de statură.

Grăbită de domnul Arai, care aplecase în față scaunul pentru pasageri, l-am lăsat pe Eeyore să urce, apoi m-am urcat și eu. Am înclinat capul spre femeie în semn de salut, dar n-am izbutit să zic nimic. Când mașina a pornit-o spre casa noastră, conform indicațiilor vagi pe care le-am dat, bâlbâindu-mă, celor doi, domnul Arai l-a întrebat pe Eeyore dacă era în regulă că nu făcuse cumpărături.

– Voiam o cafea la pahar, a răspuns fratele meu.

Tocmai treceam prin dreptul unui magazin de orez cu un automat de băuturi la intrare, și domnul Arai i-a cerut imediat femeii să oprească. Fără să pară câtuși de puțin jenat, a pus-o pe ea să se ducă să cumpere cafea. În plus, a început și o conversație lipsită de tact:

– Nu prea vă vizitează multă lume de când au plecat domnul K și mama, nu?

– Soția domnului Y, scriitorul, a fost amabilă și ne-a adus dulciuri, murături și un pulover, a zis Eeyore.

– E vorba despre acel domn Y care va primi, probabil, la anul Ordinul pentru Merite Culturale? O, Eeyore, înseamnă că tu cunoști persoane importante!

Doamna Y vine cu mașina până în fața casei noastre, ne oferă daruri la ușa principală și apoi conduce din nou până acasă. Odată mi-a zis: „Dacă tatăl vostru se îngrijește de sănătate așa de mult, încât merge la înot chiar și atunci când este în America, de ce nu-ți ia și ție o mașină să-l duci pe Eeyore la atelier și să-l aduci? Roagă-l să-ți cumpere una, bine?“, vorbind cu atâta convingere, încât niște trecători s-au uitat la noi. După care a pornit spre casă cu Mercedesul ei.

Pe străzile laterale, traficul nu era așa de aglomerat ca în fața gării, așa c-am ajuns destul de repede acasă. De

îndată ce-am ajuns, domnul Arai s-a dat jos din mașină. M-a cuprins panica.

– Mulțumim că ne-ați condus acasă, am spus eu iute, devenind subit rece și distantă. Fratele meu mai mic e plecat la antrenamente și nu se întoarce astăzi. Așa că... la revedere!... am rostit, pe un ton evident defensiv. Hai, Eeyore!

Eeyore primise două pahare de cafea, cu capac, de la femeie. Erau prea fierbinți ca să le poată ține în mână și tocmai le punea în geanta mai mică pe care o avea, cea pe care-o folosea pentru a-și transporta slipul ud și casca. Urmărind cum Eeyore, alături de geanta cea mică, și-a pus pe umăr și sacul în care-și ducea partiturile și se pregătea să coboare, domnul Arai a zis cu răceală în glas:

– Dacă nu coboram eu mai întâi, voi nu puteați coborî! Nu m-am dat jos ca să vă oblig să mă invitați în casă. Apoi, ca și cum căuta ceartă, s-a adresat femeii: Ai făcut tu cinste cu cafeaua? Ce generos din partea ta! Dar nu faci asta și cu elevii tăi de la gimnaziu, nu-i așa?

Cu ochelarii cu ramă roz și fruntea ei amplă, femeia cu privirea în pământ părea imaginea clasică a profesoarei de gimnaziu înfruntate de un elev obraznic. Am rugat-o să accepte două monede din partea mea pentru cafeaua pe care ne-o cumpărase. De îndată ce ne-am dat jos din mașină, domnul Arai s-a urcat cu mișcări nervoase și și-a proptit capul de spătar. Se uita peste gard, la casa noastră, și nu i-a răspuns lui Eeyore la salut.

Săptămâna următoare, în trenul pe care-l luasem către piscină după ora de muzică, l-am pus pe Eeyore să stea jos și apoi i-am povestit domnului Shigeto, care ședea lângă mine, față în față cu Eeyore, despre faptul că domnul Arai ne dusese acasă cu mașina lui. N-am considerat că-l bârfesc. De fapt, îi arătasem latura introvertită a firii mele, moștenită de la tata, despre care tocmai le vorbisem în ziua aceea. Domnul Arai,

la rândul său, mă tratase cu multă răceală. În acea seară, pe când intram cu Eeyore în casa noastră întunecată și goală, am început să mă gândesc cu regret la atitudinea mea. Am închis repede poarta și am ferecat ușa de la intrare, cuprinsă de un sentiment de teamă și de neajutorare, mai ales că Ō-chan era plecat în excursie.

Asta a fost tot. Trecuse o săptămână și, din nu știu ce motiv, Eeyore era atât de nerăbdător să meargă la înot încât, deși verificasem dacă-și pusese în geantă slipul, casca și ochelarii, când să plecăm, ne-am dat seama că uitase sacul de umăr cu partiturile. Ne încălțaserăm deja, așa că l-am rugat pe Ō-chan, care se întorsese din excursie și urma să aibă grijă de casă în lipsa noastră, să-i aducă sacul de umăr. Și, până l-a adus, Eeyore m-a tot bătut ușurel pe spate, ca și cum voia să spună că uitase sacul în mod intenționat, ca să-mi joace o farsă. Cu o săptămână înainte, Eeyore fusese într-o formă de zile mari și Ō-chan îi făcuse poze la bazin, care ieșiseră incredibil de bine. Atunci, în sala mare, mă copleșise emoția, imaginându-mi povestea pe care-o ascundea urma postoperatorie a domnului Shigeto. Pentru că fuseseră atâtea întâmplări neobișnuite într-o singură zi, domnul Arai nu făcuse decât să încerce să fie amabil cu noi, conducându-ne cu mașina până casă, iar eu reacționasem exagerat. Asta era tot. Cel puțin, așa mi se părea acum, la o săptămână de la cele petrecute. Iar în ceea ce privește recomandarea mamei de a nu mă întâlni cu domnul Arai decât în prezența altor persoane – ei bine, îl avusesem pe Eeyore cu mine, iar domnul Arai fusese însoțit de femeia aceea.

Am decis să-i povestesc întâmplarea domnului Shigeto, după ce am reflectat un timp și-am ajuns la concluzia că mă purtasem nepoliticos față de domnul Arai. Speram că, în cazul în care domnul Arai încă se simțea jignit, domnul Shigeto ar fi putut media relația dintre noi. Când i-am povestit, domnul Shigeto nu a avut nici o reacție pe moment. M-a ascultat cu

atenție, apoi și-a întors privirea la cartea cu versuri poloneze pe care o ținea la ceva distanță, în dreptul pieptului, probabil din cauza miopismului. Coperta semăna cu cea a cărților din perioada Meiji[1] din biblioteca tatei. Cu coada ochiului, am zărit totuși cum, preț de o secundă, pielea de obicei pală i s-a înroșit ușor de la obraji către ceafă.

Lecția de înot a domnului Arai s-a desfășurat ca de obicei. Eeyore s-a străduit mai mult ca niciodată, iar relația sa cu domnul Arai, care-l urma în stilul fluture pentru a-i corecta cu grijă mișcările și respirația, părea chiar foarte familiară. Mie, în schimb, domnul Arai mi-a aruncat o căutătură scurtă cu ochii lui migdalați, după care a evitat să mă privească sau să-mi vorbească în acea zi. Dar, chiar dacă mi-ar fi reproșat atitudinea mea de data trecută, n-aș fi știut ce să-i răspund.

Și, de fapt, mă simțeam ușurată că mă ignora. Speram ca acea zi să se încheie astfel și de săptămâna următoare totul să revină la normal.

În sala mare se purtau conversațiile celor care veneau regulat acolo: domnul Mochizuki, plin de sudoare și întotdeauna zâmbitor; doamna Ueki, cu expresia ei posomorâtă, dar deschisă cu toată lumea; proprietarul coaforului, cu limba lui ascuțită, care obișnuia să-i tachineze pe ceilalți doi. În centrul atenției se afla o figură nouă, un bărbat bine făcut, care părea însă mai degrabă tipul de om care depune muncă fizică decât cel care se antrenează intens. Vorbeau cu toții aprins despre baseballul profesionist. Nimeni n-a băgat de seamă că domnul Arai se strecurase acolo, închizându-se în armura lui de mușchi. În pauza dintre antrenamente, domnul Shigeto, care până atunci stătuse tăcut, l-a întrebat pe domnul Arai dacă nu puteau sta puțin de vorbă în acea după-amiază. L-a întrebat cât timp îi lua să-și termine antrenamentul, baia și sauna.

[1] Începutul epocii moderne a Japoniei, asociată domniei împăratului Meiji (1867–1912, n.red.)

Urma să-l aștepte la bar și propunea să discute la o bere, pe care s-o cumpere de la automatul de băuturi…

Domnul Arai m-a privit cu ochii săi migdalați străjuiți de pleoape căzute, apoi și-a întors privirea către domnul Shigeto și-a încuviințat. Mi s-a părut că Eeyore voia să mai stea, dar l-am zorit să plecăm. Când am ieșit din club, mi s-a părut ciudat că nu remarcasem până atunci forma ochilor domnului Arai, pentru că arareori vezi astfel de ochi la un bărbat adult.

Săptămâna următoare, când ne-am dus la familia Shigeto pentru lecția de muzică, doamna Shigeto ne-a întâmpinat cu o figură chiar mai deprimată decât în ziua în care se întorsese de la spital. Cearcăne mari și întunecate îi împresurau ochii care se întrezăreau pe jumătate peste rama argintie a ochelarilor. De obicei luminoși și inteligenți, ochii ei păreau acum tulburi și triști.

– Domnul Shigeto se simte rău, dar să nu vă îngrijorați, a rostit ea încet, uitându-se către Eeyore, și mi-am dat seama că, în mai mare măsură decât reacția mea la această veste proastă, o îngrijora Eeyore, care o salutase relaxat și apoi își scosese pantofii.

Domnul Shigeto stătea pe canapeaua din sufragerie. S-a ridicat în capul oaselor să ne salute, apoi a scos deodată un geamăt de durere și, după ce a părut să atârne un picuț în aer, s-a lăsat din nou pe canapea, în poziția inițială, cu un alt geamăt.

Martor la această scenă, Eeyore a exclamat mirat:

– Vai, dar ce s-a întâmplat?

Am considerat că nu existau cuvinte mai potrivite.

Domnul Shigeto era desfigurat și arăta ca un zmeu peticit. În partea de sus a obrazului drept, pe frunte și pe cap, în față și în spate, avea bandaje fixate cu leucoplast, din care mustea o soluție gălbuie. În jurul bărbiei și al gâtului avea vânătăi negre-roșietice, mari cât pumnul. Purta un halat vechi, dar

elegant, care semăna cu o haină militară. De la piep în jos haina stătea umflată şi m-am gândit că poate i se pusese ghips.

– Întâmplările nefaste din ultima vreme din familia noastră par toate să aibă de-a face cu fracturi ale oaselor, a zis doamna Shigeto pe un ton mai spiritual decât atunci când ne întâmpinase. Poate e cazul să chem un ghicitor feng-shui să alunge relele din casă.

– Dragă Eeyore, în cazul meu chiar e vorba de fracturi ale coastelor. Şi sunt într-o dispoziţie perfectă pentru a asculta compoziţia ta intitulată „Coastele". Vrei să mi-o interpretezi, te rog? Se pare că eu n-am voie să folosesc mâna dreaptă pentru o vreme.

Sunt sigură că inocenţa sa l-a făcut pe Eeyore să se ridice imediat şi să înceapă să caute partitura în sacul de umăr, pentru a satisface de îndată dorinţa domnului Shigeto. Dar domnul Shigeto spusese anume aceste vorbe, tocmai pentru a-l încuraja pe fratele meu, care părea deprimat de starea lui. Ochii mi s-au umplut de lacrimi şi m-a cuprins iar starea de teleghidare. Am rămas nemişcată, lângă Eeyore. Mi-am dat seama că n-aş fi putut niciodată să-l ajut sau să-l alin pe domnul Shigeto atât de mult cât o făcea fratele meu, care se concentrase asupra muzicii pentru a îndeplini dorinţa mentorului său.

– Ai găsit-o? Îmi pare rău să-ţi cer asta, deşi de-abia ai sosit, dar ai putea să mi-o cânţi la pianul din camera de muzică? Cânt-o de mai multe ori, schimbând de fiecare dată tempoul. Şi lasă uşa deschisă, ca să simtă şi coastele mele ecoul!

Cu gravitate, Eeyore a făcut o plecăciune către domnul Shigeto şi, cuprins de îngrijorare, s-a dus singur în salonul de muzică. Asta însemna că domnul Shigeto căutase o ocazie de a discuta ceva cu mine, fără să ne audă Eeyore. Am înţeles imediat că era vorba despre ceva important. Şi, pe măsură ce ascultam ce-mi spunea domnul Shigeto, îmi doream din tot sufletul să fi putut fugi să mă ascund în umbra lui Eeyore, care interpreta netulburat „Coastele". Necazul care se abătuse

asupra domnului Shigeto era chiar mai înfricoşător decât premoniţia sălbatică pe care-o avusesem, inconştient, cu câteva minute în urmă.

În după-amiaza acelei zile de antrenament, domnul Shigeto îl aşteptase la bar pe domnul Arai aproape două ore, bând bere. Când, în sfârşit, acesta apăruse, era pus la punct, părul scurt fiind dat cu loţiune şi pieptănat în sus. Din cauza antrenamentului istovitor, obrajii îi erau traşi şi palizi, iar când domnul Shigeto l-a invitat să ia loc la masa sa plină de sticle goale de bere, domnul Arai l-a refuzat. Scuza lui era destul de convingătoare: nu se atingea de băuturi alcoolice atunci când se antrena pentru un concurs. În consecinţă, domnul Shigeto a acceptat propunerea acestuia de a merge într-un loc mai liniştit pentru a sta de vorbă, şi anume, în parcarea din spatele clubului.

– Recunoaşte că se îmbătase şi cred că domnul Arai a sosit în mod strategic atât de târziu, şi-a completat doamna Shigeto soţul. Şi unul dintre motivele pentru care domnul Shigeto nu se duce la poliţie este exact acesta. Domnul Shigeto mi-a spus că, pe drumul spre parcare, domnul Arai a vorbit atât de mult, de parcă era alt om. Şi făcea asta cu o anumită indecenţă, care contrasta puternic cu reticenţa pe care-o arătase în sala mare.

– De exemplu, mi-a povestit despre visul tău despre el, mi-a spus domnul Shigeto.

Eu am roşit, paralizată.

– L-a tras de limbă pe Eeyore, puţin câte puţin, de câte ori făceau câte o pauză, şi aşa a aflat. Mă-chan, ai visat că te căsătoreşti cu el şi te muţi la el împreună cu Eeyore…

Visul era o versiune nouă a visului pe care-l aveam de ceva vreme, cu „Eeyore de peste ani" stând alături de mine mireasă. Noua casă pe care domnul Arai ne-o pregătise era un apartament cu două dormitoare. Era proprietatea primăriei şi la subsol avea o piscină îngustă şi lungă, cu trei culoare. Părea că piscina ţinea de apartamentul nostru. Era pentru uzul nostru

exclusiv, iar doamna Ueki înota acolo. Eeyore înota iar şi iar, de la un capăt la altul, îndrumat de domnul Arai. În totală neconcordanţă cu acest loc, eu purtam o trenă de mireasă şi stăteam pe malul piscinei cu un buchet de flori în mână. Îi povestisem lui Eeyore acest vis, punând accent pe scena în care el înota cu iscusinţă.

Ceea ce stârnise incisivitatea domnului Shigeto fusese, în mod evident, modul insinuant în care domnul Arai vorbise despre acest vis.

Soţia sa, care intervenea din când în când în discuţie, a zis că, exact ca atunci când se dusese să-i vorbească oficialului polonez în aeroportul din Varşovia, şi de data aceasta, domnul Shigeto îşi dezvăluise profundul spirit Yamato.

– Domnul Shigeto este un intelectual internaţional cum rar găseşti în Japonia, a adăugat ea.

Am consemnat cu tristeţe schimbul de cuvinte dintre domnul Shigeto şi domnul Arai în „Jurnalul familiei". Ca să fiu imparţială, trebuie să spun că, deşi domnul Arai provocase cearta, domnul Shigeto fusese cel care se arătase primul gata de atac.

– Nu ţi se pare josnic faptul că l-ai forţat pe Eeyore să-ţi povestească despre visul lui Mă-chan şi apoi l-ai relatat unei a treia persoane, înflorindu-l după propriul gust? zisese domnul Shigeto.

– Eu însumi – Eeyore observase amuzat, încă de când îl cunoscuse, că domnul Arai folosea pronumele de întărire în acest fel – consider foarte neplăcut faptul că domnul K şi Mă-chan, tată şi fiică, construiesc imagini false despre mine, după bunul lor plac.

– Doar nu consideri visul neînsemnat al unei fete modeste ca fiind o imagine distorsionată? În ceea ce-l priveşte pe K, da, el a scris un roman care are ca punct de plecare incidentul petrecut pe vas. Totuşi, tu i-ai vândut carnetul tău cu însemnări. În plus, am auzit că i-ai cerut expres să-ţi analizeze gândurile

şi comportamentul, pornind de la acele însemnări, pentru că nu le înţelegeai prea bine de unul singur. În al doilea rând, este limpede că, în roman, K plasează acţiunea în mod intenţionat în alt loc, nu pe un vas. Şi, dacă îmi amintesc bine, a scris de asemenea limpede că acea crimă pusă la cale de tânărul protagonist este una fictivă. Accentul povestirii cade pe omul de vârstă mijlocie care se sacrifică pentru a-l salva pe tânărul ajuns într-o situaţie disperată din cauza implicării sale în incident. K a scris că, deşi tânărul a comis o crimă, omul de vârstă mijlocie o răscumpără prin propriul sacrificiu. Şi atunci reînvierea devine posibilă pentru tânăr, care acceptă ce a făcut omul mai în vârstă pentru el. Aşa ţi-a analizat K gândurile şi comportamentul, exact după cum îi ceruseşi.

– Mai întâi vreau să te anunţ că eu i-am returnat banii domnului K. Şi punctul doi: nu a fost vorba de nici o crimă, din capul locului. Unii dintre membrii clubului discută în secret despre excursia în Izu tocmai pentru că domnul K a scornit o poveste cu privire la o agresiune sexuală pornind de la ceva ce-a fost un simplu accident, nu crezi? Treaba asta mă deranjează foarte tare!

– I-ai returnat banii lui K pentru că puteai beneficia de poliţa de asigurare a tinerei care murise pe vas. În revistele săptămânale se scrisese deja despre caz cu mult înainte de a apărea romanul lui K. N-ar fi trebuit să-i chemi în instanţă pe reprezentanţii ziarelor şi pe K? Dar nu, tu i-ai scris o scrisoare de ameninţare lui K şi, de asemenea, o felicitare de Anul Nou jignitoare. Presupun că motivul pentru care i-ai dat însemnările tale lui K a fost ca el să scrie un roman despre incident şi, în caz că erai acuzat, să beneficiezi apoi de bunăvoinţa lui. Însă incidentul nu a ajuns la tribunal; în plus, ai beneficiat şi de asigurare. După toate astea, departe de a-ţi mai dori să chemi pe cineva în instanţă, îţi doreai ca incidentul să fie pur şi simplu dat uitării. Despre asta e vorba. Şi, aşa cum am mai spus, nu mă deranjează că-l antrenezi pe Eeyore. Tot ceea ce-ţi

cer este să nu te amesteci în viaţa privată a lui şi a surorii sale. Poţi să-mi spui ce-aveai de gând atunci când i-ai aşteptat la gara Seijo Gakuen Mae şi i-ai condus acasă cu maşina?

Cu toate că şi aceasta fusese doar o întrebare retorică, în loc să răspundă, domnul Arai îl lovise pe neaşteptate pe domnul Shigeto, după care îl bătuse măr. Domnul Shigeto se alesese cu trei coaste rupte, pentru că domnul Arai îl lovise în mod intenţionat şi repetat în respectiva zonă. Domnul Shigeto considera că domnul Arai era predispus la crimă, având în vedere felul în care-l lovise, cu plăcerea sadică de-a călca în picioare un câine neputincios, precum şi maniera în care dusese până la capăt acea acţiune. Mai considera că, deşi el nu făcuse decât ce-i ceruse K, atitudinea sa din momentul în care îl prevenise pe domnul Arai să ne lase în pace fusese cam agresivă.

Doamna Shigeto încerca să fie obiectivă faţă de tânărul care-i agresase soţul. Ne-a spus că nu era corect să-l considerăm pe domnul Arai un criminal numai în baza unor factori psihologici. Din câte-şi putuse da seama citind ziarele, incidentul de pe vas din urmă cu cinci ani fusese un accident nefericit, aceasta fiind şi concluzia poliţiei. Când soţia sa a rostit expresia „numai în baza unor factori psihologici", domnul Shigeto şi-a mişcat trupul ca pentru a arăta că el deţine dovezi materiale, dar s-a reaşezat cu un geamăt.

În tot acel răstimp în care soţii Shigeto mi-au povestit ce se întâmplase în parcare, Eeyore a interpretat piesa „Coastele" pentru alinarea rănilor domnului Shigeto. Impresionat de Eeyore, domnul Shigeto s-a ridicat încet de pe canapea, ca un bătrân, şi s-a dus în camera de muzică. A închis uşa după el, iar sunetul pianului a răsunat din ce în ce mai îndepărtat. Începuseră lecţia de muzică.

Între timp, eu am citit xeroxuri după articole din ziare, pe care doamna Shigeto le obţinuse de la o cunoştinţă care lucra la o agenţie de ştiri.

În mai mare măsură decât domnul Arai, în incident fuseseră implicaţi un profesor de liceu de vreo cincizeci de ani, pe nume Kurokawa, şi o femeie de treizeci şi cinci de ani, pe nume Suzaki, care lucra la o agenţie de turism. Se întâmplase ca domnul Arai să participe la excursia la Izu-Oshima la care luau parte şi cei doi. Domnul Kurokawa şi domnişoara Suzaki dispăruseră într-o noapte, trupurile lor neînsufleţite fiind recuperate ulterior din mare de o barcă de pescari. S-a dovedit mai târziu că domnul Kurokawa se înecase, dar domnişoara Suzaki fusese aruncată în apă, după ce fusese strangulată. Domnul Arai declarase că, nefiind de serviciu, dormise în cabina sa şi observase lipsa celor doi abia spre zori, când se schimbase tura.

Articolele accentuau faptul că domnişoara Suzaki întocmise o poliţă de asigurare cu valoare mare, având-l ca beneficiar pe domnul Arai. Domnul Kurokawa, domnişoara Suzaki şi domnul Arai se cunoscuseră şi se împrieteniseră la clubul sportiv, şi obişnuiau să meargă la schi sau în croaziere împreună. Cu puţin timp înainte de accident, domnişoara Suzaki şi domnul Arai se logodiseră în secret. Domnişoara Suzaki, mult mai în vârstă decât domnul Arai, avea un salariu foarte bun, era tutorele unei studente, iar cumpărarea poliţei de asigurare fusese ideea ei. Prin natura muncii sale, cunoştea bine acest domeniu. La început, domnul Kurokawa şi domnişoara Suzaki avuseseră o relaţie intimă, despre care ştia şi domnul Arai. Cei din jur priveau prietenia celor trei ca pe o afinitate specială între nişte colegi. Croaziera era o bună ocazie ca domnişoara Suzaki să poată discuta cu domnul Kurokawa şi să rupă relaţia cu el. Acesta însă insistase să rămână împreună, şi, în timpul discuţiei aprinse, o strangulase, apoi se sinucisese. Văduva domnului Kurokawa făcuse o plângere la poliţie. Incidentul fusese clasat drept omor şi sinucidere. Această plângere, precum şi descoperirea asigurării au adus cazul în atenţia ziarelor de scandal.

– În ceea ce priveşte intenţiile domnului Arai, romanul lui K-chan nu se depărtează de ceea ce se găsea în însemnări. De fapt, chiar domnul Arai l-a rugat să scrie despre asta. Legat de scena în care femeia este ucisă în întunericul nopţii, K a schimbat puţin decorul, plasând-o într-un parc de copii aflat lângă o şosea de centură. Descrierea scenei este în stilul realismului grotesc, caracteristic lui K-chan. Nu cred că e cazul să citeşti mai mult, Mă-chan!... K-chan a ales un loc în care, de fapt, nu se poate întâmpla aşa ceva, tocmai pentru că a vrut să abată atenţia cititorilor de la ceea ce putea fi un incident real în care un tânăr ucide o femeie din motive sexuale. Apoi aduce în scenă un bărbat de cincizeci de ani, beat criţă, care atacă din nou femeia, jucând rolul ucigaşului. După aceea, omul se sinucide. Aceasta este povestirea pe care-a scris-o K-chan. Scena pe care a născocit-o, în care bărbatul se spânzură într-un porumbar de pe un acoperiş, este de asemenea una cum nu vezi decât în filme. În plus, K-chan justifică altfel gestul ucigaşului. Şi-a sacrificat propria viaţă distrugându-şi sufletul şi trupul pentru a salva un tânăr aflat într-o situaţie fără ieşire. Iată ce cuvinte pune în gura beţivului: „Ei bine, eu, şi nimeni altul, îl voi lăsa pe acest tânăr plin de remuşcări să guste viaţa, făcând să dispară vina lui. Îl voi juca pe Dumnezeu, luând asupră-mi crima sa"... Forţând puţin lucrurile, n-am putea spune că este o recompunere a mântuirii prin Hristos? Şi pare că însuşi K-chan îşi doreşte, în mod straniu, să joace rolul lui Dumnezeu. Dar dilema din viaţa lui reală este că, în loc de a se sacrifica pe sine, are tendinţa de a-i face pe alţii să se sacrifice pentru el. Cum s-a întâmplat acum cu domnul Shigeto, care a fost bătut! Cum te sacrifică pe tine, lăsându-ţi-l în grijă pe Eeyore, pe când el a fugit în California, luând-o şi pe Oyū-san să aibă grijă de el.

– Eu nu mă consider sacrificată, am zis.

– A, nu? Tu întotdeauna ai fost credinţa întruchipată, Mă-chan! a zis doamna Shigeto înfruntându-mi răspunsul

ferm. Cred că ar fi bine să citeşti măcar partea asta a romanului, pentru că vorbeşte despre sentimentele lui la acea vreme, adică înainte de criza lui actuală, când mergea la înot pentru a-şi limpezi mintea.

Până să se încheie lecţia lui Eeyore, nu numai că am terminat de citit fragmentul din romanul tatei pe care doamna Shigeto îl marcase cu roşu, dar, considerând că trebuia să-l consemnez şi în paginile „Jurnalului familiei", l-am copiat pe una dintre fişele cu citate din Céline pe care le am întotdeauna la mine, deşi, scriind, aveam sentimentul că nu-l înţelegeam prea bine. Iată-l:

> În copilărie, într-o zi – acum îmi dau seama că a fost chiar înaintea morţii lui –, tatăl meu mi-a spus ceva de genul ăsta: „Să nu te gândeşti vreodată că va exista cineva care va renunţa la viaţă pentru tine. Nu se poate întâmpla vreodată un astfel de lucru. Chiar dacă oamenii îţi vor da atenţie, considerând că eşti un copil dotat, să nu crezi că va exista cineva care să considere că viaţa ta e mai valoroasă ca a lui. Asta înseamnă decădere umană în cel mai înalt grad. Îmi vei spune că ţie nu ţi se va întâmpla să gândeşti aşa, dar cei care primesc prea multă atenţie au tendinţa să creadă asta. Şi, dacă ţi se dă prea multă atenţie în copilărie, ai tendinţa să continui să crezi asta şi ca adult".
>
> Mi-am dat seama atunci, deşi eram un copil, cât de profetice erau vorbele tatei. Iar după trecerea anilor, am simţit o mare neplăcere descoperind că aveam o fire înclinată să spere exact ce îmi spusese tata că nu trebuie să sper. De fapt, contemplând viaţa mea care a curs de atunci, momente care în acel moment reprezentau viitorul, am descoperit în nenumărate rânduri că vorbele tatei se dovedeau foarte adevărate. Ruşinea pe care am simţit-o, pricepând că am căzut pradă celei mai mari decăderi umane, e cauza depresiei mele pe care încerc s-o tratez mergând la înot. N-am considerat oare că ceilalţi oameni, bărbatul acela, femeia aceea, şi-ar sacrifica oricând cu plăcere viaţa pentru mine, pentru simplul motiv că viţele lor sunt mai puţin valoroase decât a mea? Deşi, bineînţeles, n-a existat un astfel de negoţ cu vieţi,

oare alegerile mărunte pe care le fac în viața cotidiană nu au fost influențate de acest mod de gândire? Am adunat astfel în suflet o rușine după alta...

După lecția de muzică de la familia Shigeto am crezut că ne vom duce direct acasă, schimbând trenul cu linia Odakyu în gara Shinjuku. Numai că Eeyore a trecut în grabă de zona trenurilor de stat și s-a îndreptat spre peronul pentru trenurile rapide ale liniei particulare Chuo.

– Stai! i-am zis. Azi nu mergem la bazin, pentru că domnul Shigeto nu poate veni cu noi!

– Da, pentru că este rănit la coaste. Dar eu tot voi înota.

Răspunsul lui Eeyore era atât de hotărât, încât n-am avut de ales și ne-am dus la club. Însă cred că am luat o decizie pripită. Mi-am închipuit că, din moment ce domnul Arai îl bătuse atât de rău pe domnul Shigeto, cauzându-i răni grave chiar în parcare, vreun membru al clubului trebuie să fi fost martor la scenă. Și, chiar dacă victima nu se dusese la poliție, comportament tipic pentru un om de cincizeci de ani care se sacrifică pe sine în favoarea unui tânăr aflat într-o situație-limită, lucrurile trebuie să se fi aflat. Și era deci imposibil ca domnul Arai să nu țină seama de asta și să își facă apariția la antrenament ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. În plus, mai fusese implicat și înainte într-un incident care ajunsese pe prima pagină a ziarelor de scandal. Așa că am decis că-i voi ține eu locul domnului Arai, stând pe culoarul alăturat celui pe care înoată Eeyore, pentru a fi acolo în caz că l-ar apuca vreo criză de epilepsie, și privindu-l cum făcea ture de bazin cu noile tehnici învățate.

Am deschis ușile de sticlă de la bazinul membrilor clubului și am pornit-o pe latura care duce spre marginea bazinului. În spațiul liber, unde facem de obicei încălzirea, stătea nimeni altul decât domnul Arai, cu dinții lui albi și gingiile rozalii zărindu-se dincolo de buzele feminine. Ne-a făcut cu mâna și

s-a apropiat de Eeyore. Avea un costum roșu cu verde, cu un model absolut neconvențional. L-a luat de braț pe Eeyore ca pe un prieten vechi. La rândul său, fratele meu l-a primit ca pe un prieten. Spre mine, domnul Arai a schițat doar o plecăciune simplă și neutră.

Am rămas singură, văzându-mi de exercițiile de încălzire. Dar, fără domnul Shigeto, nu aveam pe cine să imit în mișcarea brațelor și a picioarelor. Am zărit-o pe doamna Ueki încălzindu-se de partea cealaltă a bazinului și m-am dus către ea. Mai grea decât în apă, doamna Ueki își mișca trupul cu și mai multă dificultate. M-a salutat cu o înclinare a capului destul de prietenoasă. După încălzire, am intrat amândouă în apă. Singurii ocupanți ai bazinului în afară de noi erau domnul Arai și Eeyore, aflați cu două culoare mai încolo. Furată de jocul umbrelor pe care le făceau despărțitoarele de culoar pe fundul apei liniștite, mi-am amintit bucăți din fragmentul pe care mi-l citise doamna Shigeto din romanul tatei: „tânărul aflat într-o situație fără ieșire... plin de remușcări... atunci intervine bătrânul... pentru ca păcatul lui să poată fi șters...“ Era oare posibil ca domnul Arai și Eeyore, care vorbeau cu însuflețire ori de câte ori înotau, să lupte împreună pentru a șterge cu o imensă radieră invizibilă, pe care o făceau să plutească pe apă, ceea ce se întâmplase în parcare?

După multă vreme, mi-am amintit și de rana de pe spatele domnului Shigeto și de decizia pe care o luase după operația de esofag, cel mai probabil, o operație de cancer. Imaginându-mi-l pe nemilosul domn Arai lovindu-l în mod repetat pe domnul Shigeto cu scopul de a-i nimeri coastele și de a i le rupe, m-a cuprins din nou un tremurat pe care nu mi-l puteam stăpâni.

Mi s-a încins capul micuț și rotund ca și cum tâmplele erau strânse într-o menghină, dar am continuat să bravez, repetând în gând, fără să știu motivul, „Ce dracu'! Nu se poate!“, ca pe o incantație. Cu coada ochiului, i-am văzut pe domnul Arai și

pe Eeyore ieșind din bazin, așa că am pornit spre sala mare, păstrând o anumită distanță față de ei. Când am ajuns acolo, trupul mi-era istovit de parcă înotasem de două, trei ori mai mult decât de obicei, și mi se golise mintea.

Ca de obicei, în sală, gesturile domnului Arai erau total diferite de mișcările și de vioiciunea de care dădea dovadă în bazin. Cuprins în armura sa de mușchi, stătea jos, nemișcat, cu privirea plecată, fără să transpire măcar. Absența domnului Shigeto îl făcea și pe Eeyore să șadă serios, cu privirea în podea. Dar probabil că eu arătam și mai însingurată, contemplându-mi coapsele goale, care semănau cu niște bețe. Când au început să apară obișnuiții clubului, atmosfera a început să se schimbe, dar nu era la fel de animată ca de obicei. Jovialul și blândul domn Mochizuki, cu trăsături de artist, stătea tăcut, cu o mină gânditoare, trupul strălucindu-i în mijlocul saunei și stropi de sudoare adunându-i-se în jurul nasului. Chiar și omulețul cu mustață și cu voce de femeie, proprietar al salonului de frumusețe, avea o expresie iritată pe chip. Părea un tânăr din stampele colorate din secolul al nouăsprezecelea, pe care le văzusem la un curs de literatură modernă. Doamna Ueki, care-și terminase antrenamentul mai târziu decât noi, se urcase pe banca de sus, picioarele frecându-i-se între ele ca de obicei, umerii ei amplі, ca ai unei feline, sporind efectul transpirației. Ea era singura care avea o atitudine oarecum neutră față de domnul Arai, deși n-aș putea spune că era o femeie prietenoasă.

Toți ceilalți obișnuiți ai clubului îl dezaprobau în propria manieră pe domnul Arai, și fiecare părea să-mi transmită un semnal de alarmă, văzând că încă acceptam ca Eeyore să se antreneze cu el. Alarmată de atitudinea rece a domnului Mochizuki și a celorlalți, am început să-mi zic: „Ce dracu'! Nu se poate!“ Dacă m-ar fi auzit, Eeyore ar fi spus: „Mă-chan, ești incorigibilă“. Nu exista nici o îndoială că actul violent al domnului Arai fusese unul cumplit. Și totuși, nu sunt momente în

care ne simțim atât de deprimați, încât dăm frâu liber violenței din pricină că toți ceilalți nu ne înțeleg suferința? Deși domnul Arai, cel care-i agresase soțul, fusese implicat în incidentul de pe vas în care murise domnul Kurokawa, doamna Shigeto îmi spusese că, imediat după evenimente, acesta începuse să trăiască împreună cu văduva răposatului, o profesoară de gimnaziu. Mai spunea că, probabil, acesta era modul său de a-și ispăși fapta.

După o vreme, spre mirarea mea, mi s-a părut că domnul Arai îi șoptea ceva la ureche lui Eeyore, care stătea serios lângă el, cu capul înfundat între umerii rotunzi și dolofani. Eeyore părea interesat de vorbele acestuia. Apoi domnul Arai a venit în colțul îndepărtat unde stăteam eu. S-a proțăpit pe picioarele care păreau niște bucăți de șuncă fără oase, chiar în fața mea. Și, în timp ce dinspre ceilalți simțeam venind spre mine semnale disperate de atenționare – în special privirea pătrunzătoare a domnului Mochizuki, ale cărui proteste le-am ignorat –, domnul Arai și-a ațintit asupra mea ochii ca migdala și-a spus:

– Haideți să discutăm despre noul plan de antrenament al lui Eeyore la mine acasă, pentru că acolo nu ne deranjează nimeni. Eeyore zice că-i o idee bună. Domnul Shigeto – numele a sunat ca și cum fusese pronunțat în engleză – încearcă în toate felurile să mă îndepărteze de Eeyore, dar mie nu-mi pasă. Simțul dreptății mă face să consider că nu e bine ca Eeyore să-și bată joc de toate progresele pe care le-a făcut. Și, dacă vrea să se antreneze de acum de unul singur, pot să vă dau cu împrumut *Manualul pentru înot*. Poți să-l citești împreună cu el și să-nvești să-l îndrumi tu însăți. Deci, dacă ați veni...

De îndată ce m-au văzut ieșind de la vestiar, domnul Arai și Eeyore, care se schimbaseră deja și mă așteptau, s-au grăbit către recepția de la etajul doi al clubului. În camera pentru angajați, în dosul ușilor automate pentru ieșirea membrilor, aflate dincolo de vestiare, l-am zărit pe domnul Osawa, care

părea că vrea să-mi spună ceva. Dar, pentru că, de această dată, Eeyore, care de obicei are nevoie de ceva timp pentru a se încălța, a fost foarte rapid, n-am avut de ales și l-am urmat grăbită.

Se lăsase întunericul și ploua mărunt. Eu și Eeyore ne-am scos umbrelele pliabile din genți, dar domnul Arai, care-și ridicase gulerul puloverului, nu părea deloc deranjat de ploaie. L-am urmat neajutorați. Pășea vioi, datorită încălțărilor ușoare și elastice de sport, și a intrat pe o stradă ce ducea de-a lungul clubului, perpendiculară pe cea care urmează traseul șinelor pe unde mergem de obicei. Pe o parte a drumului erau o grădiniță și câteva locuințe, iar pe partea cealaltă, care era luminată de felinare, se întindea zidul înalt de ciment, bine construit, al unei zone rezidențiale de dinaintea războiului. Nu trecuse mult de când se întunecase, și totuși pe drum nu erau trecători, poate din cauza ploii. Domnul Arai a continuat să meargă, chiar și după ce am trecut de semnul care indica parcarea pentru bicicletele a clubului, așa că am întrebat:

– Ați parcat mai departe?

El și-a lăsat gulerul ca un uliu, s-a întors și mi-a răspuns scurt și oarecum batjocoritor.

– Stau foarte aproape de aici. N-avem nevoie de mașină, a zis el și a continuat să meargă grăbit înainte.

M-am zorit în urma lui, cu Eeyore alături mine. Fratele meu se chinuia în mod vădit că ține pasul cu domnul Arai, și, pe când mergeam noi așa, m-a cuprins o senzație de frică și de rău care mi-a înghețat tot trupul. Mi-a trecut prin cap că, dacă nu-și ține mașina în parcarea clubului, trebuie să se fi dus acolo anume pentru a găsi un loc în care să-l bată pe domnul Shigeto. Incapabilă să-i spun lui Eeyore că ar trebui să ne întoarcem, am continuat să merg pe strada dintre zidul care devenea din ce în ce mai înalt și diferitele construcții care nu păreau să fie încă folosite. Mă speria și faptul că drumul, care cotea la dreapta și cobora, era de stil vechi, fiind pavat cu

pietre negre și groase. Nu mai mersesem pe un astfel de drum în viața mea. M-am apropiat și mai mult de Eeyore, încât ni s-au ciocnit umbrele. Pe partea dreaptă a străzii ca o scară pe care coboram treaptă cu treaptă, era un garaj ridicat în curtea din spate a unei case vechi. În întuneric, se distingeau două mașini. Una dintre ele era acel Porsche. Domnul Arai a luat-o pe o cărăruie îngustă, pe lângă garaj. După ce urcai puțin, exista un teren lung și îngust pe care se înălța clădirea cu trei etaje în care se afla apartamentul domnului Arai. Pe o parte era zidul înalt de ciment și pe cealaltă, o construcție, cel mai probabil o clădire publică, înconjurată de copaci desfrunziți.

La al doilea etaj, unde se ajungea pe niște scări exterioare ale clădirii înguste, asemănătoare coridorului care merge de-a lungul cabinelor unui vas, cu panouri de acoperire înalte până la piept, erau două locuințe, una lângă alta. Domnul Arai a descuiat cele două uși cu un gest sigur, care arăta că ambele îi aparțin. Mi-am dat seama că, dacă domnul Arai avea la el ambele chei, una pentru locuința din apropierea scărilor, pe care scria „Kurokawa", și una pentru cealaltă, pe care era scris „Arai", și în care ne conducea pe mine și pe Eeyore, asta însemna că doamna Kurokawa nu era acasă. Această constatare m-a făcut să afișez o atitudine precaută. Totuși, în ciuda situației periculoase, n-am putut să refuz să intru, atât pentru că Eeyore intrase deja iute, cât și pentru că toată ziua fusesem extrem de confuză. Iar amintirea a ceea ce s-a întâmplat după ce-am intrat este tot atât de confuză. Oricum, efortul meu de a-mi stăpâni teama, tremurul și starea de teleghidare mă făceau să mă comport foarte nefiresc.

De fapt, comportamentul meu trebuie să fi fost factorul decisiv care l-a determinat pe domnul Arai să acționeze așa cum a făcut-o. Deși n-aș putea concura niciodată cu doamna Shigeto în încercarea de a fi total imparțială, vreau să scriu fără părtinire despre ceea ce s-a petrecut atunci în camera domnului Arai și, mai ales, vreau să evit să-l învinovățesc pe nedrept. Voi

fi concisă și doar voi rezuma faptele. Deși am rezerve în a-mi expune concluziile de la început, aș putea afirma că tot ceea ce a caracterizat acel incident, pe care l-am revăzut ulterior în mod repetat cu ochii minții, este faptul că atitudinea domnului Arai, chiar și după ce a devenit evident ostilă, dar și înainte, desigur, a fost tot timpul de așa natură încât n-aș fi putut spune cu siguranță dacă este serios sau glumește. Cu toate acestea, sau poate tocmai din acest motiv, comportamentul său a fost extrem de exagerat. Într-un fel, ambiguitatea atitudinii sale ar putea fi interpretată ca o manieră de a-și asigura un alibi, pentru a putea susține ulterior că totul nu fusese decât un joc, căci nici un om în toate mințile nu ar fi putut pune în practică ceva atât de odios.

Apartamentul domnului Arai era unul tipic pentru un bărbat tânăr. Era ticsit cu aparatură audio de ultimul tip, avea televizor și jocuri video, precum și grămezi de CD-uri și de casete video așezate pe rafturile de lângă un pat imens. Pe pereți erau lipite postere mari și poze înfățișându-l pe el înotând. Existau și cărți, unele despre noile religii, altele de înot și de teoria sportului, precum și numeroase reviste. Fiind obișnuită cu cărțile tatei de la noi de acasă, m-am simțit străină în acest mediu diferit. Eeyore, care se dusese direct la raftul cu CD-uri, să vadă ce sunt, a zis uimit:

– Eu nu prea mă omor după muzica rock și cea modernă.

Iar domnul Arai, spunându-i că în camera alăturată sunt o sumedenie de discuri cu muzică clasică, a deschis ușa mare de fier care unea în interior cele două locuințe și l-a condus în apartamentul doamnei Kurokawa. Imediat, s-au auzit *Simfonia nr. 1* a lui Brahms, într-o înregistrare de calitate, și vocea lui Eeyore, exclamând înveselit:

– O! Furtwängler, nu-i așa?

Domnul Arai s-a întors singur, s-a trântit pe pat și, brusc, cu o atitudinea aproape nepoliticoasă, mi-a zis să vin lângă el. M-am temut că, dacă intram în starea mea de teleghidare,

n-aș mai fi putut opune nici o rezistență, așa că, încercând cu disperare să-mi păstrez sângele-rece, m-am făcut a nu fi auzit cuvintele incredibile pe care mi le spusese.

În continuare, citez vorbele lui:

– Dacă vrei ca visul tău de a te căsători cu mine și a veni împreună cu Eeyore să locuiți aici să se adeverească, ar fi bine să faci imediat ce-ți spun! Eeyore poate dormi în dormitorul doamnei Kurokawa. Ce stai acolo ca o prințesă? Lasă că te-am văzut eu cum arăți, ți-am văzut când înotai trupul îmbietor de sub costumul de baie. Ți-aș putea-o trage chiar acum, aici, dar, cum Eeyore ascultă muzică în liniște, l-ai deranja cu țipetele tale de plăcere. Însă, pentru că tot începem o relație nouă, ai putea să-mi arăți partea pe care-o ascunde costumul – și nu mă refer în nici un caz la sâni, pentru c-am văzut prin costum că-s mici... nu, vreau să-ți văd partea de jos… Domnul K a scris că am pus-o pe femeia aia să se dezbrace și i-am legat picioarele de ambele părți ale șoldurilor în formă de M ca să-i expun sexul. Și-a lăsat imaginația s-o ia razna și m-a făcut de rușine. Ar fi însă tare distractiv pentru mine să pun în practică tot ce-a scris despre mine, folosindu-te pe tine, fiica lui!

Am țipat din toate puterile în direcția locuinței de alături, și am auzit cum Eeyore s-a ridicat repede și a venit la ușă, scuturând clanța; domnul Arai încuiase însă ușa. Eu, cu un salt, m-am repezit spre ieșire, dar domnul Arai m-a prins de mâini și mi le-a răsucit la spate, cu forța unei mașinării. A stat așa pentru o vreme, gâfâindu-mi în ceafă, apoi m-a tras în spate cu putere și m-a aruncat pe pat. Am căzut pe spate și-am încercat să-mi acopăr fața cu mâinile, dar mi le-a îndepărtat. A continuat să mă privească de sus, cu ochii săi migdalați, pe fața roșie și netedă citindu-i-se o expresie de turbare amestecată cu amuzament. Țintuită astfel pe pat, eram complet neajutorată, însă m-am trezit deodată eliberată din strânsoare. Eram mută de uimire. Eeyore, cu forța mustindu-i din fiecare fibră a corpului, precum atunci când se înfurie pe un câine care latră,

avea mâinile înfipte în beregata domnului Arai şi zăceau, înlănţuiţi aşa, între pat şi canapea… Ieşise, se pare, din apartamentul doamnei Kurokawa în stradă şi intrase în cel al domnului Arai prin faţă. De îndată ce mi-am dat seama de asta, am ţâşnit către uşa care era încă deschisă şi am rupt-o la fugă afară, uitând să mă mai încalţ.

Direcţia în care fugisem, încercând să găsesc drumul pe care venisem, s-a dovedit a fi greşită şi m-am trezit în faţa Clubului Comunităţii Femeilor şi a Clubului pentru Cetăţenii în Vârstă, unde nu se vedea nici o lumină la ferestre şi nici nu exista vreun trecător căruia să-i cer ajutorul. Am alunecat şi am căzut; exact ca fetiţa din vecini, m-am târât în genunchi, ţipând şi plângând. Când m-am ridicat din nou în picioare, am îngheţat la gândul că fugisem de acolo fără Eeyore, lăsându-l în ghearele unui individ ca domnul Arai, care l-ar putea lovi în coaste şi i le-ar putea fractura. Am urlat de durere la gândul că Eeyore fusese abandonat de mama şi de tata, iar acum şi de mine – un „copil abandonat", care totuşi se luptase cu curaj să mă salveze.

În pofida tuturor acestor gânduri, am reuşit cumva să mă întorc la strada care înainta pe lângă şine şi, deşi trecătorii mă priveau uluiţi pentru că eram în picioarele goale, fără umbrelă, iar genunchii îmi sângerau, am luat-o înapoi spre club. Simţindu-mă îngrozitor de neputincioasă, mă gândeam să-l rog pe domnul Osawa să-i vină în ajutor lui Eeyore. Dar, când am trecut pe lângă aleea care ducea la casa domnului Arai – drumul chiar din dreapta clădirii clubului – şi am privit întâmplător într-acolo, l-am văzut pe Eeyore mergând alături de domnul Arai, care ducea geanta şi umbrela pe care le uitasem. Am rămas pe loc, paralizată de teamă, dar domnul Arai, recunoscându-mă, i-a înmânat lucrurile mele lui Eeyore şi a luat-o înapoi pe unde venise, ca şi cum făcea jogging.

M-am dus spre Eeyore; el venea grăbit spre mine, cu ochii mijiţi ca pentru a străpunge întunericul cu privirea. Mi-a spus cu o voce calmă şi blândă:

– Eşti bine, Mă-chan? Ai văzut? Am luptat!

A doua zi am făcut din nou febră şi nu m-am putut scula din pat pentru o vreme. Cel mai mult m-a tulburat faptul că nu i-am putut nici măcar scrie mamei. Cât timp am zăcut, Ō-chan s-a întrecut pe sine nu numai cu îndeplinirea treburilor casnice, ci şi cu alte lucruri despre care a aflat că trebuiau făcute. În privinţa examenului pe care-l susţinuse, voia să treacă pe la universitate să verifice dacă se afişaseră rezultatele după ce-l ducea pe Eeyore la atelier. La plecare, a încuiat uşa din faţă, ca să pot dormi fără să mă deranjeze cineva. Când s-a întors acasă cu cumpărăturile pentru cină, s-a dus în bucătărie şi, după ceva timp, a apărut în uşă şi mi-a zis:

– Mulţumesc pentru tot ajutorul. Am luat examenul.

Era o manifestare a personalităţii lui tinere, dar vocea aparţinea unui adult şi nu mai semăna cu vocea limpede, cristalină, pe care-o avea atunci când intrase la şcoala primară.

Apoi s-a dus să-l ia pe Eeyore de la atelier şi, mai târziu, ţinând seama de diferenţa de fus orar, i-a sunat pe părinţii noştri în California. Eeyore era lângă el, închipuindu-şi probabil că mă înlocuia pe mine, de vreme ce, chiar dacă aş fi putut să mă ridic şi să merg în sufragerie, n-aş fi putut vorbi pentru că-mi tremura vocea din cauza instabilităţii emoţionale. Aşa că, după ce Ō-chan i-a anunţat că a trecut examenul, Eeyore a luat şi el receptorul şi a zis:

– Mă-chan a fost în mare încurcătură, dar eu m-am luptat pentru ea!

Acest lucru a făcut-o pe mama să-l ceară din nou la telefon pe Ō-chan. Acesta, părând iritat, i-a relatat mamei cu obiectivitate ceea ce se întâmplase, exact cum îi istorisisem eu pe scurt. I-a mai spus şi că, după ce-i povestisem ce se

întâmplase, îl contactase pe domnul Shigeto, la sfatul căruia vorbise la telefon şi cu domnul Osawa. Se părea că domnul Osawa luase măsuri ca domnul Arai să nu mai vină la club. Pentru moment, Eeyore nu va mai merge la înot, dar, cum ceea ce-a învăţat nu se uită, când va relua lecţiile, va înota bine. Eu eram în pat, cu o durere de cap, dar îmi scăzuse febra. În curând, aveam să revin la viaţa liniştită la care ţin atât. Cu alte cuvinte, mama nu avea de ce să-şi facă griji pentru noi.

Dar mama, îngrijorată de tot ce auzise, s-a suit în avion şi, înainte de sfârşitul săptămânii, sosise deja acasă. Ceea ce mi-a atras imediat atenţia a fost faptul că, în timpul şederii ei de şase luni în California, ceva din alura şi din aspectul tenul ei se schimbase şi dădea impresia unei femei de şaizeci de ani de origine japoneză care trăieşte în străinătate. Şi, deşi chiar mama hotărâse să plece cu tata pentru a-l ajuta să treacă peste criza lui, atitudinea ei, deşi nu era rece, arăta că pusese o distanţă clară între ea şi tata, poate întrucât considera că, din partea ei, făcuse tot ce îi stătuse în putinţă şi mai mult nu era posibil. Ne-a spus cu calm că tata trebuia să mai stea încă un an în campusul universităţii din California pentru că, spre sfârşitul anului trecut, la recomandarea unui prieten de la Berkeley, i se decernase un premiu. În plus, putea spera să obţină o finanţare de la Fundaţia Japonia, în caz că o solicita cu tact. Şi, tocmai când mama se pregătea să revină în Japonia, un fotograf liber-profesionist care semnase un contract cu o revistă japoneză îi făcuse mai multe fotografii tatei, pe care ea ni le-a şi arătat. Unele îl înfăţişau pe tata la umbra unui stejar, în campusul universităţii, în hanoracul lui cu guler negru şi cu modele pe mâneci, ţinând ochii închişi şi mâinile făcute pâlnie la urechi. Altele îl înfăţişau întins pieziş sub stejarii cu trunchiurile cât piciorul unui elefant, contemplând buruienile ca un măcriş imens din dreptul chipului său.

– Nu ştiam că pozează aşa bine, a zis Ō-chan cu mirare, sentiment pe care-l împărtăşeam şi eu.

– De fapt, nu cred că poza, a replicat mama. Ignora pur şi simplu faptul că îl pozează cineva. În ultima vreme, are în permanenţă cam aceeaşi expresie pe chip atunci când umblă prin campus, ca asta, din poze, şi nu scoate o vorbă zile întregi. Nici vouă nu v-a scris de la un timp, nu-i aşa? Când cu antrenorul de înot, parcă voia să acţioneze, ca şi cum tocmai se trezise, dar nu l-a ţinut mult. Şi-a găsit apoi nişte materiale noi asupra cărora vrea să se concentreze… Locuinţa noastră are mai multe camere, şi, pentru că stă şi citeşte închis în dormitor zile în şir, parcă a şi uitat că sunt cu el. S-a întâmplat chiar să-şi pregătească singur masa şi să mănânce de unul singur.

– Mă întreb dacă nu e periculos, cu atâţia stejari şi crengi de care se poate spânzura, a zis Ō-chan rezervat.

Îi povestisem ce-mi spusese domnul Shigeto despre tata.

– Nu cred că trebuie să ne îngrijorăm. M-am întors acasă tocmai pentru că perioada critică a trecut. A găsit un profesor minunat în campus. O dată pe săptămână, timp de patru ore, ia lecţii particulare de la el, şi este foarte pasionat. Îşi consumă toată energia cu pregătirile, de aceea este şi aşa de plecat cu gândul, a zis mama.

– Profesorul este cumva un preot? am întrebat eu.

– De ce întrebi? Nu, e un specialist în Blake. Tata îi citeşte acum *Cărţile profetice*. „Cei patru Zoa", mai ales. Are un exemplar xeroxat. Dar, în ciuda timpului îndelungat pe care-l petrece citind Blake, nu a avansat prea mult şi nu ştie cum au fost rescrise *Cărţile profetice*, ca să nu mai pomenesc de importanţa revizuirii lor. Tot bombănea de unul singur că eşecul lui de a înţelege viziunea lui Blake asupra Învierii este cauzat în mare măsură de metoda de studiu învechită... Nu-l pot ajuta să citească Blake, de aceea m-am hotărât să mă întorc. În plus, şi viaţa noastră de aici e importantă. Înainte ca tata să ne cunoască (acesta e un mod de a vorbi al mamei care mi se pare ciudat), pe când avea paisprezece sau cincisprezece ani, a locuit singur într-un internat. Şi asta l-a ajutat să treacă

peste crizele care au apărut în timpul maturizării sale. Am aflat acum că el e tipul de persoană care trebuie să se raporteze la crize în felul ăsta. În orice caz, dacă e hotărât să depășească crizele făcând lucrurile în felul lui, atunci locul ideal pentru el e în America, unde poate studia William Blake.

Mama nu renunțase, cu siguranță, la ideea de a-l readuce pe tata la noi, ceea ce poate părea firesc, din moment ce îi era soție. Dar mă gândesc uneori că, dacă o persoană ca ea a făcut tot ce i-a stat în putință timp de șase luni, locuind singură cu tata, și a ajuns să reevalueze relația lor în urma respectivei experiențe, acest lucru fusese inevitabil. Într-o dimineață, la vreo zece zile de la întoarcerea sa, mama mi-a spus că a terminat de citit „Jurnalul familiei", pe care i-l dădusem. O urmăream cum se machia, admirându-i tenul care se recupera cu atâta vigoare, încât părea să se ia la întrecere cu mugurii florilor de cireș ce plesneau în cuprinsul străzii din fața gării. Și mi-a sugerat să-i trimitem tatei jurnalul, în California.

– Asta pentru că n-ai scris numai despre Eeyore, bineînțeles, ci și despre Ō-chan și despre tine, ba chiar despre mine, un lucru la care nu mă așteptam. Și sună ca și cum ne trăim viața toți împreună, ca în trecut. Dacă-l citește, poate că tata își va aminti că are o familie, chiar dacă o va face în felul lui bizar. Poate își va da seama că e nedemn să îi neglijeze pe ceilalți, preocupându-se numai de sine, sub simplul pretext că trece printr-o criză. În ultima scrisoarea de la bunica, ea îmi scria că, după ce a avut acea experiență spirituală în pădure, tata nu și-a mai putut aminti cum îl cheamă pentru o vreme. Ceilalți copii făceau mare caz de asta, tachinându-l ori de câte ori aveau chef de râs: „Hei, tu, cum te cheamă?" Dacă citește ce-ai scris, poate își va aminti numele familiei lui.

Nu mi-am închipuit niciodată că mama va folosi „Jurnalul familiei" în felul ăsta. Am scris jurnalul în timpul crizelor vieților noastre reale și cred că am făcut-o cu obiectivitate, dar mă îngrijora faptul că tata l-ar putea citi vreodată. Încercând

să-mi înving această reticență, m-am trezit iar spunându-mi în adâncul sufletului: „Ce dracu'! Nu se poate!" Totuși, m-am dus să caut un plic în care să-l trimit, și, când m-am apucat să fac pachetul, mama mi-a mai sugerat ceva.

– Mă-chan, „Jurnalul familiei" nu sună prea bine. Ce-ar fi să-i dai un titlu care să sugereze viața voastră din ultimele șase luni?

– Dar nu-mi vine nici o idee bună în capul meu rotund și mic. Eeyore, tu ești maestru la titluri! Nu vrei să te gândești la un titlu în locul meu?

Eeyore, care stătea pe burtă pe covorul din sufragerie, compunând muzică, cu o expresie liniștită pe care nu i-o văzusem niciodată cât fusese plecată mama, s-a gândit pe îndelete și, într-un târziu, a răspuns:

– Ce-ar fi să-i zici „O viață liniștită"? Pentru că, de fapt, viața noastră cam așa este, nu?

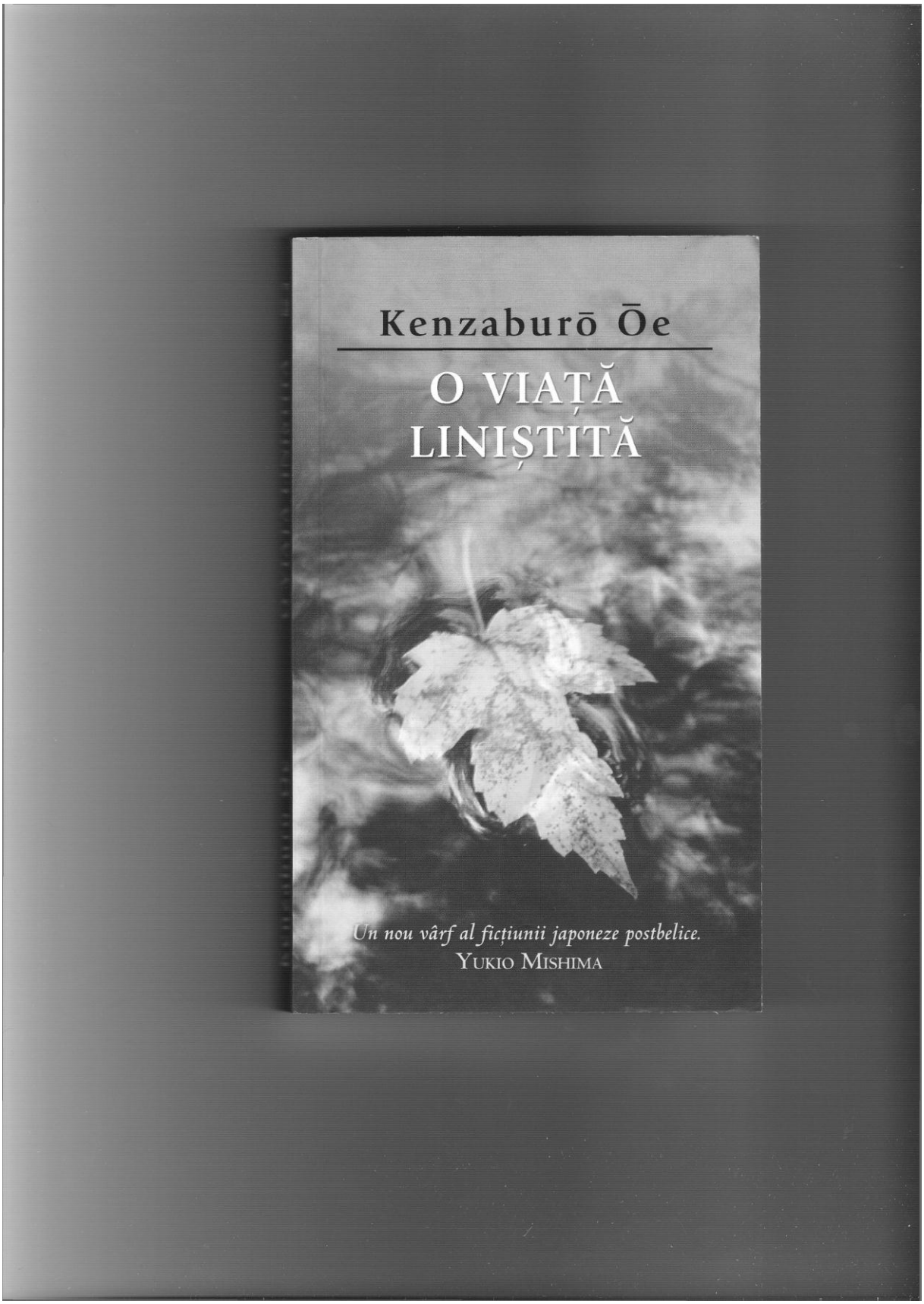
Kenzaburō Ōe
O VIAȚĂ LINIȘTITĂ
Un nou vârf al ficțiunii japoneze postbelice.
YUKIO MISHIMA